ASTRONOMICA VETERVM SCRIPTA ISAGOGICA GRÆCA & Latina.

Auct. Græci,

PROCLI SPHÆRA.

ARATI SOLENSIS Phęnomena, & Prognostica.

LEONTIVS MECHANICVS de constructione Arateæ Sphæræ.

His tribus adiuncta est interpretatio Latina, in qua verbum de verbo expressum est.

Latini.

ARATEA Phænomena cum poetica interpretatione M. T. CICERONIS, FESTI RVFI Auieni GERMANICI CÆS. cũ cõmentariis incerti auct.

VETERVM Poetarum Fragmenta Astronomica.

C. IVLI HYGINI Poeticon Astronomicon.

OPVS non Astronomiæ solum, sed & Poeseos studiosis apprime vtile.

IN OFFICINA SANCTANDREANA,

CIↃ IↃ LXXXIX

ΠΡΟΚΛΟΥ

ΣΦΑΙΡΑ.

PROCLI

SPHAERA.

A

ΠΡΟΚΛΟΥ ΒΙΟΣ
ἐκ τῶν Σουίδα.

Πρόκλος ὁ λύκιος, μαθητὴς συριανοῦ, ἀκουστὴς δὲ καὶ πλουτάρχου τοῦ νεστορίου τοῦ φιλοσόφου, καὶ αὐτὸς φιλόσοφος πλατωνικός. οὗτος προέστη τῆς ἐν ἀθήναις φιλοσόφου σχολῆς, καὶ αὐτοῦ μαθητὴς καὶ διάδοχος χρηματίζει μαρῖνος ὁ νεαπολίτης. ἔγραψε πάνυ πολλὰ φιλόσοφά τε καὶ γραμματικά· ὑπόμνημα εἰς ὅλον τὸν ὅμηρον. ὑπόμνημα εἰς τὰ ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέρας. περὶ χρηστομαθίας βιβλία ν΄. περὶ ἀγωγῆς β΄. εἰς τὴν πολιτείαν πλάτωνος βιβλία δ΄. εἰς τὴν ὀρφέως θεολογίαν. συμφωνίαν ὀρφέως, πυθαγόρου καὶ πλάτωνος. περὶ τὰ λόγια βιβλία ι΄. περὶ τῶν παρ᾽ ὁμήρου θεῶν. ἐπιχειρήματα κατὰ χριστιανῶν ιή. οὗτός ἐστι πρόκλος, ὁ δεύτερος μετὰ πορφύριον κατὰ χριστιανῶν τὴν μιαρὰν καὶ ἐφύβριστον αὐτοῦ γλῶσσαν κινήσας. πρὸς ὃν ἔγραψεν ἰωάννης ὁ ἐπικληθεὶς φιλόπονος, πάνυ θαυμασίως ἀπαντήσας, κατὰ τῶν ικ΄ ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ· καὶ δείξας αὐτὸν καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς, ἐφ᾽ οἷς μέγα ἐφρόνει, ἀμαθῆ καὶ ἀνόητον. ἔγραψε πρόκλος μητρωακὴν βίβλον· ἣν εἴτις μετὰ χεῖρας λάβοι, ὄψεται ὡς οὐκ ἄνευ θείας κατακωχῆς τὴν περὶ τὸν θεὸν θεολογίαν ἐξέφηνεν ἅπασαν, ὥστε μηκέτι θράττεσθαι τὴν ἀκοὴν ἐκ τῶν ἀπεμφαινόντων θρήνων.

PROCLI VITA,
ex Suida.

PROCLVS *Lycius discipulus Syriani, auditor Plutarchi Nestorij Philosophi, ipse quoque Philosophus Platonicus. Præfuit scholæ Philosophicæ Athenis. Eius discipulus & successor perhibetur fuisse Marinus Neapolitanus. Scripsit valde multa philosophica & Grammatica. Commentarios in totum Homerum. Commentarios in Hesiodi opera & dies. De ratione bona & vtilia discendi, libros tres. De educatione, duos. In remp. Platonis libros quatuor. In Orphei theologiam. Conuenientiam Orphei, Pythagoræ, & Platonis. De oraculis libros decem. De Dijs Homericis. Contra Christianos Epicheiremata octodecim. Hic est ille Proclus, qui alter a Porphyrio linguam impuram & contumeliosam strinxit in Christianos. Contra quem scripsit Ioannes cognominatus Philoponus plane mirum in modũ refellens octodecim ista Epicheiremata, simul ostendens illum Græcæ doctrinæ, qua se iactabat, imperitum esse. Scripsit Proclus Metroacum librum, quem qui in manus sumpserit, is videbit quod non sine diuino afflatu theologiam illam omnem ediderit, vt non amplius turbetur auditus dissonis lamentationibus.*

PROCLI SPHÆRA, THOMA LINACRO BRITANNO INTERPRETE.

De Axi & Polis.

AXis mundi vocatur dimetiens ipſius, circa quam voluitur. Axis extrema, poli mundi ſeu vertices ſunt nominati: horum alter ſeptentrionalis, alter auſtrinus dicitur. Septentrionalis, qui ſemper in noſtra habitatione apparet: Auſtrinus contra, qui ſemper, vt ad noſtrum horizonta conditur. Sunt tamen in terra loca quædam, in quibus polus, qui ſemper nobis conſpicuus eſt, iis qui ibi degunt haud quaquam cernitur. Qui vero nobis perpetuo occultus eſt, iiſdem conſpicuus euadit. Rurſus quoque locum quempiam in terris inuenies, vbi ambo poli æquabilem in horizonte ſitum habent.

De circulis ſphæræ.

Circulorum ſphæræ, alij paralleli ſiue æquidiſtātes ſunt, alij obliqui, alij per polos ducti. Aequidiſtantes ſunt, quib. iidem cum mundo poli ſunt. Sunt autem ij numero quinque: Septentrionalis, Solſtitialis, Aequator, Brumalis, Antarcticus. Septentrionalis igitur circulus is eſt, qui omniū quos perpetuo cernimus, plane maximus eſt, quique horizonta ſolo puncto contingit, totus ſupra terram interceptus. In hoc quæcunque clauduntur aſtra, nec ortum nec occaſum norūt, ſed circa polum verti tota nocte cernuntur. Porro is circulus in noſtro tractu, a priore maioris

ΠΡΟΚΛΟΥ ΣΦΑΙΡΑ.

Περὶ ἄξωνος καὶ πόλων.

Ἄξων καλεῖται τοῦ κόσμου, ἡ διάμετρος αὐτοῦ, περὶ ἣν στρέφεται. τὰ δὲ πέρατα τοῦ ἄξωνος, πόλοι λέγονται τοῦ κόσμου. τῶν δὲ πόλων, ὁ μὲν λέγεται βόρειος, ὁ δὲ νότιος. βόρειος μὲν, ὁ διὰ παντὸς φαινόμενος, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν οἴκησιν· νότιος δὲ, ὁ διὰ παντὸς ἀόρατος ὡς πρὸς τὸν ἡμέτερον ὁρίζοντα. εἰσὶ μέν τοι τόποι τινὲς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου συμβαίνει τὸν παρ' ἡμῖν πόλον τὸν ἀεὶ φανερὸν, ἐκείνοις ἀόρατον εἶναι· τὸν δὲ παρ' ἡμῖν πόλον ἀόρατον, ἐκείνοις φανερὸν εἶναι. καὶ πάλιν, ἐστί τις τόπος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου δύο πόλοι ὁμοίως ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κεῖνται.

Περὶ σφαίρας κύκλων.

Τῶν δὲ ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλων, οἱ μέν εἰσι παράλληλοι, οἱ δὲ λοξοὶ, οἱ δὲ διὰ τῶν πόλων. παράλληλοι μὲν, οἱ τοὺς αὐτοὺς πόλους ἔχοντες τῷ κόσμῳ. εἰσὶ δὲ παράλληλοι κύκλοι πέντε, ἀρκτικὸς, θερινὸς τροπικὸς, ἰσημερινὸς, χειμερινὸς τροπικὸς, ἀνταρκτικός. ἀρκτικὸς μὲν οὖν ἐστι κύκλος ὁ μέγιστος τῶν ἀεὶ θεωρουμένων κύκλων, ὁ ἐφαπτόμενος τοῦ ὁρίζοντος καθ' ἓν σημεῖον, καὶ ὅλος ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβανόμενος. ἐν ᾧ τὰ κείμενα τῶν ἄστρων, οὔτε δύσιν, οὔτ' ἀνατολὴν ποιεῖται, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς περὶ τὸν πόλον στρεφόμενα θεωρεῖται. οὗτος δὲ ὁ κύκλος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ ὑπὸ τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς τῆς μεγάλης ἄρκτου περιγράφεται. Θερινὸς δὲ τροπικὸς κύκλος ἐστὶν ὁ βορειότατος τῶν ὑπὸ τοῦ

ἡλίου γραφομένων κύκλων. ἐφ' οὗ γινόμενος ὁ ἥλιος τὴν θερινὴν τροπὴν ποιεῖται. ἐν ᾗ ἡ μεγίστη μὲν πασῶν τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡμέρα, ἐλαχίστη δὲ ἡ νὺξ γίνεται. μετὰ μέντοι τὴν θερινὴν τροπὴν, οὐκέτι πρὸς τὰς ἄρκτους παροδεύων ὁ ἥλιος θεωρεῖται, ἀλλ' ἐπὶ θάτερα μέρη τρέπεται τοῦ κόσμου· διὸ κέκληται τροπικός. ἰσημερινὸς δὲ κύκλος ἐστὶν ὁ μέγιστος τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων, ὁ διχοτομούμενος ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ὥστε ἡμικύκλιον μὲν ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεσθαι, ἡμικύκλιον δὲ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα. ἐφ' οὗ γινόμενος ὁ ἥλιος τὰς ἰσημερίας ποιεῖται, τήν τ' ἐαρινὴν καὶ τὴν φθινοπωρινήν. χειμερινὸς δὲ τροπικὸς κύκλος ἐστὶν ὁ νοτιώτατος τῶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου γραφομένων κύκλων, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κόσμου γινομένην περιστροφὴν, ἐφ' οὗ γινόμενος ὁ ἥλιος τὴν χειμερινὴν τροπὴν ποιεῖται· ἐν ᾗ ἡ μεγίστη μὲν πασῶν τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ νὺξ ἐπιτελεῖται· ἐλαχίστη δὲ ἡμέρα. μετὰ μέντοι τὴν χειμερινὴν τροπὴν, οὐκέτι πρὸς μεσημβρίαν παροδεύων ὁ ἥλιος θεωρεῖται, ἀλλ' ἐπὶ θάτερα μέρη τρέπεται τοῦ κόσμου, διὸ κέκληται καὶ οὗτος τροπικός. ἀνταρκτικὸς δὲ ἐστὶ κύκλος ἴσος καὶ παράλληλος τῷ ἀρκτικῷ, καὶ ἐφαπτόμενος τοῦ ὁρίζοντος καθ' ἓν σημεῖον, καὶ ὅλος ὑπὸ γῆν ἀπολαμβανόμενος, ἐν ᾧ τὰ κείμενα τῶν ἄστρων διὰ παντὸς ἡμῖν ἐστιν ἀόρατα. Τῶν δὲ προειρημένων ε κύκλων, μέγιστος μέν ἐστιν ὁ ἰσημερινὸς· ἑξῆς δὲ οἱ τροπικοί· ἐλάχιστοι δὲ, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν οἴκησιν, οἱ ἀρκτικοί. τούτους δὲ τοὺς κύ-

κλους

vrsæ pede describitur. Solstitialis autẽ circulus is est, qui õniũ, qui a sole describũtur, maxime septẽtrionalis habetur. In quẽ cum se sol receperit, æstiuã reciprocationem peragit: longissimusque totius anni dies, breuissimaque nox exit. Post hanc autem reciprocationem nequaquam vltra septentriones versus solem progredi, quin potius ad diuersa mundi regredi cernas. vnde & tropico Græce nomen. Æquator circulus is est, qui maximus æquidistantium circulorum statuitur: ita nimirum ab horizonte dissectus, vt alter eius semicirculus supra terram, alter sub terra condatur. In hoc sol duplex æquinoctium, vernum autumnaleque facit. Brumalis circulus is est, qui omnium circulorum, qui a sole mundi circumactu describuntur, maxime ad austrum pertinet. In quo sol brumalem reciprocationem facit: maximaque totius anni nox, minimusque dies efficitur. Post hanc metam nequaquam vltra progreditur sol, sed ad alteras mundi partes reuertitur: vnde tropicus hic quoque, quasi versilis appellatur. Antarcticus vero circulus æqualis & æquidistans septemtrionali circulo est, & horizonta vno puncto contingens, totus præterea sub terris mersus: in quo sita astra semper nobis occulta manent. Maximus autem ex quinque memoratis circulis est æquator, deinde tropici. Minimi vero (quod ad nostram habitationẽ dixerim) arctici. Porro hos

circulos citra omnem latitudinem intelligi conuenit ratione cognoſcibiles ex aſtrorum ſitu, & eodem dioptræ obtutu & noſtro intellectu deliniatos. Senſu enim vnus lacteus diſcerni in cœlo poteſt: reliqui omnes ratione.

Cur quinque duntaxat æquidiſtantes in ſphæra.

Quinque vero æquidiſtantes duntaxat circuli deſcribi in ſphæra ſolent: quod tamen non eo valet, quaſi ij ſoli in mundo æquidiſtantes ſint: quippe cum ſol quotidie æquidiſtantem æquatori circulum (quod ſenſu animaduerti licet) mundi rotatu peragat. Quo fit vt bis centum octuaginta duos æquidiſtantes circulos intra tropicos deſcribat: totidem enim dies intra reciprocationes numerantur. quin & ſtellæ ipſæ vniuerſæ in æquidiſtantibus circulis quotidie feruntur. Non tamen hi omnes in ſphæram adhibentur. Qui tametſi multis alijs rebus in aſtrologia conducant (ſiquidem fieri nequit, vt vel aſtra probe in ſphæra locentur ſine omnibus æquidiſtantibus circulis, vel examuſſim dierum noctiumque magnitudines ſine ijsdem inueniantur) tamen quod ad prima aſtrologiæ rudimenta non adeo vtiles exiſtimati ſunt, parum viſum eſt eos in ſphæram adſcribi. Quinque vero æquidiſtantes circuli ob certa compendia, quę aſtrologiæ tyroni-

κλους δεῖ νοεῖν ἀπλατεῖς, λόγῳ θεωρητοὺς, ἐκ τῆς τῶν ἄστρων θέσεως καὶ τῆς αὐτῆς διόπτρας θεωρίας, καὶ τῆς ἡμετέρας ἐπινοίας διατυπουμένους. μόνος γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ κύκλος ἐστὶν αἰσθητὸς ὁ τοῦ γάλακτος. οἱ δὲ λοιποὶ λόγῳ εἰσὶ θεωρητοί.

Διὰ τί πέντε μόνον παράλληλοι ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλοι.

Πέντε δὲ παράλληλοι μόνοι καταγράφονται κύκλοι εἰς τὴν σφαῖραν, οὐ διὰ τὸ μόνον τούτους ἐν τῷ κόσμῳ παραλλήλους εἶναι, ὁ γὰρ ἥλιος καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὡς πρὸς αἴσθησιν κύκλον παράλληλον περιστρέφεται τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ τὴν τοῦ κόσμου γινομένην περιστροφὴν, ὥστε μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων ρπβ δὶς κύκλους παραλλήλους γράφεσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τοσαῦται γὰρ ἡμέραι εἰσὶν αἱ μεταξὺ τῶν τροπῶν. φέρονται δὲ καὶ πάντες οἱ ἀστέρες ἐπὶ παραλλήλων κύκλων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. οὗτοι συγκαταγράφονται δὲ οὕτως πάντες εἰς τὴν σφαῖραν, διὰ τὸ πρὸς ἄλλας πραγματείας τῶν ἐν τῇ ἀστρολογίᾳ πολλὰ συμβάλλεσθαι. οὐδὲ γὰρ κατασκευασθῆναι δυνατὸν καλῶς τὴν σφαῖραν ἄνευ πάντων τῶν παραλλήλων κύκλων, οὐδὲ τὰ μεγέθη καὶ τῶν νυκτῶν τῶν ἡμερῶν τε ἀκριβῶς εὑρεθῆναι ἄνευ τῶν προειρημένων κύκλων. πρὸς μέντοι τὴν πρώτην εἰσαγωγὴν τῆς ἀστρολογίας οὐδὲν ἀποτέλεσμα φερόμενοι, οὐ καταγράφονται ἐν τῇ σφαίρᾳ. οἱ δὲ πέντε παράλληλοι κύκλοι, διὰ τὸ ἀποτελέσματά τινα προσφέρεσθαι διωρισμένα εἰς τὴν πρώτην

εἰσαγωγὴν τῆς ἀστρολογίας, κατεγράφησαν εἰς τὴν σφαῖραν. ὁ μὲν γὰρ ἀρκτικὸς κύκλος ἀφορίζει τὰ ἀεὶ θεωρούμενα τῶν ἄστρων. ὁ δὲ θερινὸς τροπικὸς κύκλος τὴν τροπὴν περιέχει, καὶ πέρας ἐστὶ τῆς τοῦ ἡλίου πρὸς ἄρκτον μεταβάσεως. ὁ δὲ ἰσημερινὸς κύκλος τὰς ἰσημερίας περιέχει. ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς κύκλος τέρμα ἐστὶ τῆς πρὸς μεσημβρίαν προσόδου τῷ ἡλίῳ, καὶ τὴν χειμερινὴν τροπὴν περιέχει. ὁ δὲ ἀνταρκτικὸς κύκλος τὰ μὴ θεωρούμενα τῶν ἄστρων ἀφορίζει. ἔχοντες οὖν κεφάλαια ὡρισμένα καὶ ἀποτελέσματα πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἀστρολογίας, εὐλόγως κατεγράφησαν εἰς τὴν σφαῖραν.

Περὶ ἐπιφανείας καὶ κρύψεως τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων.

Τῶν δὲ προειρημένων πέντε παραλλήλων κύκλων, ὁ μὲν ἀρκτικὸς κύκλος ὅλος ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεται· ὁ δὲ θερινὸς τροπικὸς κύκλος εἰς δύο μέρη ἄνισα τέμνεται ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος. καὶ τὸ μὲν μεῖζον τμῆμα ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεται, τὸ δὲ ἔλασσον ὑπὸ τὴν γῆν. οὐ κατὰ πᾶσαν δὲ χώραν καὶ πόλιν ὁμοίως ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος τέμνεται ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ἀλλὰ παρὰ τὰς τῶν κλιμάτων παραλλαγὰς, διάφορον τὴν τῶν τμημάτων ὑπεροχὴν συμβαίνει γίνεσθαι. καὶ τοῖς μὲν πρὸς ἄρκτον μᾶλλον ἡμῶν οἰκοῦσιν εἰς ἀνισώτερα μέρη συμβαίνει τέμνεσθαι τὸν θερινὸν ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος. καὶ πέρας ἐστὶ χώρα τις, ἐν ᾗ ὅλος ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπὲρ γῆν γίνεται. τοῖς δὲ πρὸς μεσημβρίαν μᾶλλον

ἡμῶν

tyronibus afferunt, optimo iure in ſphæram ſunt adhibiti. Septemtrionalis enim aſtra, quę nobis perpetuo cernuntur, definit. Solſtitialis tropicus, ſolis receptationem continet, finisque eiusdem ad boream tranſitus. Æquator circulus æquinoctia complectitur: Brumalis tropicus ſolis ad auſtrum progreſſi meta eſt, & brumalem eius reciprocationem in ſe habet. Antarcticus circulus aſtra, quæ noſtrum conſpectum fugiūt, determinat. Itaque cum ijs qui primis aſtrologiæ rudimentis imbuendi ſunt, certa emolumēta ſuggerant, merito in ſphæram coniectos quis dubitet?

De occultatione & emerſu quinque æquidiſtantium.

Verum ex memoratis quinque æquidiſtantibus circulis, Arcticus ſane ſupra terram totus exiſtit: Solſtitialis autem tropicus bipertito ab horizonte ſcinditur, maiore eius parte ſupra terram conſpicua, minore ſubter occulta. Neque tamen in omni tractu, vrbeve ſimiliter circulus hic ab horizonte ſecatur, ſed pro climatum varietate, variam ſectionum exuperantiam ſortitur: ijs quoque qui propius ſeptemtriones agunt, inæquabilius ab horizonte ſcinditur: nec finis, donec eo loci ventum ſit, vbi totus ſupra terram emineat. Qui vero ad auſtrum magis ver-

vergunt, ijs profecto per æquabiliores partes ab horizonte diuiditur: donec ad plagam quandam ventum ſit, nobis certe auſtralem, in qua tropicus ab horizonte per æquas partes ſecatur. At in noſtra habitatione, ita ſolſtitialis ab horizonte ſcinditur, vt vniuerſo circulo per octo partes diſſecto, quinque ſupra terram appareant, tres ſub terra lateant. Sane ad hoc clima direxiſſe ſtylum Aratus videtur, cum Phænomena conſcriberet. In quibus cum de ſolſtitiali tropico diſſerit, ita ait:

Huius in octonis diſſecti partibus, alta
Terrarum inuiſunt quinque, tres ima frequentãt,
Alterni & Phœbi reditus celebrantur eodem.

Ex hac diuiſione ſequitur, maximum diem horarum æquinoctialium quindecim eſſe, noctem vero nouem. In Rhodio autem horizonte ita tropicus ab horizonte dirimitur, vt cum circulus vniuerſus in octo & quadraginta partes ſecetur, vnde triginta ſectiones ſupra horizontem appareant, vnde viginti ſub terra lateant. Ex qua diuiſione fit vt apud Rhodios longiſſimus dies horas æquinoctiales quatuordecim habeat, nox nouem, additis hinc inde ſemiſſibus vnius horæ ſingulis. Æquator vero circulus per vniuerſum terrarum orbem ita ab horizonte diuiditur, vt ſemicirculus eius ſupra terrã extet, ſemicirculus ſub terra linquatur. Quo fit, vt in hoc circulo ęquinoctia fiãt. Brumalis autem tropi-

ἡμῶν οἰκοῦσιν, εἰς ἰσώτερα μέρη ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τέμνεται. καὶ πέρας ἐστὶ χώρα τις πρὸς μεσημβρίαν ἡμῶν κειμένη, ἐν ᾗ διχοτομεῖται ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος. κατὰ δὲ τὴν ἡμετέραν οἴκησιν ὁ θερινὸς τροπικὸς ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τέμνεται οὕτως, ὥστε τοῦ ὅλου κύκλου διαιρουμένου εἰς η΄ μέρη, ε΄ μὲν τμήματα ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεσθαι, γ΄ δὲ ὑπὸ γῆν. πρὸς δὲ τοῦτο τὸ κλίμα δοκεῖ καὶ ὁ Ἄρατος συντεταχέναι τὴν τῶν Φαινομένων πραγματείαν. περὶ γὰρ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κύκλου διαλεγόμενος φησὶν οὕτως·

Τοῦ μὲν ὅσον τε μάλιστα δι' ὀκτὼ μετρηθέντος,
Πέντε μὲν ἐνδιαστρέφεται καθ' ὑπέρτατα γαίης,
Τὰ τρία δ' ἐν περάτῃ. θέρεος δέ οἱ ἐντροπαί εἰσιν.

Ἐκ δὲ ταύτης τῆς διαιρέσεως ἀκολουθεῖ τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ἰσημερινῶν γίνεσθαι ιε΄, τὴν δὲ νύκτα ὡρῶν ἰσημερινῶν θ΄. ἐν δὲ τῷ κατὰ Ῥόδον ὁρίζοντι, ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τέμνεται οὕτως, ὥστε τοῦ ὅλου κύκλου διῃρημένου εἰς μέρη μη΄, τὰ μὲν κ΄ καὶ θ΄ τμήματα ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ἀπολαμβάνεσθαι, τὰ δὲ ιθ΄ ὑπὸ γῆν. ἐκ δὲ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἀκολουθεῖ τὴν μεγίστην ἡμέραν ἐν Ῥόδῳ γίνεσθαι ὡρῶν ἰσημερινῶν ιδ΄ καὶ ἥμισυ, τὴν δὲ νύκτα ὡρῶν ἰσημερινῶν θ΄ καὶ ἥμισυ. ὁ δὲ ἰσημερινὸς κύκλος καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διχοτομεῖται ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ὥστε ἡμικύκλιον μὲν ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεσθαι, ἡμικύκλιον δὲ ὑπὸ γῆν. δι' ἣν αἰτίαν ἐπὶ τοῦ κύκλου τούτου αἱ ἰσημερίαι γίνονται. ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς

κύκλος

κύκλος ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τέμνεται οὕτως, ὥς τε τὸ μὲν ἔλασσον τμῆμα ὑπὲρ γῆν γίνεσθαι, τὸ δὲ μεῖζον ὑπὸ γῆν. ἡ δ᾽ ἀνισότης τῶν τμημάτων τὴν αὐτὴν παραλλαγὴν ἔχει ἐπὶ πάντων τῶν κλιμάτων ἥν τις ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κύκλου· διὰ παντὸς γὰρ τὰ ἐναλλὰξ τμήματα τῶν τροπικῶν κύκλων ἴσα ἀλλήλοις ἐστί· δι᾽ ἣν αἰτίαν ἡ μεγίστη ἡμερινὴ [περιφέρεια] ἴση ἐστὶ τῇ μεγίστῃ νυκτερινῇ· καὶ ἡ ἐλαχίστη ἡμερινὴ, ἴση τῇ ἐλαχίστῃ νυκτερινῇ. ὁ δὲ ἀνταρκτικὸς κύκλος ὅλος ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα κρύπτεται.

Περὶ μεγέθους τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων.

Τῶν δὲ προειρημένων πέντε παραλλήλων κύκλων, τινῶν μὲν τὰ μεγέθη ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην διαμένει τὰ αὐτὰ, τινῶν δὲ τὰ αὐτὰ μεγέθη μεταπίπτει παρὰ τὰ κλίματα, καὶ οἷς μὲν μείζονες, οἷς δὲ ἐλάττονες οἱ κύκλοι γίνονται. οἱ μὲν γὰρ τροπικοὶ κύκλοι καὶ ὁ ἰσημερινὸς καθ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην ἴσοι εἰσὶ τοῖς μεγέθεσιν· οἱ δὲ ἀρκτικοὶ μεταπίπτουσι κατὰ τὰ μεγέθη, καὶ οἷς μὲν μείζονες, οἷς δὲ ἐλάττονες γίνονται. Τοῖς μὲν γὰρ πρὸς ἄρκτον οἰκοῦσι μείζονες οἱ ἀρκτικοὶ κύκλοι γίνονται. τοῦ γὰρ πόλου μετεωροτέρου φαινομένου, ἀνάγκη καὶ τὸν ἀρκτικὸν κύκλον τὸν ἐφαπτόμενον τοῦ ὁρίζοντος, μείζονα ἀεὶ μάλιστα γίνεσθαι. τοῖς δ᾽ ἔτι πρὸς ἄρκτον οἰκοῦσι γίνεται ποτὲ ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ἀρκτικός. ὥς τε τοὺς δύο κύκλους ἐφαρμόσαι ἀλλήλοις τὸν θερινὸν τροπικὸν κύκλον καὶ τὸν ἀρκτικὸν, καὶ μίαν ἀναλαβεῖν τάξιν. πρὸς δὲ τοὺς ἀρκτικωτέρους τόπους καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κύκλου μείζονες

ζονες

tropic⁹ ea ratione ab horizōte interſectus eſt, vt minor e ſectionib⁹ ſupra terram habeatur, maior ſub terra. Inæquabilitas vero ſectionum eandē in omnibus climatibus varietatem habet, quam etiam in ſolſtitiali tropico diximus: ſemper enim reſpondentes ex aduerſo tropicorum ſectiones æquales inter ſe ſunt. Eoque fit, vt maximus dies maximæ nocti, & minimus dies minimæ nocti æqualis euadat. Antarcticus autem circulus totus ſub horizonte latet.

De magnitudine æquidiſtantium.

Sed ex quinque iam memoratis circulis, quorundam magnitudines per vniuerſum terrarum orbem eædem ſibi conſtant, nonnullorum pro climatibus mutantur, alijsque maiores alijs minores circuli euadunt. Tropici enim & æquator pares per totum orbem magnitudines ſeruant: Arctici magnitudine euariāt, cum alibi maiores alibi minores cernantur. Quippe ijs qui ſeptemtriones verſus degunt, maiores ſeptemtrionales fiunt, cum polo magis in altum ſublato arcticum circulum, qui horizonta contingit, neceſſe ſit aſſidue maiorem fieri. His vero qui magis etiam ad ſeptemtriones vergunt, interdum ſolſtitialis tropicus in arcticum plane abit: fitque vt duo circuli, ſeptemtrionalis, tropicusque coeant, pro vnoque habeantur. Adeo cū magis etiā ad ſeptētriones acceditur, maiores ſolſtitiali

ſeptemtrionales redduntur. Nec finis donec eo ventum ſit, vbi polus ſupra verticem conſpicitur, ſeptemtrionalis in horizontis locum cedit, eique in mundi rotatu coniungitur, æquatoris plane magnitudine: fitque vt tres circuli, ſeptemtrionalis, æquator, & horizon, eundem ſitum poſitumque obtineant. Rurſus autem ijs qui ad auſtrum habitant, poli humiliores fiunt, ſeptemtrionales vero circuli minores. Finis autem decrementi eſt, locus ad auſtrum nobis ſitus ſub æquatore, in quo poli ſub horizonte habentur, ſeptemtrionales autem circuli prorſus euanuere. Ita ex quinque æquidiſtantibus tres denique ſuperant, nempe cum æquatore, tropici duo. Neque enim ob ea quæ dicta ſunt, quinque perpetuo æquidiſtantes exiſtimandum, ſed pro noſtra habitatione numerum eorum exiſtere: quippe quibusdam in horizontibus tres duntaxat æquidiſtantes inuenias. Sunt ſane & ſupra terram habitationes, quarum prima eſt, in qua ſolſtitialis circulus, qui horizonta contingit, & pro arctico plane habetur: ſecunda, quam ſub polo appellant: tertia de qua paulo ante retulimus, quam ſub æquatore nominant.

De ordine æquidiſtantium.

Quocirca nec ordo quinq; ęquidiſtantiũ circu-

lorum

ζονες οἱ ἀρκτικοὶ κύκλοι γίνονται. πέρας δέ ἐστι χώρα τις πρὸς ἄρκτον κειμένη, ἐν ᾗ ὁ μὲν πόλος κατὰ κορυφὴν γίνεται. ὁ δὲ ἀρκτικὸς κύκλος τὴν τοῦ ὁρίζοντος ἐπέχει τάξιν, καὶ ἀφαρμόζει αὐτῷ μετὰ τὴν στροφὴν τοῦ κόσμου, καὶ τὸ αὐτὸ μέγεθος λαμβάνει τῷ ἰσημερινῷ, ὥστε τοὺς τρεῖς κύκλους τὸν ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἰσημερινὸν καὶ τὸν ὁρίζοντα, τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ θέσιν λαμβάνειν. πάλιν δὲ τοῖς πρὸς μεσημβρίαν οἰκοῦσιν, οἱ μὲν πόλοι ταπεινότεροι γίνονται· οἱ δὲ ἀρκτικοὶ κύκλοι ἐλάσσονες. καὶ πέρας ἐστί τις χώρα πρὸς μεσημβρίαν ἡμῶν κειμένη, αὕτη δέ ἐστιν ἡ λεγομένη ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, ἐν ᾗ οἱ μὲν πόλοι ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα γίνονται, οἱ δὲ ἀρκτικοὶ κύκλοι καθ' ὅλου ἀναιροῦνται, ὥστε ἀντὶ τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων τρεῖς παραλλήλους γίνεσθαι, τούς τε τροπικοὺς καὶ τὸν ἰσημερινόν. διὰ γὰρ τὰ προειρημένα οὐχ ὑποληπτέον καθολικῶς γίνεσθαι τοὺς πέντε παραλλήλους, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν οἴκησιν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐκκεῖσθαι. εἰσὶ γάρ τινες ὁρίζοντες ἐν οἷς τρεῖς μόνοι παράλληλοι γίνονται κύκλοι. εἰσὶ δε οἰκήσεις ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν πρώτη μὲν οἴκησις, παρ' οἷς ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ἐφάπτεται τοῦ ὁρίζοντος, καὶ τὴν τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου τάξιν λαμβάνει. δευτέρα δὲ οἴκησις, ἡ λεγομένη ὑπὸ τῶν πόλων. τρίτη δὲ ἐστιν οἴκησις, ὑπὲρ ἧς μικρὸν πρότερον εἰρήκαμεν, ἡ προσαγορευομένη ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν.

Περὶ τάξεως τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων.

Ὅθεν οὐδ' ἡ τάξις τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων

ἡ αὐτὴ παρὰ πᾶσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐν μὲν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ, πρῶτος μὲν ὀνομάζεται ἀρκτικὸς, δεύτερος δὲ ὁ θερινὸς τροπικός. εἶτα ἰσημερινὸς, καὶ χειμερινός. πέμπτος δὲ, ὁ ἀνταρκτικός. τοῖς δὲ πρὸς ἄρκτον μᾶλλον ἡμῶν οἰκοῦσιν, γίνεται ποτὲ πρῶτος, ὁ θερινὸς τροπικὸς, δεύτερος δὲ ὁ ἀρκτικὸς, τρίτος δὲ ὁ ἰσημερινὸς, τέταρτος δὲ ὁ ἀνταρκτικὸς, πέμπτος δὲ ὁ χειμερινὸς τροπικός. παρ' οἷς γὰρ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος μείζων γίνεται τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ἀνάγκη τὴν προειρημένην τάξιν ὑπάρχειν.

Περὶ δυνάμεως τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων.

Ὁμοίως δὲ οὐδ' αἱ δυνάμεις τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων αἱ αὐταί εἰσιν. ὁ γὰρ παρ' ἡμῖν θερινὸς τροπικὸς κύκλος, τοῖς ἀντίποσιν χειμερινὸς τροπικὸς κύκλος γίνεται. ὁ δὲ παρ' ἐκείνοις θερινὸς τροπικὸς κύκλος, παρ' ἡμῖν γίνεται χειμερινὸς τροπικός. τοῖς δὲ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν οἰκοῦσι, τῇ μὲν δυνάμει οἱ τρεῖς κύκλοι θερινοὶ εἰσὶ τροπικοί. ὑπ' αὐτὴν γὰρ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου κεῖνται. τῇ δὲ πρὸς ἀλλήλους παραλλαγῇ γένοιτ' ἂν θερινὸς μὲν τροπικὸς, ὁ παρ' ἡμῖν ἰσημερινός. χειμερινοὶ δὲ οἱ δύο τροπικοί. φύσει γὰρ λέγοιτ' ἂν καὶ καθολικῶς πρὸς ἅπασαν τὴν οἰκουμένην θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπάρχειν, ὁ ἔγγιστα τῆς οἰκήσεως ὑπάρχων. δι' ἣν αἰτίαν τοῖς ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν οἰκοῦσι θερινὸς τροπικὸς γίνεται ὁ ἰσημερινός. τότε γὰρ αὐτοῖς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος. ἰσημερινοὶ δὲ κύκλοι γίνονται παρ' αὐτοῖς πάντες οἱ παράλληλοι, ἰσημερία γὰρ διὰ παντός ἐστι παρ' αὐτοῖς.

πάντες

lorum idem apud omnes eſt: ſed in noſtro tractu primum ſane ſeptentrionalem dixeris, ſecundum ſolſtitialem, tertium æquatorem, quartum brumalem, quintum antarcticum. At iis qui propius quam nos ſeptentriones incolunt, primus interdum ſolſtitialis tropicus numeratur, ſecundus ſeptētrionalis, tertius æquator, quartus antarcticus, quintus brumalis circulus. Cum namque ſeptentrionalis ſolſtitialis capacior euadit, neceſſe eſt memoratum ordinem ſeruari.

De poteſtate æquidiſtantium.

Iam vero nec poteſtates eorundem æquidiſtantium eædem. Nam qui nobis ſolſtitialis circulus habetur, Antipodibus certe brumalis efficitur: cōtra, qui illis ſolſtitialis eſt, nobis brumalis redditur. Sed qui ſub æquatore degunt, iis vniuerſi tres circuli viribus plane ſolſtitiales ſunt, vtpote ſub ipſam ſolis orbitam incolentibus. Quanquam ſi ad ſe inuicem conferantur, qui nobis pro æquatore ſtatuitur, ſolſtitialis vicem obtinet: ambo vero tropici pro brumalibus cenſentur. Namque is demum natura ſolſtitialis circulus, perpetuaque ratione in toto terrarum orbe dici poteſt, qui proxime habitationem habetur. Quo fit, vt iis qui ſub æquatore agunt, æquator ipſe pro ſolſtitiali ſtatuatur: vtpote in quo ſol ſupra verticem agitur: pro æquatoribus autem

omnes æquidiſtantes circuli, velut per æquas partes ab horizonte diſſecti.

De interuallo æquidiſtantium.

Sed nec interualla circulorum in toto orbe a ſe inuicem ſtata ſunt: verum pro ſphærarum deſcriptione ad hunc modum diſpenſari ſolent. Diuiſo in ſexaginta partes meridiano quouis circulo, ſeptentrionalis circulus a polo ſexageſimarum partium ſex interuallo deſcribitur. Idem in alteram partem a ſolſtitiali circulo ſexageſimarum partium quinque interuallo notatur. Aequator ab vtroque tropicorum ſexageſimis quaternis diſtat. Brumalis circulus ab antarctico ſexageſimis quinque. Antarcticus a polo ſexageſimis ſex. Neque tamen in omni plaga vrbeve eandem intercapedinem inter ſe ſeruant: ſed tropici ab æquatore parem in omni inclinatione diſtantiam vendicant. Idem autem ab arcticis non parem per omnes horizontas, ſed alibi minorem, alibi maiorem. Ita demum & arctici poli non parem in quauis inclinatione diſtantiam ſeruant, ſed alibi maiorem, alibi minorem habent. Sphæræ tamen omnes ad Græciæ horizonta deſcribuntur.

De coluris.

Sunt & per polos ducti circuli, quos nonnulli coluros vocant. Iis accidit, vt in ambitus ſuos mundi polos recipiant. Coluri autem

πάντες γὰρ οἱ παράλληλοι κύκλοι διχοτομοῦνται ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος.

Περὶ διαστάσεως τῶν πέντε παραλλήλων κύκλων.

Οὐδὲ αἱ διαστάσεις αἱ ἀπ' ἀλλήλων τοῖς κύκλοις αἱ αὐταὶ διαμένουσι καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἀλλὰ πρὸς τὴν καταγραφὴν τῶν σφαιρῶν διαιροῦνται οὕτως, τοῦ παντὸς μεσημβρινοῦ κύκλου διαιρουμένου εἰς μέρη ξ', ὁ ἀρκτικὸς ἀπὸ τοῦ πόλου καταγράφεται ἀπέχων ξξϛ'. ὁ δ' αὐτὸς ἐπὶ θάτερα μέρη ἀπὸ τοῦ θερινοῦ καταγράφεται, ἀπέχων ξξέ. ὁ δὲ ἰσημερινός, ἀφ' ἑκατέρων τῶν τροπικῶν ξξδ'. ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς κύκλος ἀπὸ τοῦ ἀνταρκτικοῦ ἀπέχων ξξέ. ὁ δὲ ἀνταρκτικὸς ἀπὸ τοῦ πόλου ξξϛ'. κατὰ πᾶσαν δὲ χώραν καὶ πόλιν οὐ τὰς αὐτὰς διαστάσεις ἔχουσιν ἀπ' ἀλλήλων οἱ κύκλοι. ἀλλ' οἱ μὲν τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ πᾶν ἔγκλιμα τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἔχουσιν. οἱ δὲ τροπικοὶ κύκλοι ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν οὐ τὴν αὐτὴν ἔχουσι διάστασιν κατὰ πάντας τοὺς ὁρίζοντας, ἀλλ' οἱ μὲν ἔλασσον, οἱ δὲ πλεῖον διεστᾶσιν· ὁμοίως δὲ οἱ ἀρκτικοὶ ἀπὸ τῶν πόλων οὐ τὴν ἴσην ἀπόστασιν ἔχουσι κατὰ πᾶν ἔγκλιμα, ἀλλ' οἱ μὲν ἐλάττω, οἱ δὲ πλείω. καταγράφονται μέντοι πᾶσαι αἱ σφαῖραι πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἑλλάδι ὁρίζοντα.

Περὶ κολούρων κύκλων.

Διὰ τῶν πόλων δέ εἰσι κύκλοι ὑπό τινων κόλουροι προσαγορευόμενοι, οἷς συμβέβηκεν ὑπὸ τῶν ἰδίων περιφερειῶν τοὺς τοῦ κόσμου πόλους ἔχειν. κόλου-

ραι δὲ κέκληνται, διὰ τὸ μέρη τινὰ ἀθεώρητα αὐτῶν γίνεσθαι. οἱ μὲν γὰρ λοιποὶ κύκλοι κατὰ τὴν περιστροφὴν τοῦ κόσμου ὅλοι θεωροῦνται. τῶν δὲ κολούρων κύκλων μέρη τινά ἐστι ἀθεώρητα, τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνταρκτικοῦ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα ἀπολαμβανόμενα. γράφονται δὲ οὗτοι οἱ κύκλοι διὰ τῶν τροπικῶν σημείων, καὶ εἰς μέρη δ΄ ἴσα διαιροῦσι τὸν διὰ μέσων τῶν ζωδίων κύκλων.

Περὶ ζωδιακοῦ κύκλου.

Λοξὸς δέ ἐστι κύκλος, ὁ τῶν ιβ΄ ζωδίων. αὐτὸς δὲ ἐκ τριῶν κύκλων παραλλήλων συνέστηκεν· ὧν οἱ μὲν τὸ πλάτος ἀφορίζειν λέγονται τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν ζωδίων καλεῖται. οὗτος δὲ ἐφάπτεται δύο κύκλων ἴσων καὶ παραλλήλων, τοῦ μὲν θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὴν τοῦ καρκίνου πρώτην μοῖραν, τοῦ δὲ χειμερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὴν τοῦ αἰγοκέρωτος πρώτην μοῖραν. τὸ δὲ πλάτος τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου ἐστὶ μοῖραι ιϛ΄. λοξὸς δὲ κέκληται ὁ ζωδιακὸς κύκλος, διὰ τὸ τέμνειν τοὺς παραλλήλους κύκλους.

Περὶ ὁρίζοντος.

Ορίζων δὲ ἐστὶ κύκλος, ὁ διορίζων ἡμῖν τό, τε φανερὸν καὶ τὸ ἀφανὲς μέρος τοῦ κόσμου, καὶ διχοτομῶν τὴν ὅλην σφαῖραν τοῦ κόσμου, ὥστε ἡμισφαίριον μὲν ὑπὲρ γῆν ἀπολαμβάνεσθαι, ἡμισφαίριον δὲ ὑπὸ γῆν. εἰσὶ δὲ ὁρίζοντες δύο, εἷς μὲν ὁ αἰσθητὸς, ἕτερος δὲ ὁ λόγῳ θεωρητός. αἰσθητὸς μὲν οὖν ἐστιν ὁρίζων, ὁ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ὄψεως περιγραφόμενος κατὰ τὸν ἀποτερματισμὸν τῆς ὁράσεως, ὡς οὐ μείζονα τὴν διάμετρον ἔχειν σταδίων δισχιλίων. ὁ δὲ λόγῳ θεω-

autem dicti sunt, quod partes aliquas in se minime conspectas habent. Reliqui enim circuli in mundi circumactu integri cernuntur: sed colurorum partes quæpiam, quæ videlicet ab arctico sub horizonte latent, cerni non possunt. Signantur autem ij circuli per tropica puncta, diuiduntque per duas æquas partes circulum, qui per media signiferi ducitur.

De signifero.

Obliquus circulus is est, qui duodecim signa continet, ex tribus æquidistantibus circulis constans: quorum duo latitudinem signiferi determinant, vnus per media signa ductus vocatur: hic adeo duos pares & æquidistantes circulos attingit, solstitialem in prima Cancri parte, brumalem in Capricorni principio. Latitudo signiferi continet partes duodecim. Dictus est autem hic circulus obliquus, quod æquidistantes ad inæquales angulos intersecet.

De horizonte.

Horizon vero circulus est, qui conspectam mundi partem ab inconspecta dirimit. Itaque in duas partes vniuersam sphæram secat, vt alterum hemisphærium supra terram, alterum sub terra relinquat. Est vero horizon duplex, alter qui sensu vsurpatur, alter qui sola ratione percipitur. Ergo sensilis horizon est, qui a nostro visu in termino visionis circumscribitur. Hic adeo non amplius duum milium stadiorum demetientem habet. Qui autem ratione per-

cipitur, ad fixarum ſtellarum ſphæram pertinet, mundumque totum in duo ſecat. Nec vero per omnem tractum vrbemve idem horizon eſt: ſed ſenſu idem quadringẽtis fere ſtadiis manet. Quo fit, vt dierum longitudo, & clima, & apparentiæ omnes eædem ſibi conſtent. Aucto vero ſtadiorum numero, pro habitationis diuerſitate Horizon, clima, omnes denique apparentiæ mutantur. Conuenit tamen, vt habitationis vltra quadringenta ſtadia mutationem ad auſtrum boreamve accipiamus. Siquidem qui eundem æquidiſtantem incolunt, in quamlibet magno ſtadiorum numero horizonta quidem diuerſum habent, clima vero idem, & apparentias omnes ſimiles. Dierum tamen exitus initiaque haudquaquam iis qui eundem æquidiſtantem habitant, eodem temporis momento euenient. Verum ſi exactæ rationis examini ſtare velimus, pro quolibet puncto, in quauis orbis parte mutati ſitus Horizon, Clima, & apparentiæ omnes euariant. Horizon vero ea ratione in ſphærarum deſcriptionem non adhibetur, quod reliqui circuli omnes ab ortu ad occaſum circumacto mundo vna rapiuntur, Horizon ſuapte natura quietem amat, eodem ſemper ſeruato ſitu. Si ita horizon in ſphæras adderetur, circumactis iis, etiam eum moue-

ρητὸς ὁρίζων ἐστίν. ὁ μέχρι τῆς τῶν ἀπλανῶν ὁράσεως ἀστέρων σφαίρας διήκων, καὶ διχοτομῶν τὸν ὅλον κόσμον. οὐ κατὰ πᾶσαν δὲ χώραν καὶ πόλιν ὁ αὐτός ἐστιν ὁρίζων, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν σχεδὸν ἐπὶ σταδίους τετρακοσίους ὁ αὐτὸς ὁρίζων διαμένει ὥστε καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἡμερῶν, καὶ τὸ κλίμα, καὶ πάντα τὰ φαινόμενα, τὰ αὐτὰ διαμένειν. πλειόνων δὲ σταδίων γινομένων κατὰ τὴν παραλλαγὴν τῆς οἰκήσεως, ἕτερος ὁρίζων γίνεται κατὰ τὸ κλίμα διαφέρων, καὶ πάντα τὰ φαινόμενα μεταπίπτει. δεῖ μέντοι γε τὴν παραλλαγὴν τῆς οἰκήσεως τὴν ὑπὲρ τετρακοσίους σταδίους διαλαμβάνεσθαι κατὰ τὴν πρὸς ἄρκτον μεσημβρίαν τε πάροδον. τοῖς μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου οἰκοῦσιν ἀπὸ μυρίων σταδίων ὑπάρχουσιν, ὁ μὲν ὁρίζων ἐστὶ διάφορος, τὸ δὲ κλίμα τὸ αὐτὸ, καὶ πάντα τὰ φαινόμενα παραπλήσια. αἱ μέντοι ἀρχαὶ καὶ τελευταὶ αἱ τῶν ἡμερῶν οὐχ ἅμα πᾶσιν ἔσονται τοῖς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου οἰκοῦσι. κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸν λόγον ἀκρίβειαν, ἅμα τῷ στιγμιαίαν πάροδον γίνεσθαι καθ' ὁποιονοῦν μέρος τοῦ κόσμου, μεταπίπτει καὶ ὁ ὁρίζων καὶ τὸ ἔγκλιμα, καὶ πάντα τὰ φαινόμενα διάφορα. οὐ καταγράφεται δὲ ὁ ὁρίζων ἐν ταῖς σφαίραις δι' αἰτίαν τοιαύτην, ὅτι οἱ μὲν λοιποὶ κύκλοι πάντες, φερομένου τοῦ κόσμου ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ τὴν δύσιν, συμπεριστρέφονται καὶ αὐτοὶ τῇ τοῦ κόσμου κινήσει. ὁ δὲ ὁρίζων ἐστὶ φύσει ἀκίνητος, τὴν αὐτὴν τάξιν διαφυλάττων διὰ παντός. εἰ οὖν κατεγράφοντο οἱ ὁρίζοντες ἐν ταῖς σφαίραις, στρεφομένων αὐτῶν, συνέβαινεν ἂν τὸν ὁρίζοντα

κινεῖ-

κινεῖσθαι, καὶ κατὰ κορυφὴν ποτὲ γίνεσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον, καὶ ἀλλότριον τοῦ σφαιρικοῦ λόγου. ὑπὸ μέντοι γε τῆς σφαιρικῆς θήκης ἡ τοῦ ὁρίζοντος θέσις καταινοεῖται.

Περὶ τῶν μεσημβρινῶν κύκλων.

Μεσημβρινὸς δέ ἐστι κύκλος, ὁ διὰ τῶν τοῦ κόσμου πόλων καὶ τοῦ κατὰ κορυφὴν σημείου γραφόμενος κύκλος, ἐφ' οὗ γινόμενος ὁ ἥλιος τὰ μέσα τῶν ἡμερῶν καὶ τὰ μέσα τῶν νυκτῶν ποιεῖται. καὶ οὗτος δέ ἐστιν ὁ κύκλος ἀκίνητος ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν διαφυλάσσων ἐν ὅλῃ τῇ τοῦ κόσμου περιστροφῇ. οὐ καταγράφεται δὲ οὗτος ὁ κύκλος ἐν ταῖς κατηστεριζομέναις σφαίραις, διὰ τὸ καὶ ἀκίνητος εἶναι, καὶ μηδεμίαν ἐπιδέχεσθαι μετάπλασιν. ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν σχεδὸν ἐπὶ σταδίους τριακοσίους ὁ αὐτὸς μεσημβρινὸς διαμένει. πρὸς δὲ τὴν ἐν τῷ λόγῳ ἀκρίβειαν, ἅμα τῷ τὴν παροῦσαν γίνεσθαι πάροδον, ἢ πρὸς ἀνατολὴν, ἢ πρὸς δύσιν, ἕτερος γίνεται μεσημβρινός. κατὰ μὲν γὰρ πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν πάροδον, κἂν μεταξὺ μυρίοι στάδιοι ὑπάρχωσιν, αὐτὸς μένει μεσημβρινός. κατὰ δὲ τὴν ἀπ' ἀνατολῆς πρὸς δύσιν πάροδον, διαφοραὶ μεσημβρινῶν.

Περὶ γαλακτικοῦ κύκλου.

Λοξὸς δέ ἐστι κύκλος καὶ ὁ τοῦ γάλακτος. οὗτος μὲν οὖν μείζονι πλάτει λελόξωται τῷ τροπικῷ κύκλῳ. συνέστηκε δὲ ἐκ βραχυμερίας νεφελοειδοῦς, καὶ ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ μόνος θεωρητός. οὐχ ὥρισται δὲ αὐτοῦ τὸ πλάτος, ἀλλὰ κατὰ μέν τινα μέρη πλατύτε-

moueri, & nonnunquam ſupra verticem eſſe accideret. Id quod certe tum captum omnem ſuperat, tum a ſphæræ ratione abhorret. Verum non incommode ſitus eius ab alueo, in quo ſphera reuoluitur, intelligi ſolet.

De meridianis circulis.

Meridianus circulus eſt, qui per mundi polos & punctum quod nobis ſupra verticem eminet, ducitur. In quem cum ſol incidit, medios dies, mediaſque noctes efficit. Hic etiam circulus, immotus in mundo eſt, vno eodemque in tota mundi vertigine ſeruato poſitu. Nec in ſphæris, qui aſtris inſigniuntur, adſcribitur, quod & immotus ſit, & nullam mutationem recipiat: Sed (quod ſenſu vſurpari poſſit) trecentis fere ſtadiis idem meridianus manet. Rationis tamen ſcrupuloſiore indagine ad quemuis greſſum, qui ortum verſus occaſumve dirigitur, nouus meridianus notatur. Ad auſtrum enim boreamve quantumuis progrediare, etiam ſi decem milium ſtadiorum interuallum interſit, idem meridianus ſeruatur: cum ab ortu ad occaſum itur, mutatur.

De lacteo circulo.

Obliquus etiam eſt & lacteus circulus: Hic itaque ſupra tropicos obliquatus cernitur. Conſtat autem ex tenui nebuloſa ſubſtantia: Vnus certe cœleſtium circulorum conſpicuus: nec certa latitudine definitus, ſed aliqua ſui parte latiore,

tiore, aliqua anguſtiore: Quo minus equidem in pleraſque ſphæras adſcribi ſolet. Eſt autem vnus e numero maximorum circulorum: quippe cum maximi circuli in ſphæris dicantur, quibus idem centrum cum ſphæra eſt. Sunt porro maximi circuli ſeptem: Aequator, Signifer, qui per media ſigna ducitur, qui per polos ducitur, cuiuſque habitationis Horizon, Meridianus, Lacteus.

De quinque zonis.

Totius terræ ſuperficies ſphærica eſt, & diuiditur in zonas quinque. Ex quibus duæ ſunt, quæ circa polos deſcribuntur: frigidæ dictæ, quod maxime abſunt a ſolis orbita: Eædem ob frigoris iniuriam parum habitatæ. Determinantur autem polos verſus arcticis circulis. Quæ vero poſt has deinceps habentur, quod mediocriter ad prætereuntem ſolem ſunt ſitæ, temperatæ appellantur: habentque in cælo limites arcticos, tropicoſque circulos, quibus interiacent. Reliqua, quæ inter memoratas quatuor medium locum tenet, quod ſub ipſo ſolis tranſitu iacet, torrida nuncupatur: a terreſtri æquatore in duas partes diuiſa: Is porro ſub mundi æquatore porrigitur. Sed ex temperatis altera a noſtri orbis hominibus incolitur, ipſa longa prope centum milibus ſtadiorum, lata fere dimidio.

De ſignis cæleſtibus.

Signa ſtellis inſignita diuidũtur in partes tres:

Quæ-

τύτερός ἐστιν, κατὰ δέ τινα στενότερος, δι᾽ ἣν αἰτίαν ἐν ταῖς πλείσταις σφαίραις οὐδὲ καταγράφεται ὁ τοῦ γάλακτος κύκλος. ἔστι δὲ καὶ οὗτος τῶν μεγίστων κύκλων. μέγιστοι γὰρ ἐν σφαίραις λέγονται κύκλοι, οἱ τὸ αὐτὸ κέντρον ἔχοντες τῇ σφαίρᾳ. εἰσὶ δὲ μέγιστοι κύκλοι ἑπτὰ, ἰσημερινὸς, ζωδιακὸς, ὁ διὰ μέσων τῶν ζωδίων. ὁ διὰ τῶν πόλων, ὁ καθ᾽ ἑκάστην οἴκησιν ὁρίζων ὁ μεσημβρινὸς, ὁ τοῦ γάλακτος.

Περὶ τῶν πέντε ζωνῶν.

Η τῆς συμπάσης ἐπιφάνεια σφαιροειδὴς ὑπάρχουσα, διαιρεῖται εἰς ζώνας πέντε. ὧν δύο μὲν αἱ περὶ τοὺς πόλους· πορρωτάτω δὲ κείμεναι τῆς τοῦ ἡλίου παρόδου, κατεψυγμένα λέγονται, καὶ ἀοίκητοι διὰ τὸ ψύχος εἰσίν. ἀφορίζονται δὲ ὑπὸ τῶν ἀρκτικῶν πρὸς τοὺς πόλους. αἱ δὲ τούτων ἑξῆς, συμμέτρως μὲν κείμεναι πρὸς τὴν τοῦ ἡλίου πάροδον, εὔκρατοι καλοῦνται. ἀφορίζονται δ᾽ αὗται ὑπὸ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀρκτικῶν καὶ τροπικῶν κύκλων, μεταξὺ κείμεναι αὐτῶν. ἡ δὲ λοιπὴ, μέση τῶν προειρημένων κειμένη δ᾽, ὑπ᾽ αὐτὴν τὴν τοῦ ἡλίου πάροδον, διακεκαυμένη καλεῖται. διχοτομεῖται δ᾽ αὕτη ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ γῇ ἰσημερινοῦ κύκλου, ὃς κεῖται ὑπὸ τὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἰσημερινὸν κύκλον. τῶν δὲ εὐκράτων δύο ζωνῶν, ἡ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς οἰκουμένῃ κατοικεῖσθαι συμβέβηκεν, ἐπὶ μὲν τὸ μῆκος οὖσα ὡς ἔγγιστα περὶ δέκα μυριάδας σταδίων, ἐπὶ δὲ τὸ πλάτος ὡς ἔγγιστα τὸ ἥμισυ.

Περὶ τῶν κατηστερισμένων ζωδίων.

Τὰ κατηστερισμένα ζώδια διαιρεῖται εἰς μέρη

τρία.

τρία. ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου κεῖται, ἃ δὲ λέγεται βόρεια, ἃ δὲ προσαγορεύεται νότια. τὰ μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου κείμενα, ἐστὶ τὰ ιβʹ ζώδια, ὧν τὰς ὀνομασίας προειρήκαμεν ἐν ἄλλοις. καὶ ἐν τοῖς ιβʹ ζωδίοις, τινὲς ἀστέρες διὰ τὰς ἐπ' αὐτοῖς γινομένας ἐπισημασίας, ἰδίας προσηγορίας ἠξιωμένοι εἰσίν. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ ταύρου, ἐπὶ τοῦ νώτου αὐτοῦ κείμενοι ἀστέρες, τὸν ἀριθμὸν ἕξ, καλοῦνται πλειάδες. οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ βουκράνου τοῦ ταύρου, κείμενοι ἀστέρες, τὸν ἀριθμὸν καὶ αὐτοὶ εʹ, καλοῦνται ὑάδες. ὁ δὲ προηγούμενος τῶν ποδῶν τῶν διδύμων ἀστὴρ, προσαγορεύεται πρόπους. οἱ δὲ ἐν τῷ καρκίνῳ νεφελοειδεῖ συστροφῇ ἐοικότες, καλοῦνται φάτνη. οἱ δὲ πλησίον αὐτῆς δύο ἀστέρες κείμενοι, ὄνοι προσαγορεύονται. ὁ δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λέοντος κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ ὁμωνύμως τῷ τόπῳ ἐφ' οὗ κεῖται, καρδία λέοντος προσαγορεύεται, ὑπὸ δέ τινων βασιλίσκος καλεῖται, ὅτι δοκοῦσιν οἱ περὶ τὸν τόπον τοῦτον γενόμενοι, βασιλικὸν ἔχειν τὸ γενέθλιον. ὁ δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τῆς παρθένου κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ, στάχυς προσαγορεύεται. ὁ δὲ παρὰ τὴν δεξιὰν τῆς παρθένου πτέρυγα κείμενος ἀστερίσκος, προτρυγητὴς ὀνομάζεται. οἱ δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦ ὑδροχόου τέσσαρες ἀστέρες, κάλπη καλοῦνται. οἱ δὲ ἐπὶ τῶν οὐραίων μερῶν τῶν ἰχθύων καὶ τὸ ἑξῆς κείμενοι ἀστέρες, λίνοι προσαγορεύονται. εἰσὶ δὲ ἐν μὲν τῷ νοτίῳ λίνῳ ἀστέρες θʹ, ἐν δὲ τῷ βορείῳ λίνῳ εʹ. ὁ δὲ ἐν ἄκρῳ τῷ λίνῳ κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ, σύνδεσμον προσαγορεύεται. βόρεια δέ ἐστιν ὅσα τῶν

ζωδίων

Quædam enim in ſignifero locata ſunt, quædam ſeptentrionalia vocantur, quædam auſtrina. Quæ itaque in ſignifero ſita ſunt, duodecim animalia ſunt, quorum nomenclaturas alibi diximus. In iis duodecim ſtellæ quædam ſunt, quæ ob quaſdam quas referunt notas, proprias appellationes meruerunt. Siquidem ſex numero, quæ in tauri dorſo viſuntur, Pleiades nominantur. Quinque vero, quæ in capite tauri cernuntur, Hyades dicuntur. Stella vero, quæ pedes geminorum præcedit, Propus quaſi prępes vocatur. Quæ vero in Cancro nubeculam referunt, Præſepe vocant. At duæ quæ iuxta Præſepe collocatæ ſunt, Aſelli dicuntur. Prænitens autem ſidus, quod in corde leonis notatur, ſimili cum loco nomine leonis cor dicitur, a nonnullis regia ſtella, quod qui ſub ea naſcuntur, regiam natiuitatem ſint nacti. Sed quæ in virginis ſumma ſiniſtra manu hęret, fulgida ſane ſtella ſpicam nominant. Stellula vero quę iuxta virginis dextram alam figitur, Protrygetes dicitur. At quatuor ſtellę, quę in ſumma Aquarij dextra viſuntur, Vrnæ nomen habent. Quæ vero a piſcium caudæ partibus ſitæ deinceps ſunt, Græce lini, Latine lineæ, vel, vt quibuſdam placet, lineolæ nuncupantur. Sunt itaque in auſtrina linea ſtellæ nouem, in ſeptentrionali quinque. Sed præfulgens ſidus, quod in ſumma linea conſpicitur, Græce ſyndeſmos, Latine nodus nuncupatur. Septentrionalia ſunt, quęcunque ad

ſepten-

ſeptentrionem ſigniferi ſitum habent: Sunt autem hæc: Vrſa maior, Vrſa minor, Draco qui inter Vrſas locatur. Arctophylax, Corona, Engonaſin, Serpentarius, Serpens. Lyra, Auis, Sagitta, Aquila, Delphinus, Protome hippi, hoc eſt prior equi portio, iuxta Hipparchum, equus, Cepheus, Caſiepeia, Andromeda, Perſeus, Auriga, Deltotō, & qui poſtea a Callimacho in aſtra relatus eſt, Berenices crinis. In iis rurſus ſtellæ quædam, ob notas quaſdam integras, quas in ſe continēt p. oprias appellationes ſunt ſortitæ. Nam inſigne ſydus, quod ſupra media Arctophylacis crura iacet, Arcturus appellatur. Clara autem ſtella, quæ iuxta Lyram poſita eſt, totius ſigni nomine Lyra dicitur. Quæ vero in Perſei ſumma ſiniſtra ſpectantur, Gorgonæ nomen habent: Sed quæ in ſumma eius dextra notantur, ſtellulæ certe crebræ paruæque, falcem conficiunt. At illuſtre ſydus, quod in aurigę ſiniſtro humero cernimus, Capram nominamus. Duas vero exiguas ſtellas, quæ in ſumma eiuſdem aurigæ manu figuntur, Hœdos dicimus. Auſtrina ſigna ſunt, quæcūque ad meridionalem ſigniferi partem ſunt poſita. Eorum nomina hæc ſunt: Orion, Procyō. Lepus. Argo, Hydra, Cratera, Coruus, Centaurus, Fera quam centaurus tenet, Thyrſolochus quem cētaurus præfert, Thuribulū. Auſtrinus piſcis, Cetus, Aqua quæ ab Aquario funditur, Flumen quod ab Orione defluit. Auſtralis corona, quam nōnulli Vraniſcum vocauere, ac ſi a cælo diminutiuum declines: & iuxta Hipparchum caduceus. In iis quoque ſtellæ quędam propria ſibi nomina vendicauere:

ζωδίων κύκλου πρὸς ἄρκτους κεῖται. ἔστι δὲ τάδε. ἡ μεγάλη ἄρκτος, ἡ μικρὰ, δράκων ὁ διὰ τῶν ἄρκτων, ἀρκτοφύλαξ, στέφανος, ἐνγόνασιν, ὀφιοῦχος, ὄφις, λύρα, ὄρνις, οἰστὸς, ἀετὸς, δέλφις, προτομὴ ἵππου· καθ' Ἵππαρχον ἵππος, κηφεὺς, κασσιέπεια, ἀνδρομέδα, περσεὺς, ἡνίοχος, δελτωτόν. καὶ ὁ ὕστερον κατηστερισμένος ὑπὸ Καλλιμάχου Βερενίκης πλόκαμος. πάλιν δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀστέρες τινὲς ἰδίας ἔχουσι προσηγορίας διὰ τὰς ὁλοσχερεῖς ἐπ' αὐτοῖς γινομένας ἐπισημασίας. ὁ μὲν γὰρ ἀνὰ μέσον τῶν σκελῶν τοῦ ἀρκτοφύλακος κείμενος ἐπίσημος ἀστὴρ, ἀρκτοῦρος ὀνομάζεται· ὁ δὲ παρὰ τὴν λύραν κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ, ὁμωνύμως ὅλῳ τῷ ζωδίῳ λύρα προσαγορεύεται. οἱ δὲ ἐν ἀριστερᾷ ἄκρᾳ χειρὶ τοῦ Περσέως κείμενοι ἀστέρες, γοργόνιοι καλοῦνται. οἱ δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦ Περσέως κείμενοι ἀστερίσκοι πυκνοὶ καὶ μικροὶ, εἰς τὴν ἅρπην κατηστερίζονται. ὁ δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ ὤμῳ τοῦ ἡνιόχου κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ, αἲξ προσαγορεύεται. οἱ δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ αὐτῇ χειρὶ ἀστερίσκοι δύο, ἔριφοι καλοῦνται. νότια δέ ἐστιν ὅσα τοῦ τῶν ζωδίων κύκλου πρὸς μεσημβρίαν κεῖται. ἔστι δὲ τάδε, ὠρίων, προκύων, λαγωὸς, ἀργὼ, ὕδρος, κρατὴρ, κόραξ, κένταυρος, θηρίον, ὃ κρατεῖ ὁ κένταυρος, θυρσολόχος ὃν κρατεῖ ὁ κένταυρος, θυμιατήριον, νότιος ἰχθῦς, κῆτος, ὕδωρ τὸ ἀπὸ τοῦ ὑδροχόου. ποταμὸς ὁ τοῦ ὠρίωνος, νότιος στέφανος, ὑπό τινων οὐρανίσκος προσαγορευόμενος, κηρύκιον, καθ' Ἵππαρχον. πάλιν δὲ καὶ ἐν τούτοις τινὲς ἀστέρες ἰδίας ἔχουσι προσηγορίας.

ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ προκύονι ὢν λαμπρὸς ἀστὴρ, προκύων καλεῖται. ὁ δὲ ἐν τῷ στόματι τοῦ κυνὸς λαμπρὸς ἀστὴρ, ὃς δοκεῖ τὴν ἐπίτασιν τῶν καυμάτων ποιεῖν, ὁμωνύμως ὅλῳ τῷ ζῳδίῳ, κύων προσαγορεύεται. ὁ δὲ ἐν ἄκρῳ τῷ πηδαλίῳ τῆς Ἀργοῦς κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ, κάνωβος ὀνομάζεται. οὗτος μὲν ἐν Ῥόδῳ μόλις θεωρητός ἐστιν, ἢ παντελῶς ἀφ' ὑψηλῶν τόπων ὁρατός. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἐστὶ παντελῶς ἀφανής. σχεδὸν γὰρ τέταρτον μέρος ζῳδίου ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος μετεωρισμένος φαίνεται.

Τέλος τῆς τοῦ Πρόκλου σφαίρας.

quippe lucida ſtella, quæ in Procyone cernitur, Procyon appellatur: quæ vero in ore canis conſpicuo ſplendore aſpicitur, quodque æſtus incrementa ſecum afferre putatur, canis eodem, quo totum ſignum, nomine cenſetur. At ſidus quod in ſummo Argus gubernaculo fulget, Canobus nominatur. hic in Rhodo ægre conſpicitur, aut certe ab editis locis: in Alexandria vero prorſus non cernitur, vtpote vix quarta ſigni portione ſupra horizontem extante.

FINIS SPHAERAE.

ΑΡΑΤΟΥ ΣΟΛΕΩΣ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΑ.

ARATI SOLENSIS
PHÆNOMENA ET PROGNOSTICA.

ΓΕΝΟΣ ΑΡΑΤΟΥ
καὶ βίος.

ΑΡΑΤΟΣ ὁ ποιητὴς, πατρὸς μὲν ἦν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Λητοφίλας. ἀδελφοὺς δὲ ἔσχε τρεῖς, Μύρην καὶ Καλιόνδαν καὶ Ἀθηνόδωρον, ὁμώνυμον τῷ πατρί. μέμνηται δὲ αὐτοῦ τῶν ἀδελφῶν ἐν ταῖς εἰς αὐτὸν ἀναφερομέναις ἐπιστολαῖς. Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ περὶ γραμματικῶν, Ταρσέα φησὶν αὐτὸν γεγονέναι, ἀλλ' οὐ Σολέα, Καλλιμάχου, πολυΐστορος ἀνδρὸς καὶ ἀξιοπίστου, Σολέα λέγοντος αὐτὸν γεγονέναι διὰ τούτων, ἀλλ' ὀκνέω μὴ τὸ τοῦ μὲν κράτος τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο, καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν πάντων. οἱ δὲ Σόλοι, πόλις ἐπιφανεστάτη τῆς Κιλικίας, ἀφ' ἧς πολλοὶ κἀγαθοὶ γεγόνασιν ἄνδρες. καλεῖται δὲ νῦν, Πομπηϊούπολις. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι Σόλοι τῆς Κύπρου. ἀλλ' οἱ μὲν Κύπριοι Σόλιοι καλοῦνται· οἱ δὲ Κιλίκιοι, Σολεῖς· ὡς καὶ διὰ τοῦ προκειμένου καλλιμαχείου παραδείγματος δῆλον. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διάφορα τῶν πολιτῶν τὰ ὀνόματα, καὶ γὰρ Σάϊς πόλις ἐστὶν ἐν Θράκῃ, καὶ ἑτέρα ταύτῃ ὁμώνυμος ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ οἱ πολῖται Σαῗται καλοῦνται, οἱ δὲ τῆς Θράκης, Σάϊοι, ὡς καὶ Ἀρχίλοχος φησὶν,

Ἀσπίδι μὲν Σαΐων τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνῳ
Ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον, οὐκ ἐθέλων.

καὶ πάλιν Ἀθῆναι μέν εἰσι τῆς Ἀττικῆς, εἰσὶ δὲ καὶ

τῆς

τῆς Εὐβοίας Ἀθηναίων δαΐδαις μέμνηται ἐν Γλαύκῳ ποντίῳ Αἰσχύλος,

Κἄπειτ᾽ Ἀθήνας δαΐδας παρ᾽ ἐκπερσῶν.

ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ οἱ πολῖται Ἀθηναῖοι, ἀπὸ δὲ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Ἀθηνῆται λέγονται. ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν ἐν τῷ πρώτῳ γεωγραφουμένων. οὕτως οὖν καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κιλικίᾳ Σόλων, οἱ πολῖται Σολεῖς· ἀπὸ δὲ τῶν ἐν Κύπρῳ Σόλιοι. μέμνηται δὲ τούτων Σόλων ἐν ταῖς ἐλεγείαις ταῖς πρὸς Κυπράνορα τὸν βασιλέα· ὃς συμβουλευθεὶς ὑπὸ Σόλωνος κτίσαι τὴν πόλιν, χάριν τοῦ ἀνδρὸς Σόλους ὠνόμασεν· ἀμοιβὴν ταύτην νέμων τῆς συμβουλῆς αὐτῷ. λέγει δὲ ὁ Σόλων οὕτως,

Νῦν δὲ σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ᾽ ἀνάσσων,
Τήνδε πόλιν ναίοις καὶ γένος ὑμέτερον.
Αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηὶ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσου
Ἀσκηθῆ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος.

γέγονε δὲ ὁ Ἄρατος κατὰ Ἀντίγονον, τὸν τῆς Μακεδονίας βασιλέα, ὃς ἐπεκαλεῖτο Γονατᾶς. ἦν δὲ υἱὸς Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ. καὶ γυναῖκα εἶχε Φίλαν τὴν Σελεύκου καὶ Στρατονίκης θυγατέρα. ἦν δὲ φιλόλογος γενόμενος καὶ περὶ ποιητικὴν ἐσπουδακώς, περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους τῶν πεπαιδευμένων ἔχειν παρ᾽ αὐτῷ. καὶ δὴ καὶ τὸν Ἄρατον, ὃς παρὰ τῷ βασιλεῖ γενόμενος καὶ εὐδοκιμήσας ἔν τε τῇ ἄλλῃ πολυμαθείᾳ καὶ ποιητικῇ, προετράπη ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰ Φαινόμενα γράψαι, τοῦ βασιλέως, Εὐδόξου ἐπιγραφόμενον βιβλίον κατόπτρου δόντος

αὐτῷ καὶ ἀξιώσαντος τὰ ἐν αὐτῷ καταλογάδην λεχθέντα περὶ τῶν Φαινομένων μέτρῳ εἶναι. καὶ ἅμα εἰπόντος ὡς ἐνδοξότερον ποιεῖς τὸν Εὔδοξον, ἐκτείνας τὰ παρ' αὐτῷ κείμενα μέτρῳ. γέγονε δὲ Ἀντίγονος κατὰ τὴν ρκέ ὀλυμπιάδα, καθ' ὃν χρόνον ἤκμασεν ὁ Ἄρατος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός. μέμνηται δὲ τοῦ κατόπτρου Εὐδόξου καὶ Ἀντιγόνου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰτωλοῦ, καὶ ὡς ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράψαι, ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπιστολαῖς Ἄρατος. λέγεται δὲ ἐσχολακέναι Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλειώτῃ. καὶ τὴν Ὀδύσσειαν δὲ διώρθωσε καὶ καλεῖται τις διόρθωσις οὕτως ἀρατεῖος, ὡς ἀριστάρχειος, καὶ ἀριστοφάνειος. τινὲς δὲ αὐτὸν εἰς Συρίαν ἐληλυθέναι φασὶ, καὶ γεγονέναι παρ' Ἀντιόχῳ, καὶ ἠξιῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ ὥστε τὴν ἰλιάδα διορθώσασθαι διὰ τὸ ὑπὸ πολλῶν λελυμάνθαι. οἱ δὲ λέγοντες Νίκανδρον τὸν Κολοφώνιον μετὰ Ἄρατον Ἀντιγόνῳ συγκεχρονικέναι, καὶ Ἄρατον μὴ εἶναι ἐπιστήμονα τῶν οὐρανίων, μήτε Νίκανδρον τῶν ἰατρικῶν (λέγουσι γὰρ ὡς ἄρα ὁ Ἀντίγονος Ἀράτῳ μὲν ὄντι ἰατρῷ, ἐπέταξε τὰ Φαινόμενα γράψαι· Νικάνδρῳ δὲ ἀστρολόγῳ ὑπάρχοντι, τὰ θηριακὰ καὶ τὰ ἀλεξιφάρμακα, ὅθεν καὶ ἑκάτερον αὐτῶν ἐσφάλθαι κατολισθαίνοντα ἐπὶ τὰ ἴδια τῆς τέχνης) ψεύδονται. ἀγνοοῦσι γὰρ ὡς οὐ συνήκμασε τῷ Ἀράτῳ Νίκανδρος, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ πολὺ νεώτερος· Ἀντίγονος γὰρ, ᾧ συνεγένετο Ἄρατος, κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον γέγονε Πτολεμαῖον· Νίκανδρος δὲ κατὰ τὸν πέμπτον. μέμνηται γοῦν αὐτοῦ καὶ Καλλίμαχος ὡς πρεσβυτέρου, οὐ μόνον ἐν τοῖς ἐπιγράμμασιν, ἀλλὰ καὶ

ἐν τοῖς

ἐν τοῖς πρὸς Πραξιφάνην, πάνυ ἐπαινῶν αὐτὸν ὡς πολυμαθῆ καὶ ἄριστον ποιητήν. γέγονε δὲ ὁ Ἄρατος ζηλωτὴς Ἡσιόδου, ὡς καὶ Καλλίμαχος παρεσημήνατο τοῦτο διὰ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματος, οὕτως,

Ἡσιόδου τό τ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος· οὐ τὸν ἀοιδὸν
* Ἔσχατον, ἀλλ' ὀκνέω μὴ τὸ μελιχρότατον
Τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο. χαίρετε λεπταὶ
Ῥήσεις, Ἀρήτου σύντονος ἀγρυπνίης.

ἔγραψε δὲ καὶ ἄλλα ποιήματα· περί τε Ὁμήρου καὶ Ἰλιάδος, οὐ μόνον τὰ Φαινόμενα καὶ ἀστρολογίαν καὶ ἰατρικὰς δυνάμεις· καὶ εἰς Πᾶνα ὕμνον· καὶ εἰς Μύριν τὸν ἀδελφὸν ἐπικήδειον καὶ διοσημείας· καὶ Σκυθικὸν· καὶ κατὰ λεπτὸν ἄλλα. ἐπιτετευγμένως δὲ αὐτῷ ἐγράφη τὰ Φαινόμενα ὡς παρευδοκιμηθῆναι πάντας ὑπ' Ἀράτου. καὶ γὰρ Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἔγραψε Φαινόμενα, καὶ Λάσος, ὁ Μάγνης οὐχὶ ὁ Ἑρμιονεὺς, ἀλλ' ὁμώνυμος ἄλλος Λάσῳ τῷ Ἑρμιονεῖ, καὶ Ἕρμιππος, καὶ Ἡγησιάναξ, καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καὶ ἄλλοι πολλοί: ὧν καὶ Πτολεμαῖος μέμνηται ὁ βασιλεὺς ἰδιοφυέσιν οὕτως,

Πάνθ' Ἡγησιάναξ τε καὶ Ἕρμιππος κατ' αἰθέρα
Τείρεα, καὶ πολλοὶ ταῦτα τὰ Φαινόμενα
Βίβλοις ἐγκατέθεντο, ἀπὸ σκοποῦ δ' ἀφάμαρτον.
Ἀλλὰ τὸ τε λεπτολόγου σκῆπτρον Ἄρατος ἔχει.

καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ γεγόνασιν Ἄρατοι, ἄνδρες ἐλλόγιμοι ἱστοριογράφοι· ὥσπερ ὁ Κνίδιος, οὗ φέρονται Αἰγυπτιακὰ ἱστορικὰ συγγράμματα· καὶ τρίτος ἐπισημότατος Σικυώνιος, οὗ ἐστιν ἡ πολύβιβλος

ἱστορία ὑπὲρ τὰ λ΄ βιβλία ἔχουσι. τὰς δὲ Ἀράτου ἐπιστολὰς, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, πάντων σχεδὸν συμφωνούντων τὰς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένας αὐτοῦ εἶναι, καὶ ὁμολογούντων γνησίας αὐτὰς, μόνος

ARATI VITA.

ARatus patre natus est Athenodoro, matre Lenodora, in vrbe Cilicię dicta Soloe, a Solone Lindii filio, quæ nunc Pompeiopolis vocatur. Vixit tempore Ptolemæi Philadelphi, auditor Dionysij Heracleotæ. Familiaris fuit Antigono Macedonum regi, eiusque vxori Philæ, coæuus Alexandro Ætolo, Callimacho, Menandro & Philetæ. Fratres habuit tres, Myrin, Calondam, & Athenodorum, qui primus Zoilo Homericæ poesis reprehensori contradixisse fertur. Cum autem Athenis operam daret Persio philosopho, profectusque cum eo in Macedoniam, illuc accersito ab Antigono, venisset ad Antigoni & Philæ nuptias, illis probatus reliquum ibi tempus cõtriuit. Fuit Antigonus filius Demetrij Poliorcetæ, suscepitque regnum circa centesimam quintam olympiada, quando Ptolemæus Philadelphus in Ægypto regnabat. Quare quod quidã dictitant vixisse illum eodem tempore quo Nicander Colophonius Theriacorũ scriptor, & vtrunq; alteri sua scripta examinanda exhibuisse, hunc

Ἀπολλωνίδης ὁ Κηφεὺς ἐν τῷ ὀγδόῳ περὶ κατεψευσμένης ἱστορίας, οὐκ εἶναι αὐτὰς Ἀράτου φησὶν, ἀλλὰ Σαβιρίου Πόλλωνος. τοῦ δὲ αὐτοῦ τούτου φησὶν εἶναι ἐπιγεγραμμένας Εὐριπίδου ἐπιστολάς.

ΑΛΛΩΣ.

Ἄρατος, πατρὸς μὲν ἦν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Ληνοδώρας, ἐκ Σόλων τῆς Κιλικίας. ὠνόμασται δὲ ἡ πόλις ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Λινδίου. ἔστι δὲ ἡ νῦν Πομπηιούπολις. ἦν δὲ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, καὶ ἐσχόλασε Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλεώτῃ. συνῆν δὲ Ἀντιγόνῳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, καὶ Φίλᾳ τῇ τούτου γαμετῇ. συνήκμασε δὲ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Αἰτωλῷ, καὶ Καλλιμάχῳ καὶ Μενάνδρῳ, καὶ Φιλητᾷ. ἀδελφοὺς δὲ εἶχε τρεῖς, Μύρην, Καλώνδην, καὶ Ἀθηνόδωρον, ὃς πρῶτος ἀντειπεῖν λέγεται Ζωΐλῳ, τῷ κατὰ τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως γράψαντι. σχολάσας δὲ ὁ Ἄρατος Περσαίῳ τῷ φιλοσόφῳ Ἀθήνησι, καὶ συνελθὼν αὐτῷ εἰς Μακεδονίαν μεταπεμφθέντι ὑπ' Ἀντιγόνου, καὶ παρελθὼν εἰς τὸν Ἀντιγόνου καὶ Φίλας γάμον, καὶ εὐδοκιμήσας, τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διέτριψεν ἐκεῖσε. ἦν δὲ ὁ Ἀντίγονος υἱὸς Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ, καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ ἑκατοστὴν καὶ πέμπτην ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ὥστε καὶ θρυλλούμενόν ἐστιν ὑπό τινων, ὡς ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Νικάνδρῳ τῷ Κολοφωνίῳ, τῷ τὰ Θηριακὰ γράψαντι. λέγουσί τε προτεῖναι ἀλλήλοις,

ὁ μὲν,

ὁ μὲν, Νικάνδρῳ σκέψασθαι τὰ Φαινόμενα· ὁ δὲ, Ἀράτῳ τὰ θηριακά. τοῦτο δὲ καταφανῶς ἐστὶ ψεῦδος. ὁ γὰρ Νίκανδρος δώδεκα ὅλαις ὀλυμπιάσι νεώτερος φαίνεται. ἔνιοι δέ φασι τὸν Ἄρατον Μνασέου πατρὸς γεγονέναι, Ἀριστοθήρου δέ τινος μαθηματικοῦ διακοῦσαι. ἰατρὸν δὲ προηγουμένως καὶ ποιητὴν γένεσθαι ἐν τοῖς Ἀντιγόνου βασιλείοις. Γηραιῷ δὲ τῷ Κυρηναίῳ ἐπεβάλλετο, παρ' οὗ καὶ ἐπιγράμματος ἠξιώθη. συνήκμασε δὲ Νικάνδρῳ μαθηματικῷ, καὶ αὐτῷ Κολοφωνίῳ, θεραπεύοντι ἅμα αὐτόν. ζηλωτὴν δέ φασι τοῦτον γενέσθαι Ὁμήρου· οἱ δὲ, Ἡσιόδου μᾶλλον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΑΡΑΤΟΥ.

ΠΡΩΤΟΝ μὲν, ἀπαγγέλλει προοίμιον εἰς τὸν Δία· δεύτερον δὲ, διεξέρχεται τὴν τῶν φαινομένων ἀπλανῶν διακόσμησιν, εἰς τρία μέρη διελὼν αὐτήν. ἓν μὲν, τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ φαινομένου ἀεὶ ὑπὲρ γῆν· ἔπειτα, στερεὰ δύο ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα· τὸ μὲν, βόρειον, τὸ μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωδιακοῦ· τὸ δὲ νότιον, τὸ μεταξὺ ζωδιακοῦ καὶ ἀνταρκτικοῦ. ἀπαγγέλλει δὲ ἕκαστον κατὰ μῆκος, καὶ κατὰ πλάτος, τὰ μὲν μήκη, ἀπὸ ἀνατολῶν ἰὼν ἐπὶ δυσμὰς διὰ τῶν προανατελλόντων, μέχρις ἂν ἐπανέλθῃ. Τὰ δὲ πλάτη, ἀπὸ τοῦ βορείου ἐπὶ τὸ νότιον. κατὰ μῆκος μὲν οὖν, τὸν βόρειον τόπον, ἀπὸ τοῦ ἐν γόνασι καὶ ὀφιούχου εἰς τὸ πρόσθεν ἀεὶ μέχρι τῶν αὐτῶν κύκλων ἀπαγγέλλει· τὸν δὲ νότιον, ἀπὸ ὠρίωνος, καὶ κυνὸς, καὶ ἀργοῦς ὁμοίως μέχρι τῶν

αὐτῶν.

hunc illi ſua Theriaca, & illum huic ſua Phænomena, manifeſte falſum eſt. Nicandrum enim duodecim totis olympiadibus poſteriorem fuiſſe apparet. Sunt qui dicant Aratum Mnaſca patre genitum audiuiſſe Ariſtotherum quendam philoſophum, initio medicum egiſſe & poetam in aula Antigoni, familiariter vſum Geræo Cyrenēſi, a quo & epigrammate honoratus ſit; æqualem fuiſſe Nicandri mathematici, & eiuſdem Colophonij, qui & ægrotum curauerit. Æmulum fuiſſe aiunt Homeri, aut potius Heſiodi.

ARGVMENTVM APPARENTIVM ARATI.

Initio operis præfatur Iouem. Deinde percenſet apparentium fixorum ſeu inerrantium ſtellarum pulcram illam diſpoſitionem, in tres eam partes diſtribuens: vnam quidem, quæ arctico concluditur circulo, ſemper ſupra horizontem apparente: reliquas vero duas continenter orientes & occidentes, alteram Boreiam inter Arcticum circulum & Zodiacum: alteram auſtrinam, inter Zodiacum & circulum antarcticum. Deſcribit autem ſingulas ſecundum longitudinem & latitudinem: longitudines proſequēs ab ortu ad occaſum per prius orientia, donec eodem redierint: latitudines a ſeptentrione in auſtrum. Secundum longitudinem igitur boreiam plagam ab Ingeniculo Hercule & a Serpentario in priora & antecedentia continue exponit, donec ad eoſdem reditum ſit circulos: auſtrinā plagam eodē ab Orione, Cane, & Argo, quoad eodē

redierit,

redierit. Secundum latitudinem autem plagam borcam ab arctico vſque ad zodiacum: auſtrinam deinceps a zodiaco vſque ad antarcticum, alias quidem ſtellas diſponens ordinátque ſingulatim alias vero aceruatim & per cognationes quaſdam probabiliter complectens. Abſoluta inerrantium diſpoſitione mentionem facit quinque Planetarum, coaptatos ſingulorum orbes tãtum enumerans; pleniorem eorum traditionem, vt quæ difficilior ſit, non auſus ſuſcipere. Optat vt exponendis inerrantium circulis & ſignis ſufficiat, inerrantiumque circulos, maximeque neceſſarios quatuor dicit, duos tropicos, vnum æquatorem, quartum Zodiacum. Obiter & quaſi exempli vice adiicit circulum lacteum. Poſt hæc ſingulorum ortus & occaſus ediſſerit, eo modo vt ſingula Zodiaci ſigna recenſeat, cum illis ſimul orientia & occidentia, incipiens a Cancri ortu veſpertino. Duobus autem modis hæc proſequitur: aliquando prius commemorans, quæ ſimul oriuntur, poſterius quæ ex aduerſo occidunt aliquando vice verſa prius quæ ex aduerſo occidunt, poſterius quę vna oriuntur, quo modo magis vtitur quam priore.

Dehinc recenſet ſigna a Ioue proficiſcentia, vt vocant, præmiſſoque procemio, exponit ſigna tempeſtatis turbidæ & ſerenæ, primum quæ Luna dat: deinde quæ Sol, tertio quæ ſidus, quod præſepe nominatur. Poſt docet ſigna mixta

tem-

ὐτῶν. κατὰ πλάτος δὲ, τὸ μετὰ βόρειον, ἀπ' ἀρ-
τικοῦ μέχρι ζωδιακοῦ. τὸ δὲ νότιον, ἑξῆς ἀπὸ ζωδια-
κοῦ μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ, συντάττων, τὰ μὲν ἑξῆς
αθ' ἓν, τὰ δὲ κατ' ἴλας καὶ συγγενείας τινὰς εὐλόγως
ριλαμβάνων. συντελέσας δὲ τὴν διάθεσιν τῶν
ἀπλανῶν. μετὰ ταῦτα περὶ τῶν πέντε πλανήτων λέ-
ει· καὶ ἑξῆς ἁρμόσας τοὺς κύκλους ἑκάστων ἀπαγγέλ-
ειν ἀπαναίνεται μὲν τοὺς τῶν πλανωμένων, καὶ οὐ θαρ-
εῖ λέγειν ὡς χαλεπόν. εὔχεται δὲ ἱκανὸς γενέσθαι
ῶν ἀπλανῶν τά τε κύκλα, τά τε αἰθέρια σήματα
νισπεῖν, καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους κύκλους τῶν
ἀπλανῶν τέσσαρας λέγει· δύο μὲν τροπικούς, ἕνα δὲ
σημερινόν, τέταρτον δὲ τὸν ζωδιακόν. πάρεργον δὲ καὶ
ὡς ἐν παραδείγματος μέρει, αὐτὸν τὸν γαλαξίαν
παραβέβληται. μετὰ ταῦτα δὲ, ἀνατολὰς ἑκάστων
καὶ δύσεις ἀπαγγέλλει, χρώμενος τῷ τρόπῳ, δι' οὗ
κατὰ τὸ ἐν τῷ ζωδιακῷ καταλέγει, συνανατέλλον-
τά τε καὶ ἀντιδύνοντα. ἀρξάμενος ἀπὸ ἑσπερινῆς
ἀνατολῆς καρκίνου. κατὰ δύο δὲ τρόπους ταῦτα διεξέρ-
χεται· ὅτε μὲν, πρότερα τὰ συνανατέλλοντα, καὶ δεύ-
τερα τὰ ἀντιδύνοντα· ὅτε δὲ τοὐναντίον πρότερα μὲν
τὰ ἀντιδύνοντα, ὕστερα δὲ τὰ συνανατέλλοντα. καὶ
τούτῳ μᾶλλον τῷ τρόπῳ πλεονάζει, ἤπερ τῷ προ-
τέρῳ. μετὰ ταῦτα δὲ, καὶ περὶ διοσημείων διεξέρχεται. καὶ
πρῶτον μὲν, προοίμιον αὐτοῖς ἀπαγγέλλει. μετὰ ταῦτα
δὲ, σημεῖα λέγει χειμῶνος καὶ εὐδίας. πρῶτον μὲν, ὅσα
σελήνη παρέχει· δεύτερον δὲ ὅσα ἥλιος· τρίτον δὲ, ὅσα
ἡ καλουμένη Φάτνη· μετὰ ταῦτα, ἀπαγγέλλει σημεῖα

σύμμικτα

σύμμικτα, χειμῶνος, καὶ εὐδίας, καὶ θρεμμάτων, καὶ ἀρότων, ὅσα δηλοῖ τάτε μετέωρα καὶ τὰ ἐπίγεια, φυτά τε καὶ ζῶα, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια· τὰ μὲν, σεμνότερα· τὰ δὲ, φαυλότερα. κοσμεῖ δὲ τὰ φαυλότερα σεμνότητι, διχῶς· ποτὲ μὲν, ἀναμίσγων τὰ σεμνότερα· ποτὲ δὲ, ἀπολογούμενος, καὶ τὴν χρείαν αὐτῶν εἶναι λέγει ἀναγκαίαν. καλῶς δὲ ὠνόμασται τὰ φαινόμενα· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰ ἐν τῷ ἀνταρκτικῷ οὐ λέγει τὰ ἀφανῆ τοῦ οὐρανοῦ· οὐ γὰρ ἴσμεν· ἀλλὰ μόνον λέγει τὰ ἐν τοῖς φανεροῖς, τὰ μεταξὺ τοῦ τε ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ βορείου πόλου· δεύτερον δὲ, ὅτι περὶ μεγεθῶν καὶ διαστημάτων οὐ διαλέγεται· τρίτον, ὅτι περὶ τῶν ὑποθεόντων πλανωμένων, καὶ τῶν ἀκριβῶν κύκλων οὐ περιεργάζεται, καθάπερ ἄλλοι πράγματα ἀσαφῆ καὶ στοχαστικὰ καὶ ἄδηλα κατὰ τὸ πλεῖστον λέγοντες· ἀλλὰ παραιρεῖται, οὑτωσὶ λέγων,

Οὐκέτι θαρσαλέως κείνων ἐγώ· ἐν τούτοις γὰρ, τὰ μὲν τῶν πλανωμένων φησὶ λέγειν μὴ θαρρεῖν, τὰ δὲ τῶν ἀπλανῶν εὔχεται ἱκανὸς γενέσθαι εἰπεῖν· πρὸς τούτοις δὲ, ὅτι καὶ τὰ τῶν ἄλλων, καὶ τῶν ἐν τέλει καταλεχθέντων σημείων, τὰ μὲν φαινόμενα λέγει, τὰς δὲ αἰτίας ἑκάστων ἀφανεῖς οὔσας παρίησι, καὶ στοχασμοὺς ἀδήλους οὐ διεξέρχεται, καθάπερ οἱ φιλόσοφοι.

mixta tempeſtatis turbidæ & ſerenæ, tum quæ ad pecudes, quæ arationem attinent, exiſtentia in ſublimi, in terra, in plantis, in animalibus, aliaque his ſimilia, quædam grauiora, quædam leuiora. Leuioribus addit aliquid momenti & ponderis bifariam, nunc admiſcens eis grauiõra, nunc ipſa excuſans, vſumque eorum prædicans neceſſarium. Bene autem nominata ſunt Phænomena, id eſt, apparentia, primum quia tradit ſtellas, quæ in circulo arctico ſunt, non partes cæli abſconditas (ignoramus enim has) ſed ſolummodo ſtellas, quæ manifeſtæ ſunt, inter arcticum circulum & boreium polum: ſecundo quia nihil de earum magnitudinibus & diſtantiis diſſerit: tertio, quia de ſubter firmamentum currentibus planetis eorumque orbibus haud curioſe laborat ſicut alij, res plerunque incertas, coniecturales & obſcuras aſſerentes, ſed excuſat ſe, inquiens, *His ego non ſum par*. Quo ſignificat ſe tractationem planetarum vel erronum capeſſere non audere. De fixis ſtellis optat vt ſufficienter dicere poſſit, aitque ſigna cum alia, tum quæ ſub finem enarrat, euidentia quidem eſſe, ſed cauſas ſingulorum tanquam latentes prætermittit, coniecturas dubias, vt philoſophi faciunt, proferre nolens.

ΑΡΑΤΟΥ ΣΟΛΕΩΣ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ.

Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα, τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῶμεν
Ἀῤῥητον. μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί,
Πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί· μεστὴ δὲ θάλασσα,
Καὶ λιμένες· πάντη δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.
Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ὁ δ' ἤπιος ἀνθρώποισι
Δεξιὰ σημαίνει· λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
Μιμνήσκων βιότοιο· λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη
Βουσί τε καὶ μακέλῃσι· λέγει δ' ὅτε δεξιαὶ ὧραι
Καὶ φυτὰ γυρῶσαι, καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
Αὐτὸς γὰρ τά γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν,
Ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
Ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν
Ἀνδράσιν, ὡράων, ὄφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται.
Τῷ μιν ἀεὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστατον ἱλάσκονται.
Χαῖρε πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειαρ,
Αὐτὸς, καὶ προτέρη γενεή· χαίροιτε δὲ μοῦσαι,
Μειλίχιαι μάλα πᾶσαι· ἐμοίγε μὲν ἀστέρας εἰπεῖν,
Εἰ θέμις, εὐχομένῳ, τεκμήρατε πᾶσαν ἀοιδήν.
Οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες,
Οὐρανῷ ἕλκονται πάντ' ἤματα συνεχὲς αἰεί.
Αὐτὰρ ὅγ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται· ἀλλὰ μάλ' αὔτως

ARATI SOLENSIS APPARENTIA.

A Ioue principium: quem nunquam mittimus ipsi
Infatũ. plena vero Iouis omnia quidẽ compita,
Omnes vero hominum cœtus: plenũ vero mare,
Et portus. vbique autẽ Ioue indigemus omnes.
Huius etenim genus sumus. Hic vero beneuolus hominibus
Cõmoda significat: populos autẽ ad opus excitat
Commonens victus: prædicat item, quando gleba optima
Bobusque & ligonibus: prædicat inquam, quando secunda tempora,
Et plantas scrobibus infodere, & semina quælibet iacere.
Ipse enim signa in cœlo firmauit,
Sidera dispertitus: prouidit vero ad annum
Stellas, quæ potissimum faciunda indicarent
Hominib9, temporũ, quo stata cũcta nascerẽtur.
Eoq; ipsum semper primumq; & vltimũ placant.
Salue pater, magna admiratio, magna hominibus vtilitas,
Ipse & prior generatio. Saluete vero Musæ
Suauissimæ omnes, mihi quidem stellas dicere,
Si fas, optanti, promite omnem cantum.
Hæ quidẽ simul multæq;, & alibi aliæ existentes
Cœlo voluuntur omnibus diebus continuo per æuum.
At ne tantillum quidem circumuertitur, sed plane immobiliter

Axis ſemper firmatus eſt: habetq; æquilancinam omnino
In medio terrã: circa autem cælum hũc ſe verſat.
Etiam ipſum terminant duo poli vtrinque:
Verum ille quidem non cõſpicuus, hic vero oppoſitus eſt e Borea
Ex alto ſupra Oceanum. Duæ autem ipſum circumtenentes
Vrſæ, vna currunt: eoque vocantur plauſtra.
Quæ ſcilicet capita quidẽ ad lũbos ſemper habẽt
Inuerſim: ſemper vero reſupinæ circũferuntur,
Viciſſim in humeros verſæ (ſi credere dignum)
E Creta vero illæ Iouis magni beneficio
Cœlũ aſcenderunt: quia ipſum olim infantiẽtem
Dicto in odoro montem prope Idæum,
Antro impoſuerunt, atque nutrierunt per annũ
Dictæi Curetes, quando Saturnum fallebant:
Qui hanc quidẽ Cynoſuram cognomine dicunt,
Alterã vero Helicen. Helice quidem viri Achiui
In mari ſignant, quo oporteat naues dirigere:
Altera vero Phœnices fiſi, perſulcant mare.
At Helice quidem clara eſt, ac obſeruatu parata,
Multa lucens Helice, prima a nocte:
Altera vero obſcura quidem, ſed nautis aptior:
Minori enim tota circumuerſatur orbe.
Hac quoque Sidonii rectiſſime nauigant.
Has vero per ambas, qualis fluuii decurſus
Volutatur (horrendum ingens) draco circumcirca diſtractus,
Immẽſus. verũ ei ex vtraque parte ſpiræ hærent
Vrſæ, cæruleo ſeruatæ Oceano.
Sed hic alteram quidẽ extrema emetitur cauda,
Alteram

Ἄξων αἰὲν ἄρηρεν· ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη
Μεσσηγὺς γαῖαν· περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ.
Καί μιν πειραίνουσι δύω πόλοι ἀμφοτέρωθεν·
Ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐπίοπτος· ὁ δ' ἀντίος ἐκ βορέαο,
Ὑψόθεν ὠκεανοῖο. δύω δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσαι
Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσι· τὸ δὴ καλέονται ἅμαξαι·
Αἱ δή τι κεφαλὰς μὲν ἐπ' ἰξύας αἰὲν ἔχουσιν
Ἀλλήλων· αἰεὶ δὲ κατωμάδιαι φορέονται,
Ἔμπαλιν εἰς ὤμους τετραμμέναι. εἰ ἐτεὸν δή,
Κρήτηθεν κεῖναι δὲ Διὸς μεγάλου ἰότητι,
Οὐρανὸν εἰσανέβησαν, ὅ μιν τότε κουρίζοντα
Δίκτῳ ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο
Ἄντρῳ ἐγκατέθεντο, καὶ ἔτρεφον εἰς ἐνιαυτὸν,
Δικταῖοι κούρητες ὅτε Κρόνον ἐψεύδοντο·
Οἳ τὴν μὲν, κυνόσουραν ἐπίκλησιν καλέουσι,
Τὴν δ' ἑτέρην, ἑλίκην. ἑλίκῃ γε μὲν ἄνδρες ἀχαιοὶ
Εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας ἀγινεῖν·
Τῇ δ' ἄρα Φοίνικες πίσυνοι, περόωσι θάλασσαν.
Ἀλλ' ἡ μὲν, καθαρὴ καὶ ἐπιφράσασθαι ἑτοίμη,
Πολλὴ φαινομένη ἑλίκη πρώτης ἀπὸ νυκτός·
Ἡ δ' ἑτέρη, ὀλίγη μὲν, ἀτὰρ ναύτῃσιν ἀρείων·
Μειοτέρῃ γὰρ πᾶσα περιστρέφεται στροφάλιγγι·
Τῇ καὶ σιδόνιοι ἰθύντατα ναυτίλλονται.
Τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρας, οἵη ποταμοῖο ἀπορρὼξ,
Εἱλεῖται, μέγα θαῦμα, δράκων περί τ' ἀμφί τ' ἐαγὼς
Μυρίος· αἱ δ' ἄρα οἱ σπείρης ἑκάτερθε φύονται
Ἄρκτοι, κυανέου πεφυλαγμέναι ὠκεανοῖο.
Αὐτὰρ ὅ γ' ἄλλην μὲν νεάτῃ ἀποτέμνεται οὐρῇ *

* leg. ἀποτείνεται.

Αλλην δὲ σπείρῃ περιτέμνεται· ἡ μέν οἱ ἄκρη
Οὐρὴ πὰρ κεφαλὴν ἑλίκης ἀναπαύεται ἄρκτου·
Σπείρῃ δ' ἐν κυνόσουρα κάρη ἔχει· ἡ δὲ κατ' αὐτὴν
Εἰλεῖται κεφαλὴν, καί οἱ ποδὸς ἔρχεται ἄχρις.
Εκ δ' αὖτις παλίνορσος ἀνατρέχει· οὐ μὲν ἐκείνῃ
Οἰόθεν, οὐδ' οἶος κεφαλῇ ἐπιλάμπεται ἀστὴρ,
Αλλὰ δύο κροτάφοις, δύο δ' ὄμμασιν, εἷς δ' ὑπέ-
νερθεν
Εσχατιὴν ἐπέχει γένυος δεινοῖο πελώρου.
Λοξὸν δ' ἐστὶ κάρη, νεύοντι δὲ πάμπαν ἔοικεν
Ακρην εἰς ἑλίκης οὐρήν· μάλα δ' ἐστὶ κατ' ἰθὺ
Καὶ στόμα καὶ κροτάφοιο τὰ δεξιὰ νειάτῳ οὐρῇ·
Κείνη που κεφαλὴ τῇ νέχεται, ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσι.
Τῇ δ' αὐτοῦ, μογέοντι κυλίνδεται ἀνδρὶ ἐοικὸς
Εἴδωλον, τὸ μὲν οὔτις ἐπίσταται ἀμφαδὸν εἰπεῖν,
Οὐδ' ᾧ τιν κρέμαται κεῖνος πόνῳ· ἀλλά μιν αὔτως
Εν γόνασιν καλέουσι· τὸ δ' αὖτ' ἐν γούνασι κάμνον
Οκλάζοντι ἔοικεν· ἐπ' ἀμφοτέρων δέ οἱ ὤμων
Χεῖρες ἀείρονται. τάνυται γέ μεν ἄλλυδις ἄλλη
Οσσον ἐς ὀργυιήν· μέσσῳ δ' ἐφύπερθε καρήνῳ
Δεξιτεροῦ, ποδὸς ἄκρον ἔχει, σκολιοῖο δράκοντος.
Αὐτοῦ κἀκεῖνος στέφανος, τὸν ἀγαυὸν ἔθηκε
Σῆμ' ἔμεναι Διόνυσος, ἀποιχομένης Αριάδνης.
Νώτῳ ὑποστρέφεται κεκμηκότος εἰδώλοιο.
Νώτῳ μὲν στέφανος πελάει, κεφαλῇ γέμεν ἄκρῃ
Σκέπτεο πὰρ κεφαλὴν ὀφιούχου· ἐκ δ' ἄρ' ἐκείνης
Αυτὸν ἐπιφράσσαιο φαινόμενον ὀφιοῦχον.

Τοῖοι

Alterã vero ſpira circũſcribit: ei quidem ſumma
Cauda ad caput Helices quieſcit Vrſæ:
In ſpira vero Cynoſura caput habet: hæc autẽ circum ipſum
Gyratur caput, eique ad pedem venit vſque.
Rurſus vero retrofugus recurrit, non quidẽ illa
Ex ſola parte: neque ſola in capite ſplendet ſtella,
Sed duæ in temporibus, duæ vero in oculis: vnus autem inferius
Extremitatem occupat genæ horrendi monſtri.
Incuruum autem eſt caput, nutanti vero prorſus aſſimilatum eſt
Extremam in Helices caudam: omnino vero ſunt ex directo
Et os & temporis dextera extremæ caudæ:
Illud ferme caput hac natat, vbi quidẽ extremi
Miſcentur occaſusque & ortus ſibi inuicem.
Hoc vero prope laboranti voluitur viro ſimile
Idolũ, quod quidem nemo ſcit manifeſto dicere:
Neque cui incumbat ille labori. ſed ipſum vulgo
Engonáſi vocant: eo quod in genubus laborans
Geniculanti ſimile eſt: ſuper ambobus vero ei humeris
Manus eleuantur: diſtenditur certe hinc inde
Quãtũ ad manuũ paſſũ: medio vero ſuper capite
Dextri pedis imum habet tortuoſi draconis.
Ibidem & illa corona, quam lucidum poſuit
Signum eſſe Bacchus morientis Ariadnæ,
Humero ſubuoluitur fatigati idoli. (ſummũ
Humero quidem Corona vicina eſt, caput vero
Obſerua iuxta caput Serpentarij: ex illo nanque
Ipſum deprehendas licet ſplendidũ Serpentariũ,

Quales sibi capiti subiacentes clari humeri
Apparent. ij quidem etiam plena luna
Cōspicuæ essent:sed manus nō admodū æquales:
Tenuis nanq; hinc inde exit splendor:
Attamen etiam illæ contemplabiles: non enim modicæ sunt.
Ambæ autē serpēte fatigātur:qui quidē medium
Inuoluit Serpentariū: hic vero constanter apteque innixus
Pedibus conterit magnam feram ambobus
Scorpium, oculoque & in pectore calcans
Rectus: sed ei serpēs ambas voluitur per manus,
Dexterā modicus, sinistrā vero superne multus.
Atq; ei sane Coronam attingunt supremæ genæ.
Subter spiram autem magnas inquire Chelas:
Sed hę quidē luminū indigę, nequaquā splēdidæ.
At post Helicen circumfertur aurigānti similis
Arctophylax, quem quidem homines cognominant Booten,
Eo quod plaustrū cōtrectare videtur Vrsæ. (ipse
Atq; adeo totus perspicu⁹ est. sub zona vero sibi
Præ alijs Arcturus obuoluitur lucida stella.
Verum ambobus sub pedibus obseruato bubulci
Virginem, quæ quidem in manibus gerit spicam splendidam.
Siue igitur Astræi illa proles, quem vtiq; ferunt
Astrorum primęuorū patrē esse, siue cuispiā alius,
Secura versetur. fabula certe incidit alia
Hominibus, quod ferę in terra cōuersata quondam sit. (vnquam virorum,
Veniebat autem hominum in conspectum: nec
Nec vnquam veterū recusabat cœtus mulierum:
Sed

Τοῖοί οἱ κεφαλῇ ὑποκείμενοι ἀγλαοὶ ὦμοι
Εἴδονται· κεῖνοί γε καὶ ἂν διχόμηνι σελήνῃ
Εἰσωποὶ τελέθοιεν· ἀτὰρ χέρες οὐ μάλα ἶσαι·
Λεπτὴ γὰρ τῇ καὶ τῇ ἐπιδέδρομεν αἴγλη·
Αλλ' ἔμπης κἀκεῖναι ἐπόψιαι, οὐ γὰρ ἐλαφραί·
Αμφότεραι δ' ὄφιος πεπονείαται, ὅς ῥά τε μέσσον
Δινεύει ὀφιοῦχον· ὁ δ' ἐμμενὲς εὖ ἐπαρηρὼς
Ποσσὶν ἐπιθλίβει μέγα θηρίον ἀμφοτέροισιν
Σκορπίον· ὀφθαλμῷ τε καὶ ἐν θώρηκι βεβηκὼς
Ορθός. ἀτάρ οἱ ὄφις γε δύο στρέφεται μετὰ χερσὶ
Δεξιτερῇ ὀλίγος, σκαιῇ γε μὲν ὑψόθι πολλός.
Καὶ δή οἱ στεφάνῳ παρακέκλιται ἄκρα γένεια·
Νειόθι δὲ σπείρης μεγάλας ἐπιμαίεο χηλάς·
Αλλ' αἱ μὲν, φαέων ἐπιδευέες, οὐδὲν ἀγαυαί.
Εξόπιθεν δ' ἑλίκης φέρεται ἐλάοντι ἐοικὼς
Αρκτοφύλαξ· τόν ῥ' ἄνδρες ἐπικλείουσι Βοώτην,
Οὕνεχ' ἁμαξαίης ἐπαφώμενος εἴδεται ἄρκτου·
Καὶ μάλα πᾶς ἀρίδηλος· ὑπὸ ζώνῃ δέ οἱ αὐτὸς
Εξ ἄλλων ἀρκτοῦρος ἑλίσσεται ἀμφαδὸν ἀστήρ.
Αμφοτέροισι δὲ ποσσὶν ὑποσκέψαιο Βοώτου
Παρθένον, ἥ ῥ' ἐν χερσὶ φέρει στάχυν αἰγλήεντα·
Εἴτ' οὖν Αστραίου κείνη γένος (ὅν ῥά τέ φασιν
Αστρων ἀρχαίων πατέρ' ἔμμεναι) εἴτε τευ ἄλλου,
Εὔκηλος φορέοιτο· λόγος γε μὴν ἐντρέχει ἄλλος
Ανθρώποις, ὡς δῆθεν ἐπιχθονίη πάρος ἦεν.
Ηρχετό δ' ἀνθρώπων κατεναντίη· οὐδέποτ' ἀνδρῶν,
Οὐδέποτ' ἀρχαίων ἠνήνατο φῦλα γυναικῶν,

Αλλ'

Ἀλλ' ἀναμὶξ ἐκάθητο, καὶ ἀθανάτη περ ἐοῦσα·
Καί ἑ δίκην καλέεσκον· ἀγειρομένη δὲ γέροντας,
Ἠέ πȣ εἰν ἀγορῇ, ἢ εὐρυχόρῳ ἐν ἀγυιῇ
Δημοτέρας ἤειδεν ἐπισπέρχουσα θέμιστας.
Οὔπω λευγαλέου τότε νείκεος ἠπίσταντο,
Οὐδὲ διακρίσιος περιμεμφέος, οὐδὲ κυδοιμοῦ·
Αὔτως δ' ἔζωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα,
Καὶ βίον οὔπω νῆες ἀπόπροθεν ἠγίνεσκον·
Ἀλλὰ βόες καὶ ἄροτρα· καὶ αὐτὴ πότνια λαῶν
Μυρία πάντα παρεῖχε δίκη δώτειρα δικαίων.
Τόφρ' ἦν, ὄφρ' ἔτι γαῖα γένος χρύσειον ἔφερβεν·
Ἀργυρέῳ δ' ὀλίγη τε, καὶ οὐκέτι πάμπαν ἑτοίμη
Ὡμίλει, ποθέουσα παλαιῶν ἤθεα λαῶν.
Ἀλλ' ἔμπης ἔτι κεῖνο κατ' ἀργύρεον γένος ἦεν.
Ἤρχετο δ' ἐξ ὀρέων ἐπιδείελος ἠχηέντων
Μουνάξ. οὐ δή τῳ ἐπεμίσγετο μειλιχίοισιν.
Ἀλλ' ὁπότ' ἀνθρώπων μεγάλας πλήσαιτο κολώνας,
Ἠπείλει δ' ἤπειτα καθαπτομένη κακότητος,
Οὐδ' ἔτ' ἔφη εἰσωπὸς ἐλεύσεσθαι καλέουσιν.
Οἵην χρύσειοι πατέρες γενεὴν ἐλίποντο
Χειροτέρην· ὑμεῖς δὲ κακώτερα τ' ἐξείεσθε.
Καὶ δή πȣ πόλεμοι, καὶ δὴ καὶ ἀνάρσιον αἷμα
Ἔσσεται ἀνθρώποισι· κακοῦ δ' ἐπικείσεται ἄλγος.
Ὣς εἰποῦσ', ὀρέων ἐπεμαίετο. τοὺς δ' ἄρα λαοὺς
Εἰς αὐτὴν ἔτι πάμπαν ἐλίμπανε παπταίνοντας.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κἀκεῖνοι ἐτέθνασαν, οἱ δ' ἐγένοντο,

Χαλκείη

leg. εἰσωπου.

Sed permixtim considebat, quamuis immortalis esset. (autem senes,
Atque ipsam Iusticiam vocabant. Congregans
Aut alicubi in foro, aut propatulo in compito,
Ciuiles canebat studiosa leges.
Nondum perniciosam tunc litem norant,
Nec disceptationẽ contentiosam, neq; seditionẽ:
Sed simpliciter viuebant. periculosum autem procul aberat mare,
Atque victũ nondũ naues e longinquo ducebant,
Sed boues & aratra, etiam ipsa domina populorũ
Copiosa omnia suppeditabat iusticia datrix iustorum.
Tam diu aderat, quam diu item terra genus aureum fouebat. (parata
Argenteo autem raraq; & non amplius omnino
Cõuersabatur, desiderãs veterũ mores populorũ.
Veruntamen adhuc illo argenteo seculo erat:
Sed veniebat e montibus vespertina argutis
Solitaria: neq; cuiquã congrediebatur blanditijs.
Verũ quando hominũ magnas impleuisset vrbes,
Increpabat subinde, carpens malitiam.
Neque amplius, inquit, visendam me dabo venire rogantibus.
Mirum quam aurei patres seculum reliquerint
Deterius: vos autẽ peiora generabitis.
Tũc scilicet bella atq; etiã promiscue fusus cruor
Futur⁹ est hominib⁹: malo autẽ impẽdebit dolor.
Sic locuta montes repetebat. Verũ populos
In ipsam adhuc, prorsus deserebat, oculos coniicientes.
Cæterũ quando etiam illi obierunt, alij nati sunt,

Aenea

Aenea ætas, prioribus perniciosiores homines:
Qui primi maleficũ fabricarunt gladium (rios.
Viatoriũ: primi etiã boues edere cœperũt opera-
Atque tũc exosa iustitia illorũ genus hominum,
Volauit sub cælum: eamque forte occupauit regionem,
Vbi nocturna adhuc cernitur hominibus
Virgo, vicine existẽs perspicuo bubulco. (stella
Cuius super ambobus humeris circumuertitur
Ad dexteram alam: Præuindemiator autem vocatur: (dori,
Tanta quidem magnitudine, taliq; insidẽs splen-
Qualis etiã magnæ sub cauda lucet vrsæ.
Ardẽs profecto illa: ardentes etiã ei cominus sunt
Stellæ, nec forsan hasce contuitus, tibi inquisitione opus fuerit.
Qualis ei ante pedes fertur claraque magnaque,
Vna quidem sub humeris, vna item lumbotenus obeuntium, (vero omnes
Alia præterea posterioribus sub genubus. Aliæ
Mediocres alibi, alia sine nomẽclatura ferũtur.
Capiti autẽ ei Gemini, mediæ vero Cãcer subest:
At pedibus sub ambobus Leo clare lucet.
Ibi quidem solis ardentissimi sunt cursus:
Atque tum spicarum vacua apparent arua,
Sole primum accedente Leonem.
Tunc etiam susurrantes Etesiæ, vastum Pontum
Glomerati irruunt. nauigatio autem nõ amplius remis
Tẽpestiua est: magnæ mihi placerent tunc naues:
Contra ventum vero, gubernacula rectores teneant oportet.

Porro

Χαλκείη γενεὴ, προτέρων ὀλοώτεροι ἄνδρες,
Οἳ πρῶτοι κακόεργον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
Εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων·
Καὶ τότε μισήσασα δίκη κείνων γένος ἀνδρῶν,
Ἔπταθ' ὑπουρανίη· ταύτην δ' ἄρα νάσσατο χώ-
ρην
Ἧχί περ ἐννυχίη ἔτι φαίνεται ἀνθρώποισι
Παρθένος, ἐγγὺς ἐοῦσα πολυσκέπτοιο βοώτου.
Τῆς ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὤμων εἱλίσσεται ἀστὴρ
Δεξιτερῇ πτέρυγι· προτρυγητὴρ δ' αὖτε καλεῖται·
Τόσσος μὲν μεγέθει, τοίῃ δ' ἐγκείμενος αἴγλῃ,
Οἷος καὶ μεγάλης οὐρὴν ὑποφαίνεται ἄρκτου.
Δεινὴ γὰρ κείνη, δεινοὶ δέ οἱ ἐγγύθεν εἰσὶν
Ἀστέρες· οὐκ ἂν τούς γε ἰδὼν ἐπιτεκμήραιο,
Οἷος οἱ πρὸ ποδῶν φέρεται καλός τε μέγας τε·
Εἷς μὲν ὑπ' ὠμαίων, εἷς δ' ἰξυόθεν κατιόντων,
Ἄλλος δ' οὐραίοις ὑπὸ γουνάσιν· ἀλλ' ἄρα πάντες
Ἁπλόοι, ἄλλοθεν ἄλλος ἀνώνυμοι φορέονται.
Κρατὶ δέ οἱ δίδυμοι· μέσσῃ δ' ὑπὸ καρκῖνός ἐστι.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀμφοτέροισι λέων ὑπὸ καλὰ φαεί-
νει.
Ἔνθα μὲν ἠελίοιο θερείταταί εἰσι κέλευθοι.
Αἱ δέ που ἀσταχύων κενεαὶ φαίνονται ἄρουραι,
Ἠελίου τὰ πρῶτα συνερχομένοιο λέοντι.
Τῆμος καὶ κελάδοντες ἠτησίαι εὐρέϊ πόντῳ
Ἀθρόοι ἐμπίπτουσιν· ὁ δὲ πλόος οὐκ ἔτι κώπαις
Ὥριος· εὐρεῖαί μοι ἀρέσκοιεν τότε νῆες.
Εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδὰ κυβερνητῆρες ἔχοιεν.

Εἰ

Εἰ δέ τοι ἡνίοχόν τε καὶ ἀστέρας ἡνιόχοιο
Σκέπτεσθαι δοκέοι, καί τοι φάτις ἤλυθεν αἰγὸς
Αὐτῆς, ἠδ' ἐρίφων, οἵτ' εἰν ἁλὶ πορφυρεούσῃ
Πολλάκις ἐσκέψαντο κεδαιομένους ἀνθρώπους,
Αὐτὸν μέν μιν ἅπαντα μέγαν διδύμων ἐπὶ λαιᾷ
Κεκλιμένον δήεις. ἑλίκης δέ οἱ ἄκρα κάρηνα
Ἀντία δινεῖται. σκαιῷ δ' ἐπελήλαται ὤμῳ
Αἲξ ἱερὴ, τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν.
Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ' ὑποφῆται.
Ἀλλ' ἡ μὲν, πολλή τε καὶ ἀγλαή· οἱ δὲ οἱ αὐτοῦ
Λεπτὰ φαείνονται ἔριφοι καρπὸν κατὰ χειρός.
Πὰρ ποσὶ δ' ἡνιόχου, κεραὸν πεπτηότα ταῦρον
Μαίεσθαι. τὰ δέ οἱ μάλ' ἐοικότα σήματα κεῖται.
Τοίη ἡ κεφαλὴ διακέκριται· οὐδέ τις ἄλλῳ
Σήματι τεκμήραιτο κάρη βοὸς, οἷά μιν αὐτοὶ
Ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι τυπόωσι·
Καὶ λίην κείνων ὄνομ' εἴρεται· οὐδέ τοι αὔτως
Νήκουστοι ὑάδες. ταὶ μέν ῥ' ἐπὶ παντὶ μετώπῳ
Ταύρου βεβλέαται· λαιοῦ δὲ κεράατος ἄκρον,
Καὶ πόδα δεξιτερὸν παρακείμενον ἡνιόχοιο,
Εἷς ἀστὴρ ἐπέχει· συνεληλάμενοι δὲ φέρονται·
Ἀλλ' αἰεὶ ταῦρος προφερέστερος ἡνιόχοιο
Εἰς ἑτέρην καταβῆναι, ὁμηλυσίῃ περ ἀνελθών.
Οὐδ' ἄρα Κηφῆος μογερὸν γένος ἰασίδαο
Αὔτως ἄρρητον κατακείσεται· ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν
Οὐρανὸν εἰς ὄνομ' ἦλθεν, ἐπεὶ Διὸς ἐγγύθεν ἦσαν.
Αὐτὸς μὲν κατόπισθεν ἐὼν κυνοσούριδος ἄρκτου

Κηφεὺς

Porro si tibi Aurigam & stellas Aurigæ
Conteplari videatur, etiā mentio inciderit Capræ
Ipsius, atque Hœdorum (qui in mare nigrescente
Sæpe contuiti sunt iactatos homines)
Eum quidē ipsum totum & ingentem Geminorum sub læua (caput
Acclinatum inuenies. Helices autem ei summum
E regione obuersatur, verū sinistro superincumbit humero
Capra religiosa, quam fabula est Ioui mammam præbuisse. (uates.
Oleniam vero ipsam Capram Iouis vocant sub-
Atq; hæc quidē multaq; & splēdida: verū ei ibidē
Obscure lucent Hœdi in iunctura manus.
Prope pedes autē Aurigæ cornutum expansum Taurum
Scrutare, atq; ei valde cōsimilia indicia ponūtur.
Quale ipsi caput interstinctum est; neque quispiam alio (ipsæ
Argumento coniectarit caput bouis, qualiter id
Stellæ vtrinque circumductæ configurant;
Etiā crebro eorū nomē memoratur: neque adeo
Incelebres Hyades, quæ scilicet per totā frontem
Tauri sparsæ sunt. sinistri autē cornu summitatē
Et pedem dextrum adiacentem Aurigæ
Vnica stella cōplectitur: simul agitati irē ferūtur:
Attamen semper Taurus pronior Auriga (ortᵉ.
In occasum descēdendo, pari ascēsu alioquin ex-
Neque certe Cephei ærumnosa familia Iasidæ
Omnino ignobilis iacebit: quinetiam horum
In cælū nomē puenit: siquidē Iouis cognati erāt.
Ipse quidem a tergo existens Cynosuræ vrsæ

Cepheus,

Cepheus, ambas manus pandenti ſimilis.
Tanta ei linea ab extrema tenditur caudá
In pedes ambos, quanta a pede in pedem tendit.
Cæterum a cingulo parumper reſpicere poteris
Primam petens flexuram magni draconis.
Ante hũc autẽ infœlix voluitur, nọ admodũ mul-
Nocte lucens plenilunari, Caſſiepia. (ta
Neque enim ipſam multæ & frequentes, illuſtrãt
Stellæ, quæ eam totam ſparſim componunt.
Qualem vero ſera ianuam intus munitam
Biforibus concurrentes reuerberant vectes,
Tales ſingulatim ſubiectæ figurant
Stellæ: atq; hæc itidẽ modicis tendit ab humeris
Paſſum: diceres profecto angi proprer filiam.
Ibi nanque & illud obuoluitur triſte ſimulacrum
Amdromedæ, ſub matre conſtellatum. haud te
multum opinor
Noctem diſquirere, quo mox potius intuearis:
Tam clarum ei caput eſt, tam clari itẽ ei vtrinque
Humeri, & pedes extremi, & cincturæ omnes.
Etiamnum & illic ſecundũ brachia propanſa eſt.
Vincula item ei admota ſunt etiam in cœlo: reti-
nentur autem
Illic expaſſæ omnibus diebus manus illæ.
Sed enim ei etiam ſupra caput ingens volutatur
equus
Ventre extremo: communis autem fulget ſtella:
Huius quidem in vmbilico, illius vero in extre-
mo capite.
Præterea autem tres aliæ intra latera & armos
Equi ſignant diſtanter æqualia ſpacia, (mile,
Claræ & magnæ, verum caput ei haudquaquã ſi-

Neque

Κηφεύς, ἀμφοτέρας χεῖρας τανύοντι ἐοικώς·
Ιση οἱ στάθμη νεάτης ἀποτείνεται οὐρῆς,
Ες πόδας ἀμφοτέρους, ὅση ποδὸς ἐς πόδα τείνει.
Αὐτὰρ ἀπὸ ζώνης ὀλίγον κε μεταβλέψειας,
Πρώτην ἱέμενος καμπὴν μεγάλοιο δράκοντος·
Τοῦ δ' ἄρα δαιμονίη προκυλίνδεται οὐ μάλα πολλὴ.
Νυκτὶ φαεινομένη παμμήνιδι κασσιέπεια·
Οὐ γάρ μιν πολλοὶ καὶ ἐπημοιβοὶ γανόωσιν
Ἀστέρες, οἵ μιν πᾶσαν ἐπιρρήδην στιχόωσιν.
Οἵην δὲ κληῖδι θύρην ἔντοσθ' ἀραρυῖαν
Δικλίδ' ἐπιπλήσσοντες ἀνακρούουσιν ὀχῆες,
Τοῖόν τοι μουνὰξ ὑποκείμενοι ἰνδάλλονται
Αστέρες· ἡ δ' αὔτως ὀλίγων ἀποτείνεται ὤμων
Οργυιήν· φαίης κεν ἀνιάζειν ἐπὶ παιδί.
Αὐτοῦ γὰρ κἀκεῖνο κυλίνδεται αἰνὸν ἄγαλμα
Ανδρομέδης ὑπὸ μητρὶ κεκασμένον. οὔ σε μάλ' οἴω
Νύκτα περισκέψασθαι, ἵν' αὐτίκα μᾶλλον ἴδηαι.
Τοίη οἱ κεφαλή, τοῖοι δέ οἱ ἀμφοτέρωθεν
Ωμοι, καὶ πόδες ἀκρότατοι, καὶ ζώματα πάντα.
Αλλ' ἔμπης κἀκεῖθι διωλενίη τετάνυσται·
Δεσμὰ δέ οἱ κεῖται καὶ ἐν οὐρανῷ. αἱ δ' ἀνέχονται
Αὐτοῦ πεπταμέναι πάντ' ἤματα χεῖρες ἐκεῖναι.
Αλλ' ἄρα οἱ καὶ κρατὶ πέλωρ ἐπελήλαται ἵππος
Γαστέρι νειαίρῃ. ξυνὸς δ' ἐπιλάμπεται ἀστήρ.
Τοῦ μέν, ἐπ' ὀμφαλίῳ· τῆς δ', ἐσχατόωντι καρήνῳ.
Οἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς ἄλλοι ἐπὶ πλευράς τε καὶ ὤμους
Ιππου, δεικανόωσι διασταδὸν ἶσα πέλεθρα,
Καλοὶ καὶ μεγάλοι· κεφαλὴ δέ οἱ οὐδὲν ὁμοίη,

Οὐδ' αὐχὴν, δολιχός περ ἐών. ἀτὰρ ἔσχατος
 ἀστὴρ
Αἰθομένης γένυος καί κεν προτέροις ἐρίσειε
Τέτρασιν, οἵ μιν ἔχουσι περίσκεπτοι μάλ' ἐόντες.
Οὐδ' ὅγε τετράπος ἐστίν· ἀπ' ὀμφαλίοιο γὰρ ἄκρου
Μεσσόθεν ἡμιτελὴς περιτέλλεται ἱερὸς ἵππος.
Κεῖνον δὴ καὶ φασὶ καθ' ὑψηλοῦ ἑλικῶνος
Καλὸν ὕδωρ ἀγαγεῖν εὐαλδέος ἵππου κρήνης·
Οὐ γάρ πω ἑλικὼν ἄκρως κατελείβετο πηγαῖς·
Ἀλλ' ἵππος μιν ἔτυψε· τὸ δ' ἀθρόον αὐτόθεν ὕδωρ
Εξέχυτο πληγῇ προτέρου ποδός. οἱ δὲ νομῆες
Πρῶτοι κεῖνο ποτὸν διεφήμισαν ἵππου κρήνην.
Αλλὰ τὸ μὲν, πέτρης ἀπολείβεται, οὐδέποτ' αὐτὸ
Θεσπιέων ἀνδρῶν ἑκὰς ὄψεαι. αὐτὰρ ὁ ἵππος
Ενδιος εἱλεῖται· καίτοι, πάρα θηήσασθαι,
Αὐτοῦ καὶ κριοῖο θοώταταί εἰσι κέλευθοι,
Ος ῥά τε καὶ μήκιστα διωκόμενος περὶ κύκλα,
Οὐδὲν ἀφαυρότερον τροχάει κυνοσούριδος ἄρκτου:
Αὐτὸς μὲν νωθὴς καὶ ἀνάστερος, οἷα σελήνῃ
Σκέψασθαι. ζώνῃ δ' ἂν ὅμως ἐπιτεκμήραιο
Ανδρομέδης· ὀλίγον γὰρ ὑπ' αὐτὴν ἐστήρικται.
Μεσσόθι δὲ τρίβει μέγαν οὐρανὸν, ἧχί περ ἄκραι
Χηλαὶ, καὶ ζώνη περιτέλλεται ὠρίωνος.
Εστι δέ τι καὶ ἔτ' ἄλλο τετυγμένον ἐγγύθι σῆμα,
Νειόθεν ἀνδρομέδης· τὸ δ' ἐπὶ τρισὶν ἐστάθμηται
Δελτωτὸν πλευρῇσιν, ἰσαιομένῃσιν ἐοικὸς
Αμφοτέρῃς· ἡ δ' οὔτι τόση, μάλα δ' ἐστὶν ἑτοίμη
Εὑρέσθαι· περὶ γὰρ πολέων εὐάστερός ἐστι

Τῶν

Neque ceruix, longa alioqui exiſtens: tamen extrema ſtella
Fulgentis genæ etiamnum prioribus cõcertaret
Quatuor, quę ipſum continent, conſpicuæ plane exiſtentes. (extremo
Nec vero hic quadrupes eſt: ab vmbilico nanque
Dimidio ſemiperfectus exoritur ſacer equus.
Hunc etiam aiunt in excelſo Helicone
Pulchram aquam produxiſſe largi equi fontis.
Nec vnquam enim Helicon ſummus deſtillarat fontibus:
Verũ equus ipſum feriit, atq; copioſa inde aqua
Effuſa eſt ictu prioris pedis. paſtores autem
Primi hunc potum appellarunt equi fontem.
Atque hic quidem e rupe ſtillat, nec modo ipſum
A Theſpiẽſibus viris lõge cernes. Cæterũ equus
In cœlo obuerſatur. Atque (prope ſpectato)
Illic etiam Arietis celerrimi ſunt curſus:
Qui ſane vel longiſſimos agitatus per orbes,
Nihilo ſegnius currit Cynoſura vrſa,
Ipſe quidẽ lãguidus & obſcurus, quaſi *plena* luna
Aſpiciatur. verũtamen per cingulum deprehendere poteris
Andromedæ: haud lõge enim ſub ipſam ſitus eſt.
In medio autem terit magnũ cœlum, vbi ſummæ
Chelæ, & cingulus circumagitur Orionis.
Eſt vero adhuc aliud diſpoſitum prope ſignum
Subter Andromedã: id autẽ in tria dimenſum eſt
Deltotum latera, æqualibus aſſimilatum
Duobus: tertium vero non tantum, tamen admodum facile eſt
Inuentu: præmultis enim fulgidum eſt

Quibus

Quibus paululũ Arietis auſtraliores ſtellæ ſunt:
Illæ vero adhuc anterius. Præterea autem in procurſibus auſtri
Piſces: ſed ſemper alter propior altero:
Atque magis Boreã recenter deſcendentẽ ſentit.
Ab ambobus vero ipſis tenduntur quaſi vincula,
E caudis vtrinque ſequenter in vnũ coeuntibus.
Et hæc quidem vna ſtella connectit, claraque, magnaque:
Quã vtique etiã colligaturã ſubcaudinam vocãt.
Porro Andromedæ humerus ſiniſter piſcis eſto
Index ſeptentrionalioris: admodum nanque ei vicine eſt.
Ambo autem pedes ſponſum indicare poterunt
Perſea, qui quidẽ ei ſẽper ob humeros voluũtur.
Verũ hic in boreali parte fertur maximus aliorũ:
Atque ei dextera quidem ad lecticam protẽſa eſt
Socrinæ ſellæ: in pedibus autem velut perſequẽs
Veſtigia distendit, fatigatus in dio patre.
At ei prope ſiniſtrum genu aceruatim omnes
Pleiades feruntur. nec vero adeo ſpacioſus vniuerſas
Locus continet: atq; ipſæ inſpiciendo languidæ.
Septẽgradæ autẽ eæ ab hominibus celebrantur,
Sex ſolæ quamuis exiſtant conſpicuæ oculis.
Nec certe vnquam periit ignota ex cœlo ſtella,
Ex quo a primordio audimus: ſed plane fabuloſe
Dicitur. porro ſeptem illæ nominatim vocãtur,
Alcyone, Meropeque, Celænoque, Electraque,
Et Sterope, & Taygeta, & veneranda Maia.
Hæ quidem ſimul modicæ & obſcuræ: tamen celebres

Mane

Τῶν ὀλίγον κείνου νοτιώτεροι ἀστέρες εἰσίν·
Οἱ δ' ἄρ' ἔτι προτέρω. ἔτι δ' ἐν προβολῇσι νότοιο
Ιχθύες· ἀλλ' αἰεὶ ἕτερος προφερέστερος ἄλλου,
Καὶ μᾶλλον βορέαο νέον κατιόντος ἀκούει.
Αμφοτέρων δέ σφεων ἀποτείνεται ἠΰτε δεσμὰ
Οὐραίων ἑκάτερθεν ἐπισχερὼ εἰς ἓν ἰόντων·
Καὶ τὰ μὲν, εἷς ἀστὴρ ἐπέχει καλός τε μέγας τε,
Ον ῥά τε καὶ σύνδεσμον ὑπουράιον καλέουσιν.
Ανδρομέδης δέ τοι ὦμος ἀριστερὸς ἰχθύος ἔστω
Σῆμα βορειοτέρου· μάλα γάρ νύ οἱ ἐγγύθεν ἐστίν.
Αμφότεροι δὲ πόδες γαμβροῦ ἐπισημαίνοιεν
Περσέως, οἵ ῥά οἱ αἰὲν ἐπωμάδιοι φορέονται.
Αὐτὰρ ὅγ' ἐν βορέῳ φέρεται περιμήκετος ἄλλων.
Καί οἱ δεξιτερὴ μὲν ἐπὶ κλισμὸν τετάνυσται
Πενθερίου δίφροιο· τὰ δ' ἐν ποσὶν οἷα διώκων
Ιχνια μηκύνει, κεκονισμένος ἐν Διῒ πατρί.
Αγχι δέ οἱ σκαιῆς ἐπιγουνίδος ἤλιθα πᾶσαι
Πληϊάδες φορέονται. ὁ δ' οὐ μάλα πολλὸς ἁπάσας
Χῶρος ἔχει, καὶ δ' αὐταὶ ἐπισκέψασθαι ἀφαυ-
ραί.
Επτάποροι δὴ ταί γε μετ' ἀνθρώπους ὑδέονται,
Εξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν.
Οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ Διὸς ἀστὴρ,
Εξ οὗ καὶ γενεῆθεν ἀκούομεν· ἀλλὰ μάλ' αὔτως
Εἴρεται· ἑπτὰ δὲ κεῖναι ἐπιρρήδην καλέονται,
Αλκυόνη, Μερόπη τε, Κελαινώ τ', Ηλέκτρη τε,
Καὶ Στερόπη καὶ Τηϋγέτη, καὶ πότνια Μαῖα.
Αἱ μὲν, ὅμως ὀλίγαι καὶ ἀφεγγέες, ἀλλ' ὀνομασταὶ

Ηρι, καὶ ἑσπέριαι, Ζεὺς δ' αἴτιος, εἱλίσσονται.
Ος σφισι καὶ θέρεος καὶ χείματος ἀρχομένοιο
Σημαίνειν ἐκέλευσεν, ἐπερχομένου τ' ἀρότοιο.
Καὶ χέλυς, ἥτ' ὀλίγη· τὴν δ' ἄρ' ἔτι καὶ παρὰ λίκνῳ
Ερμείας ἐτόρησε, λύρην δέ μιν εἶπε λέγεσθαι·
Κὰδ δ' ἔθετο προπάροιθεν ἀπευθέος εἰδώλοιο
Οὐρανὸν εἰσαγαγών· τὸ δ' ἐπὶ σκελέεσσι πέτηλον
Γούνατί οἱ σκαιῷ πελάει. κεφαλή γε μὲν ἄκρη
Αντιπέρην ὄρνιθος ἑλίσσεται· ἡ δὲ, μεσηγὺ
Ορνιθέης κεφαλῆς, καὶ γούνατος ἐστήρικται.
Ητοι γὰρ καὶ Ζηνὶ παρατρέχει αἰόλος ὄρνις·
Αλλ' ὁ μὲν, ἠερόεις· τὰ δέ οἱ ἐπιτετρήχυνται
Αστρασιν οὔτι λίην μεγάλοις, ἀτὰρ οὐ μὲν ἀφαυροῖς.
Αὐτὰρ ὅ γ' εὐδιόωντι ποτὴν ὄρνιθι ἐοικὼς,
Οὔριος εἰς ἑτέρην φέρεται κατὰ δεξιὰ χειρὸς
Κηφέος, ταρσοῖο τὰ δεξιὰ πείρατα τείνων.
Λαιῇ δὲ πτέρυγι σκαρθμὸς παρακέκλιται ἵππου.
Τὸν δὲ μετασκαίροντα δύ' ἰχθύες ἀμφινέμονται
Ιππον· πὰρ δ' ἄρα οἱ κεφαλῇ χεὶρ ὑδροχόοιο
Δεξιτερὴ τετάνυσται· ὁ δ' ὀπίτερος αἰγοκερῆος
Τέλλεται. αὐτὰρ ὅ γε πρότερος καὶ νειόθι μᾶλλον
Κέκλιται αἰγόκερως, ἵνα τρέπετ' ἠελίοιο·
Μὴ κείνῳ ἐνὶ μηνὶ περικλύζοιο θαλάσσης,
Πεπταμένῳ πελάγει κεχρημένος, οὔτε κεν ἠοῖ
Πολλὴν πειρήνειας, ἐπεὶ ταχινώταταί εἰσιν·
Οὔτ' ἄν τοι νυκτὸς πεφοβημένῳ ἐγγύθεν ἠὼς
Ελθοι, ἢ μάλα πολλὰ βοωμένῳ· οἱ δ' ἀλεγεινοὶ
Τῆμος ἐπιρρήσσουσι νότοι, ὁπότ' αἰγοκερῆϊ

Συμ-

Mane & veſpertinæ (Ioue autore) circũaguntur:
Qui eis æſtatem & hiemem inſtantem
Significare præcepit, aduenientéque arationem.
Præterea teſtudo, quæ parua: quam etiamdum ad cunam
Mercurius cõpegit: Lyram vero eã iuſſit vocari:
Collocauit autem ante ignotum idolum,
In cœlum transferens, atque in cruribus volatile
Genu ei ſiniſtro appropinquat, caput certe ſummum
E regione Cygni circumuoluitur: illa vero inter
Cygninum caput & genu ſita eſt.
Porro etiam in cœlo volat varius ales:
Verum is quidem obſcurus: alæ autem ei exaſperatæ ſunt
Stellis non adeo magnis, tamẽ neque languidis.
Sed hic tranquillanti volatum aui ſimilis,
A cauda in occaſum fertur, contra dextram manũ
Cephei, vnguis dexteras extremitates tendens.
Læuæ vero alæ vngula acclinata eſt Equi.
Quem item ſubſultantem duo piſces circundant
Equum. atqui ei prope caput manus Aquarij
Dextera extenſa eſt: is autẽ poſterior Capricorno
Oritur. cæterum prior & remote magis
Inclinatus eſt Capricornus, vbi vertitur ſolis curſus.
Haud illo in menſe fluctuoſi maris
Vaſto pelago vſus, vel certe die
Multã viam confeceris, quoniã breuiſſimi ſunt:
Vel forte noctu exterrito prope dies
Venerit, etiam valde multum clamanti. periculoſi autem
Tunc irrumpunt Auſtri, quando Capricorno

Cooritur ſol. tunc ſane frigus ex aere eſt
Nautæ rigenti perniciοſius. Veruntamen
Iam totum annum ſub carinis mare
Nigreſcit. Similes autem vrinatoribus mergis
Sæpenumero e nauibus mare circumſpicientes
Sedemus ad litora cõuerſi: illa vero adhuc procul
Alluũtur: modicũ autẽ lignũ mortem prohibet.
At vero in priore menſe mari multa paſſus,
Arcum quando ſol incendat, & rectorem arcus,
Sub veſperam nauem reducito, fidens non amplius nocti.
Indicium autẽ tibi illius temporis & menſis illius
Scorpius exoriens eſto extrema ſub nocte:
Quãdoquidẽ magnũ arcũ attrahit prope aculeũ
Sagittarius: ſed aliquantũ anterior conſiſtit ipſo
Scorpius exoriens: ille vero aſcendit confeſtim admodum.
Tum quoque caput Cynoſurę in extremo noctis
Excelſe valde fertur: occidit autẽ ante matutinũ
Cumulatus Oriõ: Cepheus vero a manu ad lũbũ.
Eſt item quædam vlterius iacta alia ſagitta,
Ipſa absque arcu: atque illi aduolitat Cygnus
Propius Boreæ. Vicine item ei alius ales,
Non tãtus magnitudine, tempeſtuoſus ſane mare egrediendo,
Nocte decedente: atque ipſum vocant Aquilam.
Delphinus autem nõ admodum magnus appropinquat Capricorno,
Medio obſcurus: quatuor vero ei circumiacent
Stellæ, adiectim duæ, iuxta duæ volantes:
Atque hæc quidem Boream & vagationem ſolis
Interſuſa ſunt. Porro remote oriuntur alia

Multa

Συμφέρετ' ἠέλιος· τότε δὴ κρύος ἐκ διός ἐστι
Ναύτῃ μαλκιόωντι κακώτερον. ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Ἤδη πάντ' ἐνιαυτὸν ὑπὸ στείρῃσι θάλασσα
Πορφύρει· ἴκελοι δὲ κολυμβίσιν αἰθυίῃσι,
Πολλάκις ἐκ νηῶν πέλαγος περιπαπταίνοντες,
Ἥμεθ' ἐπ' αἰγιαλοὺς τετραμμένοι· οἱ δ' ἔτι πόρσω
Κλύζονται, ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον ἄϊδ' ἐρύκει.
Καὶ δ' ἂν ἐπὶ προτέρῳ γε θαλάσσῃ πολλὰ πεπονθὼς,
Τόξον ὅτ' ἠέλιος καίῃ καὶ ῥύτορα τόξου
Ἑσπέριος κατάγοιο, πεποιθὼς οὐκέτι νυκτί.
Σῆμα δέ τοι κείνης ὥρης καὶ μηνὸς ἐκείνου,
Σκορπίος ἀντέλλων εἴη πυμάτης ἐπὶ νυκτός.
Ἤτοι γὰρ μέγα τόξον ἀνέλκεται ἐγγύθι κέντρου
Τοξευτής· ὀλίγον δὲ παροίτερος ἵσταται αὐτοῦ
Σκορπίος ἀντέλλων· ὁ δ' ἀνέρχεται αὐτίκα μᾶλλον.
Τῆμος καὶ κεφαλὴ κυνοσούριδος ἀκρόθι νυκτὸς
Ὕψι μάλα τροχάει· ὁ δὲ, δύεται ἠῶθι πρὸ
Ἀθρόος ὠρίων, κηφεὺς δ' ἀπὸ χειρὸς ἐπ' ἰξύν·
Ἔστι δέ τις προτέρω βεβλημένος ἄλλος ὀϊστὸς
Αὐτὸς ἄτερ τόξου. ὁ δέ οἱ παραπέπταται ὄρνις
Ἀσσότερον βορέω. σχεδόθεν δέ οἱ ἄλλος ἀήτης,
Οὐ τόσσος μεγέθει· χαλεπὸς γέ μεν ἐξ ἁλὸς ἐλθεῖν,
Νυκτὸς ἀπερχομένης· καί μιν καλέουσιν ἀητόν.
Δελφὶς δ' οὐ μάλα πολλὸς ἐπιτρέχει αἰγοκερῆϊ,
Μεσσόθεν ἠερόεις· τὰ δέ οἱ περὶ τέσσαρα κεῖται
Γλήνεα παρβολάδην δύο πὰρ δύο πεπτηῶτα.
Καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο
Μεσσηγὺς κέχυται· τὰ δὲ νειόθι τέλλεται ἄλλα

Πολλὰ μεταξὺ νότοιο καὶ ἠελίοιο κελεύθου.
Λοξὸς μὲν ταύροιο τομῇ ὑποκέκλιται αὐτὸς
Ωρίων· μὴ κεῖνον ὅτις καθαρῇ ἐπὶ νυκτὶ
Υψοῦ πεπτηῶτα παρέρχεται, ἀλλὰ πεποίθοι,
Οὐρανὸν εἰσανιδὼν, προφερέστερα θηήσασθαι.
Τοῖος καὶ φρουρὸς ἀειρομένῳ ὑπὸ νώτῳ
Φαίνεται ἀμφοτέροισι κύων ὑπὸ ποσσὶ βεβηκὼς,
Ποικίλος, ἀλλ' οὐ πάντα πεφασμένος, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν
Γαστέρα κυάνεος περιτέλλεται. ἡ δέ οἱ ἄκρη
Αστέρι βέβληται δεινῷ γένυς, ὅς ῥα μάλιστα
Οξέα σειριάει· καί μιν καλέουσ' ἄνθρωποι
Σείριον· οὐκ ἔτι κεῖνον ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντα,
Φυταλιαὶ ψεύδονται, ἀναλδέα φυλλιόωσαι.
Ρεῖα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ στίχας ὀξὺς ἀΐξας·
Καὶ τὰ μὲν, ἔρρωσεν· τῶν δὲ, φλόον ὤλεσε πάντα.
Κείνου καὶ κατιόντος ἀκούομεν· οἱ δὲ οἱ ἄλλοι
Σῆμ' ἔμεναι μελέεσσιν ἐλαφρότεροι περίκεινται.
Ποσσὶν δ' ὠρίωνος ὑπ' ἀμφοτέροισι λαγωὸς
Εμμενὲς ἤματα πάντα διώκεται. αὐτὰρ ὅγ' αἰεὶ
Σείριος ἐξόπιθεν φέρεται μετιόντι ἐοικὼς,
Καί οἱ ἐπαντέλλει, καί μιν κατιόντα διώκει.
Η δὲ κυνὸς μεγάλοιο κατ' οὐρὴν ἕλκεται Ἀργὼ
Πρυμνόθεν· οὐ γὰρ τῇ γε κατὰ χρέος εἰσὶ κέλευθοι,
Αλλ' ὄπιθεν φέρεται τετραμμένη, οἷα καὶ αὐταὶ
Νῆες, ὅταν δὴ ναῦται ἐπιστρέψωσι κορώνην,
Ορμον ἐσερχόμενοι· τὴν δ' αὐτίκα πᾶς ἀνακόπτει
Νῆα, παλιρρόθιη δὲ καθάπτεται ἠπείροιο·
Ως ἥγε πρύμνηθεν ἰησονὶς ἕλκεται Ἀργώ.

Καὶ

Multa inter Austrum & solis orbitam.
Obliquus quidem Tauri sectioni subiacet ipse
Orion. Non illum quis serena in nocte
Sublime volitantem præterit: sed confidat
Cœlum intuens, promptius comtemplari.
Talis & custos elato sub dorso
Lucet ambobus Canis sub pedibus sistens
Varius, at nō penitus illustratus. verũ circa ipsum
Ventrem obscurus obuersatur. Sed ei summum
Stella insignitum est feruida mentum, quæ quidem maxime
Vehementer exiccat. atq; ipsum vocant homines
Sirium. non amplius illum cum sole orientem
Arbores fallunt sine humore frondentes.
Facile siquidem discernit per ordines, acutus penetrans:
Et quasdam consolidat, quarundam vero corticem perdit omnem.
Illũ etiam occidentem sentimus. cæterum ei aliæ
Quæ signũ sint mẽbris, languidiores circũiacent.
Pedibus autem Orionis sub ambobus Lepus
Incessanter omnibus diebus fugatur. at semper
Sirius a tergo fertur insequenti similis:
Etiam ei cooritur, atque ipsum occidentem insectatur.
At Canis magni contra caudam voluitur Argo
A puppi: non enim huic ex more sunt cursus,
Sed retro agitatur versa: ceu etiam ipsæ
Naues, cum nautæ inuertunt rostrum,
Portũ appellantes, atque subito quilibet resulcat
Nauem, retrograda vero attingit continentem:
Sic a puppi Iasonica trahitur Argo.

Atque

Atque quibusdam in partibus obſcura & ſin
 ſtellis (ſicut ad ipſum
Malũ a prora) fertur: in aliis vero tota ſplendida
Etiam ei gubernaculum ſubmiſſum fultum eſt
Pedibus ſub poſteris Canis antecedentis.
Cæterum (etſi admodum eminus volitantem)
Andromedam grandis Cetus adueniens vrget.
Porro hæc Thracij ſub ventum Boreæ
Inclinata fertur: at ei Auſter infeſtum circumagi
Cetum, ſub Arieteque & Piſcibus ambobus,
Paululum ſuper fluuio iacentem ſtellato.
(Mirum nanque quales etiam illæ deorum ſub
 pedibus ferantur
Reliquiæ Eridani luctuoſi fluuij)
Etiã hic quidem Orionis ſub ſiniſtrũ pedẽ tendit.
Vincula autem caudina, quibus Piſces extremi
 tenentur,
Ambo coeunt, a caudis deſcendentes,
Beluinum vero poſt dorſum cõmixtim feruntur,
In vnum ducta: vnica etiam ſtella terminantur
Ceti, quæ eius primæ inſidet ſpinæ.
Quæ autem modica magnitudine, modico item
 inſitæ fulgori
In medio gubernaculi & Ceti voluuntur,
Glauci volitantes ſub lateribus Leporis,
Ignotæ ſunt: non enim illæ conflati ſimulacri
Sparſæ ſunt membris ſimiles, qualia multa
Ex ordine incedentia perambulãt eaſdẽ ſemitas
Completis annis: quæ quiſpiam hominum non
 amplius ſuperſtitum (appellare,
Obſeruauit, & excogitauit vniuerſa nominatim
Cumulatim imaginatus: non enim potuit omniũ
Ceũ

Καὶ τὰ μὲν ἠερίη καὶ ἀνάστερος οἷα παρ' αὐτὴν
Ἱστὸν ἀπὸ πρῴρης φέρεται, τὰ δὲ πᾶσα φαεινή·
Καί οἱ πηδάλιον κεχαλασμένον ἐστήρικται
Ποσσὶν ὑπ' οὐραίοισι κυνὸς προπάροιθεν ἰόντος.
Τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀποπρόθι πεπτηυῖαν
Ἀνδρομέδην, μέγα κῆτος ἐπερχόμενον κατεπείγει·
Ἡ μὲν γὰρ Θρήικος ὑπὸ πνοιῇ Βορέαο
Κεκλιμένη φέρεται· τὸ δέ οἱ νότος ἐχθρὸν ἀγινεῖ
Κῆτος, ὑπὸ κριῷ τε καὶ ἰχθύσιν ἀμφοτέροισι
Βαιὸν ὑπὲρ ποταμοῦ βεβλημένον ἀστερόεντος.
Οἶον γὰρ κἀκεῖνο θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φορεῖται
Λείψανον ἠριδανοῖο πολυκλαύστου ποταμοῖο.
Καὶ τὸ μὲν, ὠρίωνος ὑπὸ σκαιὸν πόδα τείνει·
Δεσμοὶ δ' οὐραῖοι, τοῖς ἰχθύες ἄκροι ἔχονται,
Ἄμφω συμφορέονται, ἀπ' οὐραίων κατιόντες·
Κητείης δ' ὄπιθεν λοφιῆς ἐπιμὶξ φορέονται,
Εἰς ἓν ἐλαυνόμενοι· ἑνὶ δ' ἀστέρι πειραίνονται
Κήτεος, ὃς κείνου πρώτῃ ἐπίκειται ἀκάνθῃ·
Οἱ δ' ὀλίγῳ μέτρῳ, ὀλίγῃ δ' ἐγκείμενοι αἴγλῃ,
Μεσσόθι πηδαλίου καὶ κήτεος εἱλίσσονται,
Γλαυκοῦ πεπτηῶτες ὑπὸ πλευρῇσι λαγωοῦ
Νώνυμοι· οὐ γάρ τοί γε τετυγμένου εἰδώλοιο
Βεβλέαται μελέεσσιν ἐοικότες, οἷά τε πολλὰ
Ἑξείης στιχόωντα παρέρχεται αὐτὰ κέλευθα
Ἀνυμένων ἐτέων. τά τις ἀνδρῶν οὐκέτ' ἐόντων
Ἐφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν ἅπαντ' ὀνομαστὶ καλέσ-
σαι,
Ἤλιθα μορφώσας· οὐ γάρ κε δυνήσατο πάντων

Οὔτε

Οἷά τε κεκριμένων ὄνομ' εἰπεῖν, οὐδὲ δαῆναι·
Πολλοὶ γὰρ πάντῃ, πολέων δ' ἐπὶ ἶσα πέλονται
Μέτρα τε καὶ χροιὴ, πάντες γε μὲν ἀμφιέλικτοι·
Τῷ καὶ ὁμηγερέας γε ἐείσατο ποιήσασθαι
Ἀστέρας, ὄφρ' ἐπιτὰξ ἄλλῳ παρακείμενος ἄλλος
Εἴδεα σημαίνοιεν· ἄφαρ δ' ὀνομαστὰ γένοιτο
Ἄστρα. καὶ οὐκέτι νῦν ὑπὸ θαύματι τέλλεται ἀστήρ·
Ἀλλ' οἱ μὲν καθαροῖς ἐναρηρότες εἰδώλοισι
Φαίνονται. τὰ δ' ἔνερθε διωκομένοιο λαγωοῦ
Πάντα μάλ' ἠερόεντα, καὶ οὐκ ὀνομαστὰ φέρονται.
Νειόθι δ' αἰγοκερῆος ὑπὸ πνοιῇσι νότοιο,
Ἰχθὺς ἐς κῆτος τετραμμένος ἠώρηται,
Οἶος ἀπὸ προτέρων· νότιον δέ ἑ κικλήσκουσιν.
Ἄλλοι δὲ σποράδην ὑποκείμενοι ὑδροχοῆϊ
Κήτεος αἰθερίοιο καὶ ἰχθύος ἠερέθονται
Μεσσόθι, νωχελέες καὶ ἀνώνυμοι· ἐγγύθι δὲ σφῶν
Δεξιτερῆς ἀπὸ χειρὸς ἀγαυοῦ ὑδροχόοιο,
Οἵη τίς τ' ὀλίγη χύσις ὕδατος ἔνθα καὶ ἔνθα
Σκιδναμένου, χαροποὶ καὶ ἀναλδέες εἱλίσσονται.
Ἐν δέ σφιν δύο μᾶλλον ἐειδόμενοι φορέονται
Ἀστέρες, οὔτέ τι πολλὸν ἀπήοροι, οὐδὲ μάλ' ἐγγύς·
Εἷς μὲν, ὑπ' ἀμφοτέροισι ποσὶν καλός τε μέγας τε
Ὑδροχόου· ὁ δὲ, κυανέου ὑπὸ κήτεος οὐρῇ·
Τοὺς πάντας καλέουσιν ὕδωρ. ὀλίγοι γέ μεν ἄλλοι
Νειόθι τοξευτῆρος ὑπὸ προτέροισι πόδεσσι
Δινωτοὶ κύκλοι περιηγέες εἱλίσσονται.
Αὐτὰρ ὑπ' αἰθομένῳ κέντρῳ τέραος μεγάλοιο
Σκορπίου, ἄγχι νότοιο θυτήριον αἰωρεῖται.

Τοῦ

Seu distinctarum nomen dicere, neque discere.
Multæ nanque passim, multarum insuper æquales existunt (cumuolubiles.
Magnitudinesque & color: omnes vtique cir-
Quare & simul collectas visum fuit facere
Stellas, vt ordinatim aliæ adiacens alia
Imagines effigiarent, moxque nominabilia fierēt
Astra: atque haud amplius nunc cum admiratione oritur stella,
Sed hæ quidem conspicuis insignitæ imaginibus
Cernuntur. Porro subter impetitum Leporem
Omnia plane obscura sunt, & sine nomine feruntur.
Infra autem Capricornum sub flatibus Austri
Piscis contra Cetum versus in alto natat,
Vnicus præter priores: Austrinum autem ipsum
Aliæ item sparsim subiectę Aquario (appellāt.
Cetum cælestem & Piscem pendent
Inter, languidæ & ignotæ: at iuxta eas
Dextra a manu splendidi Aquarij,
(Qualis quædam fusio aquæ huc & illuc
Sparsæ) nitidulæ & paruæ circumuoluuntur.
Inter ipsas autem duæ magis firmæ feruntur
Stellæ, nec multū distātes, neque admodū vicinę:
Vna quidem sub ambobus pedibus pulchraque magnaque
Aquarij, altera vero obscuri sub Ceti cauda:
Quas omnes vocant aquam. Paruæ profecto aliæ
Vltra Sagittarium sub prioribus pedibus
Volubiles coronæ circumactæ voluuntur.
At sub flagrante aculeo monstri magni
Scorpij, prope Austrum, Ara in cœlo pendet.

Quam

Quam certe modicum quidē ad tempus in alt
existentem
Senties: e regione enim eleuatur Arcturi.
At huic quidē admodū multū ſublimes ſunt via
Arcturo, illa vero citius ſub veſperū mare redit
Sed & per hanc Aram primæua Nox,
Hominum deplorans calamitatē, tēpeſtatis feci
Marinum certum ſignum. Periclitantes enim ill
Naues dolori ſunt. alicunde item alia docet
Signa, commiſerans disiactatos homines.
Idcirco ne mihi pelago, nubibus obductis aliis,
Opta in medio hoc apparere cælo aſtrum,
Ipſum quidem innubilum & ſplendidum: quin
ſuperne magis
Turbida nube preſſum, ſicut frequenter
Vrgetur ſurgente autumnali Borea:
Sępe nanque & hoc ſuper Auſtro ſignū ſubornat
Ipſa Nox, miſeris gratificans nautis.
Qui ſi quidem obſecuti fuerint certa ſignificāti,
Statim facilia omnia, etiam ſi quid egerint,
Mox leuior eſt labor. Sin autem naui
Ex alto impegerit vehemens venti procella
Plane improuiſa, atque vela omnia turbauerit:
Interdū quidem omnino ſubmerſim nauigant,
Interdum vero (modo Iouem appropinquātem
nacti ſint
Supplices, etiam vis Boreæ ſuperauerit venti)
Multa valde paſſi, ſimul reuiſunt
Seſe ſuper nauem. Auſtrum autem ſub ſigno illo
Metue, donec Boream deſerenantem ſenſeris.
Si vero ab occidentali quidem mari Centauri
abfuerit

Hu-

Τοῦ δή τοι ὀλίγον μὲν ἐπὶ χρόνον ὑψόθ' ἐόντος
Πεύσεαι· ἀντιπέρην γὰρ ἀείρεται ἀρκτούροιο·
Καὶ τῷ μὲν μάλα πολλὰ μετήοροί εἰσι κέλευθοι
Ἀρκτούρῳ· τὸ δὲ θᾶσσον ὑφ' ἑσπερίην ἅλα νεῖται.
Ἀλλ' ἄρα καὶ περὶ κεῖνο θυτήριον ἀρχαίη νὺξ
Ἀνθρώπων κλαίουσα πόνον, χειμῶνος ἔθηκεν
Εἰνάλιον μέγα σῆμα· κεδαιόμεναι γὰρ ἐκείνῃ
Νῆες ἀπὸ φρενός εἰσι· τὰ δ' ἄλλοθεν ἄλλα πιφάσκει
Σήματ', ἐπικτείρουσα πολυρροθίους ἀνθρώπους.
Τῷ μή μοι πελάγει νεφέων εἰλυμμένον ἄλλων
Εὔχεο μεσσόθι κεῖνο φαήμεναι οὐρανῷ ἄστρον,
Αὐτὸ μὲν ἀνέφελόν τε καὶ ἀγλαὸν, ὕψι δὲ μᾶλλον
Κυμαίνοντι νέφει πεπιεσμένον, οἷά τε πολλὰ
Θλίβετ' ἀνατέλλοντος ὀπωρινοῦ βορέαο·
Πολλάκι γὰρ καὶ τοῦτο νότῳ ἔπι σῆμα τιτύσκει
Νὺξ αὐτὴ, μογεροῖσι χαριζομένη ναύτῃσιν.
Οἱ δ' εἰ μέν κε πίθωνται ἐναίσιμα σημαινούσῃ,
Αἶψά τε κοῦφά τε πάντα, καὶ ἄρτια ποιήσωνται,
Αὐτίκ' ἐλαφρότερος πέλεται πόνος· εἰ δέ κε νηῒ
Ὑψόθεν ἐμπλήξῃ δεινὴ ἀνέμοιο θύελλα
Αὔτως ἀπρόφατος, τὰ δὲ λαίφεα πάντα ταράξῃ,
Ἄλλοτε μὲν καὶ πάμπαν ὑπόβρυχα ναυτίλλονται·
Ἄλλοτε δ', αἴ κε Διὸς παρανισσομένοιο τύχωσιν
Εὐχόμενοι, βορέω δὲ παρατρέψει ἀνέμοιο·
Πολλὰ μάλ' ὀτλήσαντες, ὁμῶς πάλιν ἐσκέψαντο
Ἀλλήλους ἐπὶ νῆα. νότον δ' ἐπὶ σήματι τούτῳ
Δείδιθι μέχρι βορῆος ἀπαστράψαντος ἴδηαι.
Εἰ δέ κεν ἑσπερίης μὲν ἁλὸς κενταύρου ἀπείη

Ωμος, ὅσσον προτέρης· ὀλίγη δέ μιν εἰλύοι ἀχλὺς
Αὐτὸν, ἀτὰρ μετόπισθεν ἐοικότα σήματα τεύχοι
Νὺξ ἐπὶ παμφανόωντι θυτηρίῳ, ὅσσε μάλα χρὴ
Ες νότον, ἀλλ' εὔροιο περισκοπέειν ἀνέμοιο.
Δήεις δ' ἄστρον ἐκεῖνο δύω ὑποκείμενον ἄλλοις·
Τοῦ γάρ τοι, τὰ μὲν ἀνδρὶ ἐοικότα, νειόθι κεῖται
Σκορπίου· ἱππούρεια δ' ὑπὸ σφίσι χηλαὶ ἔχουσιν
Αὐτὰρ ὁ δεξιτερὴν αἰεὶ τανύοντι ἔοικεν,
Αντία δινωτοῖο θυτηρίου. ἐν δέ οἱ ἀπρὶξ
Αλλο μάλ' ἐσφήκωται, ἐληλάμενον διὰ χειρὸς
Θηρίον· ὡς γάρ μιν πρότερον ἐπεφημίξαντο.
Αλλ' ἔτι γάρ τε καὶ ἄλλο περαιόθεν ἕλκεται ἄστρον·
Υδρην μιν καλέουσι· τὸ δὲ, ζώοντι ἐοικὸς
Ηνεκὲς εἰλεῖται· καί οἱ κεφαλὴ ὑπὸ μέσσον
Καρκίνον ἱκνεῖται· σπείρη δ' ὑπὸ σῶμα λέοντος·
Οὐρὴ δὲ κρέμαται ὑπὲρ αὐτοῦ κενταύροιο·
Μέσση δὲ σπείρῃ κρητήρ· πυμάτη δ' ἐπίκειται
Εἴδωλον κόρακος, σπείρην κόπτοντι ἐοικός.
Ναὶ μὴν καὶ προκύων διδύμοις ὑπὸ καλὰ φαείνει
Ταῦτά κε θηήσαιο, παρερχομένων ἐνιαυτῶν,
Εξείης παλίνορσα· τὰ γὰρ καὶ πάντα μάλ' αὔτως
Οὐρανῷ εὖ ἐνάρηρεν ἀγάλματα νυκτὸς ἰούσης.
Οἱ δ' ἐπιμὶξ ἄλλοι πέντ' ἀστέρες, οὐδὲν ὁμοῖοι
Πάντοθεν εἰδώλων δυοκαίδεκα δινεύονται.
Οὐκ ἂν ἔτ' εἰς ἄλλους ὁρόων ἐπιτεκμήραιο
Κείνων, ἧχι κέονται, ἐπεὶ πάντες μετανάσται.
Μακροὶ δὲ σφέων εἰσὶν ἑλισσομένων ἐνιαυτοὶ,

Μακρο

Humerus, quantum a priori: modica autem eum occulerit nebula
Ipsum, insuper autem eadem signa faciat
Nox cũ omnino lucida Ara, minime te oportet
Super Austro, sed circa Eurũ speculari ventum.
Inuenies autem sidus hoc duobus suppositũ aliis:
Huius enim partes homini assimilatæ, infra iacẽt
Scorpium, posteriores vero equinas sub se Chelæ habent.
At is dextram continuo pandenti assimilatus est
Contra rotundam Aram. In eo item strictim
Alia valde prensa est ducta per manum
Fera: sic nanque ipsam priores appellarunt.
Præterea quoque aliud eminus voluitur sidus:
(Hydram eam vocant.) id vero viuo simile
Longe volutatur: atque ei caput sub medium
Cancrũ pergit: volumẽ vero sub corpus Leonis:
Cauda autem pendet super ipso Centauro.
Porro medio volumini Crater, extremo autem insidet
Simulacrum Corui, spiram mordenti simile.
Scilicet & Procyon sub Geminis clare lucet.
Hæc sane speculari poteris decurrentibus annis
Ex ordine suis horis redeuntia: ea nanque omnia valde state
Cœlo apte infixa sunt simulacra nocte labente.
At promiscue aliæ quinque stellę, haudquaquam stabiles
Vndique per signa duodecim versantur.
Nõ itidem alias intuẽdo cõiecturã facere poteris
Harũ, vbi sitæ sint: quoniã omnes vagabũdæ sunt
Longi autem earum sunt reuolutarum anni:

Sera item ſigna poſita ſunt e longinquo in vnum
commeantium.
Nec quicquã confidens harũ ego, potens fuerim
Fixarum & circulos & in cælo ſigna referre.
Porro hi quidem ponuntur ſimiles verſatilibus
Quatuor, quorum maxime deſiderium commo-
ditasque accidit
Statuta obſeruanti complentium ſe annorum.
Indicia autẽ aptiſſime omnib⁹ affatim circũiacẽt
Multaque & vicine vbique coniuncta omnia:
At ipſi ſtati & aptati ſibi inuicem
Omnes etiam magnitudine duo duobus corre-
ſpondent.
Porro ſi quando nocte clara, cum omnes lucidas
Stellas hominibus oſtendit ætheria Nox,
Neque vlla languida fertur prima luna,
Verum per caliginem lucent perſpicue omnia,
Si quando certe tunc item in animum venerit
admiratio
Cõtemplanti vndique exornatũ ſpacioſo circulo
Cælũ, vel ſi quis hunc aſtans alius monſtrauerit,
Illum conſtellatum orbem, lac ipſum vocant,
Huic ſane colore ſimilis, nullus pręterea circulus
Verſatur: ſed magnitudine tãti quatuor exiſtẽtiũ
Duo, duo vero ipſis multũ minores obuoluũtur.
Quorum vnus quidem vicine eſt decidẽti Boreæ:
In eo autem ambo capita Geminorum feruntur.
In eo etiam genua ſita ſunt aptati Aurigæ:
Læua item tibia, & ſiniſter humerus in eo
Perſei: Andromedæ autẽ mediam ſupra cubitum
Dexterã cõtinet: ei quidẽ vola ſuperne poſita eſt
Vicinius Boreæ, Auſtro vero inclinat⁹ eſt cubit⁹,
Vn-

Μακρὰ δὲ σήματα κεῖται ἀπόπροθεν εἰς ἓν ἰόντων·
Οὐδέ τι θαρσαλέος κείνων ἐγὼ, ἄρκιος εἴην
Ἀπλανέων τά τε κύκλα τά τ' αἰθέρι σήματ' ἐνισπεῖν.
Ἤτοι μὲν, τάγε κεῖτ' ἐναλίγκια δινωτοῖσι
Τέσσαρα, τῶν κε μάλιστα ποθὴ ὄφελός τε γένοιτο
Μέτρα περισκοπέοντι ἀνυομένων ἐνιαυτῶν.
Σήματα δ' εὖ μάλα πᾶσιν ἐπιῤῥήδην περίκειται
Πολλά τε, καὶ σχεδόθεν πάντη συνεργμένα πάντα·
Αὐτοὶ δ' ἀπλανέες καὶ ἀρηρότες ἀλλήλοισι
Πάντες· ἀτὰρ μέτρῳ γε δύω δυσὶν ἀντιφέρονται.
Εἴποτέ τοι νυκτὸς καθαρῆς ὅτε πάντας ἀγαυοὺς
Ἀστέρας ἀνθρώποις ἐπιδείκνυται οὐρανίη νύξ·
Οὐδέ τις ἀβρανέων φέρεται νεομήνη σελήνη,
Ἀλλὰ τάγε κνέφαος διαφαίνεται ὀξέα πάντα·
Εἴποτέ τοι, τῆμος δὲ περὶ φρένας ἵκετο θαῦμα,
Σκεψαμένῳ πάντη κεκεασμένον εὐρέϊ κύκλῳ
Οὐρανόν· εἰ καί τις τοι ὑποστὰς ἄλλος ἔδειξε,
Κεῖνο περιγληνὲς τροχαλόν· γάλα μιν καλέουσι.
Τῷ δή τοι χροιὴν μὲν ἀλίγκιος, οὐκέτι κύκλος
Δινεῖται· τὰ δὲ μέτρα τόσοι πισύρων περ ἐόντων
Οἱ δύο· τοὶ δὲ σφέων μέγα μείονες εἱλίσσονται.
Τῶν, ὁ μὲν ἐγγύθεν ἐστὶ κατερχομένου βορέαο.
Ἐν δέ οἱ ἀμφότεραι κεφαλαὶ διδύμων φορέονται·
Ἐν δὲ τὰ γούνατα κεῖται ἀρηρότος ἡνιόχοιο.
Λαιὴ δὲ κνήμη καὶ ἀριστερὸς ὦμος ἐπ' αὐτῷ
Περσέος. ἀνδρομέδης δὲ μέσην ἀγκῶνος ὕπερθεν
Δεξιτερὴν ἐπέχει· τὸ μέν οἱ θέναρ ὑψόθι κεῖται,
Ἀσσότερον βορέω γε, νότῳ δ' ἐπικέκλιται ἀγκών.

Οπλαὶ δ' ἱππειοι, καὶ ὑπαύχενον ὀρνίθειον
Ακρη σὺν κεφαλῇ, καλοί τ' ὀφιούχεοι ὦμοι,
Αὐτὸν δινεύονται, ἐληλάμενοι περὶ κύκλον.
Η δ' ὀλίγον φέρεται νοτιωτέρη, οὐδ' ἐπιβάλλει
Παρθένος· ἀλλὰ λέων καὶ καρκίνος. οἱ μὲν ἄρ' ἄμφω
Εξείης κέαται βεβολημένοι· αὐτὰρ ὁ κύκλος,
Τὸν μὲν ὑπὸ στῆθος καὶ γαστέρα, μέχρι παρ' αἰδῶ
Τέμνει· τὸν δὲ διηνεκέως ὑπένερθε χελείου
Καρκίνον, ἧχι μάλιστα διχαιόμενόν κε νοήσης
Ορθὸν, ἵν' ὀφθαλμοὶ κύκλου ἑκάτερθεν ἴοιεν.
Τοῦ μὲν, ὅσον τε μάλιστα δι' ὀκτὼ μετρηθέντος,
Πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καθ' ὑπέρτατα γαίης.
Τὰ τρία δ' ἐν περάτῃ· θέρεος δέ οἱ ἐν τροπαί εἰσιν.
Αλλ' ὁ μὲν, ἐν βορέῳ περὶ καρκίνον ἐστήρικται.
Αλλος δ' ἀντιόωντι νότῳ μέσον αἰγοκερῆα
Τέμνει, καὶ πόδας ὑδροχόου, καὶ κήτεος οὐρήν.
Εν δέ οἱ ἐστὶ λαγωός· ἀτὰρ κυνὸς οὐ μάλα πολλὴν
Αἴνυται, ἀλλ' ὁπόσην ἐπέχει ποσίν· ἐν δέ οἱ ἀργὼ,
Καὶ μέγα κενταύροιο μετάφρενον· ἐν δέ τε κέντρον
Σκορπίου, ἐν καὶ τόξον ἀγαυοῦ τοξευτῆρος·
Τὸν πύματον καθαροῖο παρερχόμενος βορέαο
Ες νότον ἠέλιος φέρεται· τρέπεται γέ μεν αὐτοῦ
Χειμέριος· καί οἱ, τρία μὲν περιτέλλεται ὕψου
Τῶν ὀκτὼ, τὰ δὲ πέντε κατώρυχα δινεύονται.
Μεσσόθι δ' ἀμφοτέρων, ὅσσος πολιοῖο γάλακτος,
Γαῖαν ὑποστρέφεται κύκλος διχάοντι ἐοικώς·
Εν δέ οἱ ἤματα νυξὶν ἰσάζεται ἀμφοτέρῃσι,
Φθίνοντος θέρεος, τότε δ' εἴαρος ἱσταμένοιο·

Σῆμα

Vngulæ inquam Equinæ, & collum Cygninum
Summo cũ capite, clarique Serpẽtariani humeri
Ipſum voluuntur agitati circum orbem.
Porro aliquanto fertur auſtralior, neque attingit
Virgo: ſed Leo & Cancer. hi quidem ambo
Ex ordine iacent diſtracti: ſed circulus
Leonem quidem ſub pectore & ventre vſque ad
Secat, continue vero ſub teſta (pudenda
Cancrum, vbi maxime in duas ſectum videas
Recte, vt oculi a circulo vtrinque cant.
Hoc ſane (quantus quantus eſt) per octo partes
menſo, (terræ,
Quinque quidem diurna voluuntur in ſupremis
Tres vero in parte inferna, æſtatis autem in ipſo
conuerſiones ſunt.
Sed hic quidem in Borea circa Cãcrum fixus eſt.
Aliꝰ autẽ in oppoſito Auſtro mediũ Capricornũ
Secat, & pedes Aquarij, & Ceti caudam.
Ineſt quoque ei Lepus: cęterum Canis non valde
magnam partem (ei Argo,
Aufert, ſed quantum cõtinet pedibus. ineſt item
Et magna Centauri ſcapula: ineſt etiam aculeus
Scorpij, & arcus lucidi Sagittarij.
Quem extremum ſereni præteriens Boreæ
In auſtrum ſol agitur: vertitur profecto ibi
Hybernus, atque ei tres quidem circumuoluun-
tur ſuperne
Octo partiũ: quinq; vero ſubterraneæ verſantur.
At in medio amborum, quantus Cani lactis,
Subter terrã voluitur circulus, bipartiẽti ſimilis:
In eo autem dies noctibus æquantur vtrisque,
Decreſcentis æſtus, verisque inſtantis.

Sed ſignum ei Aries, Taurique genua ponuntur:
Aries quidem ſecundum lõgitudinem deductus per circulum,
Tauri vero crurum quanta apparet geniculatio.
Ineſt quoque ei cingulus præfulgidi Orionis:
Flexuraque flagrantis Hydræ ineſt ipſi, & tenuis
Crater. ineſt vero Coruus: inſunt etiam ſtellæ nõ valde multæ
Chelarũ: in hoc itẽ ſerpentariana genua ferũtur.
Non tamen Aquilam intercipit, ſed ei vicine
Iouis volitat magnus nuncius: etiam iuxta ipſum
Equinum caput & collum voluuntur.
Hos quidem adiectim rectos circumpellit axis,
In medio omnes tenens. At quartus fixus eſt
Obliquus in ambobus, qui quidẽ vtrinque tenẽt
E regione tropici: medius autem ipſum in medio ſecat.
Haud facile Mineruæ manibus edoctus aliquis,
Aliter compegerit volubiles orbes,
Talesq; & tãtos omnes rotabiliter circũuolens,
Sicut hi in ætheria regione obliquo coaptati circulo, (nibus.
Ab aurora ad noctem impelluntur diebus om-
Atque ij quidem oriunturque, & ex aduerſo inferne occidunt (cuiusvis
Omnes æquidiſtanter: vnus autem ipſorum eſt
Ordinatim vtrinque deſcenſus aſcenſusque.
Verũ obliquus orbis Oceani tãtã pertrãſit aquã,
Quantum a Capricorno aſcendente maxime
Cancrũ ad aſcẽdentem voluitur, quantũ vbilibet
Exoriens continet, tantum certe alibi occidens.
Quantum autem ocularis radij demetit viſus,

Sexies

Σῆμα δέ οἱ κριός, ταύροιό τε γούνατα κεῖται·
Κριὸς μὲν κατὰ μῆκος ἐληλάμενος διὰ κύκλου·
Ταύρου δὲ σκελέων, ὅση περιφαίνεται ὀκλάξ.
Ἐν δέ τέ οἱ ζώνη εὐφεγγέος ὠρίωνος·
Καμπή τ' αἰθομένης ὕδρης ἔνι οἱ, καὶ ἐλαφρὸς
Κρητήρ. ἐν δὲ κόραξ· ἔνι δ' ἀστέρες οὐ μάλα πολ-
λοὶ
Χηλάων· ἐν τῷ δ' ὀφιοῦχεα γοῦνα φορεῖται.
Οὐ μὴν αἰητοῦ ἀπαμείρεται· ἀλλά οἱ ἐγγὺς
Ζηνὸς ἀητεῖται μέγας ἄγγελος. ἠδὲ κατ' αὐτὸν
Ἱππείη κεφαλὴ καὶ ὑπαύχενον εἱλίσσονται.
Τοὺς μὲν, παρβολάδην ὀρθοὺς περιβάλλεται ἄξων,
Μεσσόθι πάντας ἔχων. ὁ δὲ τέτρατος ἐσφήκωται
Λοξὸς ἐν ἀμφοτέροις· οἱ μέν ῥ' ἑκάτερθεν ἔχουσιν
Ἀντιπέρην τροπικοί· μέσσος δέ ἑ μεσσόθι τέμνει.
Οὐκ ἂν Ἀθηναίης χειρῶν δεδιδαγμένος ἀνὴρ
Ἄλλῃ κολλήσαιτο κυλινδόμενα τροχάλεια,
Τοῖά τε καὶ τόσα πάντα περισφαιρηδὸν ἑλίσσων,
Ὥς τά γ' ἐν αἰθερίᾳ πλαγίῳ συναρηρότα κύκλῳ,
Ἐξ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα διώκεται ἤματα πάντα.
Καί τα μὲν, ἀντέλλει τε καὶ ἀντία νειόθι δύνει
Πάντα παραβλήδην· μία δέ σφεων ἐστὶν ἑκάστου
Ἑξείης ἑκάτερθε κατήλυσίη ἄνοδός τε.
Αὐτὰρ ὅ γ' ὠκεανοῦ τόσον παραμείβεται ὕδωρ,
Ὅσον ἀπ' αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα,
Καρκίνον εἰς ἀνιόντα κυλίνδεται, ὅσον ἁπάντῃ
Ἀντέλλων ἐπέχει, τόσον γέ μεν ἄλλοθι δύων·
Ὅσον δ' ὀφθαλμοῖο βολῆς ἀποτέμνεται αὐγή,

Ἑξάκις

Ἑξάκις ἂν τόσσ' ἡμῖν ὑποδράμοι. αὐτὰρ ἑκάστη
Ἴση μετρηθεῖσα, δύω περιτέμνεται ἄστρα.
Ζωίδιον δέ ἑ κύκλον ἐπίκλησιν καλέουσι.
Τῷ ἔνι καρκίνος ἐστὶ, λέων τ' ἐπὶ τῷ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ
Παρθένος· αἱ δ' ἐπὶ οἱ χηλαὶ, καὶ σκορπίος αὐτὸς,
Τοξευτής τε καὶ αἰγόκερως· ἐπὶ δ' αἰγοκερῆι
Ὑδροχόος· δύο δ' αὐτὸν ἐπὶ ἰχθύες ἀστερόωνται·
Τοὺς δὲ μέτα κριὸς, ταῦρός τ' ἐπὶ τῷ, δίδυμοί τε.
Ἐν τοῖς ἠέλιος φέρεται δυοκαίδεκα πᾶσι,
Πάντ' ἐνιαυτὸν ἄγων· καί οἱ περὶ τοῦτον ἰόντι
Κύκλον, ἀέξονται πᾶσαι ἐπικάρπιοι ὧραι.
Τοῦ δ' ὅσσον κοίλοιο κατ' ὠκεανοῖο δύηται,
Τόσσον ὑπὲρ γαίης φέρεται· πάσῃ δ' ἐπὶ νυκτὶ
Ἓξ αἰεὶ δύουσι δυωδεκάδος κύκλοιο.
Τόσσαι δ' ἀντέλλουσι· τόσον δ' ἐπὶ μῆκος ἑκάστη
Νὺξ αἰεὶ τετάνυσται, ὅσον τέ περ ἥμισυ κύκλου
Ἀρχομένης ἀπὸ νυκτὸς, ἀείρεται ὑψόθι γαίης.
Οὔ κεν ἀπόβλητον δεδοκημένῳ ἤματος εἴη,
Μοιράων σκέπτεσθαι ὅτ' ἀντέλλῃσιν ἑκάστη.
Αἰεὶ γὰρ τάων γε μιῇ συνανέρχεται αὐτὸς
Ἥλιος· τὰς δ' ἄν γε περισκέψαιο μάλιστα
Εἰς αὐτὰς ὁρόων· ἀτὰρ εἰ νεφέεσσι μέλαιναι
Γίνοντ', ἢ ὄρεος κεκρυμμέναι ἀντέλλοιεν,
Σήματ' ἐπερχομένοισιν ἀρηρότα ποιήσασθαι·
Αὐτὸς δ' ἂν μάλα τοι κεράων ἑκάτερθε διδοίη
Ὠκεανὸς, τά τε πολλὰ περιστρέφεται ἑοῖ αὐτῷ,
Νειόθεν ὁππήμος κείνων φορέῃσιν ἑκάστην.

Οὔ οἱ

exies tantundem nobis ſubtermeauerit, at quęuis portio
Aequalis diuiſa duo circumſecat aſtra.
Animalem vero circulum cognomento dicunt.
In quo Cancer eſt, Leoque iuxta ipſum, & ſub eo
Virgo, atque prope eam Chelæ, & Scorpius ipſe,
Sagittariusque, & Capricornus: at iuxta Capricornum
Aquarius, duo item ipſum Piſces conſtellant.
Hos autem poſt Aries, Taurusque iuxta hunc Didymique,
In quibus ſol fertur duodecim omnibus,
Totum annū deducens: etiam ei circa hūc eunti
Circulū augeſcūt omnes frugiferæ tempeſtates.
Huius itē quantū concauū ſub Oceanū occidat,
Tantum ſupra terrā fertur: omni autem in nocte
Sex ſemper occidunt duodenarij circuli,
Tot item oriuntur. Tantam autem ad longitudinem quælibet
Nox ſemper protēſa eſt, quā lōgi dimidiū circuli
Incipiente a nocte eleuatur ſupra terram.
Nec ſane cōtemnendum obſeruanti diem fuerit
Partium conſiderare, quando oriatur quælibet:
Semper enim harum vni cooritur ipſe
Sol. Has vero deprehenderis maxime,
Eas intuens. verum ſi nubibus obſcuræ
Fiant, vel monte occultatæ oriantur,
Indicia coorientibus idonea facito:
Ipſe autem aſſiduo tibi a cornibus vtrinque dare poterit
Oceanus, quæ multa circumuoluuntur ſibi ipſi,
Ab infero quum illarum voluat vnamquamque,

Haud

Haud ei omnino ignota, cum Cancer oriatur,
Aſtra vtrinque agitata circumiacent:
Hæc quidē occidentia, illa vero de oriente aſcen-
dentia: (Iam piſcis
Occidit certe corona, occidit itē ſecundū ſcapu-
Dimidiū quidē videris ſublime, dimidiū vero iā
Extremitates ſubmittunt deſcendentis Coronæ
Sed hic retro verſus, ſecundum alias quidem par-
tes nondum
Ventre extremo, ſecundum ſuperiores vero no-
cte fertur. (Serpentarium
Quinetiam vſq; in humeros deducit laborioſum
Cancer a genubus: deducit autem ſerpentem ad
collum vſque.
Nec vero amplius Arctophylax fuerit multus
vtrinque,
Minor diurnus, ad maius vero nocturnus iam:
Quatuor enim partibus iā deſcendentē Booten
Oceanus excipit. At hic cum luce ſatiatus ſit,
Veſpere itē continet plus dimidio noctis labētis;
Tum quando ſole deſcendente occidat.
Illæ etiam noctes ſero occidenti dicuntur.
Sic hæc quidem occidunt. At oppoſitus haud il-
lucidus, (bus ſplendidus
Sed pulchre quidē cingulo, pulchre vero ambo-
Humeris Orion, enſe quidem fortiter fiſus,
Totū ferens fluuiū, a cornu protenditur altero.
Orienti vero Leoni omnia quidē ſubterferūtur,
Cācro quæ occidebāt: etiā Aquila. Verū genicu-
latim (dextrum
Sedens alias quidem partes iam, ſed genu & pedē
Nondum procelloſo ſubteruoluit Oceano.

Oritur

Οὐδ' οἱ ἀφαυρότατοι, ὅτε καρκίνος ἀντέλλῃσιν,
Ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι περίκεινται,
Τοὶ μὲν δυώοντες, τοὶ δ' ἐξ ἑτέρης ἀνιόντες.
Δυώει μὲν στέφανος, δυώει δὲ κατὰ ῥάχιν ἰχθύς·
Ἥμισυ μέν κεν ἴδηαι μετήορον, ἥμισυ δ' ἤδη
Ἐσχατιαὶ βάλλουσι κατερχομένου στεφάνοιο·
Αὐτὰρ ὅγ' ἐξόπιθεν τετραμμένος· ἄλλα μὲν οὔπω
Γαστέρι νειαίρῃ, τὰ δ' ὑπέρτερα νυκτὶ φορεῖται·
Τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει μογερὸν ὀφιοῦχον
Καρκίνος ἐκ γονάτων· κατάγει δ' ὄφιν αὐχένος
  ἐγγύς.
Οὐδ' ἂν ἔτ' ἀρκτοφύλαξ εἴη πολὺς ἀμφοτέρω-
  θεν
Μείων ἠμάτιος, τὸ δ' ἐπὶ πλέον ἔννυχος ἤδη·
Τέτρασι γὰρ μοίραις ἤδη κατιόντα βοώτην
Ὠκεανὸς δέχεται· ὁ δ' ἐπὴν φάεος κορέσηται,
Βουλυτῷ ἐπέχει πλεῖον δίχα νυκτὸς ἰούσης,
Ἦμος ὅτ' ἠελίοιο κατερχομένοιο δύηται.
Κεῖναί τοι καὶ νύκτες ἐπ' ὀψὲ δύοντι λέγονται.
Ὣς, οἱ μὲν, δυώουσιν· ὁ δ' ἀντίος, οὐδὲν ἀεικής,
Ἀλλ' εὖ μὲν ζώνῃ, εὖ δ' ἀμφοτέροισι φαεινὸς
Ὤμοις, ὠρίων, ξίφεος γε μὲν ἶφι πεποιθώς,
Πάντα φέρων ποταμὸν, κέρας παρατείνεται ἄλ-
  λου.
Ἐρχομένῳ δὲ λέοντι, (τὰ μὲν κατὰ πάντα φέρονται)
Καρκίνῳ ὅσσ' ἐδύοντο· καὶ αἰετός. αὐτὰρ ὅγε γνὺξ
Ἥμενος, ἄλλα μὲν ἤδη, ἀτὰρ γόνυ καὶ πόδα λαιὸν
Οὔπω κυμαίνοντος ὑποστρέφει ὠκεανοῖο·

Αὐτέλ-

Ἀντέλλει δ' ὕδρης κεφαλὴ, χαροπός τε λαγωὸς,
Καὶ προκύων, πρότεροί τε πόδες κυνὸς αἰθομένοιο.
Οὐ μὲν θὴν ὀλίγους γαίης ὑπὸ νείατα βάλλει
Παρθένος ἀντέλλουσα· λύρη τότε κυλληναίη,
Καὶ δελφὶς δύουσι, καὶ εὐποίητος ὀϊστός·
Σὺν τοῖς, ὄρνιθος πρῶτα πτερὰ μέσφι παρ' αὐτὴν
Οὐρὴν, καὶ ποταμοῖο παρηορίαι σκιόωνται.
Δύνει δ' ἱππείη κεφαλὴ, δύνει δὲ καὶ αὐχήν·
Ἀντέλλει δ', ὕδρη μὲν, ἐπὶ πλέον ἄχρι παρ' αὐτὸν
Κρητῆρα· φθάμενος δὲ κύων πόδας αἴνυται ἄλλους,
Ἕλκων ἐξόπιθεν πρύμναν πολυτειρέος Ἀργοῦς.
Ἡ δὲ θέει γαίης ἴσον διχόωσα κατ', αὐτὸν
Παρθένος ἦμος ἅπασα περαιόθεν ἄρτι γένηται.
Οὐδ' ἂν ἐπερχόμεναι χηλαὶ καὶ λεπτὰ φάουσαι,
Ἄφρασοι παρίοιεν· ἐπεὶ μέγα σῆμα Βοώτης
Ἀθρόος ἀντέλλει βεβολημένος Ἀρκτούροιο.
Ἀργὼ δ' οὐ μάλα πᾶσα μετήορος ἔσσεται ἤδη,
Ἀλλ' ὕδρη· κέχυται γὰρ ἐν οὐρανῷ ἤλιθα πολλή
Οὐρῆς ἂν δέοιτο, μόνον δ' ἐπὶ χηλαὶ ἄγουσι·
Δεινὸν ἐφεστηῶτ' ὀφιοῦχεα· τοῦ μὲν ἔπειτα
Δεξιτερὴν κνήμην αὐτῆς ἐπιγουνίδος ἄχρις
Αἰεὶ γνὺξ, αἰεὶ δὲ λύρη παραπεπληῶτος.
Ον ἦνα τοῦτον ἄισον ὑπουρανίων εἰδώλων
Ἀμφότερον δύνοντα καὶ ἐξ ἑτέρης ἀνιόντα,
Πολλάκις αὐτονυχεὶ θηεύμεθα. τοῦ μὲν ἄρ οἴη
Κνήμη σὺν χηλῇσι φαείνεται ἀμφοτέρῃσιν.
Αὐτὸς δ' ἐς κεφαλὴν ἔτι που τετραμμένος ἄλλη,
Σκορπίον ἀντέλλοντα μένει καὶ ῥύτορα τόξου.

Oἱ

Oritur autem Hydræ caput, glaucusque Lepus:
Et Procyon, prioresque pedes Canis ardentis.
Nec certe pauca ſidera terræ ſub infima mittit
Virgo exoriens. Lyra tunc Cyllenæa,
Et Delphinus occidunt, & fabrefacta ſagitta.
Cum quibus Cygni priores pēnæ vſque ad ipſam
Caudam, & Fluuij extremitates occultantur.
Occidit item equinū caput, occidit etiā collum.
Oritur vero Hydra amplius vſque ad ipſum
Craterem: præueniens vero Canis pedes arripit
Trahēs a tergo puppim ſtellatæ Argus. (alios,
Hæc autem currit ſupra terram malū dimidiata,
iuxta ipſum
Virgo quando vniuerſa ab infero iam euaſerit.
Nec forte exorientes Chelæ, & tenuiter lucētes
Ignotæ præterierint: quoniā ingens ſidus Bootes
Cumulatus oritur, interſtinctus Arcturo.
Argo autem non plane tota ſublimis erit modo,
Sed Hydra: fuſa eſt enim in cælo abunde multa:
Cauda indiguerit ſaltem. Chelæ item adducunt
Conſtāter innixum Serpētarium: ipſius quidem
conſequenter
Dexteram tibiam vſque ad ipſum genu
Semper geniculātis, ſemper item Lyræ acclinati.
Quem eundem ignotum inter cæleſtes imagines
Vtrobique occidentem, & ex altera parte aſcendentem
Sæpe eadem nocte conſpicimus. huius quidem
ſola
Tibia cum Chelis apparet ambābus:
Ipſe vero in caput adhuc aliquo verſus, alia
Scorpium orientem manet, & tentorem arcus:

Hi

Hi nanque ipſum ferunt: Scorpius quidem me
dium,aliaque omnia:
Manum vero ei læuam,ſimulque cum capite Ar
cus aduoluit.
Atque is quidem ſic trifariam per omnia mem
bratim circumfertur.
Dimidiũ vero Coronæ, & ipſam extremã caud
Centauri proferunt exorientes adhuc Chelæ.
Tunc poſt demerſum caput occidit Equus:
Et prioris auis attrahitur extrema cauda.
Occidit item Andromedæ caput: atque ei ma
gnum monſtrum
Ceti turbid9 immittit Auſter.e regione vero ipſi
Cepheus de ſeptentrione ingẽti manu cohortãs
Atque Cetus quidem in dorſum verſus, vſque ad
ipſum (ro
Occidit: ſed Cepheus capite, & manu, & hume-
At curuaturæ Eridani, iamprimum exoriente
Scorpio,inciderint lateſluum Oceanum,
Qui etiam exoriens terret magnum Orionem.
Diana æque ferat: veterum ſermo: qui ipſum fa-
bulati ſunt
Arripuiſſe peplo in Chio,quando feras omnes
Fortis Orion valida cædebat claua,
Venationis adminiſtrãs illi gratiam Oenopioni:
Illa autem ei ex ipſa immiſit feram aliam
Inſula, diffringens medios vtrinque colles.
Scorpium, qui quidem ipſum vulnerauit & occi-
dit grandem exiſtentem
Maior præcellens:quoniam Dianam læſit ipſam.
Quare etiam aiunt ab imo veniente
Scorpio,Orionem ad terræ extrema fugere.

Neque

Οἱ γάρ μιν φορέουσιν, ὁ μὲν μέσον, ἄλλά τε πάντα·
Χεῖρα δέ οἱ σκαιὴν κεφαλῇ θ᾽ ἅμα τέτρον ἀγινεῖ·
Ἀλλ᾽ ὁ μὲν, ὡς τρίχα πάντα καταμελεϊστὶ φορεῖται·
Ἥμισυ μὲν στεφάνοιο καὶ αὐτὴν ἔσχατον οὐρὴν
Κενταύρου φορέουσιν ἀνερχόμεναι ἔτι χηλαί.
Τῆμος ἀποιχομένην κεφαλὴν μεταδύεται ἵππος,
Καὶ προτέρου ὄρνιθος ἐφέλκεται ἔσχατος οὐρή.
Δύνει δ᾽ ἀνδρομέδης κεφαλή· τὸ δέ οἱ μέγα δεῖγμα
Κήτεος ἠερόεις ἐπάγει νότος, ἀντία δ᾽ αὐτὸς
Κηφεὺς ἐκ βορέω μεγάλῃ ἀνὰ χειρὶ κελεύων·
Καὶ τὸ μὲν ἐς λοφιὴν τετραμμένον ἄχρι παρ᾽ αὐτὴν
Δύνει· ἀτὰρ κηφεὺς κεφαλῇ, καὶ χειρὶ, καὶ ὤμῳ.
Καμπαὶ δ᾽ ἂν ποταμοῖο, καὶ αὐτίκ᾽ ἐπερχομένοιο
Σκορπίου, ἐμπίπτοιεν ἐυρρόου ὠκεανοῖο,
Ὃς καὶ ἐπερχόμενος, φοβέει μέγαν ὠρίωνα.
Ἄρτεμις ἱλήκοι· προτέρων λόγος, οἵ μιν ἔφαντο
Ἑλκῆσαι πέπλοιο χίῳ, ὅτε θηρία πάντα
Καρτερὸς ὠρίων στιβαρῇ ἐπέκοπτε κορύνῃ,
Θήρης ἀρνύμενος, κείνῳ χάριν οἰνοπίωνι.
Ἡ δέ οἱ ἐξ αὐτῆς ἐπετείνατο θηρίον ἄλλο
Νήσου, ἀναρρήξασα μέσας ἑκάτερθε κολώνας,
Σκορπίον, ὅς ῥά μιν οὖτα, καὶ ἔκτανε πολλὸν ἐόντα,
Πλειότερος προφανείς· ἐπεὶ ἄρτεμιν ἤκαχεν αὐτήν.
Τοὔνεκα δὴ καὶ φασὶ περαιόθεν ἐρχομένοιο
Σκορπίου, ὠρίωνα περὶ χθονὸς ἔσχατα φεύγειν.

Οὐδὲ μὲν ἀνδρομέδης καὶ κήτεος ὅσσ' ἐλέλειπτο,
Κείνου δ' ἀντέλλοντος ἀπευθέες, ἀλλ' ἄρα καὶ τοὶ
Πανσυδίῃ φεύγουσιν· ὁ δὲ ζώνῃ τότε κηφεὺς
Γαῖαν ἐπιξύει, τὰ μὲν ἐς κεφαλὴν μάλα πάντα
Βάπτων ὠκεανοῖο· τὰ δ' οὐ θέμις, ἀλλὰ τά γ' αὐταὶ
Ἄρκτοι κωλύουσι πόδας καὶ γοῦνα καὶ ἰξύν.
Ἡ δὲ καὶ αὐτὴ παιδὸς ἐπείγεται εἰδώλοιο
Δειλὴ Κασσιέπεια· τὰ δ' οὐκέτι οἱ κατὰ κόσμον
Φαίνεται, ἐκ δίφροιο πόδες καὶ χεῖρες ὕπερθεν·
Ἀλλ' ἥγ' ἐς κεφαλὴν ἴση δύετ' ἀρνευτῆρι,
Μειρομένη γονάτων· ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλεν ἐκείνη
Δωρίδι καὶ πανόπῃ μεγάλων ἄτερ ἰσώσασθαι.
Ἡ μὲν ἄρ' εἰς ἑτέρην φέρεται· τὰ δὲ νειόθι μᾶλλον
Οὐρανὸς ἀντιφέρει· στεφάνοιό τε δεύτερα κύκλα,
Ὕδρης τ' ἐσχατιὴν, φορέει τ' ἐπὶ κενταύροιο
Σῶμά τε καὶ κεφαλὴν, καὶ θηρίον ὅ ῥ' ἐνὶ χειρὶ
Δεξιτερῇ κένταυρος ἔχει. τοὶ δ' αὖθι μένουσι
Τόξον ἐπερχόμενον πρότεροι πόδες ἱππότα φηρός.
Τόξῳ καὶ σπείρη ὄφιος, καὶ σῶμ' ὀφιούχου
Ἀντέλλει ἐπιόντι. καρήατα δ' αὐτὸς ἀγινεῖ
Σκορπίος ἀντέλλων, ἀνάγει δ' αὐτὰς ὀφιούχου
Χεῖρας, καὶ προτέρην ὄφεος πολυτειρέος αὐγήν.
Τοῦ γε μὲν ἐν γόνασιν· περὶ γὰρ τετραμμένος αἰεὶ
Ἀντέλλει, τότε μὲν περάτης ἐξέρχεται ἄλλα
Γυῖά τε, καὶ ζώνη, καὶ στήθεα πάντα καὶ ὦμοι,
Δεξιτερῇ σὺν χειρί. κάρη δ' ἑτέρης μετὰ χειρὸς
Τόξῳ ἀνέρχονται καὶ τοξότῃ ἀντέλλοντι.

Σὺν

Neque quidem Andromedę & Ceti quęcunque relicta sunt
Illo exoriente, ignota: sed etiam hæc
Glomeratim fugiunt. cingulo itē tunc Cepheus
Terram adradit, quę quidem ad caput sunt plane omnia
Tingens Oceano, reliqua non licet. sed hæc quidem ipsæ
Vrsæ prohibent, pedes, & genua, & lumbum.
Sed & ipsa filiæ vrgetur simulacro
Misera Cassiepia: verum haud ei decore
Apparent e sella pedes, & manus desuper:
Sed hæc in caput similis occidit vrinatori,
Diuisa a genubus: siquidem non poterat illa
Doridi & Panopæ magnis sine malis conferri.
Hæc quidē in occasū fertur: sed illa ab imo magis
Cælum affert, Coronæque secundos orbes,
Hydræque extremitatem: offertque Centauri
Corpusque & caput, & bestiolam quam in manu
Dextra Centaurus habet. at illic expectant
Arcum suborientem priores pedes inequitantis gigantis.
Cum Arcu etiā spira serpētis, & corpus Serpentarij
Oritur ascendente, capita autem ipse agitat
Scorpius exoriens: reducit autē ipsas Serpentarij
Manus, atque priorē serpentis cōstellati fulgorē.
Ipsius quidē Engonasi (siquidē obuersus semper
Oritur) tunc sane ab imo egrediuntur alia,
Membraque, & cingulus, & pectora tota, & humeri,
Dextra cum manu: sed caput altera cum manu
Sub arcu ascendunt & Sagittario exoriente.

Cum quibus mercurialisque Lyra, & ad pectu vſque
Cepheus ab eo agitatur Oceano.
Tum etiam magni Canis omnes micantiæ
Occidunt, & omnes partes deſcendunt Orionis:
Omnes quidem mutilæ impetiti Leporis.
At non Aurigæ Hœdi, neque Olenia capra
Statim decedunt, quæ ei magnam per manum
Lucent, atque ei a membris diſcreta ſunt aliis,
Ad commouendum tempeſtates, quando ſoli coorian tur.
Sed hæc quidẽ, caputq;, & aliã manũ & lumbum
Capricornus aſcendens deducit, infima vero omnia (Perſeus
Sub ipſo Sagittario occidunt. Neque amplius
Neque ſumma roſtra manent ſtellatæ Argus:
Sed Perſeus quidẽ (præter genuque pedemque
Dextrum) occidit: ipſius puppis vero quãtum ad circumactum:
Ipſa autem ſub Capricorno deſcendit oriente.
Tũ quoq; minor Canis occidit. Sed oriũtur alia,
Olor, Aquilaque, alatæque ſagittæ,
Aſtra, & auſtrinæ Aræ ſacra Hydra.
Equus autem Aquario recenter exoriente,
Pedibusque & capite ſurſum voluitur: e regione autem Equi
A cauda Centaurum attrahit ſiderea nox:
Sed non ei poteſt caput, neque latos humeros
Ipſo cum thorace vorare, at rutilæ Hydræ
Collarem ſubducit ſpiram, & omnem frontem:
Hæc autẽ a poſterioribus multa manet. ſed etiam hanc

Cu-

Σὺν τοῖς ἑρμαίη τε λύρη, καὶ στῆθος ἄχρις,
Κηφεὺς ἠοῦς παρελαύνεται ὠκεανοῖο.
Ἦμος καὶ μεγάλοιο κυνὸς πᾶσαι ἀμαρυγαὶ
Δύνουσιν, καὶ πάντα κατέρχεται ὠρίων.
Πάντα γε μὴν ἀτέλεστα διωκομένοιο λαγωοῦ·
Ἀλλ' οὐχ ἡνιόχῳ ἔριφοι, οὐδ' ὠλενίη αἶξ
Εὐθὺς ἀπέρχονται· τὰ δέ οἱ μεγάλην ἀνὰ χεῖρα
Λάμπονται, καὶ οἱ μελέων διακέκρινται ἄλλων
Κινῆσαι χειμῶνας, ὅτ' ἠελίῳ συνίωσιν.
Ἀλλὰ τὰ μὲν, κεφαλήν τε, καὶ ἄλλην χεῖρα, καὶ ἰξὺν
Αἰγόκερως ἀνιὼν κατάγει· τὰ δὲ νείατα πάντα
Αὐτῷ τοξευτῆρι κατέρχεται· οὐδέ τι περσεὺς,
Οὐδέ τι ἄκρα κόρυμβα μένει πολυτρόπου ἀργοῦς.
Ἀλλ' ἤτοι περσεὺς μὲν, ἄτερ γουνός τε ποδός τε
Δεξιτεροῦ δύεται· πρύμνης δ' ὅσον ἐς περιαγὴν·
Αὐτὴ δ' αἰγοκερῆϊ κατέρχεται ἀντέλλοντι.
Ἦμος καὶ προκύων δύεται, τὰ δ' ἀνέρχεται ἄλλα,
Ὄρνις τ', αἰητός τε, τά τε πτερόεντος ὀϊστοῦ
Τείρεα, καὶ νοτίου θυτηρίου ἱερὸς ὕδρη.
Ἵππος δ' ὑδροχόοιο νέον περιτελλομένοιο,
Ποσσί τε καὶ κεφαλῇ ἀνελίσσεται· ἀντία δ' ἵππου
Ἐξ οὐρῆς κένταυρον ἐφέλκεται ἀστερίη νύξ.
Ἀλλ' οὔ οἱ δύναται κεφαλὴν, οὐδ' εὐρέας ὤμους
Αὐτῷ σὺν θώρηκι χαδεῖν, ἀλλ' αἴθοπος ὕδρης
Αὐχενίην κατάγει σπείρην, καὶ πάντα μέτωπα.
Ἡ δὲ, καὶ ἐξόπιθεν πολλὴ μένει· ἀλλ' ἄρα καὶ τὴν

 Αὐτῷ

Αὐτῷ κενταύρῳ ὁπότ' ἰχθύες ἀντέλλωσιν
Ἀθρόον ἐμφέρεται· ὁ δ' ἐπ' ἰχθύσιν ἔρχεται ἰχθῦς
Αὐτῷ κυανέῳ ὑποκείμενος αἰγοκερῆϊ·
Οὔπιγ' ἄδην, ὀλίγον δὲ δυωδεκάδα μένει ἄλλην.
Οὕτω καὶ μογεραὶ χεῖρες, καὶ γοῦνα, καὶ ὦμοι
Ἀνδρομέδης δίχα πάντα, τὰ μὲν πάρος, ἄλλα δ' ὀπίσ-
Τείνεται, ὠκεανοῖο νέον ὁπότε προγένωνται (σω
Ἰχθύες ἀμφότεροι, τὰ μέν οἱ κατὰ δεξιὰ χειρὸς
Αὐτοὶ ἐφέλκονται, τὰ δ' ἀριστερὰ νειόθεν ἕλκει
Κριὸς ἀνερχόμενος. τοῦ καὶ περιτελλομένοιο
Ἑσπερόθεν κεν ἴδοιο θυτήριον· αὐτὰρ ἐν ἄλλῃ
Περσέος ἀντέλλοντος ὅσον κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
Αὐτὴ δὲ ζώνη, καί κ' ἀμφήριστα πέλοιτο
Ἢ κριῷ λήγοντι φαείνεται, ἢ ἐπὶ ταύρῳ,
Σὺν τῷ πανσυδίῃ ἀνελίσσεται· οὐδ' ὅγε ταύρου
Λείπεται ἀντέλλοντος, ἐπεὶ μάλα οἱ συναρηρὼς
Ἡνίοχος φέρεται· μοίρῃ γε μὲν οὐκ ἐπὶ ταύτῃ
Ἀθρόος ἀντέλλει· δίδυμοι δέ μιν οὖλον ἄγουσιν.
Ἀλλ' ἔριφοι, λαιοῦ τε θέναρ ποδὸς, αἰγὶ σὺν αὐτῇ.
Ταύρῳ συμφορέονται· ὅτε λοφιή τε καὶ οὐρὴ
Κήτεος αἰθερίοιο περαιόθεν ἀντέλλωσι.
Δύνει δ' ἀρκτοφύλαξ ἤδη πρώτῃ τότε μοίρῃ.
Τάων αἱ πίσυρες μὲν, ἄτερ χειρὸς κατάγουσι
Λαιῆς· ἡ δ' αὐτοῦ μεγάλῃ ὑποτέλλεται ἄρκτῳ.
Ἀμφότεροι δὲ πόδες καταδυομένου ὀφιούχου,
Μέσφ' αὐτῶν γονάτων· διδύμοις ἐπὶ σῆμα τετύχθα
Ἐξ ἑτέρης ἀνιοῦσι· τότ' οὐκέτι κήτεος οὐδὲν
Ἕλκεται ἀμφοτέρωθεν, ὅλον δέ μιν ὄψεαι ἤδη.

Ἠδ'

Cum ipſo Centauro, quando Piſces oriantur,
Cumulatim infert. at ſub Piſcibus oritur Piſcis
Ipſo obſcuro ſubiectus Capricorno:
Haud quidem plene: parumper enim ſignum expectat aliud.
Sic etiam laſſæ manus,& genua, & humeri
Andromedę dimidiatim omnia,hæc quidem ante,alia vero poſt
Pertingunt,ex Oceano primũ quando prodeunt
Piſces ambo: dexteram quidem ei manum
Ipſi [piſces] attrahunt:at ſiniſtram ab imo trahit
Aries aſcendens. Quo etiam oriente,
Ab occaſu cõſpexeris Arã : cæterũ in altera parte
Perſei orientis tantum caput & humeros.
Ipſe autem cingulus etiam ambiguum fuerit
An ſub Ariete deſinente luceat, an ſub Tauro:
Cum quo cumulatim aduoluitur. nec itẽ Tauro
Linquitur oriente,quoniam valde ei coniunctus
Auriga fertur:ſigno tamen haud ſub illo
Plenus oritur:Gemini autẽ ipſum totũ proferũt.
At Hœdi , ſiniſtrique planta pedis,Capra cũ ipſa
Tauro cooriuntur, quando dorſumque & cauda
Ceti cæleſtis ab imo oriantur.
Occidit autẽ Arctophylax iam primo tunc ſigno,
Quorum quatuor quidem præter manum deducunt
Læuam: ſed ſub ipſo magna oritur Vrſa.
At ambo pedes occidentis Serpentarij
Vſque ad ipſa genua Geminis in ſignum ſunto
Ab altera parte orientibus. Tunc non amplius Ceti quicquam
Voluitur vtrinque, totũ vero ipſum videbis iam.

Iam quoque fluuij primo mari egredientem
Curuaturam, in sereno pelago cõspexerit nauta,
Ipsum Orionem expectans, sicubi ei signum
Vel noctis mensuram, vel nauigationis nunciare possit. (prædicant,
Vbique enim istiusmodi multa dij hominibus

PROGNOSTICA.

NOn vides, modica quidem quando cornibus Luna
Ab occasu appareat, quod inchoantem significat
Mensem, quando prima spargatur inde lux,
Sic vt vmbram creet, quod ad quartũ diẽ tendit,
Octauum in dimidietatibus, medium mensem plena facie,
Semper autem alias atque alias declinans frontes
Dicat quota mensis oriatur aurora?
Terminos sane noctium illa duodecim signa
Sufficientia sunt indicare, quæ item longum in annum: (plantandi:
Tempus quidem arandi nouales, tẽpus quoque
E Ioue iam omnia ostensa vbivis sunt.
Etenim quispiam naui pluuiosam tempestatem
Animaduertit, vel vehementis memor Arcturi,
Vel quarundam aliarũ, quę ab Oceano tolluntur
Stellæ diluculo, quæque prima adhuc nocte,
Siquidem illas omnes transit per annum
Sol longam orbitam ductans, alias autem aliam
Accedet, nunc quidem oriens, nunc vero vicissim occidens.
Alia item aliam stella inspicit auroram.
Cognoscis hæc & tu, concinunt enim iam

Nouem

Ἤδη καὶ ποταμοῦ πρώτης ἄλλος ἐξανιοῦσαν
Καμπὴν ἐν καθαρῷ πελάγει σκέψαιτό κε ναύτης.
Αὐτὸν ἐπ' ἀείωνα μένων, εἴ οἱ πόθι σῆμα
Ἢ νυκτὸς μέτρον γ' ἢ ἐ πλόου ἀγγείλειε·
Πάντη γὰρ τά γε πολλὰ θ' ὅ γ' ἄνδρεσσι λέγουσιν.

ΔΙΟΣΗΜΕΙΑ.

Οὐχ ὁράᾳς ὀλίγη μὲν ὅταν κεράεσσι σελήνη
Ἑσπερόθεν φαίνηται, ἀεξομένοιο διδάσκει
Μηνός· ὅτε πρώτη ἀποσκίδναται αὐτόθεν αὐγὴ
Ὅσσον ἐπισκιάειν, ἐπὶ τέτρατον ἦμαρ ἰοῦσα·
Ὀκτὼ δ', ἐν διχάσι· διχόμηνα δὲ παντὶ προσώπῳ.
Αἰεὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλα παρακλίνουσα μέτωπα
Εἴρει ὁποστὴ μηνὸς ἐπιτέλλεται ἠώς;
Ἄκρα γε μὴν νυκτῶν, κεῖναι δυοκαίδεκα μοῖραι
Ἀρκιαι ἐξειπεῖν· τὰ δέ που μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
Ὥρη μέντ' ἀρόσαι νειοὺς, ὥρη δὲ φυτεῦσαι,
Ἐκ Διὸς ἤδη πάντα πεφασμένα πάντοθι κεῖται.
Καὶ μέν τις καὶ νηὶ πολυκλύστου χειμῶνος
Ἐφράσατ', ἢ δεινοῦ μεμνημένος Ἀρκτούροιο,
Ἢ ἑτέρων ἄλλων, οἵτ' ὠκεανοῦ ἀρύονται
Ἀστέρες ἀμφιλύκης, οἵτε πρώτης ἔτι νυκτός·
Ἤτοι γὰρ τοὺς πάντας ἀμείβεται εἰς ἐνιαυτὸν
Ἠέλιος μέγαν ὄγμον ἐλαύνων, ἄλλοτε δ' ἄλλῳ
Ἐμπελάει, τοτὲ μέν τ' ἀνιὼν, τοτὲ δ' αὐτίκα δύων·
Ἄλλος δ' ἀλλοίην ἀστὴρ ἐπιδέρκεται ἠῶ.
Γινώσκεις τάδε καὶ σύ· τὰ γὰρ συναείδεται ἤδη

Ἐννεα-

Ἐννεακαιδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο,
Ὅσα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον ὠρίωνα
Νὺξ ἐπιδινεῖται, κύνα τε θρασίω ὠρίωνος.
Οἵ τε Ποσειδάωνος ὁρώμενοι, ἢ Διὸς αὐτοῦ
Ἀστέρες, ἀνθρώποισι τετυγμένα σημαίνουσι·
Τῶν κείνων πεπόνησο. μέλει δέ τοι, εἴποτε νηῒ
Πιστεύεις εὑρεῖν ὅσα που κεχρημένα κεῖται
Σήματα χειμερίοις ἀνέμοις, ἢ λαίλαπι πόντου.
Μόχθος μέν τ' ὀλίγος, τὸ δὲ μυρίον αὐτίκ' ὄνεαρ
Γίνετ' ἐπιφροσύνης αἰεὶ πεφυλαγμένῳ ἀνδρί·
Αὐτὸς μὲν τὰ πρῶτα σαώτερος, εὖ δὲ καὶ ἄλλον
Παρειπὼν ὤνησεν ὅτ' ἐγγύθεν ὤρορε χειμών·
Πολλάκι γὰρ καί τις τε γαληναίῃ ὑπὸ νυκτὶ
Νῆα περιστέλλει πεφοβημένος ἠρὶ θαλάσσης.
Ἄλλοτε μὲν τρίτον ἦμαρ ἐπιτρέχει, ἄλλοτε πέμπτον·
Ἄλλοτε δ' ἀπρόφατον κακὸν ἵκετ'· πάντα γὰρ οὔπω
Ἐκ Διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν, ἀλλ' ἔτι πολλὰ
Κέκρυπται· τῶν αἴκε θέλῃ, καὶ ἐσαυτίκα δώσει
Ζεύς· ὁ γὰρ οὖν γενεὴν ἀνδρῶν ἀναφανδὸν ὀφέλλει,
Πάντοθεν εἰδόμενος, πάντῃ δ' ὅγε σήματα φαίνων·
Ἄλλα δέ που ἐρέει, ἤπου διχόωσα σελήνη
Πλήθουσ' ἀμφοτέρωθεν, ἢ αὐτίκα πεπληθυῖα,
Ἄλλα δ' ἀνερχόμενος· τοτὲ δ' ἄκρῃ νυκτὶ κελεύων
Ἠέλιος. τὰ δέ τοι καὶ ἀπ' ἄλλων ἔσσεται ἄλλα
Σήματα καὶ περὶ νυκτὶ καὶ ἤματι ποιήσασθαι.
Σκέπτεο δὲ πρῶτον κεράων ἑκάτερθε σελήνην·
Ἄλλοτε γάρ τ' ἄλλη μιν ἐπιγράφει ἕσπερος αἴγλη,
Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖαι μορφαὶ κερόωσι σελήνην

Εὐθὺς

Nouem & decem circuli lucidi ſolis;
Quotquot etiá a Zona ad extremum Orionem
Nox obuoluit, Canemque audacem Orionis.
Etiam Neptuni conſpectæ, aut Iouis ipſius
Stellæ, hominibus euentus ſignificant.
Idcirco illis operam da. Curæ item ſit tibi, ſi quã-do naui
Te credis, deprehendere quæcunque debita po-nuntur
Signa hybernis ventis, aut turbini maris.
Labor quidẽ paruus, ingẽs vero mox cõmoditas
Fit diligentiæ ſemper cauto viro:
Ipſe quidem primum tutior, probe vero & alium
Admonens, iuuat quando mox irruat tempeſtas.
Sæpe enim vel quispiam ſerena ſub nocte
Nauem ſubducit, metuens mane pelagus.
Alias quidem ad tertiũ diem durat, alias quintũ:
Quandoque vero improuiſum malum ſubit. Omnia enim nondum
E Ioue mortales didicimus. verum adhuc multa
Occulta ſunt: quorum aliqua cum libuerit, etiam in poſterum dabit
Iupiter: hic enim genus hominum aperte iuuat,
Vndiq; cõſpectus: paſſim vero hic ſigna oſtẽdẽs,
Quædam autẽ indicat, vel alicubi dimidiata luna
Augeſcens vtrinque, vel iam aucta:
Quædã itẽ exoriẽs: tũ vero ſumma nocte indicãs
Sol: ſed etiam ab aliis licebit alia
Signa & per noctem & diem facere.
Obſerua autem primũ a cornibus vtrinque lunã.
Alias enim alio ipſam depingit veſperus ſplẽdore:
Alias vero aliæ facies miſcent lunam

Pri-

Primum creſcentem, hæ quidem tertio, illæ vero quarto:
Quibus & de menſe inſtante perquirere poteris.
Rara quidẽ puraque circa tertium diem exiſtens,
Serena fuerit: rara vero & probe admodũ rubẽs,
Ventoſa: craſſa autem & obtuſis cornibus,
Quartum a tertio lumen debile habens,
Aut Auſtro hebetatur, aut pluuia prope exiſtẽte.
Sin autem in ambobus cornibus tertium diem agens,
Neque nutet, neque reſupina luceat,
Sed recta vtrinque inclinent cornua,
Occidentales venti illam poſt noctẽ agitarentur.
At ſi eodem modo recta, & quartum diem agat,
Certe pluuiam collectam indicat.
Sin autem ei cornuum ſuperius apte nutet,
Expecta Boream: cum vero reſupinet, Auſtrum.
Verum quando triduanam totus orbis circumambiat
Vndique rubens, valde tunc tempeſtas fuerit:
Maiore autẽ tempeſtate rubẽtius colorari ſolet.
Aſpice item ad plenãque, & vtrinque dimidiatã,
Tum creſcentem, tum ad cornu rurſus euntem,
Atq; eius ex colore ſigna capeſſe mẽſis cuiusvis.
Omnino enim pura cũ ſit, ſerenitatẽ obſeruato:
Omnino vero rubens, coniicito venti meatus.
Alias aliter nigricans, coniicito pluuiam.
Signa autem nõ omnibus diebus omnia eueniũt:
Sed quæ quidem tertio quartoque fuerint,
Vſque ad dimidiatam, a dimidiata quidem vſque ad ipſam (menſtrua,
Significant ſemimenſtruam: atque rurſus e ſemi-
Ad

Εὐθὺς ἀεξομένην, αἱ μὲν, τρίτῃ· αἱ δὲ, τετάρτῃ·
Τάων καὶ περὶ μηνὸς ἐφεσταότος κε πύθοιο.
Λεπτὴ μὲν καθαρή τε περὶ τρίτον ἦμαρ ἐοῦσα,
Εὔδιός κ' εἴη· λεπτὴ δὲ καὶ εὖ μάλ' ἐρευθὴς,
Πνευματίη· παχίων δὲ καὶ ἀμβλείῃσι κεραίαις,
Τέτρατον ἐκ τριτάτοιο φόως ἀμενηνὸν ἔχουσα,
Η νότῳ ἀμβλύνεται, ἢ ὕδατος ἐγγὺς ἐόντος·
Εἰ δέ κ' ἐπ' ἀμφοτέρων κεράων τρίτον ἦμαρ ἄγουσα,
Μήτέ τι νευστάζοι, μήθ' ὑπτιόωσα φαείνοι,
Αλλ' ὀρθαὶ ἑκάτερθε περιγνάμπτωσι κεραῖαι.
Εσπέριοί κ' ἄνεμοι κείνην μετὰ νύκτα φέροιντο.
Εἰ δ' αὔτως ὀρθὴ καὶ τέτρατον ἦμαρ ἀγινοῖ,
Η τ' ἂν χειμῶνος συναγειρομένοιο διδάσκοι.
Εἰ δέ κέν οἱ κεράων τὸ μετήορον εὖ ἐπινεύοι,
Δειδέχθαι βορέω· ὅτε δ' ὑπτιάῃσι, νότοιο.
Αὐτὰρ ἐπὴν τριτόωσαν ὅλος περὶ κύκλος ἑλίσσῃ,
Πάντῃ ἐρευθόμενος, μάλα κεν τότε χείμερος εἴη.
Μείζονι δ' ἂν χειμῶνι, πυρώτερα φοινίσσοιτο.
Σκέπτεο δ' ἐς πληθύν τε καὶ ἀμφότερον διχόωσαν,
Η μὲν ἀεξομένην, ἡ δ' ἐς κέρας αὖθις ἰοῦσαν.
Καί οἱ ἐπὶ χροιῇ τεκμαίρεο μηνὸς ἑκάστου·
Πάντῃ γὰρ καθαρῇ κε μάλ' εὔδια τεκμήραιο·
Πάντα δ' ἐρευθομένη, δοκέειν ἀνέμοιο κελεύθους·
Αλλοθι δ' ἄλλο μελαινομένη, δοκέειν ὑετοῖο.
Σήματα δ' οὐκ ἄρ πᾶσιν ἐπ' ἤμασι πάντα τέτυκται.
Αλλ' ὅσα μὲν τριτάτῃ τετρατίῃ τε πέληται,
Μέσφα διχαιομένης, διχάδος γε μὲν ἄχρις ἐπ' αὐτὴν
Σημαίνει διχόμηνον· ἀτὰρ πάλιν ἐκ διχομήνης,

Ἐς

Ες διχάδα φθιμένην. ἔχεται δέ οἱ αὐτίκα τετρὰς
Μηνὸς ἀποιχομένου· τῇ δὲ τριτάτῃ, ἀπιόντος.
Εἰ δέ κέ μιν περὶ πᾶσαν ἀλωαὶ κυκλώσωνται
Η τρεῖς, ἠὲ δύω περικείμεναι, ἠὲ μί' οἴη,
Τῇ μὲν ἰῇ ἀνέμοιο γαληναίης τε δοκεύειν·
Ρηγνυμένῃ, ἀνέμοιο· μαραινομένῃ δὲ, γαλήνης.
Ταὶ δύο δ' αὖ χειμῶνι περιτροχάοιτο σελήνη·
Μείζονα δ' αὖ χειμῶνα φέροι τριέλικτος ἀλωὴ,
Καὶ μᾶλλον μελανεῦσα· καὶ εἰ ῥηγνύατο, μᾶλλον.
Καὶ τὰ μὲν οὖν ἐπὶ μηνὶ σεληναίης τε πύθοιο.
Ηελίοιο δέ τοι μελέτω ἑκάτερθεν ἰόντος·
Ηελίῳ καὶ μᾶλλον ἐοικότα σήματα κεῖται,
Αμφότερον, δύοντι, καὶ ἐκ περάτης ἀνιόντι·
Μή οἱ ποικίλλοιτο νέον βάλλοντος ἀρούραις
Κύκλος, ὅτ' εὐδίου κεχρημένος ἤματος εἴης,
Μηδέ τι σῆμα φέροι, φαίνοιτο δὲ λιτὸς ἀπάντῃ.
Εἰ δ' αὔτως καθαρόν μιν ἔχοι βουλύσιος ὥρη,
Δύνοι δ' ἀνέφελος μαλακὴν ὑποδείελος αἴ-
γλην,
Καὶ μὲν ἐπερχομένης ἠοῦς ἔθ' ὑπεύδιος εἴη·
Αλλ' οὐχ ὁππότε κοῖλος ἐειδόμενος περιτέλλῃ,
Οὐδ' ὁπότ' ἀκτίνων, αἱ μὲν νότον, αἱ δὲ βορῆα
Σχιζόμεναι βάλλωσι, τὰ δ' αὖ περὶ μέσσα φαείνῃ,
Αλλά που ἢ ὑετοῖο διέρχεται, ἢ ἀνέμοιο.
Σκέπτεο δ', εἴ κέ τοι αὐγαὶ ὑπείξειεν αὖ ἠελίοιο
Αὐτὸν ἐς ἠέλιον· τοῦ γὰρ σκοπιαὶ καὶ ἄρισται.
Εἴ τι που ἢ καὶ ἔρευθος ἐπιτρέχει, οἷά τε πολλὰ

Ελκο-

Ad dimidiatam decreſcentem: habetur vero eius mox quarta
Menſis decedentis, poſt hanc autẽ tertia abeũtis:
Sin autem ipſam totam circi ambiant
Aut tres, aut duo circumiacentes, aut vnus ſolus:
Per vnũ quidem, ventũ, ſerenitatẽque obſerua;
Per ſciſſum, ventũ; merceſcentẽ vero, ſerenitatẽ.
Duo autem ſi tempeſtate ambierint lunam:
Maiorem vero tempeſtatem afferre ſolet triplicatus circus,
Tum magis nigricans, tum ſi frangatur magis.
Atq; hæc quidẽ in menſe lunaq; deprehenderis.
Solis item tibi cura ſit vtrinque euntis:
Soli etiam magis nota ſigna ponuntur
Vtrobique, occidenti, & ex imo aſcendenti:
Ne eius varietur primum tangentis arua
Circulus, quando ſereni indigus diei fueris:
Neque aliquam notam ferat, ſed appareat vnicolor vbique. (tempus,
Si item plane purum ipſum habeat veſpertinum
Occumbatque innubilus, blando poſtmeridianus fulgore,
Equidẽ ſubſequẽte aurora adhuc ſerenus fuerit:
At non, quando cauus apparens exoriatur,
Neque quando ex radiis quidam Auſtrum, quidam Boream
Sciſſi tangant, media autem lucida ſint:
Sed tum vel pluuiam oſtendit, vel ventum.
Aſpice autem, ſi etiam ſubeant radij ſolis,
Ipſum in ſolem: huius enim obſeruationes optimæ ſunt.
Si quando vel rubor incidit, vt ſæpe

Attra-

Attractis nubibus rubeſcit alicunde aliter,
Aut ſi quando nigreſcet: & tibi hæc quidem plu-
uiæ ſunto
Signa futuræ, rubea vero omnia venti.
Porro ſi ambobus ſimul coloratus fuerit,
Et ſane pluuiã ferret, & ventis obnoxius pãderc-
Si vero eius oriẽtis, aut viciſſim occidẽtis (tur.
Radij coeant, & circa vnum locum craſſeſcant,
Aut quandoq; nubibus preſſus, vel cũ ad aurorã
Veniat a nocte, vel ab aurora ad noctem,
Pluuijs delabentibus peraguntur dies illi.
Nec item, cum ei modica nubes præoriatur,
Hãc vero poſt radijs variatus ipſe eleuatus fuerit,
Immemor eſto pluuiæ. Magnus autem cum eius
circum orbis
Fere flacceſcenti ſimilis dilatetur
Primum exorientis, & mox decreſcat,
Serenus ſane agatur: etiã ſi quando pluuiæ tem-
pore
Palluerit occumbens. At pluuia diurna
Facta, poſtea nubes circumſpicito:
Atque occidentem conuerſus ad ſolem,
Si quidem obſcuret nigricanti ſimilis
Solem nubes, circum ipſam autem hinc inde
Radij interuolũti findantur,
Certe adhuc in auroram operimento indigus
eſſes.
At ſi hic quidem innubilus ſe ſubmergat fluxu
veſpero,
Deſcendenti vero nubes & abeunti
Vicine exiſtant rubicundæ, haud te valde oportet
Cras, neque per noctem timere de pluuia.

Verum

Ἑλκομένων νεφέων ἐρυθραίνεται ἄλλοθεν ἄλλα·
Ἢ εἴπου μελανεῖ· καί σοι τὰ μὲν, ὕδατος ἔστω
Σήματα μέλλοντος· τὰ δ' ἐρευθέα πάντ', ἀνέμοιο·
Εἴ γε μὲν ἀμφοτέροις ἅμυδις κεχρωσμένος εἴη,
Καί κεν ὕδωρ φορέοι, καὶ ὑπηνέμιος τανύοιτο.
Εἰ δέ οἱ ἀνιόντος, ἢ αὔτικα δυομένοιο
Ἀκτῖνες συνίωσι, καὶ ἀμφ' ἑνὶ πεπλήθωσιν,
Ἤ ποτε καὶ νεφέων πεπιεσμένος, ἢ ὅτ' ἐς ἠῶ
Ἔρχηται παρὰ νυκτὸς, ἢ ἐξ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα,
Ὕδατί κεν κατιόντι παρατρέχοι ἤματα κεῖνα.
Μηδ' ὅτε οἱ ὀλίγη νεφέλη πάρος ἀντέλλῃσι,
Τὴν δὲ μετ' ἀκτίνων κεχρωσμένος αὐτὸς ἀερθῇ,
Ἀμνηστεῖν ὑετοῖο· πολὺς δ' ὅτε οἱ περὶ κύκλος
Οἷον τηκομένῳ ἐναλίγκιος εὐρύνηται,
Πρῶτον ἀνερχομένοιο, καὶ ἂψ ἐπὶ μεῖον ἴῃσιν,
Εὔδιός κε φέροιτο· καὶ εἴποτε χείματος ὥρῃ,
Ὠχρήσῃ κατιών. ἀτὰρ ὕδατος ἡμερινοῖο
Γινομένου, κατόπισθε περὶ νέφεα σκοπέεσθαι.
Καὶ δὴ δυομένου τετραμμένος ἠελίοιο,
Ἢν μὲν ὑποσκιάῃσι μελαινομένῃ εἰκυῖα
Ἠέλιον νεφέλη, ταὶ δ' ἀμφί μιν ἔνθα καὶ ἔνθα
Ἀκτῖνες μεσσηγὺς ἑλισσόμεναι διχόωνται,
Ἦτ' ἂν ἔτ' εἰς ἠῶ σκέπαος κεχρημένος εἴης.
Εἰ δ' ὁ μὲν ἀνέφελος βάπτοι ῥόου ἑσπερίοιο,
Ταὶ δὲ κατερχομένου νεφέλαι καὶ οἰχομένοιο
Πλησίον ἑστήκωσιν ἐρευθέες, οὔ σε μάλα χρὴ
Αὔριον οὐδ' ἐπὶ νυκτὶ περιτρομέειν ὑετοῖο.

Ἀλλ' ἐπεὶ ἠελίοιο μαραινομένῃσιν ὁμοῖαι
Ἐξαπίνης ἀκτῖνες ἀπ' οὐρανόθεν τανύανται,
Οἷον ἀμαλδύνονται, ὅτε σκιάῃσι κατ' ἰθὺ
Ἱσταμένη γαίης τε καὶ ἠελίοιο σελήνη·
Οὐδ' ὅτε οἱ ἐπέχοντι φαινόμεναι ἠῶθι πρὸ
Φαίνονται νεφέλαι ὑπερευγέες, ἄλλοθεν ἄλλη,
Ἄρρανται γίνονται ἐπ' ἤματι κείνῳ ἄρουραι.
Μηδ' αὔτως ἔτ' ἐόντι πέριξ ὁπότε προταθεῖσαι
Ἀκτῖνες φαίνονται ἐπίσκιοι ἠῶθι πρὸ,
Ὕδατος ἢ ἀνέμοιο κατισσομένου λελαθέσθαι.
Ἀλλ' εἰ μὲν κεῖναι μᾶλλον κνέφαος φορέοιντο
Ἀκτῖνες, μᾶλλόν κεν ἐφ' ὕδατι σημαίνοιεν.
Εἰ δ' ὀλίγος τανύοιτο περὶ δνόφος ἀκτίνεσσιν,
Οἷόν που μαλακαὶ νεφέλαι φορέουσι μάλιστα,
Ἦτ' ἂν ἐπερχομένοιο περιδνοφέοιντ' ἀνέμοιο.
Οὐδὲ μὲν ἠελίου σχεδόθεν μελανεῦσαι ἀλωαὶ,
Εὔδιοι· ἀσσότεραι δὲ, καὶ ἀστεμφὲς μελανεῦσαι,
Μᾶλλον χειμέριαι· δύο δ' ἂν χαλεπώτεραί εἰσι.
Σκέπτεο δ' ἢ ἀνιόντος, ἢ αὐτίκα δυομένοιο,
Εἴ πού οἱ νεφέων τὰ παρήλια κικλήσκονται,
Ἢ νότου, ἠὲ βορῆος ἐρεύθεται, ἢ ἑκάτερθεν,
Μηδ' οὕτω σκοπιὴν ταύτην ἀμενηνὰ φυλάσσειν·
Οὐ γὰρ ὅτ' ἀμφοτέρωθεν ὁμοῦ περὶ μέσσον ἔχωσιν
Ἠέλιον κεῖναι νεφέλαι σχεδὸν ὠκεανοῖο,
Γίγνεται ἀμβολίη, διόθεν χειμῶνος ἰόντος·
Εἴγε μὲν ἐκ βορέαο μί' οἴη φοινίσσοιτο
Ἐκ βορέω πνοιάς κε φέροι, νοτίη δὲ νότοιο.
Ἢ καί που ῥαθάμιγγες ἐπιτροχόωσ' ὑετοῖο.

Εσπε-

Verum quando solis marcescentibus similes
Extemplo radij a cœlo protenduntur
(Sicut euanescunt quando obumbret ex directo
Stans terræque & solis luna)
Neque quando ei moranti lucere ante auroram,
Apparent nubes subrubeæ, alibi alia,
Arida fiunt in die illo arua.
Neque pari modo adhuc existenti inferne, quando prætensi
Radii apparent obscuri ante auroram,
Pluuiæ aut venti irruituri obliuiscere.
Porro si illi magis caligine inuoluantur
Radii, magis certe de pluuia monerent.
Sin autem modica extēdatur caligo circū radios,
Qualem nonnunquam teneræ nubes ferunt maxime,
Certe aduenientе obtenebrari solent vento.
Neque quidē prope solem nigrescentes coronæ,
Sereni: viciniores vero & impense nigrescentes,
Magis tempestuosi: duo autem sæuiores fuerint.
Considera autem, vel orientis, vel vicissim occidentis
Sicubi eius nubes, quas parelia vocant,
Aut ab austro aut borea rubescant, aut vtrinque:
Neque adeo obseruationē hanc friuole custodi:
Non enim, cum vtrinque simul medium circundent
Solem illæ nubes prope Oceanum,
Fit dilatio e cœlo pluuiæ venientis.
Si vero e Borea vna sola rubescat,
E Borea flatus ferre solet: austrina vero, Austro:
Aut sicubi guttæ decidant, pluuiæ

Occidentalibus etiã magis certa deprehenderes.
Ab occidente nanque signa sumuntur inuariabiliter semper.
Intuere quoque præsepe, id quidem tenui simile
Nubeculæ, Boreale sub Cancro versatur:
At circa ipsum duæ parum lucentes feruntur
Stellæ, nec multum distantes, neq; valde vicine,
Sed quam maxime cubitum puta:
Vna quidem apud Boream est, Austro vero appropinquat altera. (sepe est,
Atque hæ quidẽ vocantur asini: mediũ autẽ præ-
Quod etiam confestim cœlo sereno
Fit euanidum totum: atque vtrinque coeuntes
Stellæ sibiinuicem vicine apparent.
Non modica tempestate tunc inundant arua.
Si autẽ nigrescat, rursus vero eodẽ colore existãt
Stellæ ambæ, de pluuia sane signum dare solent.
Si vero hic qui est e Borea præsepis languide splendeat, (dus sit,
Modice tenebrascens, austrinus vero asellus luci-
Obseruato ventum Austrum: Boream vero valde oportet
E contra tenebrascente, lucenteque, obseruare.
Atqui signum venti etiam intumescens mare
Esto, & multum margines insonantes,
Litoraque marina, cum serena arguta
Fiunt, cacuminaque sonantia montis summa.
Quinetiam ad terram cum ardeola non rite
E mari veniat, voce multum perstrepens,
Commoto sane mare superferatur vento.
Interdum etiam fulicæ, cum serenæ volitent,
Contra futuros ventos glomeratim feruntur.

Sæpe

Εσπερίοις καὶ μᾶλλον ἀληθέα τεκμήραιο·
Εσπερόθεν γὰρ ὁμῶς σημαίνεται ἔμμενες αἰεί.
Σκέπτεο καὶ Φάτνην· ἡ μέν τ' ὀλίγη εἰκυῖα
Αχλύι βορραίη ὑπὸ καρκίνῳ, ἡγηλάζει·
Αμφὶ δέ μιν δύο λεπτὰ φαεινόμενοι φορέονται
Αστέρες, οὔτε τι πολλὸν ἀπήοροι, οὔτε μάλ' ἐγγύς,
Αλλ' ὅσσον τε μάλιστα πυγούσιον οἰήσασθαι·
Εἷς μὲν πὰρ βορέαο, νότῳ δ' ἐπιέρχεται ἄλλος·
Καί τοι μὲν καλέονται ὄνοι· μέσση δέ τε Φάτνη,
Ητε καὶ ἐξαπίνης πάντη διὸς εὐδιάοντος,
Γίνετ' ἄφαντος ὅλη· τοὶ δ' ἀμφοτέρωθεν ἰόντες
Αστέρες, ἀλλήλων αὐτοσχεδὸν ἰνδάλλονται·
Οὐκ ὀλίγῳ χειμῶνι τότε κλύζονται ἄρουραι.
Εἰ δὲ μελαίνηται, τοὶ δ' αὐτίκ' ἐοικότες ὦσιν
Αστέρες ἀμφότεροι περὶ χ' ὕδατι σημαίνοιεν·
Εἰ δ' ὁ μὲν ἐκ βορέω Φάτνης ἀμενηνὰ φαείνῃ
Λεπτὸν ἐπαχλυόων, νότιος δ' ὄνος ἀγλαὸς εἴη,
Δειδέχθαι ἀνέμοιο νότου. βορέω δὲ μάλα χρὴ
Εμπαλιν ἀχλυόεντι φαεινομένῳ τε δοκεύειν.
Σῆμα δέ τοι ἀνέμοιο καὶ οἰδαίνουσα θάλασσα,
Γιγνέσθω· καὶ μακρὸν ἐπ' αἰγιαλοὶ βοόωντες.
Ακταί τ' εἰνάλιοι, ὁπότ' εὔδιοι ἠχήεσσαι
Γίγνονται, κορυφαί τε βοώμεναι οὔρεος ἄκραι.
Καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν ὅτ' ἐρωδιὸς οὐ κατὰ κόσμον
Εξ ἁλὸς ἔρχηται φωνῇ περὶ πολλὰ λεληκώς,
Κινυμένου κε θάλασσαν ὑπερφορέοιτ' ἀνέμοιο.
Καί ποτε καὶ κέπφοι, ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται,
Αντία μελλόντων ἀνέμων εἰληδὰ φέρονται.

Πολλάκι δ᾽ ἀγχιάδες νῆσσαι, ἢ εἰν ἁλὶ δῖναι
Αἴθυιαι χερσαῖα τινάσσονται πτερύγεσσιν·
Η νεφέλη ὄρεος μηκύνεται ἐν κορυφῇσιν.
Ηδη καὶ πάπποι, λευκῆς γήρειον ἀκάνθης,
Σῆμ᾽ ἐγένοντ᾽ ἀνέμου, κωφῆς ἁλὸς ὁππότε πολλοὶ
Ακρον ἐπιπλείωσι, τὰ μὲν πάρος, ἄλλα δ᾽ ὀπίσσω.
Καὶ θέρεος βρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ ἔνθεν ἴωσιν,
Ενθεν ἐπερχομένοιο περισκοπέειν ἀνέμοιο·
Καὶ διὰ νύκτα μέλαιναν ὅτ᾽ ἀστέρες ἀίσσωσι
Ταρφέα, τοὶ δ᾽ ὄπιθεν ῥυμοὶ ὑπολευκαίνωνται,
Δειδέχθαι κείνοις αὐτὴν ὁδὸν ἐρχομένοιο
Πνεύματος· εἰ δέ κεν ἄλλοι ἐναντίον ἀίσσωσιν
Αλλοις ἐξ ἄλλων μερέων, τότε δὴ πεφύλαξο
Παντοίων ἀνέμων, οἵτ᾽ ἄκριτοί εἰσι μάλιστα·
Ακριτα δὲ πνείουσιν ἐπ᾽ ἀνδράσι τεκμήρασθαι.
Αὐτὰρ ὅτ᾽ ἐξ εὔροιο καὶ ἐκ νότου ἀστράπτῃσιν,
Αλλοτε δ᾽ ἐκ ζεφύροιο, καὶ ἄλλοτε πὰρ βορέαο,
Δὴ τότε τὶς πελάγει ἔνι δείδιε ναυτίλος ἀνὴρ,
Μή μιν, τῇ μὲν ἔχῃ πέλαγος, τῇ δ᾽ ἐκ διὸς ὕδωρ·
Υδατι γὰρ τοσσαίδε περὶ στεροπαὶ φορέονται.
Πολλάκι δ᾽ ἐρχομένων ὑετῶν νέφεα προπάροιθεν,
Οἷα μάλιστα πόκοισιν ἐοικότα ἰνδάλλονται·
Η διδύμη ἔζωσε διὰ μέγαν οὐρανὸν ἶρις·
Η καί που τὶς ἅλωα μελαινομένην ἔχει ἀστήρ.
Πολλάκι λιμναῖαι ἢ εἰνάλιαι ὄρνιθες
Απληστον κλύζονται ἐνιέμεναι ὑδάτεσσιν·
Η λίμνην περὶ δηθὰ χελιδόνες ἀίσσονται
Γαστέρι τύπτουσαι αὔτως εἰλυμένον ὕδωρ·

Η μᾶλ-

Sæpe item agreſtes anates, aut in mari vrinatores
Mergi, terras quatiunt alis:
Aut nubes montis elongatur in verticibus.
Iam etiam decidui flores, albi ſenium cardui,
Indicium fiunt venti, muti maris quando multi
Summum ſupernatant, partim ante, partim poſt.
Etiam æſtatis tonitruaque & fulgura vnde eant,
Inde advenientem obſerua ventum.
Item per noctem atram cum ſtellæ præcipites ruant
Crebro, a tergo vero tractus ſubalbeſcant,
Accipito per illas eadem via venientem
Ventum. Sin autem aliæ contrario ruant
Alijs ex alijs partibus, tunc vtique obſeruato
Omniuarios ventos, qui confuſi ſunt maxime,
Confuſi item ſpirant hominibus obſeruando.
Cæterum cum ex Euro & ex Auſtro fulguret,
Tum etiam e Zephyro, & interdum a Borea,
Certe tunc quiſpiam in pelago timuerit nauita:
Velim ne ipſum partim teneret pelagus, partim cæli pluuia;
Super pluuia enim tot fulgura feruntur.
Sæpenumero item venientibus pluuiis nubes prius
Vt plurimum velleribus ſimiles apparent,
Aut gemina circumcingit magnum cælum iris,
Vel etiamnum aliqua aream nigricantem habet ſtella:
Sæpe paluſtres aut marinæ aues
Inſaturabiliter ſe immergunt, deſiderantes aquã.
Aut paludem circum hirundines agitantur
Ventre verberantes incaſſum conuolutam vn

Aut magis miseræ progenies, hydris esca,
Indidem ex aqua patres coaxant ranularum,
Aut vlulat manc solitaria bubo:
Aut alicubi etiam garrula ad litus prominens
Tempestate instante terræ subsidit cornix:
Etiamsi quando flumini se immergit vsque ad
summos (tat,
Humeros a capite, vel etiã plane tota subterna-
Vel frequés versatur prope vndã craſſe crocitãs.
Etiam boues iam ante pluuiam cæleſtem,
Cælum intuiti, ab æthere mox ſentiunt.
Etiam cauo formicæ foramine oua omnia
Ocyus efferunt: atque cumulatim cernũtur iuli
Muros aſſerpentes: atque obeuntes vermes
Illi, quos vocant atræ inteſtina terræ.
Etiam pulli volucres, quæ gallo prognatæ ſunt,
Studioſe pedunculos quærunt, pipiũtque maio-
re voce,
Sicut ſtillans ſtrepit ſuper aquam aqua.
Quandoque etiam genera coruorum, & turmæ
graculorum,
Pluuiæ venientis e cælo ſignum fiunt,
Viſi gregatim, & accipitrum inſtar
Garrientes. Etiamnum corui magnas guttas
Voce imitantur ſimul pluuia veniente:
Vel quandoque etiam crocitantes graui conge-
mina voce,
Multũ conſtrepitant, quatientes alas frequentes.
Etiã anates domeſtici, & ſubtectis degẽtes gracu-
Venientes ſuper pinnacula, quatiunt alis: (li,
Aut ad aquam feſtinat ardea, acute vociferans.
Quorum tibi nullum friuolum obſeruãti pluuiã
Eſto.

Ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ, ὕδροισιν ὄνειαρ,
Αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοόωσι γυρίνων·
Ἢ τρύζει ὀρθρινὸν ἐρημαίη ὀλολυγών·
Ἤπου καὶ λακέρυζα παρ' ἠιόνι προυχούσῃ
Χείματος ἀρχομένου χέρσῳ ὑπέκυψε κορώνη·
Ἤπου καὶ ποταμοῖο ἐβάψατο μέχρι παρ' ἄκρους
Ὤμους ἐκ κεφαλῆς· ἢ καὶ μάλα πᾶσα κολυμβᾷ,
Ἢ πολλὴ στρέφεται παρ' ὕδωρ παχέα κρώζουσα.
Καὶ βόες ἤδη τοι πάρος ὕδατος ἐνδίοιο,
Οὐρανὸν εἰσανιδόντες, ἀπ' αἰθέρος ὠσφρήσαντο.
Καὶ κοίλης μύρμηκες ὀχῆς ἐξ ὤεα πάντα
Θᾶσσον ἀνηνέγκαντο· καὶ ἀθρόον ὦφθεν ἴουλοι
Τείχη ἀνέρποντες· καὶ πλαζόμενοι σκώληκες
Κεῖνοι, τοὺς καλέουσι μελαίνης ἔντερα γαίης.
Καὶ ἤθαὶ ὄρνιθες, ταὶ ἀλέκτορος ἐξεγένοντο,
Εὖ ἐφθειρίσαντο καὶ ἔκρωξαν μάλα φωνῇ,
Οἷόν τε σταλάον ψοφέει ἐπὶ ὕδατι ὕδωρ.
Δή ποτε καὶ γενεαὶ κοράκων, καὶ φῦλα κολοιῶν,
Ὕδατος ἐρχομένοιο Διὸς παρὰ σῆμ' ἐγένοντο,
Φαινόμενοι ἀγεληδὰ, καὶ ἰρήκεσσιν ὁμοῖον
Φθεγξάμενοι· καί που κόρακες δίους σταλαγμοὺς
Φωνῇ ἐμιμήσαντο σὺν ὕδατος ἐρχομένοιο·
Ἤ ποτε καὶ κρώξαντε βαρείῃ δισσάκι φωνῇ
Μακρὸν ἐπιρροιζεῦσι, τιναξάμενοι πτερὰ πυκνά·
Καὶ νῆσσαι οἰκουροὶ, ὑπωρόφιοί τε κολοιοὶ
Ἐρχόμενοι κατὰ γεῖσα, τινάσσονται πτερύγεσσιν·
Ἢ ἐπὶ κῦμα διώκει ἐρωδιὸς ὀξὺ λεληκώς·
Τῶν τοι μηδὲν ἀπόβλητον πεφυλαγμένῳ ὕδωρ

Γινέσθω. μηδ' εἴ κεν ἐπὶ πλέον ἠὲ πάροιθεν
Δάκνωσιν μυῖαι, καὶ ἐφ' αἵματος ἱμείρωνται·
Ἢ λύχνοιο μύκητες ἀγείρωνται περὶ μύξαν,
Νύκτα κατὰ σκοτίην. μηδ' ἢν ὑπὸ χείματος ὥρῃ
Λύχνων ἄλλοτε μέν τε φάος κατὰ κόσμον ὀρώρῃ,
Ἄλλοτε δ' ἀΐσσωσιν ἀπὸ φλόγες ἠΰτε κοῦφαι
Πομφόλυγες· μηδ' εἴ κεν ἐπ' αὐτόφι μαρμαίρωσιν
Ἀκτῖνες· μηδ' ἢν θέρεος μέγα πεπταμένοιο
Νησαῖοι ὄρνιθες ἐπασσύτεροι φορέωνται.
Μηδὲ σύ γ' ἢ χύτρης ἠὲ τρίποδος πυριβήτεω
Σπινθῆρες ὅτ' ἔωσι περιπλέονες, λελαθέσθαι·
Μηδὲ κατὰ σποδιὴν ὁπότ' ἄνθρακος αἰθομένοιο
Λάμπηται περὶ σήματ' ἐοικότα κεγχρείοισιν·
Ἀλλ' ἐπὶ καὶ τὰ δόκευε περισκοπέων ὑετοῖο.
Εἰ γέ μεν ἠερόεσσα πάρεξ ὄρεος μεγάλοιο
Πυθμένα τείνηται νεφέλη, ἄκραι δὲ κολῶναι
Φαίνωνται καθαραί, μάλα κεν τόθ' ὑπεύδιος εἴης
Εὔδιός κ' εἴης, καὶ ὅτε πλατέος περὶ πόντου
Φαίνηται χθαμαλὴ νεφέλη, μηδ' ὑψόθι κύρῃ.
Ἀλλ' αὐτοῦ πλαταμῶνι παραθλίβηται ὁμοίη.
Σκέπτεο δ', εὔδιος μὲν ἐὼν ἐπὶ χείματι μᾶλλον·
Εἰς δὲ γαλήναίην χειμῶνόθεν· εὖ δὲ μάλα χρὴ,
Ἐς φάτνην ὁράαν, τὴν καρκίνος ἀμφιελίσσει,
Πρῶτα καθαιρομένην πάσης ὑπένερθεν ὁμίχλης
Κείνη γὰρ φθίνοντι καθαίρεται ἐν χειμῶνι.
Καὶ φλόγες ἡσύχιαι λύχνων, καὶ νυκτερίη γλαὺξ
Ἥσυχον ἀείδουσα, μαραινομένου χειμῶνος
Γινέσθω τοι σῆμα, καὶ ἥσυχα ποικίλλουσα,

Ωρ

Esto. Nec item si amplius quam ante
Mordeant muscæ,& sanguinem desiderent:
Aut lucernæ fungi congregentur circa labium
Noctem per caliginosam. Neque si sub hyemis tempore
Lucernarum alias quidẽ lumẽ debite moueatur,
Alias vero delabantur flammæ, ceu leues
Ampullæ: neque si ad ipsam lucernam splendeãt
Radij: neque si æstate multum volitante
Anates aues accumulatiores obuersentur:
Neque tu si ab olla aut tripode in igne stante
Scintillæ cum fuerint perplures obliuiscere:
Neque per cinerem, quando carbone ardente
Splendeant circumcirca signa similia cenchris:
Sed ad hæc etiam spectato obseruans pluuiam.
Cæterum si obscura per montis magni
Vallẽ extendatur nebula, summa vero cacumina
Appareant pura, valde tunc serenus fueris.
Serenus sane fueris etiam, quando vastum circa pontum
Videatur humilis nebula, neque in alto existat,
Sed inibi planiciei maritimæ deprimatur similis.
Respice vero serenus cũ sis, ad tẽpestatem magis:
Ad serenitatem vero, e tempestate: diligenter vero oportet
Ad præsepe respicere, quod Cancer circũuoluit,
Recens purgatum ab omni subtus nebula:
Illud nanque pereunte purgatur sub tempestate.
Etiam flammæ quietæ lucernarum, & nocturna noctua
Tranquille canens marcescentis tempestatis
Esto tibi signum,& tranquille varians

Tempore vespertino crocitet garrula cornix.
Item corui priuati & solitarij vociferantes
Ingeminanter, at postea turmatim clamitantes,
Frequentius vero congregati, quando cubili memores sint,
Voce pleni: lętari etiam quis putauerit:
Sic enim vociferantur iucundantium in morem.
Sæpe itẽ arboris per ramos, quãdoq; super ipsam
Vbi cubant etiam reduces alas excutiunt.
Præterea grues blandam ante serenitatem
Secure pandere solent vnicum volatum gregatim omnes,
Neque retroacti sereni ferri solent.
Cum autem e cœlo lucidus fulgor hebetetur,
Neque alicunde nubes pressæ obuient,
Neque alicunde caligo alia succedat, neque luna,
Sed astra extemplo plane languida ferantur.
Nõ amplius tibi hoc signum ad serenitatem ponatur,
Sed ad tempestatem specta. Etiam quando quædam existant
Eodem in loco nubes, aliæ vero iuxta ipsas,
Hæ quidẽ prætereũtes, illæ vero a tergo ferãtur:
Etiã anseres cum clangore festinantes ad pastum.
Tempestatis certum signum etiã nouem ætates viuens cornix,
Noctu cornicans: & sero clamantes monedulæ:
Et passer mane pirpitans: & volucres omnes
E mari fugientes: & orchilus, & erithacus
Subiens caua foramina: & turmæ graculorum
V pastu venientes sicco ad serotinum lustrum.
Neque sane sufflauæ, magna tempestate instante,
Ante facere solent pabulum faui apes,
Sed

Ὥρῃ ἑσπερίῃ κρώζῃ πολύφωνος κορώνη,
Καὶ κόρακες μοῦνοι μὲν, ἐρημαῖοι βοόωντες
Δισσάκις, αὐτὰρ ἔπειτα μεταθρόα κεκλήγοντες·
Πλειότεροι δ' ἀγεληδὸν ἐπὴν κοίτοιο μέδωνται,
Φωνῆς ἔμπλειοι· χαίρειν κέ τις ὠΐσσαιτο,
Οἷα τὰ μὲν, βοόωσι, λιγαινομένοισιν ὁμοῖα.
Πολλὰ δὲ δενδρείοιο περὶ φλόον ἄλλοτ' ἐπ' αὐτὸν
Ἠχί τε κείουσιν καὶ ὑπότροποι ἀπτερύονται. (λήνης
Καὶ δ' ἄν που γέρανοι, μαλακῆς προπάροιθε γα-
Ἀσφαλέως τανύσαιεν ἕνα δρόμον ἤλιθα πᾶσαι·
Οὐδὲ παλιρρόθιοί κεν ὑπεύδιοι φορέοιντο·
Ἦμος δ' οὐρανόθεν καθαρὸν φάος ἀμβλύνηται.
Οὐδέ ποθεν νεφέλαι πεπιεσμέναι ἀντιόωσιν,
Οὐδέ ποθεν ζόφος ἄλλος ὑποτρέχῃ, οὐδὲ σελήνη·
Ἀλλὰ τάγ' ἐξαπίνης αὔτως ἀμενηνὰ φέρωνται,
Μηκέτι τοι τόδε σῆμα γαληναίης ἐπικείσθω,
Ἀλλ' ἐπὶ χεῖμα δόκευε· καὶ ὁππότε, ταὶ μὲν ἔωσιν
Αὐτῇ ἐν χώρῃ νεφέλαι, ταὶ δ' ἄλλαι ἐπ' αὐτᾶς,
Ταὶ μὲν ἀμειβόμεναι, ταὶ δ' ἐξόπιθεν φορέονται.
Καὶ χῆνες κλαγγηδὸν ἐπειγόμεναι βρωμοῖο.
Χειμῶνος μέγα σῆμα καὶ ἐννεάγηρα κορώνη
Νύκτερον ἀείδουσα, καὶ ὀψὲ βοῶντε κολοιοὶ,
Καὶ σπίνος ἠῷ σπίζων, καὶ ὄρνεα πάντα
Ἐκ πελάγους φεύγοντα, καὶ ὀρχίλος, ἢ καὶ ἐριθεὺς
Δύων ἐς κοίλας ὀχεὰς, καὶ φῦλα κολοιῶν
Ἐκ νομοῦ ἐρχόμενα τραφεροῦ, ἐπὶ ὄψιον αὖλιν.
Οὐδ' ἂν ἐπιξουθαὶ μεγάλου χειμῶνος ἰόντος
Πρόσσω ποιήσαιντο νομὸν κηροῖο μέλισσαι.

Ἀλλ' αὐτοῦ μέλιτός τε καὶ ἔργων εἰλίσσονται·
Οὐδ' ὕψου γεράνων μακραὶ στίχες αὐτὰ κέ-
λευθα
Τείνονται· στροφάδες δὲ παλιμπετὲς ἀπονέονται.
Μηδ' ὅτε νηνεμίῃ ἐν ἀράχνια λεπτὰ φέρηται,
Καὶ φλόγες αἰθύσσωσι μαραινομένοιο λύχνοιο,
Ἢ πῦρ αὔηται ἀποδιῇ, καὶ ὑπὸ δία λύχνα,
Πιστεύειν χειμῶνι. τί τοι λέγω ὅσσα πέλονται
Σήματ' ἐπ' ἀνθρώπους· δὴ γὰρ καὶ ἀεικέϊ τέφρῃ
Αὐτοῦ πηγνυμένη νιφετοῦ ἐπιτεκμήραιο·
Καὶ λύχνῳ χιόνος, κέγχροις ὅτ' ἐοικότα πάντῃ
Κύκλῳ σήματ' ἔχῃ πυριλαμπὴς ἐγγύθι μύξα·
Ἄνθρακι δὲ ζώοντι, χαλάζης, ὁππότε λαμπρὸς
Αὐτὸς ἐείδηται· μέσσῳ δέ οἱ ἠΰτε λεπτὴ
Φαίνηται νεφέλη, πυρὸς ἔνδοθεν αἰθομένοιο.
Πρῖνοι δ' οὐ καρποῖο κατηχθέες, οὐδὲ μέλαιναι
Σχῖνοι, ἀπείρητοι· πάντῃ δέ τε πολλὸς ἀλωεὺς
Αἰεὶ παπταίνει, μή οἱ θέρος ἐκ χερὸς ἔρρῃ·
Πρῖνοι μὲν θαμινῆς ἀκύλου κατὰ μέτρον ἔχουσαι,
Χειμῶνός κε λέγοιεν, ἐπὶ πλέον ἰσχύσοντος·
Μηδὲ ἄδην ἔκπαγλα περιβριθοῖεν ἁπάντῃ,
Τηλοτέρω δ' αὐχμοῖο συνασταχύοιεν ἄρουραι.
Τριπλόα δὲ σχῖνος κυέει· τρισσαὶ δέ γε αὖξαι
Γίνονται καρποῖο· φέρει δέ τε σήματ' ἑκάστη
Ἑξείης ἀρότῳ· καὶ γάρ τ' ἀροτήσιον ὥρην
Τριπλόα μείρονται, μέσσην, καὶ ἐπ' ἀμφότε
ἄκρα,
Πρῶτος μὲν πρώτην ἄροσιν, μέσσος δέ τε μέσσην

Καρπῶ

Sed intus melleque & structuris occupantur.
Neque in alto gruum elongati ordines easdē vias
Tendunt, conuersi vero reuolanter absistunt.
Neque quando in ventorum tranquillitate araneæ graciles ferantur,
Et flammæ flagrent marcescentis lucernæ,
Aut ignis lambat cinere, & serenæ lucernæ,
Crede tēpestati. Quid tibi refero quæcunq; sunt
Indicia per homines? Siquidem vel vili cinere
Ipsam concreto niuem obserues licet:
Etiam per lucernam niuem, milio cum similes vndique (chnium:
Circumcirca notas habet candicans prope elly-
Carbone autem ardēte, grandinē, quādo candēs
Ipse videatur: in medio vero ipso velut tenuis
Appareat nebula, igne intus candente.
Nec vero ilices fructu onustæ, neque nigræ
Lentisci sine signo sunt. Passim autem frequens agricola
Continuo circumspicit, ne ei æstas e manu fluat.
Ilices quidē frequētis glandis non parū ferentes,
Hyemem certe nunciare solent haud leuiter inualescentem.
Neque nimis insolēter grauidæ fiāt vndiquaque:
Sed magis procul a squallore spicis compleantur arua. (incrementa
Tribus vicibus vero lentiscus fœtificat, tria item
Fiunt fructus: fert autem indicia quoduis
Ex ordine arationi. Etenim arandi tempus
Trifariam diuidunt, mediū. & vtrinque extremū.
Primus quidem primam arationem, medius vero mediam

Fructu

Fructus denũciat, vltimam autem vltimus aliorũ
Quem enim pulcherrime fœtificans lentiſcu
tulerit,
Illi præ aliis aratio frugifera extiterit:
Minutiſſimo vero, modica: at medio, media.
Sic etiam flos trifariam ſcillæ cum ſuperetur,
Signa aduertito ſimiliter meſſis.
Quæcunque vero in lentiſci arator obſeruauit
fructũ,
Eadem etiam in ſcillæ deprehendit flore albo.
Sed cum veſpæ autumni tempore glomeratim
multæ
Paſſim conſtipatę fuerint, etiam veſpertinas ante
Pleiades, dixerit quis ſubſecuturam hyemem,
Qualis in veſpis conglomeratur itidem turbo.
Fœminæ item ſues, fœminæ oues, & capræ
Cum redeant a paſtu, maribus omnibus
Admiſſis, rurſus mutuo coeant:
Ex hoc & veſpis multã hyemem prædicere ſolet.
Tarde autẽ coeuntibus capris, ouibusq; ſuibusq;
Gaudet pauper vir: quia ei parum calenti
Serenum monſtrant coactæ annum.
Gaudet etiã gruum cateruis tempeſtiuus arator
Tempeſtiue venientibus: intempeſtiuus vero, ẽ
diuerſo magis:
Pari modo enim hyemes conſequuntur grues,
Cito quidem magis, & conſtipatim venientes,
Cito: ſed quando ſero & non gregatim viſæ
Maius volant ad tempus, neque ſimul multæ,
Dilatio hyemis promouet ſerotina opera.
Sin autem boues & oues poſt plenum autumnũ
Terrã cornupetant, capita vero ventum Boream

Contra

Καρπὸς ἀπαγγέλλει, πυμάτην γέ μεν ἔσχατος ἄλλων.
Ὃν ἵνα γὰρ κάλλιστα λοχαίη σχῖνος ἄρηται,
Κείνῳ γ' ἐξ ἄλλων ἄροσις πολυλήιος εἴη·
Τῷ δέ γ' ἀφαυροτάτῳ, ὀλίγη, μέσσῳ δέ τε μέσση.
Οὕτως δ' ἀνθέρικος τριχθὰ σκύλλης ὑπεραρθῇ,
Σήματ' ἐπιφράσσασθαι ὁμοίιον ἀμήτοιο.
Ὅσσα δ' ἐπὶ σχίνου ἀροτὴρ ἐπιφράσσατο καρπῷ,
Τόσσα καὶ ἐν σκύλλης τεκμαίρεται ἄνθεϊ λευκῷ.
Αὐτὰρ ὅτε σφῆκες μετοπωρινὸν ἤλιθα πολλοὶ
Πάντῃ βεβρίθωσι, καὶ ἑσπερίων προπάροιθεν
Πληϊάδων, εἴποι τις ἐπερχόμενον χειμῶνα,
Οἷος ἐπὶ σφήκεσσιν ἑλίσσεται αὐτίκα δῖνος.
Θήλειαι δὲ σύες, θήλεια δὲ μῆλα καὶ αἶγες,
Ὁππότ' ἀναστρωφῶσιν ὀχῆς, τὰ δέ γ' ἄῤῥενα πάντα.
Δεξάμεναι πάλιν αὖτις ἀναβλήδην ὀχέωνται,
Αὐτῷ καὶ σφήκεσσι μέγαν χειμῶνα λέγοιεν.
Ὀψὲ δὲ μισγομένων αἰγῶν, μήλων τε, συῶν τε
Χαίρει ἄνολβος ἀνήρ, ὅ οἱ οὐ μάλα θαλπιόωντι
Εὔδιον φαίνουσι βιβαιόμεναι ἐνιαυτόν.
Χαίρει καὶ γεράνων ἀγέλαις ὡραῖος ἀροτρεὺς
Ὥριον ἐρχομέναις· ὁ δ' ἀώριος αὐτίκα μᾶλλον·
Αὔτως γὰρ χειμῶνες ἐπέρχονται γεράνοισι·
Πρώια μὲν καὶ μᾶλλον ὁμιλαδὸν ἐρχομένῃσι,
Πρώϊον· αὐτὰρ ὅτ' ὀψὲ καὶ οὐκ ἀγεληδὰ φανεῖσαι,
Πλειότερον φορέωνται ἐπὶ χρόνον, οὐδ' ἅμα πολλαί,
Ἀμβολίη χειμῶνος ὀφέλλεται ὕστερα ἔργα.
Εἰ δὲ βόες, καὶ μῆλα μετὰ βρίθουσαν ὀπώρην,
Γαῖαν ὀρύσσωσιν, κεφαλὰς δ' ἀνέμοιο Βορῆος

Ανθεα πίνωσιν· μάλα κεν τότε χείμαρον αὐταὶ
Πληιάδες χειμῶνα κατερχόμεναι φορέοιεν·
Μηδὲ λίην ὀρύχοιεν, ἐπεὶ μέγας οὐ κατὰ κόσμον
Γίνεται, οὔτε φυτεῖς χειμὼν φίλος, οὔτ' ἀρότοισιν·
Αλλὰ χιὼν εἴη πολλὴ μεγάλαις ἐπ' ἀρούραις,
Μήπω κεκριμένη μηδὲ βλωθρῇ ἐπὶ ποίῃ,
Οφρά τις εὐετίῃ χαίρῃ πεπιδεγμένος ἀνήρ·
Μηδ' εἶεν καθύπερθεν ἐοικότες ἀστέρες αἰεί,
Μήθ' εἷς, μήτε δύω, μηδὲ πλέονες κομόωντες·
Πολλοὶ γὰρ κομόωσιν ἐπ' αὐχμηρῷ ἐνιαυτῷ.
Οὐδὲ μὲν ὀρνίθων ἀγέλαις ἠπειρόθεν ἀνὴρ,
Εκ νήσων ὅτε πολλαὶ ἐπιπλήσσωσιν ἀρούραις
Ερχομένου θέρεος χαίρει· περιδείδιε δ' αἰνῶς
Αμήτῳ, μή οἱ κενεὸς καὶ ἀχυρμιὸς ἔλθῃ
Αὐχμῷ ἀνιηθείς. χαίρει δέ που αἰπόλος ἀνὴρ
Αὐταῖς ὀρνίθεσσιν, ἐπὴν κατὰ μέτρον ἴωσιν,
Ελπόμενος μετέπειτα πολυγλαγέος ἐνιαυτοῦ·
Οὕτω γὰρ μογεροὶ καὶ ἀλήμονες ἄλλοθεν ἄλλοι
Ζώομεν ἄνθρωποι· τὰ δὲ πὰρ ποσὶ πάντες ἕτοιμοι
Σήματ' ἐπιγνῶναι, καὶ ἐς αὐτίκα ποιήσασθαι.
Αρνασι μὲν χειμῶνας ἐτεκμήραντο νομῆες,
Ες νομὸν ὁππότε μᾶλλον ἐπειγόμενοι τροχόωσιν·
Αλλοι δ' ἐξ ἀγέλης κριοί, ἄλλοι δὲ καὶ ἀμνοὶ
Εἰνόδιοι παίζωσιν ἐρειδόμενοι κεράεσσιν·
Η ὁπότ' ἄλλοθεν ἄλλοι ἀναπλήσσωσι πόδεσσι
Τέτρασιν οἱ κοῦφοι, κεραοὶ γε μὲν ἀμφοτέροισιν.
Η καὶ ὅτ' ἐξ ἀγέλης ἀεκούσια κινήσωσι,
Δείελον εἰσελάοντες ὁμῶς· τὰ δὲ πάντοθι ποίης

Δάκνω-

Contra tendant, valde tunc tempestuosam ipsæ
Pleiades hyemem occidentes afferre solent.
Ne vero nimium fodiant, quoniam magna & im-
moderata
Fit, neque plãtis hyemis grata, neq; arationibus:
Sed nix esto multa spaciosis in aruis,
Nedum discreta, neque grandi in segete,
Quo quilibet anni feracitate gaudere possit
fruens vir.
Nec item fuerint desuper visæ stellæ semper
Vel vna, vel duæ, vel plures comatæ:
Multæ enim comantur in arido anno.
Neque quidem volucrum agminibus in conti-
nente degens vir
Ex insulis cum multæ irruant arua
Veniente tempestate gaudet, timet vero anxie
Messi, ne ei vacua & sine granis veniat
Squallore læsa: gaudet vero opilio
Ipsis volucribus, cum non omnino paucę veniãt,
Spem capiens sequentis lacte abundantis anni.
Sic enim ærumnosi & instabiles alibi alij
Viuimus homines: atque ea quæ ante pedes sunt,
omnes parati
Signa cognoscere, & in posterũ capere. (stores,
Agnis quidẽ tẽpestates obseruare soliti sunt pa-
Ad pabulum cum magis festinantes currant:
Alij etiam e grege arietes, alij item agnelli
In itinere ludant, innixi cornibus.
Aut quando alibi alij referiant pedibus,
Quatuor leues, cornuti vero duobus.
Vel quãdo aliqui e grege inuite moueãtur (bam
Vespere ad stabulũ redeuntes simul, vndiq; her-

Arrodant crebris impetiti lapillis. (mentarij
Sed & a bobus ſigna capere ſolent agricolæ & ar-
Surgẽtis tẽpeſtatis: ſiquidẽ boues quãdo vngulas
Lingua poſteriorum pedum circumlingant,
Aut ſtabulo latere ſuper dextero iaceant extenti,
Ad differendam arationẽ peritus ſpectat arator.
Etiã quando mugientes plus ſolito congregẽtur
Veniẽtes ad ſtabulũ boues veſpertino tempore,
Triſtes, e prato vitulæ & paſtu:
Túc indicant ante tempeſtatẽ ſe cupere ſaturari.
Neque capræ ilicis ſtudioſæ circum ramos,
Serenæ ſunt: neque ſues in luto furentes.
Item lupus, quando alte ſolus ab aliis eiulet,
Aut quando agricolarum parum cautus virorum
Opera accedat, tegmine indigenti ſimilis
Vicine hominibus, vt ei lectus ibi ſit,
Ad tertiã exoriẽtem aurorã tempeſtatẽ obſerua.
Sic etiam prioribus in ſignis coniecturam facito
Futurorum ventorũ, aut tempeſtatis, aut pluuiæ,
Aut præſentem, aut poſt præſentem, aut tertiam
denique ad auroram.
At vero neque mures vociferantes, ſi quãdo fre-
quentius
Sereni ſaliunt, ſimiles tripudiantibus,
Sine ſignificatione habiti ſunt veteribus homi-
nibus:
Neque canes: etenim canis fodere conſueuit pe-
dibus
Ambobus, tempeſtatem inſtantem ſentiens.
Quin ex aqua etiam cancer egredi ſolet, terra
Tempeſtate futura accingendo ſe itineri.
Etiam mures domeſtici lectulum ſternentes
Cubi-

Δάκνωσιν πυκνῇσι κελευόμενα λιθάκεσσιν.
Ἐκ δὲ βοῶν ἐπύθοντ' ἀροτῆρες καὶ βουκόλοι ἄνδρες,
Κινυμένου χειμῶνος· ἐπεὶ βόες ὁππότε χηλὰς
Γλώσσῃ ὑπωμαίοιο ποδὸς περιλιχμήσωνται,
Ἢ κοίτῳ πλευρὰς ἐπὶ δεξιτερὰς τανύσωνται,
Ἀμβολίην ἀρότοιο γέρων ἐπιέλπετ' ἀροτρεύς.
Ἢ δ' ὅτε μυκηθμοῖο περίπλειοι ἀγέρωνται,
Ἐρχόμεναι σταθμόνδε βόες βουλύσιον ὥρην,
Σκυθραὶ λειμῶνος πόριες καὶ βουβοσίοιο,
Αὐτίκα τεκμαίρονται ἀχείμεροι ἐμπλήσεσθαι.
Οὐδ' αἶγες πρίνοιο περισπεύδουσαι ἀκάνθαις,
Εὔδιοι, οὐδὲ σύες φορυτῷ ἐπιμεργαίνουσαι.
Καὶ λύκος ὁππότε μακρὰ μονώλυκος ὠρύηται·
Ἢ ὅτ' ἀροτρήων ὀλίγον πεφυλαγμένος ἀνδρῶν
Ἔργα, κατέρχηται σκέπαος χατέοντι ἐοικὼς
Ἐγγύθεν ἀνθρώπων, ἵνα οἱ λέχος αὐτόθεν εἴη,
Τρὶς περιτελλομένης ἠοῦς, χειμῶνα δοκεύειν.
Οὕτω καὶ προτέροις ἐπὶ σήμασι τεκμήραιο
Ἐσσομένων ἀνέμων, ἢ χείματος, ἢ ὑετοῖο,
Αὐτὴν, ἠὲ μετ' αὐτὴν, ἢ τριτάτην ἔτ' ἐς ἠῶ.
Ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ μύες τετριγότες, εἴποτε μᾶλλον
Εὔδιοι ἐσκίρτησαν, ἐοικότες ὀρχηθμοῖσιν,
Ἄσκεπτοι ἐγένοντο παλαιοτέροις ἀνθρώποις·
Οὐδὲ κύνες· καὶ γάρ τε κύων ὠρύξατο ποσσὶν
Ἀμφοτέροις, χειμῶνος ἐπερχομένοιο δοκεύων.
Καὶ μὴν ἐξ ὕδατος καὶ καρκίνος ᾤχετο χέρσῳ
Χειμῶνος μέλλοντος ἐπαΐσσεσθαι ὁδοῖο.
Καὶ μύες ἡμέριοι ποσσὶ στιβάδα στρωφῶντες

Κοίτης ἱμείρονται, ὅτ' ὄμβρου σήματα φαίνοι.
Κἀκεῖνοι χειμῶνα μύες τότε μαντεύονται.
Τῶν μηδὲν κατόκνησον, καλὸν δ' ἐπὶ σήματι σῆμα
Σκέπτεσθαι, μᾶλλον δὲ δυοῖν εἰς ταὐτὸν ἰόντοιν,
Ἐλπωρὴ τελέθοι· τριτάτῳ δέ κε θαρσήσειας.
Αἰεὶ δ' ἂν περιόντος ἀριθμοίης ἐνιαυτοῦ
Σήματα συμβάλλων εἴπου καὶ ἐπ' ἀστέρι τοίη
Ἠὼς ἀντέλλοντι καλέρχεται, ἢ καδύοντι
Ὁπποῖον καὶ σῆμα λέγοι. μάλα δ' ἄρκιον εἴη
Φράζεσθαι φθίνοντος, ἐφισταμένοιό τε μηνὸς
Τετράδας ἀμφοτέρας· αἱ γὰρ τ' ἄμυδις συνιόντων
Μηνῶν πείρατ' ἔχουσιν, ὅτε σφαλερώτατος αἰθὴρ
Ὀκτὼ νυξὶ πέλει χήτει χαροποῖο σελήνης.
Τῶν ἄμυδις πάντων ἐσκεμμένος εἰς ἐνιαυτὸν,
Οὐδέποτε σχεδίως κεν ἐπ' αἰθέρι τεκμήραιο.

ΛΕΟΝ-

Cubitum desiderant, cũ pluuię signum appareat:
Et illi tempestatem mures tunc vaticinantur.
Quorum nullum fastidito, bonum vero est cum signo signum
Obseruare: magis vero duobus in vnum tendentibus
Spes esto: tertio autem confidas licet.
Semper item prętereunti numerare poteris anni
Signa, conferens sicubi etiam sub stella talis
Aurora exorientę transeat, vel occidente,
Quale etiam signum nunciet. Impense vero idoneum fuerit
Contemplari decrescentis instantisque mensis
Quartas vtrasque: hæ enim simul coeuntium
Mensium terminos habent, cum maxime dubius æther
Octo noctibus est defectu pulchræ aspectu Lunæ.
Quæ simul omnia contemplatus ad annum,
Haud vnquam leuiter super æthere significabis.

FINIS ARATI APPARENTIVM *& prognosticorum.*

LEONTII MECHANICI DE fabricatione Arateiæ ſphæræ.

QVum pridem, honeſte Theodore, forte in officina operarer, quærebas an quæpiam ratio compendiaria eſſet fabricandi ſphæram Arati, ita vt quæ in ea animalia ſunt & ſigna, habeant tum inter ſe, tum ad circulos in ipſa deſcriptos, & ad partes Zodiaci orientes poſitum ſitumque iis, quæ ab Arato dicuntur, congruum. Fabricabar enim tunc forte talem quãdam ſphæram Elpidio Scholaſtico, viro prẹſtanti & diſcendi cupido. Ortaque tunc diſputatione, ego tacebam. Nunc vero quando & tu & alij quidam amici me hortamini, vt ſententiam meam ea de re ſcripto edam, ſatisfaciam voluntati tuæ. Certum autem ſit iis qui primum ſcripta Arati legere aggrediuntur, eius doctrinam apprime eſſe vtilem, ſi modo intelligant quæ dicuntur. Omnes enim, vt ſcis, ſphæræ, quæ nunc habentur, in nonnullis, vt conſentaneum eſt, a Ptolemæo, in plurimis vero ab Arato diſcrepant. Quapropter maxime qui primum Arati ſcripta legunt, partim difficulter intelligunt quæ dicuntur, partim prorſus aſſequi non valent; licet tales ſphæræ ad plane intelligendum Aratum excogitatæ ſint, & ob id ab ipſo Arateiæ cognominentur, tametſi in plurimis, vt diximus, ei non cõueniũt. Idcirco & nos conabimur, quantum fieri poteſt, hanc

ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ,

περὶ κατασκευῆς ἀρατείας σφαίρας.

ΠΡΩΗΝ, ὦ καλὲ Θεόδωρε, ἐτυγχάνομεν ἐν τῷ μηχανικῷ ἐργαστηρίῳ ἐργαζόμενοι, καὶ ἐπυνθάνου, εἴ τις εἴη μέθοδος, δι' ἧς δυνατὸν ἀρατείαν σφαῖραν κατασκευάσαι, οὕτως ὥστε τὰ ἐν αὐτῇ ζῴδια πρός τε ἄλληλα καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ σφαίρᾳ γραφομένους κύκλους, καὶ ἔτι πρὸς ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζῳδιακοῦ, θέσιν ἔχειν σύμφωνον τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεγομένοις· ἐτύγχανον γὰρ καὶ τοιαύτην τινὰ σφαῖραν ἐργαζόμενος Ἐλπιδίῳ τῷ σχολαστικῷ ἀνδρὶ ἀξιολόγῳ ὁμοῦ καὶ φιλομαθεῖ. ἐγὼ δὲ τότε σχολῆς τινος ἐγγενομένης, οὐδὲν ἔφην· νῦν δ' ἐπεὶ καὶ σὺ καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἑταίρων παρακαλοῦσι καὶ λόγον τινὰ περὶ τούτου γράψαι, ἔρχομαι τὴν σὴν προθυμίαν ἐκτελῶν. ἔστω δὲ δῆλον ὅτι τοῖς πρώτοις μάλιστα ἀναγινώσκουσι τὰ ἀράτεια, χρήσιμος ὁ λόγος, εἴγε μέλλοιεν καὶ τὰ λεγόμενα καταλαμβάνειν. πᾶσαι γὰρ, ὡς οἶσθα, αἱ νῦν φορόμεναι σφαῖραι, Πτολεμαίῳ μὲν, ὡς εἰκὸς ἐνίσιν, Ἀράτῳ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον οὐ συμφωνοῦσιν· ὥστε τῶν πρώτως μάλιστα ἀναγινωσκόντων τὰ ἀράτεια, τοὺς μὲν δυσχερῶς ἐφικνεῖσθαι τῶν λεγομένων, τινὰς δὲ μηδ' ὅλως παρακολουθεῖν δύνασθαι. καίτοι ἐπενοήθησαν μὲν αἱ τοιαῦται σφαῖραι, πρὸς τὸ νοεῖν σαφῶς τὸν Ἄρατον, διὸ δὴ καὶ παρωνύμως ἀπ' αὐτοῦ λέγονται, καθὼς καὶ ἔφαμεν ἐν τοῖς πλείστοις αὐτῷ οὐ συμφωνοῦσι. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα, ὡς μάλιστα δυνατὸν,

καὶ ἐπὶ

καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῶν ἄλλων σύμφωνον τὴν ὑποκειμέ-
νην σφαῖραν κατασκευάσαι. ἰστέον δὲ ὅτι τὰ περὶ τῶν
ἄστρων τῷ Ἀράτῳ εἰρημένα, οὐ πάνυ καλῶς εἴρηται.
ὡς ἔστιν ἔκ τε τῶν Ἱππάρχου καὶ Πτολεμαίου συντε-
ταγμένων, περὶ τούτων μαθεῖν. αἴτιον δὲ, πρῶτον μὲν,
ἐπεὶ καὶ τὰ Εὐδόξου οἷς μάλιστα ἠκολούθησεν ὁ Ἄρατος,
οὐ λίαν ὀρθῶς εἴληπται· ἔπειτα δὲ, ὅτι καὶ οὐ πρὸς τὸ
ἀκριβὲς, ὡς φησὶ Σπόρος ὁ ὑπομνηματιστὴς, ἀλλὰ
πρὸς τὸ χρήσιμον τοῖς ναυτιλλομένοις, ταῦτα οὕτως
διαγέγραπται. εἰκότως τε ὁλοσχερέστερον περὶ τούτων
διαλαμβάνει· καὶ γὰρ καὶ οἱ πλωϊζόμενοι οὐ διὰ μηχανι-
κῶν ὀργάνων, καὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ διὰ ψιλῆς ἀναβλέ-
ψεως, καὶ παχυμερῶς τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν ἔμελλον
ἐπισκοπεῖν. ὥστε καὶ ἡ κατασκευαζομένη σφαῖρα πρὸς
μὲν ἄκραν ἀλήθειαν οὐδαμῶς, πρὸς δὲ κατὰ λῆψιν τῶν
ἀρατείων, καὶ πάνυ χρήσιμος. ῥᾴδιον δὲ γνόντες ἅπαξ
τὰ ἀράτεια, τά τε μὴ καλῶς ἐν αὐτοῖς ἔχοντα, καὶ ὡς ἔ-
χει ἀληθείας λέγοντός τινος καταμαθεῖν. ὥστε καὶ πρὸς
τὴν ἀλήθειαν διὰ μέσου τινὸς, συμβάλλεται ὁ λόγος.
ἀλλὰ μὴν οὔτε ἐκεῖνο λαθεῖν χρὴ, ὅτι τὸν περὶ τῶν ἀστέ-
ρων λόγον, εἰς τρία μέρη διαιρεῖ ὁ Ἄρατος. καὶ ἐν μὲν τῷ
πρώτῳ διδάσκει περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν θέσεως·
ὥστε ὅταν λέγῃ ὅτι αἱ ἄρκτοι κεῖνται τὰς κεφαλὰς
ἔχουσαι ἐπὶ τὰς ἀλλήλων ἰξύας νευούσας· ἐν δὲ τῷ δευ-
τέρῳ, περὶ τῆς νοουμένης αὐτῶν ὑπὸ τῆς τῶν κύκλων το-
μῆς ἢ ὁποιασοῦν αὐτῶν πρὸς τοὺς κύκλους σχέσεως. οἷον
ὑπὸ ὑποδείγματος, τομῆς μὲν, ὅτι οἱ δίδυμοι τέμνονται
ὑπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὰς κεφαλάς· σχέσεως δὲ,

hanc ipſam ſphæram plurimum præ aliis aptam & congruam fabrefacere. Sciendum vero quæ de ſideribus Aratus dixit, non omnino recte dicta eſſe, id quod ex illis, quæ Hipparchus & Ptolemæus de his compoſuere, apparet. Cuius rei prima cauſa eſt, quod Eudoxum potiſſimum ſecutus eſt, qui non omnia ſatis bene comprehendit. Altera, quod non tam ad ipſam accuratam operis perfectionem, vt Sporus commentator ait, quam ad vtilitatem nautarum hæc deſcripta ſint, & plane probabiliter ea tractauerit. Nauigantes enim non mechanicis inſtrumentis exquiſite, ſed ſimplici ſuſpectu & craſſo modo ſtellarum poſitum conſiderare ſolent. Vt proinde hæc fabrefacta ſphæra neutiquam ad ſummam veritatem, ad intelligendum vero ſphæram Arati valde vtilis fuerit. Facilius autē ea perdiſcitur, vbi ex viua voce præceptoris, iis quæ recta quæ praua continet cognitis, hæc adhibita fuerit, vt quaſi per hoc medium vox docentis iuuetur. Nec ignorandum quod Aratus librum de ſideribus in tres partes diſtribuit, in prima docens de mutuo eorum ſitu, veluti cum dicit, quod Vrſæ ſic collocatæ ſint, vt vtriuſque caput vergat ad alterius clunes: In ſecunda parte agit de eorum imaginaria ſectione, quæ fit a circulis, & de quauis eorum ad illos habitudine. Exempli gratia de ſectione: Geminorum capita ſecantur a tropico æſtiuo: De habitudine,

Aquila

Aquila eſt propinquus æquatori. In tertia parte docet de eorum ſtatu ad partes Zodiaci, veluti quod oriente Cancro occidat dimidium Coronæ, & orientibus Chelis oriatur dimidium eiuſdem: & quod oriente Ariete Turibulum conſpiciatur in occaſu, & alia his ſimilia. Ita vt ſi vnumquodque ſignum omnino conuenienter ordinare voluerimus, opus ſit tria illa apud Aratum loca conſiderare & ſcrutari, dicantne quippiam per partes haſce de animali ſeu ſigno, de quo quęritur, ſiue per vnam, ſiue per duas, ſiue etiam per tres. Quod ſi tale de ſigno aliquo dici contingat, tum ille omnes in codicillis vel chartula conſignandæ ſunt, & ad vſum parandæ. Declarationis ergo proponamus Serpentarium.

Huius enim in tribus illis locis facit mentionẽ. In prima enim parte ait, quod ſtet erectus, caput habens prope caput Herculis, pedes ſuper pectore & oculis Scorpij, & quod medium cingat Serpens, manibuſque eius implicitus ſit, dextræ quidem modicus, ſiniſtræ vero multus ſurſum porrectus: & quod maxillæ Serpentis adiaceant Coronæ. Præterea quod habeat ſtellas in humeris ſplendidiores, in manibus obſcuriores: Tum quod ſub volumine Serpentis ſint Chelæ, quod ſecetur & traiiciatur ab hyberno tropico in cruribus, ab æquatore in humeris.

In tertia

ὅτι ὁ ἀετὸς ἐγγύς ἐστι τοῦ ἰσημερινοῦ. ἐν δὲ τῷ λοιπῷ, περὶ τῆς γινομένης αὐτῶν πρὸς τὰ ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζωδιακοῦ στάσεως· οἷον, ὅτι καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος, δύνει τὸ ἥμισυ τοῦ στεφάνου· χηλῶν δὲ ἀνατελλουσῶν, ἀνατέλλει τὸ ἥμισυ αὐτοῦ· καὶ ὅτι κριοῦ ἀνατέλλοντος, τὸ θυμιατήριον ὁρᾶται ἐπὶ δύσιν, καὶ τὰ παραπλήσια. ὥστε ἂν θελήσωμεν ἕκαστον τῶν ζωδίων κατὰ πάντα συμφώνως ἐντάξαι, δεήσει τοῖς τρισὶ τόποις ἐντυγχάνοντας ἐπισκέψασθαι, εἴτε λέγονται περὶ τοῦ ζητουμένου ζωδίου, καὶ κατὰ μέρος ἐν τῷ ἑνὶ, ἤτοι καὶ ἐν τοῖς δυσὶν, ἢ καὶ ἐν τρισὶ τμήμασιν, ἐὰν οὕτω τύχῃ περὶ αὐτοῦ τὰ λεγόμενα, εἰς ἓν συναγαγόντας ἔν τινι πτυχίῳ, ἤτοι σχεδαρίῳ, πρὸς τὸ ἕτοιμον χειάσασθαι, οἷον σαφηνείας ἕνεκεν τῶν λεγομένων ἡμῖν, ἐπὶ τοῦ ὀφιούχου ὁ λόγος.

Τούτων καὶ γὰρ ἐν τοῖς τρισὶ τόποις μέμνηται, ἐπειδὴ τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει λέγει περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὁ ὀφιοῦχος κεῖται ὀρθὸς, τὴν μὲν κεφαλὴν ἔχων πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐνγόνασι· τοὺς δὲ πόδας ἐπὶ τοῦ θώρακος τοῦ σκορπίου καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὅτι περὶ τὸ μέσον εἰλεῖται ὁ ὄφις, καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ στρέφεται, ὀλίγος μὲν τῇ δεξιᾷ, πολὺς δὲ εἰς τὸ ὕψος τῇ ἀριστερᾷ· καὶ ὅτι τὰ γένεια τοῦ κατ' αὐτὸν ὄφεως, παράκειται τῷ στεφάνῳ. ἔτι δὲ ὅτι ἔχει ἀστέρας, ἐπὶ μὲν τῶν ὤμων λαμπροὺς, ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν ἔλαττον λαμπρούς· καὶ ὅτι ὑποκάτω τῆς σπείρας τοῦ ὄφεως εἰσὶν αἱ χηλαὶ, καὶ τέμνεται μὲν ὑπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τοὺς ὤμους, ὑπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ τὰ γόνατα·

ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, πάλιν σποράδην, ὅτι καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος, δύεται ἀπὸ γόνατος ἕως τῶν ὤμων, κατάγων τὸν ὄφιν ἕως ἐγγὺς τοῦ αὐχένος. σκορπίου δὲ ἀνατέλλοντος, ἀνατέλλουσιν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν καὶ αἱ χεῖρες τοῦ ὀφιούχου, καὶ ἡ προτέρα καμπὴ τοῦ ὄφεως. τοξότου δὲ ἀνατέλλοντος, ἀνατέλλει ἡ σπεῖρα τοῦ ὄφεως, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ὀφιούχου. πάντα ταῦτα συναγαγόντες, ἔν τινι τόπῳ ἀπογραψόμεθα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιητέον· πρόκειται γὰρ ἐπὶ ταῖς ἐφόδοις καὶ ἀκόπους τοὺς ἐντυγχάνοντας παρασκευάζειν, καὶ τὰ περὶ τῶν ἄλλων ζωδίων ἑκάστου τὰ κατὰ μέρος λεγόμενα εἰς ἓν συνάψαντες ὁμοίως τοῖς ἐπὶ τοῦ ὀφιούχου εἰρημένοις, ἐν τῷ τέλει τοῦ λόγου παραθήσομεν. κἀκεῖνο μέντοι χρήσιμον ὂν πρὸς τὸ προκείμενον, καλῶς ἔχει παραβάλλειν, ὅτι ἓξ ἐν ταῖς ἀρατείαις σφαίραις κύκλους ἐντακτέον· πρῶτον, τὸν μέγιστον τῶν ἀεὶ φανερῶν, τὸν καὶ ἀρκτικὸν ὀνομαζόμενον· δεύτερον, τὸν θερινὸν τροπικόν· τρίτον, τὸν ἰσημερινόν· τέταρτον, τὸν χειμερινὸν τροπικόν· πέμπτον, τὸν μέγιστον τῶν ἀειφανῶν, τὸν καὶ ἀνταρκτικὸν προσαγορευόμενον· ἕκτον, τὸν ζωδιακόν, τὸν καὶ ἐφαπτόμενον τῶν τροπικῶν· περὶ μὲν γὰρ τῶν τεσσάρων, λέγω δὴ τοῦ θερινοῦ, καὶ ἰσημερινοῦ, καὶ τοῦ χειμερινοῦ καὶ τοῦ ζωδιακοῦ, πολὺν ποιεῖται λόγον. περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, ἐναργῶς μὲν οὐ μέμνηται· ἐξ ὧν δέ φησι περὶ τοῦ δράκοντος, ὅτι ἐκείνου ἡ κεφαλή, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ὃ αἵ τε ἀνατολαὶ καὶ αἱ δύσεις μίγνυνται ἀλλήλοις, δῆλον ποιεῖται, ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ δρά-

n tertia parte rursus passim dicit, quod oriente Cancro occidat Serpentarius a genibus vsque ad humeros, deducens secum Serpentem ferme vsque ad ceruicem: Scorpio autem oriente oriantur amborum capita, manus Serpentarij cum priore flexu Serpentis: Sagittario oriente oriatur spira Serpentis & corpus Serpentarij. Omnia hæc collecta aliquo loco notemus. Itidem de ceteris faciendum. Propositum enim nobis est lectores præparare, via eis facili patefacta: & de reliquis signis singulis per partes ab Arato dicta nos in vnum contrahentes, itidem vt de Serpentario factum est, in fine huius scripti addemus. Etiam hoc vtile est ad propositum adiicere, quod sex circuli in Arateia sphæra constituere oporteat: primum qui maximus semper totus apparet, quem arcticum appellamus, secundum tropicum æstiuum, tertium æquinoctialem, quartum tropicum hybernum, quintum qui maximus semper totus occultatur, & antarcticus dicitur, sextum Zodiacum, qui vtrunque attingit tropicum. De horum quatuor, nempe de duobus tropicis, de æquatore & Zodiaco plurima verba facit, reliquorum expresse non meminit. Quod autem de Dracone dicit eius caput esse in illo cæli loco, vbi ortus & occasus inter se miscentur, eo significat caput Draco-

Draconis in circumferentia circuli omnium ſemper apparentium maximi conſtituendum eſſe. Is enim circulus ſolus in conuerſione ſui tangit & ſtringit id horizontis punctum boream verſus, in quo hemicyclia horizontis orientale & occidentale committuntur. Deinde cogitetur antarcticum ſimilem eſſe & æqualem arctico. Poteſt etiam aliter de hiſce duobus circulis ex Arati poemate diſſeri. Lacteus circulus non effingatur in ſphæra, quandoquidem non multam eius facit mentionem propter varietatem. Quod autem varius ſit, operoſioremque poſtulet collocationem, conſtat ex illis, quæ Ptolemæus libro octauo Conſtructionis commemorat. Quia nec æquabilis eſt nec ordinatus, ſed latitudine & colore, denſitate & poſitu differens. Vtrunque tropicum diſtare ab æquatore, qui maximus eſt, oportet ſecundum Ptolemæi determinationem in libro quarto Conſtructionis partes vigintiquatuor: vtrunque autem reliquorum, arcticum dico & antarcticum, a ſuo polo ſphæræ partes quadraginta vnam, ſi modo arcus tropici ſupra horizontẽ exſtans, hoc eſt maximus dies, partiũ illarũ erit quinque, quarũ totus tropicus & totus dies naturalis eſt octo. Nam tali ſphæræ poſitione tanta longiſſimi diei quantitas ſeruatur, ſicut paulo poſt diſcemus. His expoſitis veniamus ad propoſitũ. Baſis igitur eſt abſis illa columellis ſuſtẽtata, quæ horizõtem repre-

τοῦ δράκοντος ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν αἰεὶ φανερῶν βούλεται εἶναι. οὗτος γὰρ καὶ μόνος διὰ τῆς βορείας κοινῆς τομῆς τοῦ τε ἀνατολικοῦ ἡμικυκλίου τοῦ ὁρίζοντος, καὶ τοῦ δυτικοῦ τὴν περιφορὰν ποιεῖται. ἐπὶ δὲ τούτου καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν, ὅμοιόν τε καὶ ἴσον ὄντα τῷ ἀρκτικῷ ἐννοητέον. δυνατόν δέ ἐστι καὶ ἑτέρως περὶ τῶν δύο κύκλων τούτων, ἐξ αὐτῶν πάλιν τῶν Ἀρατείων παραμυθήσασθαι· τὴν δὲ τοῦ γάλακτος ζώνην, οὐκ ἐντακτέον, ἐπειδὴ πρὸς τῷ ποικίλην εἶναι; οὐδὲ πολλὴν περὶ αὐτῆς ἐκβάλλει μνήμην. ὅτι δὲ ποικίλη ἐστὶ, καὶ περιεργοτέρας ἐπιστάσεως δεομένη, δῆλον ἐξ ὧν καὶ Πτολεμαῖος ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ τῆς συντάξεώς φησιν· οὐ γὰρ ὁμαλή τίς ἐστιν, οὐδὲ τεταγμένη, ἀλλὰ καὶ τῷ πλάτει, καὶ τῷ χρώματι, καὶ τῇ πυκνότητι, καὶ τῇ θέσει, διάφορος. δεῖ δὲ, ἑκάτερον μὲν τῶν τροπικῶν, ἀπέχειν τοῦ ἰσημερινοῦ μεγίστου ὄντος τὰς δεδειγμένας τῷ Πτολεμαίῳ ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῆς συντάξεως, μοίρας κδ΄ ἑκάτερον δὲ τῶν ἄλλων, λέγω δὴ τόν τε ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν, ἀπέχειν τοῦ καθ᾽ ἑαυτὸν πόλου τῆς σφαίρας, μοίρας μα΄. εἴγε μέλλει συμφώνως τῷ Ἀράτῳ τὸ ὑπὲρ γῆν τμῆμα τοῦ θερινοῦ, τουτέστιν ἡ μεγίστη ἡμέρα, τοιούτων εἶναι πέντε· οἵων, ὅλος ὁ θερινὸς, τουτέστιν ὅλον τὸ νυχθήμερον, ὀκτώ. κατὰ γὰρ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, καὶ τὸ τοσόνδε μέγεθος τῆς μεγίστης ἡμέρας σώζεται, ὡς ὀλίγῳ ὕστερον μαθησόμεθα. τούτων δὲ οὕτως ἡμῖν διειλημμένων, ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. στάσις μὲν οὖν ἡ ἐπὶ τοῖς κίοσιν ἴτυς, ἡ δὴ καὶ ὁρίζοντος τάξιν ποιεῖται· καὶ ἕτερος δὲ, ἴσος μὲν τῇ

βάσει, καὶ φέρων τὴν σφαῖραν κρικῶν. μεσημβρινοῦ δὲ λέγει τάξιν ἐπέχων, ὁμοίως μὲν ταῖς ἐν ταῖς ἄλλαις σφαίραις γίνονται· ἐπιμελῶς δὲ καὶ τεχνικῶς οὕτως, ὥστε τὴν σφαῖραν πάντοθεν μὲν ἴσον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς κοίλης ἐπιφανείας τοῦ τε ὁρίζοντος καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ· διχοτομεῖσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας. τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν καὶ ὁ μεσημβρινὸς μέσην τε καὶ κατὰ διάμετρον τὴν σφαῖραν δίχα τέμνων τὸν ὁρίζοντα, καὶ αὐτὸς διχοτομεῖται ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας. ἔχοντες δὲ πρότερον τοῦ ὑπὲρ γῆν ἐσομένου ἡμικυκλίου, ὡς ἔθος, μίαν πλευρὰν εὐθείαις γραμμαῖς κατὰ διάμετρον κειμέναις εἰς τὰς μοίρας διῃρημένην, τουτέστιν εἰς ρπ' ἴσα τμήματα πρὸς τὴν τῶν ἐξαρμάτων, ἤτοι κλιμάτων ἐπίγνωσιν. καὶ χρώσαντες τὴν σφαῖραν, ἐὰν ᾖ ξυλίνη, καὶ παραπλάσαντες, πρῶτον μὲν γύψῳ ἢ κηρίῳ, ὥστε καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ῥαγάδας, ἐὰν ἄρα τύχωσι, θεραπεῦσαι. ἔπειτα δὲ ξηραινομένου τούτου δηλαδὴ, καὶ ἄλλῳ βαθεῖ τινὶ χρώματι ἐπαλείψαντες, οἷον τῷ καλουμένῳ λαζουρίῳ, ἀφιστάντες δηλονότι μετὰ τὸ ξηρανθῆναι, ἐπὶ τοῦ διῃρημένου τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμικρικίου ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου, μοίρας μά. κατατίθεμεν κατὰ τοῦ ἑτέρου πέρατος παρὰ τὴν τῶν μά μοιρῶν διαστάσεως, τουτέστι κατὰ τῆς ἀφοριζούσης ἐν τῇ διῃρημένῃ τοῦ ἡμικρικίου πλευρᾷ τὴν τῶν μά μοιρῶν περιφέρειαν, βελόνην τινὰ, ὀρθὴν μὲν πρὸς τὴν κυρτὴν καὶ τὴν κοίλην τοῦ ἡμικρικίου ἐπιφάνειαν, τουτέστι νεύουσαν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς σφαίρας· τέμνουσαν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον καὶ διεισδύνουσαν τὰ περὶ τὴν σφαῖραν χρώμα-

τα

repræſentat. Alius circulus æqualis baſi fert ſphæram armillarum, eſtq; vice meridiani. Fiunt hi circuli ſimiliter in hac atque in aliis ſphæris; diligenter vero & artificialiter ita vt ſphæra vndiq; æquabiliter diſtet a concaua ſuperficie horizontis & meridiani, & in partes diſpeſcatur duas æquales a ſuperiore horizontis ſuperficie. Id quod fiet ſi meridianus ſphæram mediam horizontemque bifariam ſecundum diametrum ſecans, ipſe viciſſim horizontis ſuperiore ſuperficie eodem modo ſecetur. Sit deinde hemicyclium meridiani, vt aſſolet, ſupra horizontem extans, in vno latere rectis lineolis ad centrum globi directis, & ſecundum eius diametrum ductis diuiſum, paribus ſectionibus in centum octoginta partes, ad eleuationem poli climatumque rationem cognoſcendam. Coloretur atque incruſtetur ſphæra gypſo aut ceruſſa, ſi lignea eſt, vt eius rimulæ & lacunulæ, ſi quæ fuerint, compleantur complanenturque. Poſt ſiccato hoc colore alioque ei craſſiore inducto, qualis eſt, quem lazurium vocant, & hoc quoque ſiccato, numeremus in meridiani ſemicirculo a polo boreio quadraginta vnam partes. Quæ vbi finiuntur, ibi per poſtremam, & a polo longiſſime diſtantem, figatur acus per meridianum ad angulos æquales in vtraq; eius ſuperficie conuexa & concaua, nempe directa ad centrũ ſphæræ, & aliquo vſque in colorem ſphæræ inductum

intrans. Qua acu manente immota, si circumegerimus sphæram vna reuolutione, vt idem punctum, a quo reuolutio cœpit, eodem, videlicet ad meridianum redierit, detornauerimus circulum respondentem secundum Aratum circulo arctico. Quoniam secundum hunc, vti diximus, abest circulus arcticus a polo boreio partes 41. Itidem interuallo 90 partium a polo siue boreio siue austrino describemus Æquatorem. Rursum ab austrino polo distantiâ partiũ 41 describemus circulũ antarcticũ æqualem ac similem arctico. Ad hæc interstitio viginti quatuor partiũ ab Æquatore, in linea eum directa transeũte, signabimus boream versus tropicum æstiuum, austrum versus tropicum hibernum. Horum enim vterq; vti diximus, distat ab æquatore partibus viginti quatuor. Rursum interuallo viginti quatuor partiũ in meridiani semicirculo a polo boreio numeratarũ, quantũ & tropici ab æquatore absunt, capiamus aliquod punctũ in superficie sphæræ, quod sit pro polo zodiaci: a quo per polum boreium ducatur circuli maximi latus seu arcus ad tropicũ Cancri, ad designandum in eo punctũ, per quod describemus zodiacum, alterum quoque tropicum ex aduerso attingentem, bipertiendumque æqualiter ab æquatore. Vbi porro eum diuiserimus in duodecim partes æquales, factis dodecatemoriorum initiis ab intersectionibus, quas capit ab æquatore, & a contactibus vtriusque tropici, designabimus sex circulos colore alio aliquo, quam quo sphæra est obducta, scribentes albo vel alio fortuito

colore,

ρα. ἐὰν ἄρα ταύτης μενούσης ἀκινήτου περιστρέψωμεν
τὴν σφαῖραν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, τουτέστιν ἐπὶ
μίαν στροφὴν αὐτὴν κινήσωμεν, ἐκτορνευθήσεται ἡ-
μῖν κύκλος τὴν αὐτὴν τάξιν ἔχων καὶ ὁμοταγὴς τῷ
κατὰ τὸν Ἄρατον ἀρκτικῷ κύκλῳ· καὶ γὰρ κατ᾽ αὐτόν, ὡς
ἔφαμεν, ὁ ἀρκτικὸς κύκλος ἀπέχει ἀπὸ Βορείου πό-
λου μοίρας μα. ὁμοίως δὲ ἀποστάντες, ἀπὸ μὲν τοῦ Βο-
ρείου ἢ νοτίου πόλου μοίρας ἐννενήκοντα, γράψομεν τὸν
ἰσημερινόν· ἀπὸ δὲ τοῦ νοτίου, μοίρας πάλιν μα, γράψο-
μεν τὸν ἀνταρκτικὸν ἴσον τε καὶ ὅμοιον ὄντα τῷ ἀρκτικῷ.
Εἶτα δὲ ἀφιστάντες μοίρας κδ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν ἰσημερινὸν
εὐθείας, ἐπὶ μὲν τὸ βόρειον μέρος χαράξομεν τὸν
θερινὸν τροπικόν· ἐπὶ δὲ τὸ νότιον, τὸν χειμερινὸν
τροπικόν· καὶ γὰρ καὶ τούτων ἑκάτερος, ὡς ἔφαμεν, ἀπ-
έχει ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μοίρας κδ. πάλιν δὲ ἀποστάν-
τες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἡμικυκλίου καὶ ἀπὸ τοῦ Βορείου πόλου, μοί-
ρας κδ, ὅσον καὶ οἱ τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ διεστή-
κασι. λάβωμέν τι σημεῖον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς
σφαίρας, ᾧ πόλῳ χρησάμενοι, διαστήματι δὲ τῇ τοῦ
πόλου πλευρᾷ τοῦ εἰς τὸν μέγιστον κύκλον ἐγγραφομέ-
νου· γράψομεν δὲ διὰ τοῦ διαστήματος τοῦ λεγομένου καρκί-
νου, τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ἐφαπτόμενον δηλονότι τῶν
τροπικῶν, διχοτομούμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ. ὃν εἰς
ιβ ἴσα μερίσαντες τὰς ἀρχὰς τῶν δωδεκατημορίων,
ἀπό τε τῶν κατὰ τὸν ἰσημερινὸν αὐτοῦ τομῶν, καὶ τὴν πρὸς
τοῖς τροπικοῖς αὐτοῦ ἐπαφὴν ποιησάμενοι, σημειωσό-
μεθα, τοὺς μὲν ἓξ κύκλους ἑτέρῳ τινὶ παρὰ τῷ βαθεῖ
χρώματι· γράψομέν τε λευκῷ τινὶ εἰ τύχοι, καὶ ξαρίῳ

χρώματι, πρὸς τὸ μετὰ τὴν χρείαν διὰ χερῶς ἀπαλειφθῆναι δύνασθαι, πρὸς μὲν τῇ πρὸς τὸν θερινὸν ἐπαφῇ τὸ τοῦ καρκίνου ὄνομα, διὰ τὸ ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦ κατὰ καρκίνον δωδεκατημορίου· πρὸς δὲ τῇ ἐφεξῆς διαιρέσει καὶ ἐπ' ἀνατολὴν τὸ τοῦ λέοντος ὄνομα, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ἡ διαίρεσις, πέρας μέν ἐστι τοῦ καρκίνου, ἀρχὴ δὲ τοῦ κατὰ τὸν καρκίνον δωδεκατημορίου· πρὸς δὲ τῇ τρίτῃ πάλιν καὶ ἐπ' ἀνατολὰς τὸ τῆς παρθένου, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἀκολούθως ἕως οὗ πάντων τῶν δωδεκατημορίων τὰ ὀνόματα, κατὰ τὸν οἰκεῖον τόπον σημειωσόμεθα. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐὰν χαλάσωμεν τὸν κατὰ τὸν μεσημβρινὸν διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἐντομῶν, δηλαδὴ εἰς τὴν βάσιν οὕτως, ὥστε ἑκάτερον τῶν μικρῶν κύκλων, τουτέστι τόν τε ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν, στρεφομένης τῆς σφαίρας ἅπτεσθαι τῆς ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας, καὶ τῆς κάτω· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρκτικὸν τῆς ἄνω, τὸν δὲ ἀνταρκτικὸν τῆς κάτω, εὔδηλον ὅτι ὁ θερινὸς καὶ ὁ χειμερινὸς, ἑκάτερος διαιρεθήσεται ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας καὶ τῆς κάτω, κατὰ λόγον τῶν ιε' πρὸς τὰς θ', τουτέστιν, ἔσται, ἐπὶ μὲν τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, τὸ μὲν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα καὶ ὡσανεὶ τῆς ἡμέρας τμήματα τοιούτων ιε' ὡρῶν· οἷον, ἔστω ὅλος ὁ κύκλος, τουτέστι τὸ νυχθήμερον, κδ'· τὸ δὲ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα καὶ τὸ τῆς νυκτὸς διάστημα, ὡρῶν θ'· ἐπὶ δὲ τοῦ χειμερινοῦ, ἀνάπαλιν· τὸ μὲν ὑπὲρ γῆν, θ'· τὸ δὲ ὑπὸ γῆν, ιε'. κατὰ γὰρ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, τουτέστιν ἐφ' ἧς ὁ μέγιστος τῶν ἀεὶ φαινομένων κύκλων, μα' μοίρας ἀπὸ τοῦ πόλου διέστηκε· καὶ τοιαύτη τομὴ τῶν κύκλων γίνεται,

ὡς

colore (qui post vsum deletilis sit) ad contactum mutuum tropici æstiui & zodiaci, nomen cancri, quia ibi initium est dodecatemorii Cancri: ad sequentem distinctionem orientem versus nomen Leonis, quia hæc distinctio finis est Cancri, & principium dodecatemorii sequētis Cancrum: rursus ad tertiam distinctionem orientem versus nomen virginis, atque ita deinceps, quoad omnium dodecatemoriorum nomina debito loco notata fuerint. Quibus ita paratis, si meridianum mouerimus in horizontis intersectionibus, & in sua basi, ita vt vterque minorum circulorum, puta arcticus & antarcticus, circumuoluta sphæra attingat horizontem, hic eius superficiem infra, ille supra, manifestum est, quod ambo tunc tropici diuidentur ab horizontis supera & infera superficie, ea ratione, qua sunt quindecim ad nouem, hoc est, erit æstiui tropici segmentum supra horizontem, arcus scilicet diurnus, horarum talium quindecim, qualium totus circulus, scilicet dies naturalis, est viginti quatuor: segmentum sub horizonte, & noctis spacium, horarum nouem. Contra in tropico hyberno segmentum supra terram erit nouem, infra quindecim. Secundum hanc enim sphæræ positionem, nempe vt maximus perpetuo apparentium circulorum quadraginta vna partibus a polo se extendat, fit hæc talis circulorum sectio,

id quod demonſtrat Ptolemæus in ſecũdo Conſtructionis. Eadem autem eſt ratio quindecim ad nouem, quæ quinque ad tria. Nam quinque continent ternarium totum & eius beſſem, duo: ſicut 15 continent nouenarium totum, & eius beſſem, ſex. Vt proinde ſecundum hanc ſphæræ poſitionem, qualium partium ſegmentum tropici æſtiui ſupra horizontem eſt quinque, talium quod infra, ſit trium: & qualium ſegmentum tropici hiberni ſupra horizontem eſt trium, talium quod infra, ſit octo; & hoc iis quæ Aratus tradit conſonum eſt. Inſiſtente meridiano ad eum, quem diximus modum, baſi; ſi conuerterimus ſphæram, vſque dum principium dodecatemorii Cancri oriatur per planum & ſuperficiem ſuperam horizontis, fixerimuſque ſphæram immobilem cera vel reſina, deſcribemus rurſus in ea circulum tranſeuntem per principium Cancri in eodem plano vbique æquabilem factum horizonti, ſecundum dicti dodecatemorii ortum. Deſcribemus autem eum acu circumducta per totum horizontis ambitum, ita eam admouentes, vt quem inſcribimus ſphæræ circulum, is in eodem, vt diximus, plano ſit, quo horizontis ſupera ſuperficies. Paruis etiam literis notabimus ſuper ſemiſſe huius circuli orientali, Cancri oriens: ſuper ſemiſſe occidentali, Cancri occidens, ad ſignificandum his literis circuli ſemiſſibus ſuperſcriptis, quod

hoc

ὡς δείκνυσιν ὁ Πτολεμαῖος ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς
συντάξεως. ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶ τῶν ιε΄ πρὸς τὰ θ΄· καὶ
ὁ τῶν ε΄, πρὸς τὰ τρία· καὶ γὰρ ὁ πέντε ἔχει ὅλον τε τὸν γ΄, καὶ
τὸ δίμοιρον αὐτοῦ, τὰ δύο· ὥσπερ ὁ ιε΄ ἔχει ὅλον τὸν θ΄, καὶ
τὸ δίμοιρον αὐτοῦ τὰ ἕξ. ὥστε κατὰ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς
σφαίρας, οἷον μὲν ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τὸ ὑπὲρ
γῆν τμῆμα ε΄, τοιοῦτον τὸ ὑπὸ γῆν, γ΄· οἷον δὲ ἐπὶ τοῦ
χειμερινοῦ, τὸ ὑπὲρ γῆν τρίτον, τοιοῦτον τὸ ὑπὸ γῆν
ε΄, συμφώνως τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεγομένοις. ἐπελ-
θόντες εἰς τὴν βάσιν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον τοῦ ἰσημερι-
νοῦ, εἰ περιστρέψαιμεν τὴν σφαῖραν, ἕως οὗ ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ
τὸν καρκίνον δωδεκατημορίου ἀνατείλῃ ἐν τῷ αὐτῷ
ἐπιπέδῳ γινομένη τῇ ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείᾳ,
ἀσφαλισάμενοί τε τὴν σφαῖραν, τουτέστι κηρῷ ἢ ἑ-
νὶ τοιούτῳ ἀκινητόν τε αὐτὴν ποιήσαντες, γράψομεν
πάλιν ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλον ἐρχόμενον διὰ τῆς ἀρ-
χῆς τοῦ καρκίνου, ὁμοταγῆ δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ
γινόμενον, πάντοτε τῷ ὁρίζοντι κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου
δωδεκατημορίου ἀνατολήν· γράφομεν δὲ αὐτὸν βε-
λόνῃ τινὶ, περιφέροντες μὲν αὐτὴν, καθ' ὅλης τῆς τοῦ ὁ-
ρίζοντος περιφερείας. οὕτως δὴ αὐτὴν σχηματίζον-
τες, ὥστε τὸν δι' αὐτῆς ἐγγραφόμενον ἐν τῇ σφαίρᾳ κύ-
κλον ἐν τῷ αὐτῷ, ὡς ἔφαμεν, ἐπιπέδῳ γίνεσθαι τῇ ἄ-
νω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείᾳ. ἐπιγράψαντες τὸν κύ-
κλον δι' ὀλίγων γραμμάτων, κατὰ μὲν τὸ ἀνατολικὸν
αὐτοῦ ἡμικύκλιον, Καρκίνου ἀνατολικόν· κατὰ δὲ τὸ δυ-
τικὸν, Καρκίνου δυτικὸν, τουτέστι σημειωσάμενοι ἐπὶ τῶν
ἡμικυκλίων, καὶ γράψαντες γράμματά τινα, οἷον ὅτι,

τοῦτο μέν ἐστι τὸ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ καρκίνου, τουτέστιν ὅταν ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ τὸν καρκίνον δωδεκατημορίου ἀνατείλῃ. ποῖον μὲν τῆς σφαίρας ἡμισφαίριον ὑπὲρ γῆν ἐστὶ, ποῖον δὲ ὑπὸ γῆν. γράψομεν δὲ ἐπὶ τῶν ἡμικυκλίων τὰ γράμματα.

ΠΩΣ ΔΕΙ ΙΣΤΑΝ ΣΦΑΙΡΑΝ.

Ο ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ ὁμοίως τῷ κόσμῳ θεῖναι τὴν σφαῖραν, τὸν πόλον τῆς σφαίρας πρὸς βορέαν τρεπέτω. ὁ βουλόμενος τὴν φορὰν ποιεῖν τοῦ οὐρανοῦ, ὑπὸ τῇ δεξιᾷ τὸν πόλον ἔχων, στρεφέτω ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τοὐναντίον τὴν σφαῖραν. ὁ θέλων ποιεῖν ἀνάπλασιν στρεφέτω αὐτὸν εἰς τοὐναντίον. Οἱ μὲν, εὐθὺς παραγράφουσι τοῦ ποιήματος τὰ φαινόμενα· οἱ δὲ ἀκριβεῖς, τὴν διάθεσιν καὶ κίνησιν τῆς σφαίρας. ἡ μὲν γὰρ διάθεσις, διασαφεῖ τὸ ποίημα· τὸ δὲ ποίημα δηλοῖ τὰ φαινόμενα· ἀλλὰ καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ θέσις τῆς σφαίρας, τὰς ἀρχὰς καὶ ἀναφορὰς ὅλων τῶν φαινομένων περιέχουσι, καὶ πᾶσαν ἑξῆς τὴν θεωρίαν σαφῆ, καὶ ἑτοίμην παρέχουσι πάντως καὶ συνεπομένην. Ὅμηρον μὲν οὖν εἶδος γραφέων βλάπτει, τὸ βιβλιογράφων· Ἄρατον δὲ δύο, βιβλιογράφων τε καὶ ζωγράφων· ὧν τὰ ἁμαρτήματα, τῶν Ἀράτου θεωρημάτων ἐγκλήματα ποιοῦσιν οἱ κουφότεροι, διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ παντὸς λόγου καὶ τῆς ἀληθείας περὶ σφαίρας. Σφαῖρα ἐστὶ σχῆμα στερεὸν, ὑπὸ μιᾶς ἐπιφανείας περιεχόμενον, πρὸς ἣν ἀφ' ἑνὸς σημείου τῶν ἐντὸς τῆς σφαίρας κειμένων, πᾶσαι αἱ προσπίπτουσαι εὐθεῖαι πρὸς τὴν αὐτῆς περιφέρειαν, ἀλλήλαις εἰσὶν ἴσαι. τὸ δὲ σημεῖον τοῦτο κέντρον καλεῖται, ὅ ἐστιν ἡ γῆ. Κύκλοι παράλληλοι πέντε, ἀρκτῷος,

hoc ſit circa ortum Cancri, id eſt, quando principium dodecatemorii Cancri oritur, quale tum hemiſphærium ſit ſupra terram, quale infra.

Deſunt plurima.

Quomodo ſphæra ſtatuenda ſit.

Qui ſphæram congruenter mundo ſtatuere vult, is polum ſphæræ ad ſeptentrionem vertat. qui cæli agitationem & motum repræſentare vult, is polum ad dextram habens, voluat ſphæram a ſe in aduerſum: qui vero contrarium demonſtrare vult, is voluat eam ad ſe. Imperitiores deſcribunt phænomena (id eſt apparentia) ante fabricationem ſphæræ: ſolertiores vero præmittunt his ideam & motum ſphæræ. Idea enim ſphæræ monſtrat eius fabricationem, fabricatio oſtendit phænomena. Sed & poſitus & motus ſphæræ principia & aſcenſus omnium phænomenorum complectitur, totamque deinceps ſpeculationem manifeſtam, paratam & conſequentem præſtat.

Porro Homero vnum ſcribentium genus nocet, videlicet librarii: Arato autem, præter librarios, etiam pictores. Quorum errori vitia in Arati theorematibus extantia imputantur, ceu omnis rationis & veritatis ſphærę ignaris. Sphęra eſt figura ſolida, vna ſuperficie contēta, in quam ab vno puncto eorum quæ intra ſphæram ſunt omnes rectæ lineæ incidētes inter ſe ſunt æquales. Id punctum centrum appellatur, quod eſt terra. Circuli paralleli quinque, Arctous

qui & Boreius, ſemper apparens: Tropicus æſtiuus, quando Sol in Cancro eſt: Æquator, quando Sol in Ariete eſt: Tropicus hibernus, quando Sol in Capricorno: Antarcticus, qui & auſtrinus. Ibi quæ zona vocatur. Circuli obliqui, zodiacus & lacteus. Extrema axis vocantur poli. Horizon eſt, qui diſcernit hemiſphærium quod eminet ſupra terram ab eo quod latet infra. Axis dicitur, quia circum eum cœlum rotatur: Poli, quoniam circum eos cælum verſatur. Axem hunc aiunt eſſe, quem poeta Atlantem vocat. Cælum eſt quod continet omnia præterquam ſeſe. Hemiſphærium vnum eſt ſupra terram, alterum infra: cœlum omni tempore conuertitur & mouetur. Tantum autem extat hæc cœli pars ſupra terram, quantum oppoſita terræ pars, videlicet tartarus hinc abeſt: vlterius ab illa parte ſubterranea vbi tartarus eſt, alterũ cœli hemiſphæriũ tantundẽ diſtat. Heſiodus enim de natura loquens, inquit, Nouem noctes totidemque dies ferrea incus cœlitus delapſa, decimo die ad terram peruenerit. Deinde quod ad æqualem profunditatem terræ, inquit: Nouem quoque noctes totidemque dies ferrea incus a terra cadens, decimo ad tartarum peruenerit. Ergo quod a tartaro eſt interſtitium vſque ad cœli hemiſphærium ſubterraneum, æquat profunditatem terræ, ita vt per triginta dies incus ſuo caſu emetiri poſſit axem mundi ab vno eius extremo ad alterum. Conuertitur & defertur cælum ab oriente in occidentem.

Diuiſio

καὶ βόρειος, καὶ ἀειφανής· θερινὸς τροπικὸς, ὅτε ὁ ἥ-
λιος καρκίνῳ· ἰσημερινὸς, ὅτε ὁ ἥλιος κριῷ· χειμερι-
νὸς τροπικὸς, ὅτε ὁ ἥλιος αἰγοκέρωτι· ἀνταρκτικὸς, ὁ
καὶ νότιος, ἔνθα ἡ καλουμένη ζώνη. κύκλοι λοξοὶ, ὁ ζω-
διακὸς, καὶ ὁ γαλαξίας. τὰ πέρατα τοῦ ἄξονος ἑκατέ-
ρωθεν, πόλοι καλοῦνται· ὁρίζων, ὁ τέμνων τό τε ὑπὲρ
γῆν ἡμισφαίριον, καὶ τὸ ὑπὸ γῆν. καὶ ἄξων λέγεται,
ἐπεὶ περὶ αὐτὸν ὁ οὐρανὸς ἄγεται. πόλοι δὲ ἐπεὶ περὶ
αὐτοῖς ὁ οὐρανὸς πολεῖται καὶ στρέφεται. τοῦτον δὲ τὸν ἄξο-
να φασὶν εἶναι, τὸν παρὰ τῷ ποιητῇ Ατλαντα καλού-
μενον. Οὐρανὸς δέ ἐστιν ὁ περιέχων τὰ πάντα, πλὴν
αὐτοῦ. σφαιρίον ἐστὶν ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ
γῆν· διὰ πάσης δὲ ὥρας στρέφεται καὶ κινεῖται. τοσοῦ-
τον δὲ τὸ ὑπὲρ γῆν μέρος τοῦ οὐρανοῦ ἀπέχει τῆς γῆς,
ὅσον καὶ ἡ γῆ πρὸς τὸ ἕτερον μέρος, ἤγουν τὸν τάρταρον·
εἶτα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, τοῦ ταρτάρου, τοῦ ὑπὸ τὴν
γῆν. ἄλλο μέρος τοῦ οὐρανοῦ πάλιν ὁμοίως διέστηκεν·
ὁ γὰρ Ησίοδος φυσικευόμενός φησιν,

Εννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων,
Οὐρανόθεν κατιὼν, δεκάτῃ δ' ἐς γαῖαν ἵκοιτο.

εἶτα πρὸς τὸ ἴσον βάθος τῆς γῆς·

Εννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων,
Γαίηθεν κατιὼν, δεκάτῃ ἐς τάρταρ' ἵκοιτο. Λοιπὸν
τοίνυν καὶ τὸ ἀπὸ ταρτάρου ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν ἡμισφαι-
ρίου διατεῖνον, μέγεθος τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον τὸ τῆς γῆς
βάθος· ὥστε διὰ τριάκοντα ἡμερῶν, τὰς δύο ἀρχὰς
τοῦ ἄξονος δυνάσθαι διανύσαι τὸν ἄκμονα. στρέφεται δὲ
καὶ καταφέρεται ἐπὶ δυσμὰς ὁ οὐρανὸς ἀπὸ ἀνατολῶν.

ΔΙΑΙΡΕ-

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΣΦΑΙΡΑΣ.

ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ἡ σφαῖρα, εἰς τε τὰ νότια, καὶ βόρεια, καὶ τὰ βορείων βορειότερα· ἐξ ὧν καὶ τὴν ἀρχὴν ποιεῖται, ἢ καθ' ὃ ὑψηλὰ ὄντα, φανερά εἰσιν· ἢ διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην· ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ Διός, ἐκεῖθεν ἤρξατο· ὁ γὰρ ἀρκτικὸς κύκλος περιέχει τὰς ἄρκτους, καὶ τὸν δράκοντα· περὶ ὧν φέρεται ἱστορία ἥδε· τὸν Δία ἐν Κρήτῃ τεχθέντα, δύο νύμφαι ἐκεῖσε ἀνέτρεφον· καὶ ἡ μὲν, Ελίκη ὠνομάζετο· ἡ δὲ Κυνόσουρα. Κρόνου δὲ ἐπελθόντος ποτὲ, ὁ Ζεὺς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα παραλογισάμενος, τὰς μὲν νύμφας μετέβαλεν εἰς ἄρκτους, αὐτὸς δὲ εἰς δράκοντα μετεβέβλητο· εἶτα τῆς βασιλείας ἀντιλαβόμενος, τὸ σχῆμα ἀνεστήριξε, φημὶ δὴ τὰς νύμφας καὶ ἑαυτόν. Ζητεῖται δὲ, πότερον ὁ Ζεὺς σῶμα, ἢ πρᾶγμά ἐστι· καὶ πότερον ψυχή, ἢ νοῦς, ἢ κρείττων τις δύναμις, καὶ ὑπερουράνιος, καὶ ἀκίνητος καθ' ἑαυτόν. ὁ γάρτοι Αρατος κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν εἴρηκε τοῦ Διὸς τοὔνομα, ὡς ἂν τῶν ὄντων βάσιν· δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ ὅτι δι' ὅλου τοῦ κόσμου ἡ πρόνοια χωρεῖ τοῦ θείου, καὶ αὐτὸς διὰ παντὸς ἔρχεται τοῦ κόσμου, συνέχων αὐτόν· ἢ κατὰ μὲν τὰς ἐπωνυμίας αἰνίττεται αὐτοῦ, ἃς ἐφ' ἑκάστῃ πράξει εἰς θεὸν ἀναφέροντες οἱ ἀρχαῖοι, τὰ καλῶς γινόμενα ὥς εἰσι, φασὶ, γενέτωρ, φράτριος, ὁμόγνιος, ἑταιρεῖος, φίλιος, ἱκέσιος, ξένιος, ἀγοραῖος, βουλαῖος, βρονταῖος, καὶ τὰ ὅμοια.

Diuisio sphæræ.

Diuiditur sphæra in austrina, in boreia, & in nagis boreia. A magis boreiis initium facit Ara us, vel quia cõspicua sunt propter altitudinem, el quia habitationi nostræ propinqua: vel ex- rsus inde est in honorem Iouis. Quoniam cir- ulus arcticus ambas complectitur Vrsas cum Dracone, de quibus hæc narratur fabula. Iouem n Creta natum, duæ nymphæ ibi nutrierunt, quarum vna Helice appellata fuit, altera Cynos- ura. Saturno aliquando superueniente, Iupiter patrem decipiens nymphas transformauit in Vrsas, ipse in Draconem cõuersus. Postmodum potitus regno figuras illas, nymphas inquam, & sese inter sidera collocauit. Cæterum quæritur, an Iupiter corpus sit an actus, & vtrum anima vel mens, an præstantior quædam vis extra su- praque cœlum immota per se. Aratus enim iux- ta vulgi opinionem, nomen Iouis expressit ceu entium fundamentum. Alterutrum horũ duo- rum est, quod aut totum mundum permeet pro- uidentia numinis, & ipse peruadat totum mun- dum eum continens: aut cognominibus illius prisci per ænigma, & recte significarunt, vnam- quamque rem bonam ad Deum referendam es- se, appellantes eum genitorem, tribulem, genti- litium, socialem, amicabilem, supplicum pa- tronum, hospitalem, forensem, consiliari- um, tonantem, aliisque id genus nominibus.

Cætera desunt.

ARATI PHAENOMENA.

M. T. CICERONE INTERPRETE.

A*B IOVE musarum primordia.*

*

Ergo vt oculis aſſidue videmus, ſine vlla mutatione aut varietate,

10 *Cætera labuntur celeri cæleſtia motu,*
Cum cæloque ſimul noctesque diesque feruntur.

*

Extremusque adeo duplici de cardine vertex
15 *Dicitur eſſe Polus.* *

Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes.

Ex his altera apud Graios Cynoſura vocatur,
Altera dicitur eſſe Helice. *

20 Cuius quidem clariſſimas ſtellas totis noctibus cernimus,

Quas noſtri Septem ſoliti vocitare triones.

Paribusque ſtellis ſimiliter diſtinctis, eundem cæli verticem luſtrat parua Cynoſu-
25 ra. *

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis ſtellis diſtincta refulget,
Et late prima confeſtim a nocte videtur.
Hæc vero, parua eſt, ſed nautis vſus in hac eſt:
30 *Nam curſu interiori breui conuertitur orbe.*

Et quo ſit earum ſtellarum admirabilior aſpectus. *

Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superaque reuoluens
Sese, conficiensque sinus e corpore flexos.

Eius cum totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis atque ardor oculorum. 5

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucibusque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti sidere lucet: 10
Obstipum caput & tereti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus. *

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit, 15
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

Id autem caput *

Attingens defessa velut mœrentis imago.
Vertitur * quam quidem Græci 20
Ev γόνασιν vocitant, genibus quod nixa feratur.
Hic illa eximia posita est fulgore corona.

Atque hæc quidem a tergo

* *propter, caput Anguitenentis*
Quem claro perhibent ὀΦιοῦχον nomine Graij. 25
Huic supera duplices humeros affixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.
Hic pressu duplici palmarum continet Anguem
Eius & ipse manet religatus corpore toto.
Namque virum medium Serpens sub pectora cingit: 30
Ille tamen nitens grauiter vestigia ponit,
Atque oculos vrget pedibus pectusque Nepai.

Septen-

Septentriones autem ſequitur
Arctophylax vulgo qui dicitur eſſe Bootes,
Quod quaſi temone adiunctam præ ſe quatit Arcton.
Huic Booti enim
* *Subter præcordia fixa tenetur*
Stella micans radiis, Arcturus nomine claro.
* Cui ſubiecta fertur
Spicum illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo.
*
Malebant tenui contenti viuere cultu.
*
Ferrea tum vero proles exorta repente eſt:
Auſaque funeſtum prima eſt fabricarier enſem,
Et guſtare manu victum domitumque iuuencum.
*
Et natos Geminos inuiſes ſub caput Arcti.
Subiectus mediæ eſt Cancer: pedibusque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens e corpore flammam.
*
Nauibus aſſumptis fluitantia quærere apluſtra
*
Auriga
Sub læua geminorum obductus parte feretur,
Aduerſum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet. *
Verum hæc eſt magno atque illuſtri prædita ſigno.
Contra, hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem,
Cuius ſub pedibus *
Corniger eſt valido connixus corpore Taurus.
* Eius caput ſtellis conſperſum eſt frequentibus:
Has Græci ſtellas ὑάδας vocitare ſuerunt.

* Minorem autem Septentrionem Cepheus passis palmis a tergo subsequitur:

Nanque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

* Hunc antecedit

Obscura specie stellarum Cassiepeia.

*

Hanc autem illustri versatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aspectum mœsta parentis.
Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, stellaque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Æternum ex astris cupiens connectere nodum.

*

Exin contortis Aries cum cornibus hæret.

*

E quibus hinc subter possis cognoscere fultum.
Iam cæli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.
Et prope conspicies paruum sub pectore claro
Andromedæ signum, Δελτωτὸν dicere Graij
Quod soliti, simili quia forma littera claret.
Huic spatio ductum simili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris. nam non minor illis,
Sed stellis longe densis præclara relucet.
Inferior paulo est Aries, & flamen ad austri
Inclinatior. Atque etiam vehementius illi
Pisces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horrisonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum e caudis duplices velut esse catenæ
Dicuntur, sua diuersæ per lumina serpunt,
Atque vna tandem in stella communiter hærent,
Quem veteres soliti cælestem dicere Nodum.

Andro-

Andromedæ læuo ex humero si quæsere perges,
Adpositum poteris supera cognoscere piscem.
E pedibus natum summo Ioue Persea vises,
Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
Qua summa ab regione Aquilonis flamina pulsant.
Hic dextram ad sedes intendit Cassiepeiæ,
Diuersósque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapsus repente,
In cælum victor magnum sub culmina portat.
At propter læuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ septem vulgo perhibentur more vetusto
Stellæ, cernuntur vero sex vndique paruæ:
At non interiisse putari conuenit vnam,
Sed frustra temere a vulgo ratione sine vlla
Septem dicier, vt veteres statuere poetæ,
Æterno cunctas æuo qui nomine dignant:
Alcyone, Meropeque, Celeno, Taygeteque,
Electra, Steropeque, simul sanctissima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
At magnum nomen signi clarumque vocatur,
Propterea quod ad æstatis primordia claret,
Et post hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet vt mandent mortales semina terris.
Inde Fides leuiter posita & conuexa videtur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta sede locasse.
Hæc genus ad læuum Nisi delapsa resedit,
Atque inter flexum genus & caput Alitis hæsit.
Nanque est Ales auis, lato sub tegmine cæli
Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis.
Altera pars huic obscura est & luminis expers,

Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quotiens e corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Gestit. iam vero clinata est vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
Piscibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
Serius hæc obitus terrai visit equinis,
Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore semifero magno Capricornus in orbe,
Quem cum perpetuo vestiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore cursum.
Hoc caue te ponto studeas committere mense:
Nam non longinquum spatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non sese vestris aurora querelis
Ocyus ostendet, clari prænuncia solis:
At validis æquor pulsabit viribus auster:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
Atque etiam supero naui pelagoque vagato,
Mense, Sagittipotens solis tum sustinet orbem.
Nam iam, cum minus exiguo lux tempore præsto est,
Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ.
Iam prope præcipiti ante licebit visere nocti,
Vt sese ostendens emergat Scorpius alte.
Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
Iam supera cernes Arcti caput esse minoris,
Et magis erectum ad summam versarier orbem.
Tum sese Orion toto iam corpore condit

Extrema

Extrema prope nocte, & Cepheus conditur ante
Lumborum tenus a palma depulsus ad vndas.
Hic missore vacans, fulgens iacet vna sagitta,
Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
5 *Exclinata magis paulo est Aquilonis ad auras.*
At propter se Aquila ardenti cum corpore portat,
Igniferum mulgens tremebundis æthera pennis,
Non nimis ingenti cum corpore, sed graue mæstis
Ostendit nautis perturbans æquora signum.
10 *Tum magni curuus Capricorni corpora propter*
Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,
Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas disterminat vnum:
Cætera pars late tenui cum lumine serpit.
15 *Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,*
Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
Atque inter spacium & læti vestigia solis.
At pars inferior Delphini fusca videtur
Inter solis iter, simul inter flamina venti,
20 *Viribus erumpit qua summi spiritus Austri.*
Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
Quem qui suspiciet in cælum nocte serena,
Late dispersum non viderit, abdita vero
25 *Cætera se speret cognoscere signa potesse.*
Nanque pedes subter, rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis, stellarum luce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
30 *Æstiferos validis erumpit flatibus ignes:*
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic vbi se pariter cum sole in culmina cæli

Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbusta ornata tenere.
Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras, 5
Denudat foliis ramos, & cortice truncos.

Hunc propter, subterque pedes quos diximus ante
Oriona, iacet leuipes Lepus: hic fugit, ictus
Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:
Nam Canis infesto sequitur vestigia cursu, 10
Præcipitantem agitans, oriens iam denique paulum,
Curriculum nunquam defesso corpore sedans.

At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim:
Non aliæ naues vt in alto ponere proras 15
Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,
Sed conuersa retro cæli semper loca portat,
Sicut cum cœptant tutos constringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim: 20
Sic conuersa vetus super æthera vertitur Argo,
Atque vsque a prora ad celsum sine lumine malum,
A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
Inde gubernaclum disperso lumine fulgens,
Clari posteriora Canis vestigia condit. 25

Exin semotam procul in tutoque locatam
Andromedam, tamen explorans fera quæsere Pistrix
Pergit, & vsque sitam validas aquilonis ad auras
Cærula vestigat, finita in partibus austri.
Hanc Aries tegit, & squammosi corpore Pisces, 30
Fluminis illustris tangentem corpore ripas.

Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatum

Cæli,

Cæli, funestum magnis cum viribus amnem,
Quem lachrimis mœstæ Phaetontis sæpe sorores
Sparserunt, letum mœrenti voce canentes.
Hunc Orionis sub læua cernere planta
5 *Serpentem poteris: proceraque Vincla videbis*
Quæ retinent Pisces, caudarum parte locata,
Flumine mixta retro ad Pistricis terga reuerti.
Hic vna stella nectuntur, quam iacit ex se
Pistrix e spina valida cum luce refulgens.
10 *Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ*
Inter Pistricem fusæ sparsæque videntur
Atque gubernaclum stellæ, quas contegit omneis
Formidans acrem morsum Lepus. his neque nomen,
Nec formam veteres certam statuisse videntur.
15 *Nam quæ sideribus claris Natura poliuit,*
Et vario pinxit distinguens lumine formas,
Hæc ille astrorum custos ratione notauit,
Signaque signauit cælestia nomine vero:
Has autem quæ sunt paruo sub culmine fusæ,
20 *Consimili specie stellas parilique nitore,*
Non potuit nobis nota clarare figura.
Exinde, Australem soliti quem dicere Piscem,
Voluitur inferior Capricorno versus ad austrum,
Pistricem obseruans, procul illis piscibus hærens:
25 *At prope conspicies, experteis nominis omnes,*
Inter Pistricem, & Piscem quem diximus Austri,
Stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui stellarum candore nitescit.
30 *E multis tamen his duo late lumina fulgent.*
Unum sub magni pedibus cernetur Aquari:
Quod superest, gelido delapsum lumine fontis,

Spiniferam subter caudam Pistricis adhæsit.
Hæ tenues stellæ perhibentur nomine Aquai.
Hic aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum subeunt vestigia magni
Arcitenentis, & obscuræ sine nomine condunt. 5
Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet spiritus austri,
Exiguo superûm quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.
Arcturo magnum spacium supera dedit, orbem 10
Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
Hac tamen æterno inuisens loca curriculo Nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ noscere possent,
Commiserans hominum metuendos vndique casus.
Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris 15
Aram sub media cæli regione locatam,
A summa parte obscura caligine tectam,
Tum validis fugito deuitans viribus austrum.
Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute
Armamenta locans, tuto labere per vndas: 20
Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
Perfringet celsos defixo robore malos:
Vt res nulla feras possit mulcere procellas,
Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & subitis auris diduxerit Ara. 25
Sin humeros medio in cælo Centaurus habebit,
Ipseque cærulea contectus nube feretur,
Atque Aram tenui caligans vestiet vmbra,
Ad signorum obitum vis est metuenda fauonI.
Ille autem Centaurus in alta sede locatus, 30
Qua sese clarum collucens Scorpios infert,
Hac subter, partem præportans ipse virilem,

Cedit,

Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.
5 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.
Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexoque sinu subiens inferna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
10 In medioque sinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
15 Legitimo cernes cælum lustrantia cursu.
Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
Quinque solent stellæ, simili ratione notari
Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
Non eodem semper spacio portata teruntur.
20 Sic malunt errare vagæ per nubila cæli,
Atque suos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos,
Cum redeunt ad idem cæli sub tegmine signum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere cursus:
25 Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
Fixa simul magnos edam * gentibus orbes.
Quattuor æterno lustrantes lumine mundum,
Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
Amplexi terra cæli sub tegmine fulti,
30 E quibus annorum volitantia lumina nosces,
Quæ densis distincta licebit cernere signis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos

Vinctos inter se, & nodis cælestibus aptos:
Atque pari spacio duo cernes esse duobus.
Nam si nocturno cognoscens tempore cælum,
Cum neque caligans detersit sidera nubes,
Nec pleno stellas superauit lumine Luna, 5
Vidisti magnum candentem serpere Circum,
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
Hic non perpetuum detexens conficit orbem,
Sed spatio multum superis præstare duobus
Dicitur, & late cæli lustrare cauernas. 10
Quorum alter tangens aquilonis vertitur auras,
Ora petens Geminorum: illustratum genus ardens
In sese retinens Auriga portat vtrunque.
Hunc sura læua Perseus humeroque sinistro
Tangit. ad Andromedam hic dextra de parte tenetur. 15
Imponitque pedes duplices Equus, & simul ales
Ponit Auis caput, & clinato corpore tergum:
Anguitenens humeris cannititur: illa recedens
Austrum consequitur deuitans corpore Virgo.
At vero totum spacium conuestit & orbis 20
Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
In quo consistens conuertit curriculum Sol
Æstiuus, medio distinguens corpore cursus.
Hic totus medius circo disiungitur ipso:
Pectoribus validis atque aluo possidet orbem. 25

*

Hunc octo in partes diuisum noscere circum,
Si potes, inuenies supero conuertier orbe
Quinque pari spacio partes treis esse relictas,
Tempore nocturno quas vis inferna frequentet. 30
Alter ab infernis cancro connectitur austris.
Distribuens medium subter secat hic Capricornum,

At-

Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquarî,
Cæruleaque feram caudam Pistricis, & illum
Fulgentem Leporē, inde pedes Canis, & simul amplam
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
5 Tergaque Centauri, atque Nepai portat acumen:
Inde sagittarî defixum possidet arcum.
Hunc a clarisonis auris aquilonis ad austrum
Condens postremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in superas brumali tempore flexu
10 Se recipit sedes. huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes, superæ tres luce dicantur.
Hosce inter, mediam in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum sol lumine verno
15 Exæquat spacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries sublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Crateram, Coruus adhæret,
20 Et paucæ Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo cæli de vertice tranans.
25 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et simul a medio media de parte secatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui sancta manu doctissima Pallas
30 Solertem ipsa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare cate contortos possiet Orbes,
Quam sunt in cælo diuino lumine flexi,

Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine transuerso retinentes sydera fulta.
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum supera terras semper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus. 5
Quanto est diuisus Cancer spacio a Capricorno,
Ac subter terras spacium par esse necesse est.
Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
Queis luna conuexum cæli tangimus orbem,
Sex tantæ poterunt sub eum succedere partes, 10
Bina pari spacio cælestia signa tenentes.

Zodiacum hunc Græci vocitant, nostrique Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
Æstifer est pandens feruentia sidera Cancer: 15
Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipsaque consequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum. 20
Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
Queis comes est Aries obscuro lumine labens,
Inflexoque genu proiecto corpore Taurus, 25
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
Annua conficiens vertentia tempora cursu.

Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens supera mortalibus exstat. 30
Sex omni semper cedunt labentia nocte:
Tot cælum iussu fugientia signa reuisunt.

Hoc

Hoc spacium tranans cæcis nox conficit vmbris,
Quod supera terras prima de nocte relictum est,
Signifer ex orbe & signorum ordine fultum.
Quod si Solis aues certos cognoscere cursus,
5 *Ortus Signorum nocturno tempore vises:*
Nam semper Signum exoriens Titan trahit vnum.
Sin autem officiens signis mons obstruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipse notas cæli de tegmine sumes,
10 *Ortus atque obitus omneis cognoscere possis.*
Quæ simul existant cernes, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore nosces.
Iam simul vt supero se toto lumine Cancer
Extulit, extemplo cedit delapsa Corona.
15 *Et loca conuisit cauda tenus infra Piscis.*
Dimidiam retinens stellis distincta Corona
Partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est:
Quam tamen insequitur Piscis, nec totus ad vmbras
Tractus, sed supero contectus corpore cedit.
20 *Atq; humeros vsque a genibus Cancrumque recondit*
Anguitenens, validis magnum a ceruicibus Anguem.
Iam vero Arctophylax non æqua parte secatur:
Nam breuior clara cæli de parte videtur,
Amplior infernas depulsus possidet vmbras.
25 *Quattuor hic obiens secum deducere signa*
Signifero solet ex orbi, tum serius ille,
Cum supera sese satiauit luce, recedit,
Post mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obscura tenens conuestit sidera tellus:
30 *At parte ex alia claris cum lucibus errat*
Orion humeris & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non cassum luminis ensem.

Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obscurata, simul vis maior Aeti
Pellitur: ac flexo considens corpore Nisus
Iam supero ferme depulsus lumine, cedit:
Sed læuum genus atque illustrem linquit in altum
Plantam. tum contra exoritur clarum caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui sese feruidus infert
Ante canem: inde Canis vestigia prima videntur.
Non pauca e cælo depellens signa repente
Exoritur candens illustria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur vnda
Delphinus, simul obtegitur depulsa Sagitta:
Atque Auis ad summam caudam, primasque recedit
Pinnas, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus a capite & longa ceruice latescit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateraque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis ostendit iam posteriores,
Et post ipse trahit claro cum lumine puppim:
Insequitur labens per cæli numina Nauis:
Hæc medium ostendit radiato stipite malum:
Et iamiam toto processit corpore Virgo.
At cum procedunt obscuro corpore Chelæ,
Existit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduersum est Arcturus corpore fixus,
Totaque iam supera fulgens prolabitur Argo,
Hydraque, quod late cælo dispersa tenetur,
Nondum tota latet, non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus, & decoratam lumine suram
Erigit ille vagans vulgato nomine Nisus,
Quem nocte extinctum atque exortum vidimus vna

Per-

Persæpe, vt paruum tranans geminauerit orbem.
Hic genus & suram cum Chelis erigit alte:
Ipse autem præceps obscura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuisant lumina cæli.
5 *Nam secum medium pandet Nepa, tollere vero*
In cælum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum signis corpore toto
Lucet: at exoritur media de parte Corona,
Caudaque Centauri extremo candore refulget.
10 *Hic se iam totum cæcas Equus abdit in vmbras,*
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Pistrix
Labitur horribiles epulas funesta requirens.
Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
15 *Illa vsque ad spinam mergens se cærula condit:*
At Cepheus caput atque humeros palmasque reclinat.
Cum vero vis est vehemens exorta Nepai,
Late fusa volat. per terras fama vagatur,
Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
20 *Dicitur, excelsis errans in collibus amens,*
Quos tenet, Ægæo defixa in gurgite Echineis,
Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
OEnopionis auens epulas cœnare nitentes:
25 *At vero pedibus subito perculsa Dianæ*
Insula discessit, disiectaque saxa reuellens
Perculit, & cæcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti existit cum corpore præse
Scorpios infestus præportans flebile acumen.
30 *Hic valido cupide venantem perculit ictu,*
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.

Quare cum magnis sese Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum vero fugit Andromeda, & Neptunia Pistrix
Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras.
Hic caput & superas potis est demergere partes,
Infera lumborum nunquam conuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lacrymosa requirens
Cassiepeia, neque ex cælo depulsa decore
Fertur: nam verso contingens vertice primum
Terras, post humeros euersa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
Cum quibus, vt perhibent, ausa est contendere firma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Corona est
Altera, cum caudaque omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit e tenebris, linquens vestigia parua
Ante pedum contecta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenens capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Aluum, crura, humeros, simul & præcordia lustrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
Inde Sagittipotens superas cum visere luces
Instituit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.
Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit

Auri-

Aurigam, instantemque Capram, paruos simul Hædos,
Et magnam, antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumque pedem linquens, obit infera Perseus
In loca, tum cedens a puppi linquitur Argo.
5 *Obruitur Procyon, emergunt Alites vna,*
Et volucris terris existit clara Sagitta.

* PROGNOSTICA.

* *Vt cum*
Luna means Hyperionis officit orbi,
10 *Stinguuntur radij cæca caligine tecti.*

*

Ast autem tenui quæ candent lumine Phatnæ

*

Atque etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
15 *Inflatum mare, cum subito penitusque tumescit,*
Saxaque cana salis niueo spumata liquore,
Tristificas certant Neptuno reddere voces:
Aut densus stridor cum celso e vertice montis
Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulsu.
20 *Cana fulix itidem fugiens e gurgite ponti,*
Nunciat horribiles clamans instare procellas,
Haud modicos tremulo fundens e gutture cantus.

*

Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ
25 *Cum clamore paratis inanes fundere voces,*
Absurdoque sono fontes & stagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen,
30 *Et matutinis acredula vocibus instat,*
Vocibus instat, & assiduas iacit ore querelas,
Cum primum gelidos rores aurora remittit.

Fuſcaque nonnunquam curſans per littora cornix,
Demerſit caput, & fluctum ceruice recepit.
Mollipedesque boues ſpectantes lumina cæli
Naribus humiferum duxere ex aëre ſuccum.

* 5

Jam vero ſemper viridis ſemperque grauata,
Lentiſcus triplici ſolita grandeſcere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi.

Ne hoc quidem quæro, cur hæc arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad ſignum floris accommodet.

CÆTERA DESIDERANTVR.

ARATI

ARATI PHÆNOMENA, RVFO FESTO AVIENO PARAPHRASTE.

CARMINIS *inceptor mihi Iuppiter: auſpice terras*
Linquo Ioue, excelſam reſerat dux Iuppiter æthram:
Imus in aſtra, Iouis monitu: Iouis omine cælum,
10 *Et Iouis imperio mortalibus æthera pando.*
Hic ſtatio, hic ſedes primi patris, iſte paterni
Principium motus, vis fulminis iſte coruſci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Aſtrorumque vigor, perpes ſubſtantia lucis,
15 *Et numerus celſi modulaminis: hic tener aer,*
Materiæque grauis concretio, ſuccus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui diſcurrente meatu,
Mentis primigenæ penetralia dura reſoluens,
20 *Impleuit largo venas operatus amore,*
Ordinis vt proprij fœdus daret iſte, calorem:
Quo digeſta capax ſolidaret ſemina mundus,
Inſeruit rite hunc primum, medium, atque ſecundum.
Vox ſecreta canit ſibi. nam permixtus vtrinque,
25 *Et fultus ſeſe geminum latus, vnus & idem eſt*
Auctor agendorum, proprijque patrator amoris,
Et mundi vere paſtor ſacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Soluit, & ipſe parens rerum fluitantia fixit:
30 *Hic diſperſa locis ſtatuit primordia iuſtis:*
Hic digeſtorum ſpeciem dedit, iſte colorem
Impoſuit rebus, ſexuque immixtus vtroque,

Atque æui pariter gemini, ſimul omnia luſtrans
Sufficit æterno res ſemine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celſa poteſtas
Ætheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
Inſociabilium diſcretio iuſta deorum, 5
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina ſunt late, ſol, & ſoror: ille diei
Tendat vt infuſi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebroſos rumpat amictus:
Nec deſit genitis pater vllo in tempore rebus. 10
Iſtius ille anni pulcher chorus, alta vt hebeſcat
Terra gelu, ver vt blandis adrideat aruis,
Puluerulenta ſiti tellurem vt torreat æſtas,
Et grauis autumni redeat fœtura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, iſto 15
Præceptore ſolum grauibus verſamus aratris:
Iſte modum ſtatuit ſignis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viſcera, & æternos animat genitabilis artus.
Denique ne longum marcentia corda iacerent, 20
Mundanique ortus mens immemor, omnia ſenſim
Vilia conciperet; neque ſe ſubduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
Quem feſtina citis vrget Natura fluentis,
Lapſu continuo ruituræ in corpora noſtra 25
Prorumpunt animæ, ſeriemque per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium ſenis intulit aſtris,
Mortalemque loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circunflecteret ignes,
Autumni reditu: cur ſub gelido Capricorno 30
Bruma pruinoſi iuga triſtia ſolueret anni:
Cur ſpacium lucis, madidæ cur tempora noctis

Libra

Libra celerque Aries demerso pondere Olympi
Æquarent, qua parte Polus, sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuis in axe,
5 *Et vaga pallanti cur signa errore ferantur:*
Quæ rursum ingenio numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
10 *Tempora, cum duris versare ligonibus arua*
Conueniat, cum veliuolo dare carbasa ponto,
Et cum victicomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
O per multa operum mea semper cura Camœnæ,
15 *Iam placet in superum visus sustollere cælum,*
Atque oculis reserare viam per sidera: maior,
Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
Cirrha mihi, & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

20

OMNIA *quæ flāmis pingunt radiantibus æthram,*
Nox & agit, verso ceu fixa trahuntur Olympo:
At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
Nam numeris & honore carens micat omnibus ignis,
25 *Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:*
Sed quia non certa formarum in luce notantur
Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
Mobilis en etiam mundi se machina versat,
Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
30 *Sed non axis item curui vertigine fertur*
Ætheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
Luce manente tenusque procul sacra viscera cæli

Perforat, & mediæ molem terræ tenet: illum
Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
Cursus agit, motatue loco labor, vt semel hærens
Constitit, & ferri se circum cuncta remisit.
NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars 5
Sublime erigitur, subit altera mersa sub vndas
Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
Hîc notus, horriferis aquilonibus illa rigescunt.
Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
Alter in obtutum facilis latet, alter & alto 10
Deprimitur barathro. Sed qua sublimior axis
Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,
Contemplare sacras vt mundus subiit Arctos.
Sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone easdem
Voce feras Ursasque & Plaustra vocare solemus: 15
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycei
Adsuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto genitricis flore sacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu 20
Tunditur insanis late circunsona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et custoditæ referens pia dona salutis,
Cum puer agrestes inter Curetas, & inter
Dictææ longum latuit crepitacula rupis, 25
Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inscia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerso sunt obuia pectora motu:
Versa Lycaoniis sed suspectatur in vrsis 30
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.

Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynoſuraque verſa,
Præſcia venturis dant ſemper ſigna procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynoſura per altum
5 *Parua regit: non vlla facem ſuccenderit vnquam*
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Ante alia, immerſo cum iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tarteſia terga rubore,
Creſſia quam flammans inter primordia noctis
10 *Maior agat, vultusque ſacros oſtendat Olympo.*
Illa licet paruo iaceat temone per æthram,
Verior, infidum tamen eſt currentibus æquor.
Cardine nam toto conuertitur. haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
15 *Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapſu,*
Denique Sidoniis dux eſt Cynoſura carinis:
Rectior vndoſo curſus ſulcatur in æſtu.
INTER *vtranque dehinc præclari nominis Arcton*
Ceu circumflexo ſinuantur flumina lapſu,
20 *Squãmeus agmen agẽs Draco voluitur, atq; obit ambas*
Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
Longius effuſum, ſpacioſa volumina tendunt.
Compta Lycaoniis includunt Plauſtra choreis:
Qua caput eſt Helices, fundunt ſeſe vltima monſtri
25 *Agmina, & hac cæli vix cauda in parte quieſcit:*
Altera qua ſpiræ ſinus eſt, ſublime reponit
Verticis, & curuo ceu circuncluſa Dracone,
In dorſum alterius dorſo iacet Anguis ab ore
Vertitur, ac longe poſtremam lapſus in Arcton,
30 *Rurſum maioris repetit confinia ſigni.*
Nec quæ ſtella caput flammarum inſignit honore,
Sola micat, ſolaue rubent incendia criſta:

Sed setosa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æstuat, ipsaque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,
Qua per dimensos demittitur ordo meatus, 5
Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
Sibila protenti succedunt ora Draconis.
Quin super illa etiam summa confinia caudæ
Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans, 10
Æmula vicinis accendit lumina flammis:
At decliue caput vertexque obliquior astris,
Hac in parte sacri procumbere cernitur axis:
Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
Occasus ortusque solo moderante coercet, 15
Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

EN GONASIN.

INDE pruinoso si lumen abusque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi 20
Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas 25
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
Qua cedunt medij longe secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala, 30
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu: postquam ille nouercæ

Insaturatæ odiis serpens victoris ab ictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
5 *Deuictum fama est: ac tum Tirynthius, Æthræ*
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
10 *Erigitur, dextræque de hinc impressio plantæ*
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

CORONA.

POPLITE succidui qua sideris ampla patescunt
Terga, dehinc mersumque iacet sublime humerorum,
15 *Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis,*
Hæc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnæi capitis testatur honorem.
Trina ter illustrant hanc lumina, parsque Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
20 *Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:*
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursum defessi reseratur nuncia signi.

OPHIVCHVS.

25 *ISTIVS extremo sub vertice, vertice quippe*
Sideris Innixi, clarum nosces Ophiuchum.
Triccæi sidus stat nominis, & cui pingui
Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
In styga decursis Parcarum ab origine fusis
30 *Merserat Hippolytum sors vltima: iamque per imas*
Cocyti tenebras & stagna nigrantia Ditis,
Portitor ille Charon Thesidæ fata vehebat.

Hic immaturi ſed enim miſeratus acerbum
Leti ſupplicium, Neptunique aſpera iuſſa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vsque
Suſcitat, atque animæ rurſum tepefacta calore
Viſcera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas eſſe nouiſſima fata
Vincere, & incaſſum decurrere penſa ſororum:
Moxque triſulca polo iaculatus fulmina celſo,
Et ſuper aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbras
Deiicit: ac gnato reparans ſolatia Phœbo,
Aſperaque extincti miſeratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter ſidera motu.
Hic ergo inſignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cum Luna niteſcit in orbe,
Menſtruaque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obſcurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubeſcit.
Nam ſuffuſa leui reſplendent vltima luce:
Sed cerni ſunt prompta tamen: poſtremaque parco
Igne micant. ille angue manum conſertus vtranque
Erigitur, ſerpensque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit ſpiris Ophiuchum:
Quem ſuper hærentem plantarum mole duarum
Scorpios in geminas effuſus viſcera parteis,
Afflictusque oculos, maculoſaque pectora preſſus,
Suſtinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
Nam qua dextra manus ſinuoſo affigitur Angui,

Par-

Parcius ab domino terga explicat, altera porro
Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
Funditus: & rutilo qua lux sedet ignea mento,
Usque Ariadnææ sese vicina coronæ
5 *Lubricus inclinat. post spreta brachia quondam*
Formidata truci suspexeris Orioni:
Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
Huc falcata Hiodi repserunt cornua monstri,
Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
10 *Ignis & obtuso marcent incendia crine.*

BOOTES.

CALLISTO *rutilat stellis, quibus vtque ferinam*
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
5 *Semper in occiduis attollens lampada flammis*
Arctophylax, siue, vt veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis, similisque minanti
Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamē vnquā
10 *In picturatæ plaustrum procurrere matris*
Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris lux olim maxima vibrat
Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
5 *Dextera flammam, humeri flammam mouet instar*
Inter vtrunque femur, qua se confinia lucis
Diducunt pedibus, maior qua luminis auras
Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
*Nam locus Arcturo sacer * adscribitur, illinc*
0 *Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,*
Ebria flammanti consurgit stella rubore.

VIRGO.

QVA protenduntur vestigia summa Bootis,
Quaque per immensum circunflagrantibus astris,
Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
Contemplare sacros subiectæ Virginis artus. 5
Quam te quã memorem, siue est genitor tibi summus
Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris: 1
Aut Pelasgiaci magis es dea litoris Isis,
Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis:
Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
Et ceu Siriaco torretur spica calore:
Protentata manu ter quæ pernicibus alis, 1
Nec sat certa gradum, viduataque vertice summo
Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro 2
Pande sacris aurem. Tu cum sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
Aureaque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus 2
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhibens media, casto res more tenebas:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstrauerat: omnia rerum 3
Vsurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.

Deni-

Denique cum placidas crebro Dea viseret vrbes,
Tectaque iusta virûm passim succederet illa,
Feruentis late pelagi natura, salumque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
Quæ senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physeteras anhelos,
Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur, neque longis nauita terris
Insinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhospita gazas
Æquora, & insano penderet sæpe profundo
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerat aere regna.
At postquam argento deformis viluit ætas
Rarius in terras os inclinabat honestum
Iam Dea, vix summos adlabens denique montes,
Cum cedente die Phœbus sub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vsurpandam oculis se dabat ad currentum:
Non vt fessa virûm repararet gaudia vultu,
Sed crepula vt late vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus, lacrymis aiebat obortis:
Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quondam
Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
Degener in vobis animus, solertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
Omne auum studiis excuditis: hinc quoque rursum,
Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, vt insidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi per mæsto rauco congesserat ore,

Alite procursu sese in conuexa ferebat
Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
Linquebat cœtus hominum. ruit hæc quoque rursum
Viuendi series, ac successere pudendo
Ærea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, segnisque libido,
Et malesuada lucri rabies subit omnia, terror
Degener, ac mœstæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier ostro
Incipit, Assyriumque bibunt noua vellera succum,
Ebria vt extremo splendescat lana veneno,
Sic iusta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarsere odia, & cælum pernicibus intrat
Diua alis, spaciumque sibi subuecta per auras,
Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
Propter anhela libens late capit astra Bootis.
ISTIUS *extremis humerorum partibus vrget*
Stella facem, qualique rubent incendia flamma,
Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
Vertice brumalis circumuoluuntur Olympi:
Talis vtrique modo simul & fulgore micat lux
Plurima: quippe procul clare fax ardet in Arcton.
Nec contemplandi labor anxius, omnia primis
Obuia ceu vibrant obtutibus, vnus ob ora
Quæ sunt prima fere vestigia, præminet ignis:
Altera qua pedibus regio est clunalibus, ardet
Stella itidem, genibusque dehinc se tertia promit,
Æmula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his species, non sunt cognomina certa,
Sed permixta simul vulgi vice conuoluuntur.

GEMI-

GEMINI.

Illa quidem supero conserta relabitur axe,
Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
Spartanam Geminos sobolem, prolemque tonantis
Egregiam, & proprio post reddita numina cælo.
Nam Lacedæmoniis Mars cum caluisset Aphidnis,
Castora Cecropij tulit inclementia belli:
At frater lucemque & fata superstitis æui
Exosus, sortem lacrymis efflagitat æquam:
Protinus alterna germanos tempore vitæ
Iuppiter attollit, cælique in celsa receptans
Æternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

CANCER.

Alvo Helices Cãcer subuoluitur: astraq; Cancro
Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cum flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, qua duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra,
Et sidus Lenæe tuum disterminat aer
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat.
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Læua duas pigro succendit fomite flammas.
Qua postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis,
Membra dehinc longi qua sese semita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis.
Hic Hyperionij flagrat via solis, & isto

Se duce cærulei referunt momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
Construitur, flauos tondentur semina crines
Omnia, & aduectas late coquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones
Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

AVRIGA.

AVRIGATOREM *par sit quoque cura videre:*
Nanque tuas aures implebit fabula solers
Cretæi pecoris: hæc lac memoratur alumno
Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
Pulcher Erichthonius, currus & quattuor olim
Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
Læua iacet, fusoque super se corpore tendit
Plurimus, atque Helices caput inclinatur ab ore.
Ille quidem in spacium membra explicat: at Capra læuo
Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
Fine manus paruas Hœdorum suspice flammas.
Qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
Vt spumosa truci pulsentur littora fluctu,
Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

TAVRVS.

NEC *minus Aurigæ qua sunt vestigia curui,*
Corniger i late tenduntur pectora Tauri.
Illic setosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos: tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam

Osten-

Ostentare valent: gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrinque.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda aliis pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
At boream læuo qua Taurus acumine pulsat,
Desuper auriga dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornuque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas.

CEPHEVS.

NEC *mea musa senem tacitum Cephea relinquet:*
Iasidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
Illum quin etiam rutilæ pater intulit æthræ,
Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsæ
Post habitat, geminasque manus a pectore tendit.
At diducta pedes tamen huic mensura seniles
Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsa.
Non eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

CASSIEPEIA.

RVRSVM *decliui si visum tramite vergas,*
Prima tibi vt flexi linquatur spira Draconis,
Infortunatam spectabis Cassiepeiam.
Sed nec multa tamen, cum cælum lumine toto
Luna replet, tetram vt superet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus: adsunt
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægre
Lux hebes est matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem,

Formatur stellis distantibus: inque humeros vix
Tenditur angustos, natae fera fata retundunt.

ANDROMEDA.

NANQVE *subest, teretisque poli simul orbe notatur,*
Andromeda incendi, quae semper luce coruscans 5
Sponte oculos in membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & summis lux aestuat ignea plantis:
Ignea quinetiam per caelum singula flagrant
Andromedae, & toto vibrant in corpore flammae. 10
Sed tamen hic etiam viuax est poena dolenti:
Nam diducta vlnas magna distendit in aethra,
Vinculaque in caelo retinent quoque tenuia, quippe
Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

EQVVS. 15

RVRSVS *odorato quae vertex crine tumescit,*
Andromedae capiti succingitur indiga pleni
Aluus Equi, summo quam fax in vertice vibrat
Virginis, inque auras cornu vice surgit acuti.
Ipsa sub abscisso late micat aurea ventre, 20
Cornipedis simul hunc lux indiscreta renectit,
Communique rubent duo semper sidera flamma.
Treis latus atque armos aliae pecoris pinxere, *
Et spacio disiuncta pari fax aemula flagrat.
Plurimus ignis inest, vasto globus aestuat orbe. 25
Sed non & capiti similis rubor, ipsaque ceruix
Quamuis procero surgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix est spectabilis igne.
Vltima quae mento sese explicat, haud minor illae
Quattuor est primis quae formam lumine claro 30
Cornipedis simulant: non hinc Equus integer artus,
Non quadrupes caelo sustollitur, ac tenus aluo

Erigitur.

Erigitur, media iam cætera pone negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita post Lyciæ redeuntem bella Chimæræ,
5 *Mystica qua rupes doctis obmurmurat antris,*
Herbarum carpsisse comas, & gramine odoro
Expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurges hiatu,
Illisisse pedem, cornuque excita repente
10 *Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenen.*
Aones hoc latici posuerunt nomen equino
Pastores: strepit hæc placido inter saxa susurro,
Atque Helicone cadens sese sitientibus herbis
Inserit, Ascræas donec vaga gurgite valles
15 *Viuificet, rigat has animas & Thespia pubes*
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Ast Equus alterno redit inter sidera motu,
Oceanique salo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cælo spectare sereno
20 *Cornipedem: micat ille procul flagrantibus astris,*
Et perfusa recens educit pectora ponto.

ARIES.

TVNC *celer ille Aries, longi qui limitis orbe*
Æthera percurrens, nunquam Cynosuridos Vrsæ
25 *Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro*
Visus Equi, magno celsum secat aëra motu.
Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
30 *Marcida lanigeri tantum se forma sub auras*
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, nulloque decus dea prostrat ore.

Sed licet hunc oculis frustra sectere per æthram,
(Nam semper propriis caret ignibus) en tibi propter
Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
Suspectanda patent. vocat ingens baltheus vltro
Quærentem, non longa Aries statione locatus,
In conuexa redit paruo se tramite: subter
Distinet & medio cælum citus ordine currit,
Vltima Chelarum qua brachia, quaque corusco
Circulus axe means rutilum secat Oriona.

DELTOTON.

E S T *etiam Graio quod semper nomine nostri,*
Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque:
Porrigitur summum signo caput: angulus arctat,
Et gemini suprema iugi vicinia mordet.
Tertia quæ stantes sustentat linea ductus,
Parcior, haud simili sese sub limite tendit,
Et contracta modum gemina face flammigerarum,
Stellarum superat. quin & quæ subter in astro
Lanati marcent pecoris, pluuioque tepescunt,
Iam vicina noto, minor istic linea luce
Et fulgore facis prauertitur: at locus olli
Post tergum Andromedæ, sic se tulit ordo dicatus.

PISCES.

H I N C *si vicino flectaris lumina visu,*
Inque notum sensim boreali ab cardine doctus
Inclinere oculos, proles tibi tertia Pisces
Surgent Bombycij: sedes data quippe duobus
Piscibus, ingenti qua celsam circulus æthram
Orbe secat, tendit qua penna extrema sinistræ
Ales equus, mundo qua pectora Laniger alto
Vrget, & aduerso surgentem corpore Taurum
Respicit, hinc medio signantur sidere Pisces:

Quorum

Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab vrna:
Pone auidus iacet in notialia nubila pronus.
5 *Sed tamen hi late stellis ex ordine fusis*
Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtraque
Vincula, per cælum coeunt quæ cingula rursum,
Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

10 PERSEVS.

Ex humero Andromedæ læuo quoque noscere Piscē,
Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem,
Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistræ
Cærulus erigitur. Quin & vestigia propter
15 *Persea sub volucri par est tibi quærere forma*
In caput inque humeros rotat ægram machina mundi
Andromedam: ThreicI nam sub flabris aquilonis,
Nititur alato vindex pede, maxima cuius
Dextera mærentis solium prope Cassiepeiæ,
20 *Tenditur, ingentique dehinc vestigia passu*
Puluerulenta quasi cano procul aere pandit.

PLEIADES.

PLEIADES femoris pariter sub fine sinistri
5 *Perseus protollit: locus has habet arctior omnes*
Connexas. lentæ facis haud procul istas
Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
30 *Pœnus Atlas, subiit celsæ qui pondera molis,*
Cælifer, atque humero magnum super æthera torquet.
Fama vetus septem memorat genitore creatas

Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
Electra, Alcyone, Celæno, Taygetequé,
Et Sterope, Meropeque, simul famosaque Maia. 5
Prole dei cerni sex solas carmine Mynthes
Asserit: Electram cælo abscessisse profundo
Obformidatum memorat prius Oriona.
Pars aït Idææ deflentem incendia Troiæ,
Et numerosa suæ lugentem funera gentis, 10
Electram tetris mæstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput ut sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab vndis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam, 15
Germanoque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusamque comas cerni, crinisque soluti
Monstrari effigiem: diros hos fama cometas
Commemorat tristi procul istos surgere forma.
Vultum ardere diu, perfundere crinibus æthram, 20
Sanguine sub pingui rutiloque rubere cruoré.
Quin Meropen addit postquam Sisyphëia vincla,
Et thalamos sæuo sortita est omine diuûm,
Indignam aëria credunt mage sede fuisse.
Sic anceps numeri fit fabula, sexque per æthram, 25
Vergilias cerni tenet vsus, sed simul omnes
Arctauere globum: ter in auras angulus exit
Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nec tamen est famæ similis vigor, ampla sorores
Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis 30
Vix tenui longe face fit spectabilis istas
Alterno redeunt cum bina crepuscula mundo,

Seu

Seu nox australes adolet cum cærula flammas,
Seu matutinus cum sidera disiicit ortus,
Conuolui cælo summæ pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cum crine attollitur æstus,
5 *Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,*
Tempora designant. nam si se gurgite tollunt
Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
Exercere dies: si condunt æquore flammas,
Tellurem presso proscindere tempus aratro.
10

LYRA.

Est *Chelys illa dehinc, tenero qua lusit in æuo*
Mercurius, curua religans testudine chordas,
Vt Parnasseo munus memorabile Phœbo
15 *Formaret neruis opifex deus. hanc vbi rursum*
Concentus superi compleuit pulcher Apollo,
Orphea Pangæo docuit gestare sub antro.
Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
Musarum ad speciem: Musa satus ille repertor
20 *Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum*
Impia Bassaridum carpsisset dextera vatem,
Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
Intulit hanc cælo miseratus Iuppiter artem
Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
25 *Flexerat: Adnixi qua semet sidera porro*
Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
Tenditur ad neruos, media est Lyra sede dicata
Cycneo capiti, & curuo contermina signo.
30

CYCNVS.

Nanque & *sidereis Cycnus secat æthera pennis*

Donatus cælo, non claro lucidus astro,
Sed tamen os flagrans, & guttura longa coruscans,
Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
Obscurisue micat, trahit in conuexa volatum
Perfacilem, & dextro late Cepheida dextram 5
Radens remigio, summa ad vestigia læuam
Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

AQVARIVS.

NAM post Cornipedem flagrant duo sidera Pisces, 10
Pisces Bombycij: caput autem subter equinum
Laomedontiadæ se dextera tendit ephebi.
Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus,
Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

CAPRICORNVS. 15

IMVS vt australi descendit circulus axe
Signifer, inque notum rutili cadit orbita solis,
Hispida setosi marcet species Capricorni.
Huc cum Threicio veniens a cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsusque deum, mirabile dictu, 20
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Æquora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastoque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis: 25
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitumque salum verret notus. aurea solis
Cum rota corniger i sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctiuagis: tamen isti sæpe malorum 30
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes: trahit vnda pauentes,

Ac

Ac retrahit: quærunt oculis distantia longe
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

SAGITTARIVS.

PAR *metus ex pelago tibi sit quoque, sole Sagitta*
Cum leuis adflatur, cum lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cum tela extrema coquuntur,
Cumque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem,
Informem tetris tellurem vt vestiat alis,
Littus ama, fuge solers cærula tegmina noctis,
Exitiumque sali, rabidique pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iaceat rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultæ.
Hic matutino veniens procul æquore cælum
Exigit e pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos & gurgite liberat artus.
Tum Cynosura & iam maturæ in tempore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentasque manus, mediamque immergitur aluum.

SAGITTA.

QVIN *norunt alia superûm conuexa Sagittam:*
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Inscia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinosas extendit colla sub Arctos.

AQVILA.

ARMIGER *hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis*

Ætherij, sed membra minor: procul hic tamen alto
Cum redit a pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, summaque in margine noctis,
Spumosum late mare subruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

DELPHIS.

TVM *curuus caudam subit inter sidera Delphis,*
Dux Neptune tui quondam super æquor amoris.
Hic iam detrusæ in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi sustinet axes
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorsa tulit: breue signo corpus in astris,
Et super auritum ponto surgit Capricornum:
Hic medios artus teter stupet, altera porro
Quattuor illustrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino discreta situ micat ignipotens lux.
Omnia quæ soli & rigido interfusa aquiloni,
Ætheris incurui moles rotat, inque frequentes
Occasus ortusque trahit moderator Olympi,
Sunt digesta mihi, quæ rursum limite abusque
Sese Hyperionio, pluuialis concaua in austri
Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthram,
Dicere Romuleo connitor carmine solers.

ORION.

SVBTRAHIT *obliquo qua sese circulus orbe*
Signifer, in borean australes egerit vmbras:
Ut medij iam mole poli fera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
Transierit, celso late se cardine pandit,
Æratumque rubens dimittit baltheus ensem.

Si-

SIRIVS.

Talis & ipse virum gemina ad vestigia custos
Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
Ætheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor
Æstuat in mento, multus rubor imbuit ora,
Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato sub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
Si prius attollit blanduque illabitur herbas
Sirius, & dulci nutrit tepefacta sereno.
Hunc hunc flammanti cum primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. altera si quæ
Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant,
Et designandis tantum sunt addita membris.

LEPVS.

Parvvlvs in stellis Lepus est quoque: nanque vbi magnus
Emicat Orion gemina ad vestigia subter
Vrgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
Effugit instantem, premit autem Sirius ore.
Auritum primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pauidum superediitur, & procul idem

Cum Lepus occiduum sese inclinauit in æquor,
More latebrarum repetens freta, Sirius alto
Defluit ab cælo, mersumque per humida quærit.

ARGO.

MAGNVS *Iasoniam cauda Canis extrahit Argo,*
Puppe refulgentem: neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto a gurgite nautæ,
Cum portum tenuere auidi, volitantia raptim
Sipara conuertunt, tergoque in curua remulco
Littora certatim subeunt simul, illa marinas
Iam defuncta vias, procul imi littoris algas
Pone subit, terramque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaclum puppis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

CETOS.

DISTANTEM *Andromedā prolixi tramite mundi,*
Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celso rotat æthere cardo.
Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
Ora inimica salo: nam qua se laniger alto
Cælo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
Efflua percurrens non multi fluminis astra.
Illa memor longæ formidinis, illa duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidumque super caput inserit vndis.

FLVMEN.

QVIN *& cæruleo flumen quoque gurgite manans*
Af-

Astra inter sedesque deum, pars æquoris esse
Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
Eridanum, Venetos late qui lapsus in agros,
Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus.
Hic fusum cælo quondam Phaethonta sub vndas
Excepit senior, leue cum sensere iugales
Ætherij rectoris onus, cumque ignifer axis
Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
Diis data tum late texere incendia terras.
Astra vorax ignis, flammæ sola cuncta coquebant,
Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
Planxerunt, rediit supero pax aurea mundo.
Eridanumque senem nutu Iouis omniparentis
Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo segetes quod nutriat amni,
Arentisque locos, vnda fæcundat alumna,
Vel quod de medij prolapsus parte diei,
Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
Iste pedem læuum rutili subit Orionis,
Fusaque quæ geminos adstringunt vincula pisces,
Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
Tenditur effusi vi gurgitis: huc quoque cristæ
Cedit apex, summa qua lux Pistrice coruscat
Desuper, & flamma caudarum cingula figit.

PISCIS MAIOR.

INTER *demissum procul in vada cærula clauum*
Puppis Iasoniæ depictaque terga carinæ,
Et Pistrim vndicolam, Leporis qua tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
Vel lux multa micat, vel sit memorabile nomen:

Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes
Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
Seclorum serie longa. istas denique signant 5
Interualla faces, similis quoque lux habet omnis,
Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
Ne exspectanda forent ponto quod sola carerent,
Cætera descriptis aptantur singula membris,
Formarum flagrans leporem, qua Sirius vrget 10
Languida: nec certo sub nomine cuncta feruntur:
Vltra sese sursum speciem Capricorni,
Cardinis immersi qua sunt australia flabra,
In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem. 15
Stella alia mundo qua pulcher Aquarius instat,
Et qua cristato consurgit bellua dorso,
Vsque sub aërij rutilantia sidera Piscis,
Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
Nam passim ignoti vice vulgi semet in æthram 20
Protollunt dextram, sed tantum propter ephebi
Pocula, quem diuûm mensis gestare loquuntur,
Effluа se species liquidarum fundit aquarum
Partes in geminas: lux illic clara duabus
Est solum facibus, non hæ spaciosa per æthram 25
Interualla tenent, neque lumen lumine forte
Collidunt, vni Phrygium nam subter ephebum
Ardet apex, alij qua curuam bellua caudam
Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
Cunctis nomen Aqua est, quæ stellæ denique propter 30
Ora Sagittigeri, qua se vestigia prima

Cor-

Cornipedis simulant, circumuoluuntur Olympo
Queis face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

ARA.

Ecce venenatæ qua Scorpius agmine caudæ
Plurimus erigitur, tepidumque supermicat austrum,
Paruulus hic Aram locus exprimit. hoc satis arcto
Tempore suspicies mundo rutilante referri.
Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
Quantum suspenso vada linquit turbida cælo
Oceani, tantum in sibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
Aram cardo premit: breuis olli semita cæli,
Occasusque celer. tamen isto luciparens nox
Fata hominum miserata prius, miserata labores,
Certa procellarum statuit procedere signa,
Ne tibi cum denso conducitur aëre cælum,
Inter nimbiferas nubes spectabilis exstet
Ara poli, longa vt glomerent circumque supraque
Fœta pruinarum se vellera, qualia tristi
Coguntur vento, terraque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
Non Aræ, non sit tali sub tempore vertex
Clarior hoc: nam sæpe nouum prænoscere signo
Nox docuit, noctis siquis præcepta sequatur,
Incassum Zephyri voluunt mare: si quis at ista
Respuat, incautas percellent flabra carinas:
Vix, scis, sera Iouem subeat miseratio rerum,
Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
His signis austri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.

At ſi Centaurum medio ſub tramite cæli
Videris, vt fluctu tantum diſcedat eoo,
Quantum adit occaſum, ſit tectus deſuper autem
Nube humerum, & cælo ſint omnia ſigna priora,
Eurus erit, verret ſalſi vada gurgitis eurus. 5

CENTAVRVS.

CONTEMPLATOR *enim geminæ rutilantia formæ*
Viſcera, quod ſignis ſubtexit membra duobus.
Nam qua parte hominem quadrupes ſuſtollit equino
Ventre ſuperſtantem, verſatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati ſunt tantum brachia ſigni.
Ille autem dextram protendere viſus ad Aram
Cælicolum, iuſtæ perſoluit munera vitæ,
Agreſtemque manu prædam gerit: hic vbi celſo
Pelion adſurgit dorſo, nemoroſaque late
Inſerit aeriis iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidæ legum poſt bella magiſter.

HYDRA.

DESVPER *ingenti ſeſe agmine porrigit Hydra,*
Quæ prolata ſalo longe latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudamque feroci
Centauro inclinat, tranſit ſpacioſa Leonis
Viſcera, & ingenti ſub Virgine ſumma quieſcit.
Quinetiam ſpirare putes, ſic agmina cælo
Lubrica conuoluit, ſic ſpiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore triſulcam.
Spirarum medio geſtat Cratera coruſcum,
Vltima cæruleum ſuſtentant agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viſcera roſtro.

PROCYON.

VLTIMVS *eſt Procyon Geminorum ſubditus aſtro,*

Ore

Ore micans rutilo, trina face viscera lucens.
Ista volutatos cernuntur cuncta per annos,
Hæc vehit Oceanus pater omnia, mersaque rursus
Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cæli,
Cuncta superpingunt rutilam sua sidera noctem.

PLANETÆ.

QVINQVE *itidẽ stellæ, similis quibus haud sit imago,*
Nec quas formarum doctus notet adfixarum,
Per bissena poli volitant rutilantia signa.
Nullus eas alio pacto deprendere certet:
Tam vaga per totam cunctis via defluit æthram,
Semper & aduerso referuntur tramite mundi.
Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
Pronus Atlantei procul in vada cærula ponti:
Illæ in subiecti cogunt iter ætheris orbem,
Nitentes in summa poli, motuque feruntur
Aduerso Solis radiis, ceu cum vada cymbam
Prona vehunt, si quis prora nitatur ab alta
In puppim proferre pedem, via carpitur olli
Cursibus inceptis contraria: vis tamen istis
Obuia, labenti semper sustollitur æthræ,
Vnicaque in Solis adolent incendia flammis,
Longa volutandis tamen ollis tempora currunt.
Pigraque se referunt, sedes sortita priores
Omnia: non illas animis audacibus ergo,
Carmine non cæco tentauimus, hoc satis vnum
Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cursus & signa retexam.

CIRCVLI.

QVATTVOR *aerios Zonæ cinxere meatus:*
Quattuor has cursus & tempora nosse volentem
Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis

Plurima, quæ Zonis hærentia conuoluuntur.
Ipsæ inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuaque implexa sibimet consortia mordent:
At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni, si suspectare libebit:
Nec scindunt medium Phœbëia lumina mensem,
Languet ut in stellis species hebes, omnia cæli
Illustrante dea, ac flammas superante minores.
Orbe sed haud pleno sinit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspice Lactis
Protendi cælo: color olli nomen ab ortu
Primigeno statuit se, Zonam Græcia solers
Concelebrat, nostro sic Baltheus ore notatur.
Non isti forma similis, similisue colore
Circulus est alius: modus & mensura duobus.
Est compar solis: alios duo parcior arctat
Linea, nec multa trahit istos ambitus æthra.
HORVM alius duri cum soluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina sese,
Axe Lycaonio iacet obuius: hic Geminorum
Sunt capita, hic genua Aurigæ defixa quiescunt:
Circulus hic idem retinet pede Persea læuo,
Atque sinistro humero cubito tenus: hic quoque dextrã
Sustinet Andromedæ manus extima, desuper acri
Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in austrum
Mœrens Andromeda: hic celeris vestigia summa
Præstringuntur Equi, præstringitur Ales ab ipso
Verticis extremo: secat hic humeros Ophiuchi
Circulus, & secum flagrantia dorsa reuoluit:
Erigone tepidum sese summittit in austrum,
Virgineusque pudens Zonæ superimminet artus.
Sed Leo, sed Cancer borealis tramite cæli

Viscera

Viscera protendunt, at circulus ima calentis
Pectora perque aluum procul in postrema Leonis
Succedit: secat ast alius per viscera plana,
Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,
5 *Lumina recludens altrinsecus. orbita porro*
Ista poli partes si discernatur in octo,
Quinque superuoluit se partibus: at tribus alti
Intrat stagna sali: sol istinc flammiger æthram,
Iam relegit, pulsusque deus semel ordine facto
10 *Flectitur æstiuo, neque celsum semita in axem*
Sideris erigitur, via rursum nota iugales
Suscipit, inque notum rutili redit orbita solis.
Circulus iste quidem Cancro tenus adiacet axe.
SEMPER *in occiduo procul alter cardine in austro*
15 *Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni,*
Idæique pedes pueri, postremaque caudæ
Cærulea, breuis hic lepus, hic canis artus
Conditur extremos: hic Thessala cernitur Argo:
Hic Centaureæ fera molis terga secantur:
20 *Iste venenatæ disiecta volumina caudæ*
Amputat: hic arcu protenditur ampla Sagitta.
Ultimus hic Phœbo locus est, vbi lapsus in austrum
Pellitur, albenti cum canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul istuc calite cursu,
25 *Axe serenifери descendit Sol aquilonis.*
Partibus iste tribus tantum se circulus effert,
Quinque latet, creperi succendens stagna profundi.
INTER *vtrunq; dehinc quantus iacet ambitus illi*
Zonarum, cani speciem quæ lactis in æthra
30 *Cernitur, ingenti se tramite linea tendens,*
Diuidit ima noti, discernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris sub lege magistra

Pensatur, nox æqua diem subit æmula, Phœbus
Lumina substituit paribusque reuoluitur horis,
Vel cum summa æstas coquit agri viscera hiantis,
Vel cum floricomo iam tellus vere mouetur.
Ast isti celsa qua tramite panditur æthra, 5
Indicium est Aries: hunc totum linea quippe
Sustinet: hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat stellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic, craterque tenacia corui
Ora inhiant: hic sunt flexarum denique flammæ 10
Chelarum: genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite: nanque per ipsum
Fulua Aquila est caput. hic Equus eminet, hicq; comāti
Ceruice erigitur clara dator Hippocrenes.
Treis omnes recte contentos tramite cæli, 15
Distantesque pari spacio sibi transigit axis,
Omnibus & mediis vt circumfunditur idem.
DESVPER *obliqua est aliis via, quartus & iste*
Stringitur arctatus Zonarum mole duarum
Quas ab diuersa mundi regione locatas 20
Scire repercussi momentum diximus astri.
Hunc alius medium medius secat, haud dea Pallas,
Vel licet hæc cunctos præcellat acumine diuos,
Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
Implicet vt spaciis sibimet distantibus orbes, 25
Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgenturque viam similem, noctesque diesque,
Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana.
Nanque Titaneo cum sunt elata profundo,
Rursus in occiduos merguntur singula fluctus 30
Ordine partito. similis nascentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus

Omni-

Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus:
Et quam multus item est vbi gurgite protulit ortum,
5 *Tantus in aduersas itidem est cum labitur vndas,*
Signifer in spacium quantum deducitur ora
Ambitus extremæ. puncti vice terra locanda est.
Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
Sedem habet. hoc signo procurrit missa per auras
10 *Signiferi in summum, medio de tramite si quis*
Dirigat obtutus agilis procul, hosque locorum
Defessos longo spacio tener amputet aër,
Id quod contenti visus abscinditur vltro
Si qui in signiferi patulum circunferat orbem.
15 *Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.*
Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
Binaque decisis includunt partibus astra.
OLLI *Cancer inest, Leo flammifer, Attica Virgo,*
Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
20 *Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni*
Voluitur, auratam protendit Aquarius vrnam.
Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminique.
His se bissenis sol admouet, hisque recurrens
Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
25 *Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,*
Singula frugiparos attollunt tempora vultus.
ILLIVS *oceano quantum submergitur alto,*
Tantum telluris supereminet, omnibus istq;
Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
30 *Sex reparat: tanto nox humida tempore semper*
Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.
AT *si scire velis, mora lucem quanta retentet,*

Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
Quæ procul occano consurgunt signa notato:
Horum semper enim comes est Titanius vni:
Horum prima oculis memor incunabula quære
Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa, 5
Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.
Aut si consurgunt, vt tellus sæpe tumescit,
Occultata iugo, prætentaque rupe latebunt,
Prompta via est aliis venientum tempora signis
Noscere nanque ipso deprenderis indice cuncta 10
Oceano, magnam qua circum amplectitur vndis
Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino qua perstrepit aëre fluctu, 15
Acer Atlantei vel qua furit æquoris æstus.

NAM non obscuræ, cum Cancer commouet ortum,
Oceano stellæ circumuoluentur vtroque
In freta labentes, aut quæ rursus eoi
Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ 20
Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
Hunc medium pendere tamen, mediumque sub vndas
Cedere per spinam rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes: 25
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur. premit ab genibus celsos Ophiuchum
Vsque humeros Cancer: Cancer premit ortus & Anguẽ,
Agmine qua vasto fluit ad caput aspera ceruix:
Qua tumet & spiris, qua turgent pectora, primis. 30
Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto

Condi-

Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. satur hic vix luminis Amni
Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
Tum iam plus mediis nox inclinabitur horis,
5 Cum labente die Phœbo comes ibit in vndas:
Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
Contra autem nulli concedit sideris ortu
Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros, & splendens ense corusco,
10 Eridanumque trahens alto se littore premit.
ADVENIENTE dehinc villoso colla Leone,
Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
Extulerant, abeunt: quin & Iouis Ales in vndas
Conditur, & totis raptim petit æquora pennis.
15 Sed Nixus genibus replicato luce residens
Poplite, iam superi celatur corporis artus.
Non tamen iste genu, non læuam gurgite plantam,
Occulitur, non oceanus vorat omnia signi.
Proserit Hydra caput, claro Lepus exsilit ortu,
20 Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.
ERIGONE salsis cum vultum excgerit vndis,
Aëris vt patuli iam conscia permeet æthram,
Astrorum numerosa premit. nam Virgine eoa
Consurgente, freto cedit Lyra Cyllenæa,
25 Cedit Delphinus pelago, ceditque Sagitta,
Primaque pennarum pars canum condit Olorem:
Vix iam cauda salum superat: vix lumine parco
Eminet Eridanus, ponti procul efflua tingit.
Celatur Sonipes caput impiger, ardua ceruix
30 Tethyos ima petit salsæ, iubar ora madescit.
Hydra superpositum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:

Vltima cæruleo producens æquore puppim,
Illa micat, maloque tenus sese exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.
NEC *cum flagratas emittunt marmora Chelas,*
Sideris expertes & clara luce carentes, 5
Non est nota dies, aut est ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens, Arcturumque eminus alto
Cardine succendit: iam celso Thessala puppis
Æthere subuehitur: iam mundo funditur Hydra 10
Longior, extremæque polum subit indiga caudæ:
Curua Chij cælo consurgunt brachia signi.
Inspice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iste Lyræ rutilat conterminus, atque sub vndis 15
Hic tenebris petit occidui vaga cærula ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo.
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:
Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri
Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cælo 20
Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
Cætera cum medio, læuam, & caput, oraque rursum
Arcus agit. tribus hic tandem memorantia membra
Partibus erigitur, tria totum denique signa 25
Absoluunt pelago. mediæ tum serta Coronæ,
Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cum repunt brachia monstri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cycni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista 30
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo: caput Andromedæ freta vasta receptant:

Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
Sed boreæ de parte trucis velut aggere ab alto
Prospiciens superi subiecto verticis axe,
5 *Intentusque procul specie, vaga brachia Cepheus*
Exerit, & sæuam pelagi monet adfore pestem.
Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
Tingitur ab spina capiti quæ proxima summo est,
Vndique succedens Cepheus, & verticem & vlnas
10 *Mersatur patulus. Quum & tum Scorpius acer*
Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Pisus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
15 *Proserpens pelago. vetus, o Latonia virgo,*
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicusque furor sceleris penetrauerat œstro
20 *Impia corda viri: tabuerunt dira medullis*
Protinus in mediis incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit. tene improbus ille, procaxque,
Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cum sacrata Chij nemora, & frondentia late
25 *Brachia lucorum, cum siluæ colla comasque*
Deuotæ tibimet manus impia demolita est.
Audax haud facinus donum foret Oenopioni:
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,
30 *Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.*
Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus, & totas in membra ferocia chelas

Intulit, ille mali pœnas luit. ista furori
Præmia debentur, sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus. metus hic, metus acer in astro
Permanet, & primo cum Scorpius editur ortu,
Orion trepido terræ petit extima cursu. 5
Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthram,
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt: omnes procul in vada terror
Ingerit, & cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput, distentaque brachia vasto 10
Induitur ponto: tellurem cingula radunt
Extima, & oceano mersantur pectora rauco
Sola senis, reliquum polus ast a littore versat.
Semper in occiduo genitrix quoque Cassiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ, 15
Deformemque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona caputque solo, solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda: superquatit ira furorque,
Doridos & Panopes post fata nouissima matrum:
Ac memor has pœnas dolor exigit. omnia fluctus 20
Hæc simul occiduos subeunt. tamen altera in vndis
Sufficit, inque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se serta Coronæ
Expediunt pelago, postremique agminis Hydram
Erigitur caudam: caput, & turgentia membra 25
Centauro exsuperant: manus effert dextera prædam
Siluarum. nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum sera manent: Arcu redeunte per æthram
Protulit, incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis: item fert primis fluctibus Arcus 30
Amborum capita, & primis geminas Ophiuchi:
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo

Scor-

Scorpius oceano ſurgens agitat. pede Nixi,
Quem procul auerſum ſemper ſalis altera mittunt,
Tunc artus medij, tum pectora vaſta humerusque,
Dexteraque vlnarum ſpumoſi gurgitis æſtu
5 *Procedunt. Pariter caput & manus altera porro,*
Tota ſagittiferi cum vibrant aſtra, feruntur:
Mercurialis item Lyra voluitur, altaque Cepheus
Cardine ſuſtollens veſtigia: gurgite nondum
Pectora liber agit, ſed pectora merſus in vndas,
0 *Plauſtra Lycaoniæ pulſat pede deſuper Vrſæ.*
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera: protentum freta iam procul Oriona
Hauſerunt pelago, toto Lepus occidit aſtro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
5 *Sed non Aurigam, cum gurgitis ille profundi*
Ima petit, pedibus Capra mox, Hœdius ſequuntur:
Iſta polo rutilant, illum vada liuida condunt:
Hæc membris diſcreta aliis, exſtantiaque alte
Læuum humerum & ſummæ ſeſe attollentia palmæ
0 *Cernuntur, donec labenti congrada ſoli,*
Sidere deuexo freta late cærula turbent.

NANQVE *manū Aurigæ, reliquū celſumq; coruſci*
Verticis, & dorſo qua ſpina attollitur alto,
Deprimit hirſuti ſidus ſurgens Capricorni.
5 *Membra Sagittigero cedunt poſtrema reuecto.*
Iam non alatus remoratur ſidera Perſeus
Aëris in ſpaciis, neque clauum vendicat Argo.
Alluuione ſato Perſeus pede denique dextro,
Atque genu libero, merſatur cætera ponto.
0 *Argo quod curuis puppim ſuperattrahit oris,*
Tingitur, & duro tingit vada cærula dorſo.
Ipſa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni;

Totaque cum pelago cælo descendit ab alto,
Æquera cum Procyon, gressum sectatus herilem,
Intrat, & oceano permutat celsa profundo.
Hæc habet occidua plaga gurgitis, ista sonoro
Supprimit vnda salo. rursum procul erigit æthra 5
Cycnum, Aquilamque Iouis. surgunt flāmata Sagittæ
Sidera, perque notum rutila tum numinis Ara,
Delphinum paruas prōmit Capricornus in auras,
ET *matutino cum surgit Aquarius orbe,*
Os Equus atque pedes nouus exerit: ecce cadentis 10
Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
Centaurum cauda, sed non caput, aut humerorum
Vasta simul recipit: persistit pectore celso
Cornipedis species, & cælum vertice fulcit.
Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum 15
Conditur: ingentis late tamen agmina caudæ
Pone trahit: subit ista solum, subit æquora rursum
Integer oceani, cum se Centaurus in vndas
Iecerit, atque nouo vibrarint sidere Pisces.
His in summa poli surgentibus, ille per austrum 20
Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
Sed manet alterius venientis tempora signi:
Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ 25
Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
Paulatim recauo redeunt maris aurea cælo.
Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnam,
Læuaque virginei rursum se corporis edunt. 30
PHRIXEI *& postquam pecoris proruperit ortus,*
Australem hic aries Aram procul admouet vndis
Gur-

Gurgitis occidui: qua lux redit, excitat idem
Persea proceri sustollere verticis astra,
Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
5 *Natura ambigua rerum ratione reliquit,*
Extimus an reliquos Aries produceret artus:
Perseos, an Tauro freta pelleret adsurgente
Hoc vna cælum, subit integer haud ipse vlla
Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra.
10 *Quippe huius plantis Aurigæ sidus inhæret:*
Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram:
Aurigam salsis euoluunt fluctibus omnem
Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantaque læua
Nempe hœdi euadit, cum primum rursus ab vndis
15 *Cetosa in superum referuntur viscera cælum.*
Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
Tunc repetunt, diri cum sidera gurgite monstri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
20 *Quattuor hic etenim signis surgentibus altum*
Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
Labitur Arcturus. manus olli quippe sinistra
Inge manet, celsisque super subducitur Vrsis.
At cum iam pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
25 *Vt genua oceanus vasto procul æquore condat,*
Signum erit eoa Geminos procedere parte:
Nec lateri Pistrix cuiquam vicina videtur.
Sed iam tota super sustollitur: expuit atram
Iam pelagus speciem, nec adhuc tamen extima sorbent.
30 *Quid ne nascentis suspectat nauita ponto*
Agmina prima Padi cælo tum feruere aperto?
Vicinasque faces rutili manet Orionis,

Curricula vt solers vero mox indice discat
Certa tenebrarum, possitque fideliter astro
Explorare notos & tuto carbasa ponto?
Credo, ni desit magnorum congrua cura,
Prompta via est ipso cognoscere talia semper, 5
Præceptore Ioue, & cælo tibi signa magistri
Omnia ducentur: monet alta Iuppiter æthra
Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
Ne tempestatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

NONNE vides, primũ cum Phœbe in cornua surgit 1
Tenuia, & angusto lumen iacit ore per æthram,
Decedente die, pronoque ab tramite solis,
Promat vt ingressus solers tibi tempora mensis? 1
Nanque facem quarti sibimet profitebitur ignis,
Corpora cum primum perfundens lumine nostra,
In subiecta soli tenuem porrexerit vmbram.
Ast orbis medij si cedat Cynthia formam,
Octauos ortus, octauaque plaustra docebit. 2
Denique cum toto dea iam surrexerit ore,
Integer vt magni resplendeat ambitus orbis,
Effluxisse sibi medij iam tempora mensis,
Monstrabit cælo: pleni cum rursus egena
Oris eat, tanto procedens lumine formæ, 2
Inserit aëriis quantum dea nubibus ignes,
Esse senescentis sibimet dispendia mensis
Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
Tertia vix mundo superest via: cum minus autem
Vmbrarum excludit, sunt tales quattuor ortus 3
Marcentis Lunæ, quales sub mense renato
Quattuor exsurgunt languentis luminis vmbræ:

Atque bis octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque nosse dierum
Prompta via est, proprio semper dea proditur orẽ,
Scandat quanta polum, quoties temone iugales
5 *Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.*

At decedentis postrema crepuscula noctis,
Bis sex signa tibi quæ versat Signifer orbis
Monstrabunt cursu: nam Phœbus singula mutat,
Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
10 *Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud*
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
Vel matutino redit incunabula linquens
15 *Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.*
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In priscas memorem sedes, habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
20 *Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,*
Vt Luna spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes momentaque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adiecisse Meton Cecropia dicitur artẽ,
5 *Inseditque animis, tenuit rem Græcia solers,*
Protinus & longos inuentum misit in annos.
Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,
Torreret rutilo cum Phœbus sidere Cancrum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
30 *Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.*

Hoc vt fons est, vnde & duxit tempora Luna
Nauita, quo longum facilitate curreret æquor,

Æquora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terræ.
Nec mora discendi, breuis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoscere motus
Si libet aerios, & tempestatibus ipsis
Edere principium: te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Ut stata reuicisoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & Actæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cum tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,
Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux commouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indiciis tibi Luna dabit, seu lucis vtrinque
Cæsa facem, seu cum teretem concrescit in orbem.
Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens, & cum sale sidera condit.

Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus
Æquoris, & magnos cæli callere tumultus,
Quos det certa dies, quæ longi tempora mensis,
Astrorumque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras

Vena-

Venarum, occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis, terramque supernatat omnem,
Multaque materies, quam cum calor ignicomantum
Hausit stellarum, superas subducit in auras,
5 *Et concreta diu compingit nubila mundo.*
Si minor hæc madidi substantia cespite ab imo
Subrigitur, tenues nebulæ caligine fusa
Tenduntur cælo: vis autem siccier olli
Cum fuit, in celeres dissoluit undique ventos,
10 *Vicinumque sibi flatris dominantibus vltro*
Aera propellit, si maior protinus humor
Consurrexit humo, pluuias quoque nubila fundunt.
Et pluuiis late calor est pater. hic super imbres
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
15 *Respuit humorem: si molles, magna vtriusque*
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat, amplaque latè
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflictus item, diuersorumque per æthram
20 *Sæpe superna furens, illisos fulguris ignes*
Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
Præstringit flammis: & cælum sulfure odorat.
Omnibus his genitrix tellus, & cespite ab imo
Ducuntur superi motus: ipsa ignea mundi
25 *Lumina, flammigero Phœbus temone coruscans,*
Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
His peperere malis exordia. nanque deorsum
Mouit humum cum forte calor, laxata repentè
Spiramenta soli venas procul altaque pandunt
30 *Viscera telluris: bibit imum terra calorem*
Desuper, & madidum tepefactus cespes anhelat.
Aeris hos motus, rabiemque volubilis vndæ,

Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
Præsentire decet. cape solers singula mente,
Præceptisque virûm sitientia pectora pande.

CYNTHIA *cum primum cælo noua cornua promit,*
Cautus vtrinque deam circunspice: nanque reuectæ 5
Nequaquam semper similis lux imbuit ortum:
Sed species diuersa trahit, varioque notatur
Formarum primi cum surgit luminis igne,
Tertia cum rutilat, cum maior sideris æthram
Scandit, & aerias quarta face luminat oras, 10
Ingredientis erit plene tibi nuncia mensis.
Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
Pura sit, vt fœdis ab sordibus adfore dices,
Clara, serena diu. tenui surrexerit autem
Si face, & ignito suppinxerit ora rubore, 15
Turbida certantes conuerrent æquora cauri:
Luminis ista dehinc si crassior, atque retusis
Cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
Percussi vt tenuem prætendat corporis vmbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet vltro 20
Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aer
Cornua cæca premens, notus vuidus aera cogit.
Tertia si rursum protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acumina tenta coruscans,
Vt nec curua quasi declinet cornua, nec tum 25
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo Zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum. sin quattuor autem
Cynthia curriculis cælum subit, atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus vsserit ignes, 30
Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent, fera verrent flabra profundum:

Istius

Istius in boream quod se sustollit acumen:
Si curuum specie velut annuat, adfore cælo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc vrgeri sese adserit, hocque grauari
5 *Indice: rursus eo veniet notus, hanc vbi partem*
Pone supinari conspexeris, inque reclinem
Sponte habitum: pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,
10 *Suffusus rutilo, mox tempestate sonora*
Spumosum late pelagus canescere cernes.
Maior & hac rauci versabit gurgitis vndas,
Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.
CONTEMPLATOR *item, seu plenum luminis orbem*
15 *Cynthia distendit, seu cum teres ambitus olli*
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrinque
Sustinet obductæ sibimet dispendia formæ.
Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
Induit, & qualem procedens ore colorem
20 *Hinc perpende oculis, ipso monitore dierum*
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
25 *Quartaue sustollat medios dum Cynthia vultus,*
Durabunt cælo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera prouisæ signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
30 *Accedat Phœbæ, mensis postrema notabunt.*
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aera nomen habet: quod spirat cespite tellus,

Nubila dicuntur: cælum super aula deorum,
Axea compactum conuoluitur. hîc sua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
Æstatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra: 5
Immodicus terram qua desuper ignis adurit,
Gradiuo incolitur: brumalis pulsus habenas
Qua Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro.
Ast vbi demerso latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer: his super amplas 1
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Lunam nubila propter,
Exhalantis humi qua spiramenta madescunt
Ima, vehunt cæli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Luna. 1
Pascitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto: sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cum subsint nubila, Luna
Creditur, hanc quoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa: 2
Ille alias trino cum voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
Cingere. Si simplex circunuersabitur orbis,
Signa procellarum certissima, signa sereni
Præferet: abruptus subito prænunciat euros: 2
Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
Si duo se Luna circunfudere, repente
Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
Maioresque dehinc agitabunt stagna procellæ. 3
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine sæuiet auster,

Zona-

Zonarum teter fuerit ſi tractus in æthra,
Denique disrumpant ſi ſeſe cingula Lunæ,
Ultima tempeſtas ruet imi gurgitis æſtum.

SOLIS *quinetiam, Solis tibi cura videndi*
5 *Sit potior, Solem melius prauiſa ſequuntur,*
Aſtrorumque duci monſtrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
Seu ſe luciferis reparabilis exerat oris.
Iſtius ingentes radij, caliginis atrum,
10 *Et nebuloſarum tractus piceos tenebrarum*
Lumine diſpiciunt, cum per chaos vmbriferum vis
Flammea peruaſit, cum ſemper noctis amictus
Inſerit aëriæ fulgor facis: ille calorẽ
Pigra mouet, ſimulac rutilis torpentia flammis
15 *Sol ſopita animet, Sol dura obſtacula primus*
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radiis denſata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, craſſæque deus latet obice nubis,
20 *Et cælo & pelago magnos ait adfore motus.*
Non hic cum primos educet gurgite vultus,
Ceu picturato diuerſos ore colores,
Proferat: haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cæli fas exſpectare ſerena.
25 *Et ſi tranquillo conuexa cucurrerit auſtro,*
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, puruſque coma, & ſplendidus orbẽ,
Conuenit eoæ faciem præſumere lucis.
Sed non ora cauo ſimilis medioque recedens
30 *Orbe, quaſi vel ſi radios diſcingitur vltro,*
Figat vt auſtralem porrecto ſidere partem,
Aut boreæ rigidi iaculetur luminis ignẽ,

Et vento & pluuiis reparata in luce carebit.

DENIQVE *per flammas procul atque incendia, Solis*
Ipsa dei ceaunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro.
Et ne sanguineus late rubor induat ora, 5
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuiis tellus, inflataque celsas
Aggere deuicto superabunt flumina ripas. 10
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarumque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret, 15
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.

ECCE *alias primo nascentis Solis in ortu,*
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coëunt radij nebuloso: cætera quippe
Pars Hyperioniæ rutilat facis, hicque comarum 20
Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cælo rursus aperto
Cum ruit, opposita vultum caligine condit: 25
Omnibus his signis in terram defluit imber
Plurimus. Interdum tenuis prauertere nubes
Visa deum: hæc celeris si præsurrexerit ortum,
Ipseque pone sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt. 30
At matutini si Phœbum in littoris acta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram

Marcenti

Marcenti ſimilis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc ſcandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura ſerena aderunt: nanque olli gurgitis aër
Craſſior in modicum ſurgens diffuderat orbem.
5 *Et iam ſi tenero ſuſtollens tramite cæli*
Oblitum iuſti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die ſub tempeſtatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura ſerena:
Diſploſis etenim per apertam nubibus æthram
10 *Ora laboranti ſimilis languentia pallet:*
Et diſiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clareſcere mundi.
Quin naſcente die venturos conuenit imbres
Noſcere, cum proni procul ad confinia cæli
15 *Deferri piceo ſpectaris nubila tractu.*
Et cum declinant radij ſe partem in vtranque,
Lucis in occaſu, nox vt ſtrat algida rores,
Imber erit. Puras ſi Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
20 *Tingat, ac in lapſu nubes ignita ſequatur,*
Noxque diesque dehinc venturi rurſus eoi
Nimborum expertes & tempeſtatibus atris
Durabunt. Sed cum radiis marcentibus ardor
Languet, & in tenui tenduntur acumine fruſtra
25 *Phœbei crines, nimbos aget atra procella.*
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos ſubtexens Luna iugales
Lucem hebetat: ſubit hæc ſuperi ſacra lumina Solis
Inferior, mediaque inter ſtans lampadis orbe,
30 *Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rurſum*
Cum matutinos molitur lucifer ortus,
Ebria ſanguineæ ſubuoluant vellera nubes.

Nanque grauis cælo fundetur protinus imber.
NEC si Sole procul rutila inter stagna morante
Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
Contegat, ille dies pluuiis ventoque carebit.
Quin erit imber item, si Solem circulus ater 5
Ambiat exortum: maior se denique nimbus
Vrgebit cælo, maior sola perluet imber:
Circunfusa adeo si cingula nescia solui
Seruarent tetra speciem torpentia molis.
SÆPE etiam Phœbo nubes percussa rubescit, 10
Et meditata dei formam, procul igne recepto
Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt. 15
CONVENIT hic etiam paruum Præsepe notare:
Id nubi nomen, qua Cancro obuoluitur alto:
Græcia docta dedit: duo propter denique Asellos
Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrum. 20
In medio quod nube quasi concrescit adacta,
Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
Congruus aëriis late rubor ignis Asellis,
Nequaquam tenues agitabunt stagna procellæ: 25
At si sideribus similis lux duret, & illi
Tetra sit effigies, cadet altis nubibus imber
Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
Sed boreæ si parte trucis velut indiga iustæ
Stella facis, lento marcescere cernitur igne, 30
Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
Protinus Æthiopum surget conuallibus auster:

At

At regione noti ſi lucem ſtella ſeneſcat,
Signis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.
QVIN *& terrenis cape rebus certa frequenter*
Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
5 *Æquora prolixum, cum littora curua reſultant*
Sponte procul, neque cæruleus colliditur æſtus:
Aut cum proceris vertex in montibus vltro
Perſtrepit aërium, ventos inſtare docebunt.
ET *cum parua fulix trepido petit arua volatu,*
10 *Stagna ſinens, longasque iterat clangore querelas,*
Indicat inſanis freta mox caneſcere ventis.
Denique cum cælo tenduntur pura ſerena,
Sæuitura polo ſunt flamina, primus in ipſa
Mox picturati conuertit pectoris artus
15 *Sturnus edax, premat vt tenues vis obuia plumas,*
Et ne poſt tergum pateat penetrabilis euro.
LATIPEDEMQVE *anatem cernes excedere ponto*
Sæpius, & ſumma nebulam ſe tendere rupe:
Iamque ſuper latices florum volitare ſenectam,
20 *Stellarumque comas rumpi procul æthere celſo,*
Decidere in terras, rutilarum ſpargere crines
Flammarum, & longos a tergo ducere tractus:
Inde etiam ventos mox adfore præmonet vſus.
QVOD *ſi diuerſis ſe paſſim partibus ignes*
25 *Excutiant, verret pelagus ſine fine modoque*
Turba procellarum, ſi duri limite ab euri,
Si regione noti, ſi lenis parte fauoni,
Aut de Biſtonio mundi procul axe coruſcat.
SI *repetunt veterem ranæ per ſtagna querelam,*
30 *Vellera ſi cælo volitent, ſi diſcolor iris*
Demittat gemino ſe fornice, circulus album
Si ſtellam teter velut ambiat, æquora propter.

Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto
Pectora merſentur, ſi crebro garrula hirundo
Stagna adeat, rutilæ cum ſint primordia lucis:
Si matutinas vlulæ dant carmine voces,
Improba ſi cornix caput altis inſerit vndis, 5
Flumine terga rigans, ſi ſæuit gutture rauco,
Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.

IMBER *erit, totis cum bucula naribus auras*
Concipit: & late pluuiis ſola cuncta madebunt,
Cum proprias ſolers ſedes formica relinquens, 10
Oua cauis effert penetralibus; aſpera quippe
Tempeſtas, gelidusque dies, & frigidus æther,
Inſerit internis terrarum redditus æſtus,
Pectora cum curuo purgat gallinula roſtro.

AGMINE *cum denſo circumuolitare videtur* 15
Graculus, & tenui cum ſtridunt gutture corui,
Cum procera ſalum repetit clangore frequenti
Ardea: cum paruæ defigunt ſpicula muſcæ,
Et ſi nocturnis ardentibus vndique teſtis,
Concreſcunt fungi, ſi flammis emicet ignis 20
Effluus, aut lucis ſubſtantia langueat vltro,
Conuenit inſtantes prænoſcere protinus imbres:
Denique cum patulum torrens Vulcanus ahenum,
Scintillas flamma circumlabente reliquit.

SI *notus humentis Libyco trahit æthere nubes,* 25
Si nimium ad montem nebularum craſſus amictus
Tendatur, ſummo nudentur vertice ſaxa:
Et qua pontus item freta per diſtenta quieſcit,
Nubila ſi longo ſe procumbentia tractu
Diffundunt cælo, & Thetidi terrisque ſupinis 30
Pax aderit, nuſquam mundo ruet effluus imber.

SED *cum tranquillo tenduntur craſſa ſerena*

Sub

Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
Conuenit: & rursum cum perfurit aëris horror,
Inspice quam referant terris pelagoque quietem.
Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
5 Arduus excelso quod Cancer cardine voluit.
Hoc cum concretus tenuari cœperit aër,
Discutit impositæ late sibi molis amictum.
Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
Cum minus & primo purgatur flamine venti
10 Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
Tum vespertinum cornix longæua resultat,
Tum corui crepitant, & ouantia gutture rauco
Agmina crebra vocant, tum nota cubilia læti
Succedunt pariter, tum pennis corpora plaudunt.
15 TVNC & Strymonias circunuolitare repente
Suspicies per aperta grues, vbi mitior annus
Sponte procellosum disiecerit aëra cæli.
Tunc quoque cum stellis hebes est lux omnibus vltro,
Nubila nec crassos circunduxere meatus,
20 Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto sacra sidera Luna recondit:
Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ.
25 Nubila si cælo consistere, nubila ferri,
Si qua superfundi sibimet suspexeris vltro:
Gramina si carpit semesa petacius anser:
SI nocturna tibi cornix canit, hesperus æthra
Cum redit, innumero si cantu graculus instat,
30 Si matutino fringuilla resultat ab ore,
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infestus si floricomis hymenæis

Ima petit, terræ si denique paruus erithens
Succedit trepidæ scrupose concaua rupis,
Cecropias si pastus apis vicinus ad ipsa
Castra inhibet, florumque simul libamina mœstæ
Proxima decerpunt: si Threiciæ per aperta 5
Sponte grues trepidant, nec sese audacius æthræ
Committunt, pinnis vt longos sæpe volatus
Formauere super: si soluit aranea casses,
Tenuia si toto vehit auster licia cælo,
Mox tempestates, & nubila tetra cientur. 10

QVID? *maiora canam: cinis, cinis ipse repente*
Cum coit, albenti nix terras vestit amictu,
Nix operit terras, rutilis vbi lumina prunis
Summa rubent, errantque breui caligine crassa
Interius nebulæ, & denso iam fomes in igni 15
Marcescit penitus, pluuios mox arguet austros.

INDVIT *immodicis cum semet floribus ilex:*
(Indiga nam succi ligno natura rigenti est)
Et cum flore nouo, cum brachia glande grauantur
Vuentis cæli sub nutrimenta latenter 20
Sponte operata docet. quin & lentiscus amara,
Indicium est pluuiis: ter fœtum concipit arbos,
Terque nouos genitrix fructus alit: ipsaque trino
Flore renidescens tria tempora prodit arandi.
Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos, 25
Sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.

SIC *& crabronum rauca agmina, si volitare*
Fine sub autumni conspexeris æthere longo,
Iam vespertinus primo cum commouet ortus
Vergilias pelago, dices instare procellas. 30
Sique sues lentæ, si lanæ sedula nutrix,
Si capra dumosis errans in saltibus, vltro

In

In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aër
Excitat internum per viscera mota furorem:
Et tempestates & nubila protinus atra
Adfore præcipies: quin & gaudebit arator,
5 Quique solum iustis versabit mensibus anni,
Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum: sic quadam lege deorum
His comes est imber. Pecudes si denique terram
Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,
10 Cum madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorsa lacunis
Infodiant pecudes: si vasto viscera hiatu
15 Discutiant terræ, veniet vis æthere toto
Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas.
At si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aër.
20 Nam quæ prorumpunt naturæ legibus vltro
Spiramenta soli, si iustus desiit humor,
Arida per cælum surgentia desuper æthræ
Ignescunt flammis, mundique impulsa calore
Excutiunt stellas, & crebro crine rubescunt.
25 CONTEMPLATOR item, si longo plurima ponto
Agmina festinant volucrum, solidamque frequentes
Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus,
Ac sitient agri: nam quæ circunflua tellus
Adluitur pelago, coquit altam siccior aër
30 Cespitis arentis ventis, citiusque calorem
Sentit humus sic cincta salo: fuga protinus ergo
Est auium in terras: pauet hos vt viderit æstus

Agricola, & sicco iam deflet mergite culmos.
Sed si tum modico producant agmina ab undis,
Nec trepido passim versant conuexa volatu,
Lætitia est duris pastoribus, adfore parcos
Præsumunt imbres: sic in contraria semper
Vota homines agimur, nostrique cupidine fructus
Poscimus alterius dispendia: denique & ipsa
Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
Certa suis studiis adfixit signa futuri.
NANQVE *& ouis cupido si gramina tondeat ore*
Insaturata cibi, decerpens latius agros,
Pastor id indicium pluuialis frigoris edet.
Et si persultans aries lasciuius herbas
Adpetit, aut sese sustollant saltibus hœdi:
Vel si iuge gregi cupiant hærere, nec vsquam
Matribus abscedant, & si sine fine modoque
Pabula delibent, cum tutas vesper adire
Compellat caulas, monstrabunt adfore nimbos:
BVBVS *arator item trahit atræ signa procellæ,*
Lambere si lingua prima bos vestigia forte
Viderit, aut dextrum prosternere corpus in armum.
Vel si prolixis auras mugitibus implent,
Pascua linquentes vix vespere. dat capra moti
Rursum signa poli, cum spinis ilicis atræ
Multa inhiat. docet hæc eadem sus horrida, cœno
Gurgitis illuuie si sæpius inuoluatur.
MARTIVS *ipse lupus villarũ proxima oberrans,*
Affectansque locos hominum, lectumque laremque
Sponte petens, crasso consurgere nubila cælo
Præmonet. Id parui cum stringunt denique mures,
Cum gestire solo, cum ludere forte videntur:
Portendit tibimet canis id præsentia multam

Tellu-

Tellurem fodiens. tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit cepta secundis,
Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.
5 NON *spernenda tibi sint talia, sed memor vni*
Adde aliud semper: si tertia denique signa
Proueniant, firmo venturum pectore fare:
Et transactorum solers componere mensum
Signa laborabis, si sic fluxere reperta,
10 *Nequaquam trepidare pudor persuadeat vllos*
Astrorum lapsus, astrorum protinus ortus
Discute, si casus similes & stella per æthram
Prodidit: exacti iam summa crepuscula mensis,
Et surgentis item primordia conscius artis
15 *Fare sacræ. mensum confinia summa duorum*
Cæca latent: luces hæc semper semet in octo
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
Perquires studio: & si quid tibi forte repertum,
Pluribus indiciis solers fulcire memento.

ARATI PHÆNOMENA PER GERMANICVM CÆSAREM IN LATINVM CONuersa, & in eadem Commentaria.

CÆLVM Circulis quinque distinguitur, quorum duo extremi maxime frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His vtrinque proximi duo, Paralleli vocantur, vt ita dixerim, æque distãtes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter Æstiuus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Cancri, solstitium æstiuum facit. Medius est Æquinoctialis, qui octauam partem Arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libræ, autumnale constituit. Vt Circuli in cælo, ita Zonæ in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorem, quod ab his longissime sol abest: sub torrido quidam habitare putant Æthiopiæ maximam partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliosque vertices eminentiasque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Æstiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt a nobis circulo Æquinoctiali, qui Antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui Antipodes infra sunt: quod vt esse videatur, efficiunt flexus obliquitatesque terrarum, quas Antichthones & Antistochæ & Antisceptæ inhabitare

habitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: ſed ab intimo Tropico auſtrali, brumalique. eodem, per Æquinoctialem ad
5 ſummum ſolſtitialem, eundemque æſtiualem per medium (in his longitudo latitudoque) porrectus. Obliquæ circuli Signiferi partes, ccclxv. ſigna xij. partium ſingula tricenarum, quorum quædam minora, quædam ampliora,
10 & populo Canophora dicuntur: ſed compenſatio quinque partibus creditur applicari, vt ſint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horum incipientia ab Ariete, alia ſunt maſculorum naturalibus, alia fœminarum. Item quartum
15 quoque eorum, aut tropicum, aut ſolidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo ſunt æquinoctialia, Aries & Libra: duo ſolſtitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima ſolida antepoſita,
20 his deformia.

Hic eſt ſtellarum ordo, vtrorumque circulorum: Septentriones duplices ad auſtrum vertuntur, figura auerſis caudis inuicem ſibi aduerſantes: inter quas obliquus dilabitur Dra-
25 co. Sub vnius nanque pede eſt Serpentarius, cuius Serpentarij pedes attingunt frontē Scorpionis. A latere autem retro ſtat Cuſtos: ſub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus ſpicam: retrorſus vero, veſtigiis eius
30 adiacens Leo, medio æſtiuo ſolſtitio Cancer & Gemini. Genua autem Agitatoris caput Gemini attingunt: pedes autem eius Tauri

cornibus iunguntur, cuius Hœduli desuper obtinent locum Septentrionis. Habet autem Septentrio a dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus Serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem calcans: vnum brachium Libræ, alterum dans Coronæ. nam ad minoris Septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equũ Aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub Aquarij pedibus Piscis magnus austrinus. constituta ante Cepheum Cassiepeia: & a dorso Agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiepeia pedibus properare videtur. Inter Cycnum igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed iam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

SVB aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Conspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte sub australi circulo, prope Centauri membra, Hydræ cauda, & Coruus: ad genua Virginis, vrna est posita: a sinistris Orionis, qui & Incola, Fluuius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum vero a pedibus eius, Canis splen-

dida

dida refulget: post cuius caudam Nauis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion, pedibus Gemini appropinquant: Anticanis super caput Arietis non longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est: sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio vero Piscium communem habet stellam.

ARATI PHAENOMENA.

AB Ioue principium magno deduxit Aratus
Carminis: at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror, tibi sacra fero, doctique laboris
Primitias. Probat ipse deûm rectorque satorque,
Quantum etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentem Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersasque secat metas gelidi Capricorni:
Queue Aries & Libra æquant diuortia lucis:
Si non parta quies te præside, puppibus æquor,
Cultorique daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cælum tollere vultus,
Sideraque & varios cæli cognoscere motus:
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua tuque adsis nato, numenque secundes.

QVÆRITVR cur a Ioue incepit, & non a musis, vt Homerus? Conueniés magis hoc existimauit principium Phænomenis, vti Iouem inuocaret, quod ipsorum carminum origo est

Iupiter. non ſolus autem ita cœpiſſe videtur Aratus, ſed & Crates comicus, a Veſta incipiens & profari carmina: Sophron in mimo, qui nuncius inſcribitur, a Veſta incipiens: Omnes inuocant Iouem omnium principem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit, vtrumne fabuloſi, an naturalis? Et philoſophi quidem plurimi, naturalis aiunt eum Iouis meminiſſe. Sed Crates ait Iouem dictum cælum: inuocatum vero merito, quia in aëre & æthere ſunt ſidera: & Homerum dixiſſe Iouem in aliqua parte, cælũ: & ipſe Aratus, quũ dicit Herodotus Iouem dictum aëra. & Crates quidem eiusdẽ eſt opinionis, teſtemque eſſe Philonem comicum dicit. hoc autem cõſtat & ipſum dicere. Nam quia nihil aliud eſt Vox, quam percuſſus aër, videtur conueniẽter dixiſſe, quæ rei præſtent auctoritatẽ, plenas Ioue vias referens, & omneis hominum conuentus. Nihil eorum quæ in terra ſunt, ſine aëre eſt: ratione etiã, cuius omnes vſum deſideramus. nam cuncti mortales oſtendunt vſum ſuſpirio: & cum viuimus, aëre indigemus. At quod ait, Dextra monſtrat, ad auguria pertinet auiũ: propter quod & Stoici Iouem eſſe affirmant, qui per materiam manat ſpiritus, & ſimilis eſt noſtræ animæ. Zenodotus autem Ætolus & Diodorus aiunt, nec ad fabuloſi Iouis ſufficere eiusmodi opinionem: eſſe enim talem cauſam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius deſcribit. Dicendo autem, Etiam genus, oſtendit animæ immortalitatem. bene propterea quod ait: nouerat enim virtuti

aliquid

aliquid æmulum futurum. Dei igitur aduersus delicta lenem esse, proprium est; quoniam omnium parens affirmatur, & non solum hominum, sed etiam deorum.

5 *CÆTERA quæ toto fulgent vaga sidera mundo,*
Indefessa trahit proprio cum pondere cælum:
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Librataque tenet terras, & cardine firmo
Orbem agit extremum. Geminus determinat axem,
10 *Quem Graij dixere polon: pars mersa sub vndas*
Oceani, pars celsa sub horrifero aquilone.
Axem Cretææ dextra læuaque tuentur,
Siue Arcti, seu Romani cognominis Vrsæ,
Plaustrum ve: & facies stellarum est proxima vero,
15 *Tres temone rotisque micant, sublime quaternæ:*
Si melius dixisse feras, obuersa refulgent
Ora feris, caput alterius super horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipsos
Decliueis humeros. veteris si gratia formæ,
20 *Cressia vos tellus aluit, moderator olympi*
Donauit cælo: meritum custodia fecit:
Quod fidæ comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cum furta parentis
Ærea pulsantes mendaci cymbala dextra,
25 *Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,*
Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynosuraque fulgent.
Dat Graiis Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit. sed candida tota,
30 *Et liquido splendore Helice nitet, haud prius vlla,*
Cum sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cælo, septem quæ Cressia flammis.

Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor:
Quippe breuis totam fido se cardine vertit,
Sidoniamque ratem nunquam spectata fefellit.
Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet 5
Hinc atque hinc, superatque illas mirabile monstrum.
Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram
Squammigero lapsu qua desinit vltima cauda,
Hac caput est Helices, flexu comprenditur alto
Serpentis: Cynosuræ ille explicat amplius orbes, 10
Sublatusque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora claris
Ornantur flammis, mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento: lucet nouissima cauda, 15
Extremumque Helices sidus micat, ac radiatur
Serpentis decline caput, qua proxima signa
Occasus ortusque vno tanguntur ab orę,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,
Semper in occiduis seruantes ignibus axem. 20

VERTICES extremos circa quos Sphæra cæli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, e quibus vnus est australis, qui terræ obiectus a nobis nũquam videtur: alter autẽ septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit. 25

DVÆ sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem horum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctis: altera, pusilla quidem, 30 sed a nauigantibus obseruatur. maria enim conturbat. Helicen autem dicit Hesiodus

Callisto

Callisto Lycaonis regis filiam fuisse,& in Arcadia solitam cum Diana venari, & in montibus vagari, & a Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quam grauidam, nudam se lauantem cum
5 aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphis autem comicus poeta refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratũ in venatione Cal-
10 listo oppressisse: tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, a quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem:
15 post tempus in Lycæi Iouis templũ confugientem, cum eam Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autem vtrosque cæli astris intulit, Vrsamque eam nominauit. Ouidius a Iu-
20 none in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spi-
25 na vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas, super caudam tres: fiũt omnes, xxiiij. Porro Arctus minor a pluribus Phœnice, a Grę-cis Arctophylax, a nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo naui-
30 gant. Dicitur a Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cyno-

ſuram dicit Iouis fuiſſe nutricem, vnam ex Ideis nymphis, a qua in Cretæ oppido Hyſtoe Nicoſtratus conſtituit portus, & circa eum locum Cynoſuram fuiſſe, cum Telchiniis qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynoſuram & Helicen Cretenſes Iouis nutrices fuiſſe dicit, ob quod ſunt cæleſti donatæ honore.

Habet autem ſtellas, in humero ſplendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam, ſuper caudã claras tres: fiunt omnes ſeptem, ſupra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: & maxime altera quæ vocatur Polus, in quo a quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoſo corpore adiacens Draco, qui vtranque Arcton flexuoſo corpore ſemicingit, Helices ſuperuoluit caput, Phœnices circũcingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter aſtra collocatum beneficio Iunonis, eo quod cum nuberet Ioui Iuno, diis offerentibus munera, Terra quoque obtulerit aurea mala cũ ramis: quæ Iuno in hortum ſuum, qui erat apud Atlantem, inferri iuſſit, & Heſperides Atlantis filias cuſtodes poſuit, quæ cum a filiabus Atlantis ſubtraherentur & ſępe vexarentur, Iuno cuſtodẽ horti Draconem peruigilẽ implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa aſtris intulit. Hunc alij Iouem aſtris intuliſſe dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Mineruæ obiectu; quem illa contortum cælo immiſit, & inter Septẽtriones locauit: Habet autem ſtellas, in capite ſplẽdidas

tres

tres in corpore vero vsque ad caudam, XII. ab inuicem distantes. Sunt autem omnes XV.

DRACO.

Haud procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris: 5
Dextro nanque genu nixus, diuersaque tendens
Brachia, suppliciter passis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia saeua.

DRACONEM immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum a Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, vt refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse: & iccirco inter astra a Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & vtrosque sideribus intulisse, ita vt in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam desecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, vt certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, vt insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadem tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadem tenet manu, vnam, in leonina pelle quatuor. Sunt omnes vigintiquatuor.

CORONA.

Clara Ariadnææ propius stant signa Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

Hæc corona dicitur esse Ariadnes, quã Liber astris intulisse dicitur, dum eius nuptias dij in insula Creta celebrarent, cogitãs præclaram facere, pro qua primũ noua nupta coronata est. Sed qui Cretica conscripsit, refert, quia cum Liber ad Minoem regem venisset, vt Ariadnen filiam eius duceret vxorem, coronam dono Ariadnæ dedisse Vulcani opere factam ex auro & gẽmis preciosis, & talis fulgoris fuit, vt Thesea ex Labyrintho liberaret, quæ post astris affixa est, cum in Naxon vtrique venissent. Signum amoris eius crines ostendunt. & est stellis fulgentibus sub cauda Leonis. Habet autem stellas nouem in circuitu positas, quarum tres sunt splendidæ.

OPHIVCHVS.

Terga nitens stellis, a quo se vertice tollit,
Succiduis genibus lapsum & miserabile monstrum,
Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
Et vastos humeros, tum cætera membra sequuntur.
Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
Luna etiam mensem cum pleno diuidit orbe,
Lux tenuis manibus, per quas elabitur Anguis
Pressus vtraque manu, medium cingens Ophiuchum.
Scorpius ima pedum tangit, sed planta sinistra
In tergo residet, vestigia dextera pendent.
Est impar manibus pondus, nam dextera paruam
Partem anguis retinet: per læuam attollitur omnis:
Quantumque a læua distantia Serta notantur,

Eri-

Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella sub æthere a lucet crinita corona,
Ad quam si dorso peruadit lubricus Anguis,
Insignes cælum perfundunt lumine Chelæ.

Hic est Serpētarius qui super Scorpionem stat, tenens vtraque manu serpentem, qui ab astrologis dicitur fuisse Æsculapius filius Apollinis, qui cum medicinę arte vteretur, mortuos fertur suscitasse. Quamobrem iratus in eum Iouis, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte sua rursus post obitum defūcto animam restituisse ad vitam, & inter astra constituisse putatur. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris claras singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor, & duas ex eis claras: in singulis lumbis singulas, in singulis genibus singulas, in dextra tibia clarā vnam, in singulis pedibus singulas claras. sunt omnes XVII.

Serpens quem tenet in manibus, habet stellas in orificio duas, in flexura capitis spissas quatuor, in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in secunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vsque ad caudam sex. fiunt omnes stellæ serpentis triginta.

SCORPIVS.

Scorpivs sane inter astra a Ioue illatus est, pro eo quod ferūt ex terra ortum, summissumque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quod ex venatione nullam se feram relinquere diceret: isque Oriona percussit & occi-

dit, & inde a Ioue astris illatus est, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Dianæ. Nam cum in monte Celsionio venaretur, irridens Dianam, contemnebat eius opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpioné qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorum memoria constitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autem stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnam claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ, assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

INDE Helicem sequitur senior, baculoque minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cacus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam.
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus qua vincula nodant.

BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustri, eo quod Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius post nomine Arcadia dicta est, quem Ly-

Lycaon Pelaſgi filius, cum Iouem hoſpitio recepiſſet, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis appoſuit, tentans Iouem, vtrũ deus eſſet. Iouis autem dicitur domum Lycaonis fulmine incendiſſe, eoque loco ciuitatem conſtructã quæ Trapezos appellata eſt: Lycaonem vero conuertiſſe in lupũ, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxiſſe, & cuidam caprario dediſſe nutriendum. Qui cum adulta iam ætate eſſet, matri inſcius vim inferre voluit: quos cum incolæ Lycæi montis occidere vellent, Iupiter vtroſque liberans, aſtris intulit: qui vt res geſta eſt, ita manent: illa Vrſæ naturæ, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem ſtellas, in dextra manu quatuor quæ non occidunt: in capite claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis mammillis claras ſingulas, in dextra parte corporis ſub mammilla obſcuram vnam, in dextro cubito claram vnam, inter vtraque genua claram vnam, & magnam quæ eſt Arcturus: in ſingulis pedibus ſingulas. fiunt omnes XIIII.

VIRGO.

FVLGET ſpica manu, maturiſque ardet ariſtis,
Quam te diua vocant: tangunt mortalia ſi te
Carmina, nec ſurdam præbes venerantibus aurem,
Exoſa heu mortale genus, medio mihi curſu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Teque tuumque canam terris venerabile numen.
Aurea pacati regeres cum ſecula mundi
Iuſtitia, inuiolata malis, placidiſſima virgo,

Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
Tradidit astrorum, seu vero intercidit æuo
Ortus fama tui, mediis te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata subire
Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
Iura dabas, cultuque nouo rude vulgus in omnem
Formabas vitæ sinceris artibus vsum.
Nondum vesanos rabies nudauerat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nota,
Ignotique maris cursus, priuataque tellus
Grata satis, neque per dubios auidissima ventos,
Spes procul amotas fabricata naue petebat.
Diuitias, fructusque dabat placata colono
Sponte sua tellus, nec parui terminus agri
Præstabat dominis signo tutissima rura.
At postquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuisit maculatas fraudibus vrbes,
Seraque ab excelsis descendens montibus, ore
Velato, tristisque genas abscondita ripa,
Nulliusque larem, nullos adit illa penates.
Tantum cum trepidum vulgus cœtusque notauit,
Increpat, O patrum soboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit semperque habitura minores,
Quid me nunc habitus super & mala vota vocatis?
Quærenda est sedes nobis noua: secula vestra,
Artibus indomitis tradent scelerique cruento.
Hæc effata, super montes abit alite cursu,
Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.
Ærea sed postquam proles terris data, nec iam
Semina virtutis vitiis demersa resistunt:
Quisque priora tenet vestigia, quisque secunda:
Ferrique inuento mens est lætata metallo,

Pol-

Polluit & taurus mensas, assuetus aratro.
Deseruit propere terras iustissima Virgo,
Et cæli sortita locum, qua proximus illi
Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.
Virginis at placidæ præstanti lumine signat
Stella humeros, Helicenque ignis non clarior ambit,
Quique micat cauda, quique armum fulget ad ipsum,
Quique priora tenet vestigia, quique secunda
Clunibus hirsutis & qui sua sidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruixque caputque,
Vatibus ignotæ priscis, sine honore feruntur.

AD adspectum autem Bootis Virgo constituta est, quæ Erigone dicta est, quæ inter Leoné & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam esse dicit, nomine Iustam. Hunc secutus Aratus dicit, quod cum esset immortalis, in terris morabatur, & a virorum aspectu se subtrahere solita, cum fœminis consulto ludere & conuersari videbatur, & ab eis Iusta vocabatur, & nondum inter homines nequitiam, neque nauigationem fuisse: sed illam in terris moratam, æquitatem hominibus præstitisse eo seculo quod aureum dicebatur. Sed postquam diminuti homines a pietate quieuerunt, illa cum eis minime conuersata est: postquam vero hominum mores in deterius versi sunt, in toto se e terris abstulit, & in ea parte cæli habitauit qua enumeretur. Nõnulli autem eam esse Cererem, eo quod spicas teneat: alij Atargatin. quidam vero Fortunam, pro eo quod sine capite astris infertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iu-

ſtitiam dici ſiue Æquitatem, quæ ab hominibus receſſerit, & ad immortales merito transierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabulisque ſolitam conſiſtere, & præcipere hominibus ne temere a iuſtitia & æquitate discederent: qui quandiu monitis eius obedirent, diu in vita ſine cura & ſolicitudine futuros: ſed cum negligentius æquitatem obſeruantes declinarent, inſidiisque, cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus diſceſſiſſe, & digna cæleſti numero immortale præmium pietatis poſſedit. Habet autem ſtellas in capite obſcuram nimis vnam, in ſingulis humeris ſingulas, in vnaquaque ala obſcuras duas: ex eis quæ ſunt in dextra ala a parte humeri, eſt clara vna: & in ſingulis cubitis ſingulas, in ſigulis manibus ſingulas: illa quæ dextra, clarior eſt, & vocatur Spica: in tunica obſcuras ſex, in ſigulis pedibus ſingulas. ſunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

QVA media eſt Helice, ſubiectum reſpice Cancrum:
At capiti ſuberunt Gemini.

HI dicũtur Caſtor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia: e quibus cũ vnus cecidiſſet in pugna quam aduerſus Athenienſes gerebãt, alter immortalitatẽ accepit, quos Iupiter vtroſque cælo intulit, ſideribusque Geminos nominauit, qui Salutares ſunt appellati. Nam & horum ſtellæ ita ſe habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem eſſe, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius

dius deos Samothracas dixit, quorum argumẽtum nefas ſit enumerare, propter eos qui miniſteriis præſunt. item dicit Caſtorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore de-
5 coratos, quod principes pacationis dicantur: quod mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidiſſent, & quo in tempore nauigauerint cum Iaſone atque Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus tem-
10 peſtatibusque cõflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare ſtuduerunt: atque cum a Ioue eſſent elati, petierunt a patre, vt ſibi liceret in eo cæli loco conſtitui, vnde mortalibus auxiliantes proſpi-
15 cere poſſent. Quamobrem eis conceſſum eſt immortali memoria locoque conſtitui, & pleriſque mortalibus auxiliantes ſui conſpectus gratiam præbent. Quorum prior habet ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris ſin-
20 gulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ſingulis genibus ſingulas, in ſingulis pedibus ſingulas. ſunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, is iuxta cancrum eſt, habet ſtellas, in capite claram vnam, in ſin-
25 gulis mãmillis ſingulas, in ſiniſtro cubito duas, in eadem manu vnam, in ſiniſtro genu vnam, in ſingulis pedibus ſingulas, in ſiniſtro pede vltimæ diſtantiæ vnam: quæ vocatur Propus. ſiunt ſimul decem. Hi ſunt inter duodecim ſi-
30 gna zodiaci circuli: ſed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Auſtralis appellatur, ſita ſunt.

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis: Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernæum depugnaret, hic Cancer Herculis pede morsu deprehendit, vt Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, 5 calcatum contriuit, beneficioque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνους dicunt: Quod cum Liber a Iunone insania obiecta fugeret, 10 ad occursus Dodonæi Iouis, eiusque in templo responsa peteret, vt Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. Asinis e contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse 15 transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, vt voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo cõtendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum oc- 20 cidit. Iouis autem beneficio vtrique immortali honore donati, astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab aliis: Quod cum aduersus gigantes dij bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes, 25 profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumultu, diro cum murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dij de gigantibus triumphauerunt: & iccirco vna cum præsepio suo astris sunt illati, & in signo 30 nobilis Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterio-

anterioribus duas claras, & tres obſcuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Præſepium dicitur: in ore vnam, in dextris pedibus ſingulas: ſunt quatuor obſcuræ. in ſiniſtris priores claras duas, in ſecundo vnam, in tertio vnam, in extremo minore vnam, in teſta duas. ſunt omnes XVI.

LEO.

--QVA poſterior pes,
Horrenteſque iubas & fuluum cerne leonem.
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accenſa in Cancro iam, tunc geminabitur æſtas.
Tunc lympha tenues, tunc eſt triſtiſſima tellus.
Et denſas lætus ſegetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulſet vaga cærula puppis:
Dem potius ventis excluſo vela rudenteq́,
Excipiamque ſinu Zephyris ſpirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter aſtra collocatum dicitur, eo quod virtute cæteras præcellat. Periandrus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memoriæ cauſa, honorifice aſtris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iuſſu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemeæ in ſpelunca * Mihdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriſo dicunt, & iuſſu Iunonis ad Herculis exitium dimiſſum, quem Hercules iuſſu Euryſthei interfecit cũ Molorcho hoſpite ſuo, cuius clauã pro viribus tributam principio eſt adeptus, cum qua Leonem interfecit. itaque poſtea claua pro gladio, pelle pro ſcuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales

gratus ob virtutem haberi cœpit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonem cælesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemeæ gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in spina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio vẽtre vnam, sub pectore duas, in priore pede claram vnam, sub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in posteriore pede claram vnam, in genu posteriori claram vnam. fiunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stellæ obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIVS.

EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.
Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
Ipse ingens transuersus abit læuam Geminorum:
Maiorisque Vrsæ contra delabitur ora.
Numina præterea secum trahit: vna putatur
Nutrix esse Iouis, si vere Iuppiter infans
Vbera Cretææ mulsit fidissima capræ:
Sidere quæ claro gratum te gestat alumnum:

Hanc

Hanc auriga humero totam gerit: at manus hœdos
Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
Orbis ab oceano celsus rapit. haud semel hœdi
Iactatam videre ratem nautasque pauentes,
5 *Sparsaque per sæuos morientum corpora fluctus.*

HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioui fulmen efficeret, ab Ioue promissum cœpit, vt quidquid vellet præsumeret. ille Mi-
10 neruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ vt virginitatem defenderet. Dumque cubiculum introirent, certando Vulcanus semen in pauimentum iecit, vnde natus est Erichthonius, quem Minerua in cista abscon-
15 dit, draconeque custode apposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus currus homines equis iunctis docuit similes quadrigæ Solis facere. primum Panathenæa cōstituisse, arcem templumque ædi-
20 ficasse dicitur. Quem Iouis miratus astris receptum memoriæ tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itemque eius filij Hœdi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicun-
25 tur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert: Datur Iouis infans nutriendus Themidi Altheæ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc capram filiam Solis dicūt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, vt Tita-
30 nes eam timerent, rogarentque matrem Terram, vt eam abderet. Terra autē in antro clausam Amaltheæ tradidit custodiendam, ibique

Iouem cum cura Amaltheæ educaſſe. Qui cum eſſet iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro ſcuto habuiſſe, quod ſemper Titanibus agitator timori fuerit: & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere. eo tectus tegmento capræ, tergo alterius pellis tecta reſtituit, vitæ etiam immortalitate donauit, cælique aſtris intulit, & eius pellem appellauit. Aliis placet agitatorem Myrtilum eſſe Mercurij filium OEnomai aurigam, & a patre Mercurio aſtris illatum, cuius caput nō multum diſtat ab Helice: genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem ſtellas, in capite vnam, in ſingulis humeris ſingulas, ſed ea eſt clarior quæ in ſiniſtro humero eſt, & appellatur Capra: in ſingulis genibus ſingulas, in dextra manu vnam, in ſiniſtra duas, & ſuper ipſo brachio ſtellas duas, quæ vocantur Hœdi. ſunt omnes ſimul decem.

TAVRVS.

AVRIGÆ pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cæli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri: 25
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma ſiniſtri
Summa tenet. ſub hac eadem, veſtigia dextra
Auriga, mediaque ligant compagine diuos.
Myrtilos exoritur ſummo cum Piſcibus orq́;
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos 30
Ante, ſuper terras cum fulget Myrtilus orq́.

PORRO Taurum inter aſtra quidam putant poſi-

positum, propter Iouem quod in bouem ſit fabuloſe conuerſus. Nigidius hũc Iouem a Neptuno fratre per gratiam adduxiſſe, qui in figura Tauri ſenſum humanum haberet quem Iouis Sidonem miſit, vt Europam Agenoris filiam ad ſe portaret, isque per pelagus Sidonem venit; ibique Europam inter æquales ſuas ludentem in templo Æſculapij cõſpexit, eamque repentino arreptu collocatam ſuo tergo deuexit ad Iouem in inſulam Cretam. Ob hãc igitur cauſam Iupiter Taurum ſideribus dignatus eſt immortali memoria inferre. Eratoſthenes dicit hunc eſſe qui coiit cum Paſiphae, cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fœmineum ſexum. Spectat autem orientem. In ſigno autem Tauri frons & facies, Hyades vocãtur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur. Quæ cum a Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne ſibi a Iunone aliquid paterentur, Iupiter cælo illatas ſideribus honorauit, Hyadesque appellauit, quod naſcente Libero eás inuenerit, quas in ſignum temporis poſuit: vel quod ſint pluuiales: ὕειν enim pluere eſt, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Υ literæ poſitæ ſunt. Muſæus & iſta refert, Ex Atlante & Hya duodecim filiæ procreatæ ſunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel leone occiſum ſorores omnes nimis diligẽtes flerent, obierũt. e quibus quinque ſtellas figuratas Hyades appellauerũt: ſeptem autem, pleiades. Myrtilus autem quin-

que filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas, in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in vngue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorso tres, e quibus nouissima splendida est: in ventre splẽdidam vnam, in pectore vnã, in palla vnam. sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stellę, sunt quas quidam Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quod septima obscura sit.

CEPHEVS.

IASIDES etiam cælum cum coniuge Cepheus
Ascendit, totaque domo: quia Iuppiter auctor
Est generis. prodest maiestas sæpe parentis.
Ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram,
Diducto passim quantum latus a pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynosurida caudam:
Tantundem a læuo distat minor. vtraque iungit,
Regula. Cepheos vestigia baltheus ambit.

CEPHEVS in ordine quarto loco positus est, quem Septentrionalis circulus occupat, a pedibus vsque ad pectus: reliquus medius est Arcturo, Æstiuo tropico circulo. fuit ergo, sicut Euripides scribit, Æthiopum rex, Andromedæ pater, qui filiam suam ad cetũ dicitur exposuisse, quam Perseus saluauit: eiusque causa, & ipse pater beneficio Mineruæ sit astris illatus. Habet quidem stellas, in capite splendidas duas, in singulis humeris singulas, in singulis manibus singulas claras, in singulis cubitis obscuras

sin-

ſingulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in ſiniſtro genu duas, ſupra pedes quatuor, in vltimo pede vnam. ſunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

QVA latus afflexum ſinuoſi reſpicit Anguis,
Caſſiepeia virum reſidet ſublimis ad ipſum,
Clara etiam pernox cælo cum Luna refulget,
Sed breuis & paucis decorata in ſidere flammis,
Qualis ferratos ſubicit clauicula dentes,
Succutit, & foribus producit vincula clauſtri:
Talis diſpoſitis ſtellis ipſa horrida vultu,
Sic tendit palmas ceu ſit planctura relictam
Andromedam, merita non iuſta piacula matris.

CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præpoſuiſſe formam ſuam Nereidibus: ob quam rem ira Neptuni Ceto transmiſſo vaſtabatur eorum terra: expoſtulatamque Andromeden & Ceto propoſitam: ob quam rem longe habitus eorũ diuerſus eſt. ita autem eſt Caſſiepeia in ſella ſedens. Habet in capite ſtellam claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextra mammilla claram vnã, in dextra manu claram & magnam vnam, in ſiniſtra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in ſiniſtro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoque angulo ſellæ in qua ſedet, ſingulas claras. ſunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

NEC procul Andromede, totã quã cernere nondum
Obſcura ſub nocte licet, ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,

Ignea substricta fulget quæ zonula palla,
Sed pene facies remanet, districtaque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore saxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Cassiepeiæ, quæ adamata est à Cupidine, & datum est responsum vt traderetur Ceto ad deuorādum. Quæ suspensa inter duos montes, & exposita Ceto est cum omnibus ornamentis. a Perseo autem liberata est, & ob id Persea dicta: beneficioque Mineruæ astris recepta est. Euripides eam dicit intra astra collocatam vt labor Persei æternus pateret, manibus eius extensis, quēadmodum Ceto opposita est. Quæ cum a Perseo liberata esset, neque patri, neque matri voluit commorari, sed continuo cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnam. sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

ANDROMEDÆ vero radiat quæ stella sub ipsa
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera æquis
Distinguunt spatiis: capiti tristissima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet.
Spumanti mandit sed quæ ferus ore lupato,
Et capite & longe ceruice insignior exit
Stella nitens, armis laterique simillima magno.
Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
Primo præstat equo, medio rapta ordine membra

Desti-

Destituunt, visus radiis hinc surgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
Vertice cum summo nondum decurreret vnda,
Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
Veloces agitat pennas, & sidere gaudet.

EQVVS præterea dimidius est, priore parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astris illatum, eo quod a celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquam produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quod Iouis eo vsus fuerit. Nonnulli vero Pegasum putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compressa, grauida profugit in Pelion montem: & dum a patre comprehendi timeret, deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fœminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnam, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnam, in ala proxima capiti claram vnam, in humero alæ dextræ vnam, in media ala vnam, in extremis pennis vnam, in armo vnam, in pectore vnã, in spina vnam, in vmbilico claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis vngulis singulas, fiunt omnes XVIII.

ARIES.

INDE subest Aries, qui longe maxima terrens

Orbis, & ad finem spaciis non tardior oram
Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
Axem vel tutor quem tanto gratior ille
Distantes cornu properat contingere metas.
Claraque non illi est facies, nec sidera possunt,
Officiat si Luna, sua virtute nitere.
Sed quærendus erit Zonæ ratione micantis,
Vt chelæ, candens aut baltheus Orionis.

ARIES, vt Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, insani a Libero dicuntur effecti: qui dum in silua errarent, mater eis arietem aurata pelle fertur adduxisse: qui cum nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) a Neptuno saluata est, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem insidens præparato arieti, Colchos adductus est ad Æetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique suam auream pellem cõcessit, antequã inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia: quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem conuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysouellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quod cum Liber exercitum in Aphricam duceret, & aquæ inopiam pateretur, subito Aries

ex

ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eique fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouem, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cæli sidera cõsecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assequitur aliis signis. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIII.

DELTOTON.

Est etiam propiore deum cognoscere signo,
Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt spacia, vnius breuior, sed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

SVPER caput Arietis non longe ab Andromedæ pedibus adiacet signũ quod Græci ob similitudinẽ Deltæ literæ, Deltoton vocãt: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam a Ioue per Mercurium inter astra positum dicunt, super caput Arietis, pro eo quod obscurum esse dicitur. Quidã vero dicunt Ægypti esse effigiem, stellis figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem

ambitum facere. Habet autem ſtellas tres, in ſingulis angulis ſingulas, e quibus vna eſt clarior.

PISCES.

INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœſtam
Hinc vltra gemini Piſces, quorum alter in auſtrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus. 5
Non illis liber curſus, ſed vincula caudæ
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum ſtella premit Piſcis qui reſpicit auras
Threicias. dextrã Andromedæ cernuntur ad vlnam.

PISCES hi ſunt, & maior Piſcis. Nigidius hos Piſces dicit in flumine Euphrate fuiſſe, & ibi ouum inueniſſe miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerũt in terram, atque ita columbam inſediſſe, & poſt aliquot dies excluſiſſe eam Syriæ quæ vocatur Venus: maxime quæ miſericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inueniſſe. Quæ, quoniam Iouis ſæpius a Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religioſa, in hominibus officioſa diligenter fuerit, rogata a Ioue quod ſibi optanti tribui poſtularet: illa ait, Vt piſces qui ſuam originem ſeruaſſent, immortali præmio afficerentur. Iupiter in duodecim ſignis Piſces ſiderum ſplendore decorauit. Vnde hodie quoque Syri neque hos Piſces edunt, & columbas poteſtate decorant. Horum autem vnus aquilonius eſt, alter auſtralis, ex aduerſo caudis vtrinque poſitis. Habent inter ſe alligamentum luteum,

teum, continens vſque ad priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piſcis eſt ſignum. Habet idem aquilonius ſtellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur in parte boreæ, habet ſtellas tres, in parte noti tres, ad orientem tres, ad occidentem tres. Auſtralis piſcis quindecim. ſunt omnes XXXIX.

PERSEVS.

TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Ioue cœli.
Dextra ſublata ſimilis, prope Caſſiepeiam:
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

PERSEVS quidem ex Danae & Ioue natus eſt. Iupiter enim in ſimilitudinem aurei imbris ſe transformans, oppreſſam deluſit Danaen, Acriſij regis Argiuorum filiam, quam pater a Ioue vt vitiatam cognouit, intra arcam includens, præcipitauit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta a quodam piſcatore, & oblata regi, eam ſibi fecit vxorem, vna cum Perſeo quem enixa eſt in mari. Qui miſſus ad Polydecten regem inſulæ Seriphi, acceptis a Mercurio talaribus, & a Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias veniſſe perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuiſſe, quosque vidiſſent in lapides conuertere. Gorgones tres feruntur fuiſſe ſorores, vno oculo, vna pulchritudine inter ſe communicantes: quarum nomina putantur, primæ Stheno, ſecundæ Euryale, tertiæ Meduſa. Quidam vero eum a Minerua miſſum dicunt, & ab ea clypeum vitreum ac-

cepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Mineruæ tradidit: quod illa in suo pectore aptauit, vt in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocauit. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra claram vnam, in eodem cubito vnam, in manu sinistra vnam, in dextra parte lumborum claram vnam, in sinistro femore claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis tibiis singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circunquaque tres, in harpe vnam. fiunt omnes XVIII.

PLEIADES.

SIDERA *communem ostendunt ex omnibus ignem.*
Septem traduntur numero, sed carpitur vna,
Deficiente oculo distinguere corpora parua.
Nomina sed cunctis seruauit fida vetustas:
Electra, Alcyoneque, Celænoque Taygetequé,
Et Sterope, Meropeque simul, formosaque Maia,
Cælifero genitæ, si vere sustinet Atlas
Regna Iouis, superosque, atque ipso pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certauerit astris:
Præcipuo sed honore ostendit tempora bina:
Cum primum agricolam ventus supereminet auster,
Et cum surgit hiems portu fugienda peritis.

PLEIADES a pluralitate Græci vocant: Latini, eo quod vere exoriantur, Vergilias dicunt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgi filias, ex Naxo insula: & pro eo quod Liberum educauerunt,

a Ioue

alone inter ſidera ſunt relatæ. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Cæleno, Aſterope, Merope, Taygete, Maia: quarum ſeptima, vt ait Aratus, vix intueri poteſt, quam
5 quidam præ timore Orionis fugiſſe putant: quidam a Sole perſecutam arbitrantur, vocatamque Electram, quæ non ſuſtinens videre caſus pronepotum, fugerit. Vnde & illam diſſolutis crinibus propter luctum ire aſſerunt,
10 & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli vero Meropen eſſe autumant, quæ nupta a quodam viro nominata eſt Hippodamia. Muſæus autem refert filias Atlantis fuiſſe ſeptem, ex quibus ſex claræ ſunt, vna
15 obſcura. cum diis concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius, ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herus: Cæleno, ex qua Lycus: cum Marte Aſterope, ex qua OEno-
20 maus: Merope, cum Siſypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA.

Tempora læua premit Parthi ſubiecta draconis,
Summa genu ſubuerſa tenet qua ſe Lyra voluit:

25 Lyram inter aſtra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam cõdidit ex teſtudinis ſimilitudine, de Apollinis boum cornibus: qui intendit chordas ſeptem Atlantidum numero. Regrediente igitur Nilo ad ſuos
30 meatus, inter cætera relicta etiã teſtudo eſt, quę cum putrefacta fuiſſet & nerui eius extenſi intra corium remanſiſſent, percuſſa a Mercurio

ſonitum dedit: in cuius ſimilitudinem Mercurius Lyram fecit, quam poſtea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnius ex muſis, id eſt Calliopæ ſit filius. fecit autem chordas nouem iuxta numerum muſarum. Tantæ nanque dicitur dulcedinis in modulando fuiſſe, vt arbores, ſaxa, beſtias, atque inferos commouerit ob coniugis Eurydices deſiderium ad inferos deſcendens. Qui cum Apollinem maximũ deorum honoraret, Liberum autem patrem a quo fuerat glorificatus minime glorificaret, ſedens in Pangeo monte, & exſpectans ſolis ortum, Liber indignatus miſit Bacchas, vt Æſchylus ſcribit, quæ eum membratim discerperent: collectisque membris eius ſepelierunt eum in Leſbiis montibus: eius Lyram Muſæo dederunt, Iouemque rogauerunt, vt eius memoriam aſtris inferret. Habet autẽ ſtellas, in vtriſque pectinibus ſingulas, in cacumine chordarum ſingulas, in vtriſque humeris ſingulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam. ſunt omnes nouem.

CYCNVS.

CONTRA *ſpectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,*
Cycnus de thalamis candens, qui lapſus adulter
Furta Iouis falſa volucer ſub imagine texit.
Haud medij fulgoris erunt pennæ: vtraque læta,
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam,
At læua fugit inſtantem ſibi Pegaſon ala.

CYCNVM dicunt inter aſtra conſtitutum, eo quod Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit

lauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compresserit Nemesin, quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragœdiarum scriptor) quæ enixa est ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in cælum in Cycnum trãsfiguratus se recepit, vt fuit pennis tensus, simulacrum eius sideribus reliquit. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinque, vnam claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, quæ est amplissima. sunt omnes XIIII.

AQVARIVS.

OCEANO *mersus, sopitas condere flammas,*
Imbres, occasus ortusque intercipit ora.
Et cum terrores auget nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.
Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
Assultat lateri deprensa spuma carinæ,
Tunc alti curuos prospectant littore portus:
Inuentasque alij terras pro munere narrant,
Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
At alij procul e terra iactantur in altum:
Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
Et tantum a leto, quantum rate fluctibus absunt.

PORRO Aquarius nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plurimi fiãt. Quidam volunt Ganymeden eum esse, Troili &

Callirrhoes filium, qui cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem a Ioue adamatus, & per aquilã raptus, inter astra est collocatus. Dehinc Aquarius dictus est, quod vndas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquariũ existimat esse Deucalionem Thessalum, qui maximo cataclysmo sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Ætna, qui est altissimus in Sicilia. & posteaquam se & vxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cœpit, vt aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicauit, vt lapides quos ante se reperissent, post se iactarent. Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, fœminæ. Quo facto rursus hominum genus natum est: ob quam rem λαὸς Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce λάας appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse, quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compressit in monte Orpheo, qui Cyrenis est appellatus. Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus cæteros homines ad bonos fructus vtilitatemque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum oriretur, & statim præsentes fructus læderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est vt a diis impetraretur, maxime Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & vẽtis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus. Itaque venia data, constitutum

est

eſt a diis, vt Caniculæ ſtellæ exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiusque peſtilentiæ vim abſcinderent. Quapropter Ariſteus a diis inter aſtra eſt collocatus. Habet autem Aquarius ſtellas, in capite obſcuras duas, in ſingulis humeris ſingulas amplas, in ſiniſtro cubito vnam, in dextro cubito vnam, in ſingulis manibus ſingulas, in ſingulis mammillis ſingulas, ſub mãmillis ſingulas, in dextro lumbo vnam, in ſingulis genibus ſingulas, in dextra tibia vnã, in ſingulis pedibus ſingulas. ſunt omnes XVIII. Effuſio vero aquæ dextra læuaque, fit ſtellis XXXI. Quarum duæ ſplendidæ ſunt, cæteræ vero obſcuræ.

CAPRICORNVS ſane ſimilitudinem habet Ægipanos: habet enim poſteriorem partem Piſcis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur aſſecutus, eo quod cum Ioue ſit nutritus. Epimenides dicit in Ida vtroſque nutritos, & ad Titanûm bellum cum Ioue eſſe profectum: quem Iuppiter victor aſtris intulit, quod eius opera dij armati eſſent: itemque matrem eius Capram, quod Dicolon inueniſſet in mari, ideo Piſcis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortali honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro ſpeluncam haberet, & Ægyptum incoleret, ab Iouеque cõceſſum habuiſſet, quemadmodum diis poſſet obſiſtere, cum eis conſiliũ panderet, ſi neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati reſiſtere, dij poſſent, inconſulte figuras immutauerunt, in quã quis vellet,

ſeu beſtiam, ſeu volucrem, ſeu piſcem pecudemve, Typhon ſe in capram transmutaſſet: itaque immortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro verſabantur: vnde adhuc maxime pro diis multas beſtias obſeruant co- 5 luntque Ægyptij. Et cum venit Typhoni neminem deorum aduerſari, ſibimet vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos ſe veritos, propter metum: dominabatur imperitis fortunæ varietate, & periculi magnitudine inſtantis. 10 Nam poſt XVIII. dies dicitur conſilium de eo repente a diis factum vt interficeretur: ob idque vſque hodie in Ægypto hos dies, id eſt XVIII. feſtos perpetuo, annis ſingulis inſtituerunt: in quibus diebus qui naſcitur, amplius quam eos 15 non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Ægypti Memphis, vbi mos fuit ſolio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim ſacris initiabantur primum, vt dicitur, reges, ſatis religioſe tunicati: & Tauro 20 quem Apim appellant, iugum portare fas erat, quem deum maximum Ægyptij exiſtimant. & per vicum vnum duci, vt periti exiſtimabant, labore humanæ neceſſitatis, vt crudelius quæ ſub eis ſint abutantur. deducitur autem a ſa- 25 cerdote Iſidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque menſem, neque diem intercalandum, quem in feſtum diem immutarent, ſed CCCLXV. dies peracturos, ſicut inſtitutũ eſt ab antiquis. Sed illo reuerta- 30 mur vnde digreſſi ſumus. Igitur dij poſtea quam Typhonem pœna affecerunt & interfecerunt,

ſan-

ſancta aſtrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Ægyptij, Ægipana impoſuerunt, quod cum tanti dij ſe in beſtias cõuertiſſent, Typhon ſe in Capram transfigurabat: oppidumque ma-
5 gnificum in Ægypto ædificauerunt, quod Panopolin appellauerunt. Habet autem ſtellas, in ſingulis cornibus duas, in naribus clarã vnam, in capite claras duas, ſub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in ſummitate
10 ipſius pedis vnam, in dorſo ſeptem, in ventre quinque, in caudæ extremitate claras duas. ſunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS.

Belligervm Titan etiam cum cõtigit arcum,
15 *Ducentemque ferunt ſinuato ſpicula neruo,*
Iam clauſum ratione mare eſt, iam nauita portu
Infeſtam noctem fugit, ad longasque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte ſuprema.
Scorpios ille micat ſuper freta cærula cauda:
20 *Inſequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.*
Tunc alte Cynoſura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

Porro Sagittarius Scorpione oriẽte aſcendit, quo aſcendente Orion occidit totus, & Ce-
25 pheus a vertice & humeris cum manibus, in cuius ſigni regione zodiacus circulus humillimus eſt propter equina crura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros vllis ſagittis vſos fuiſſe. Quidam autem dicunt, quod quadrupe-
30 des eſſe non videantur, ſed ſtans bipes ſagittarius. Hic autem homo equinis pedibus eſt, & caudam habet veluti ſagittarij. Soſitheus autem tragœdiarum ſcriptor, illum affirmat eſſe Cro-

tonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sæpius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis: sed dum illæ cantus chorosque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum a Ioue immortali memoria earum rogatu donatum, quod esset nutricis earum filius, idē Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes xv. Reliquæ vero septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quod Centaurus duplex sit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cyclopas ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio obscuram vnam, in pennis duas, vnam vero splendidiorem aliis.

AQVILA.

VNGVIBVS innocuis Phrygiū rapuit Ganymedem

Et

Et cælo appositus custos quo Iuppiter arsit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

AQVILAM sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in cælum. est enim ea signum Iouis, quod cum dij omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iouis. quod altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quod sola auium Solis radiis non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem vbi nutritus fuerat petiisse, & regnum accepisse. Egresso vero de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquilam ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutelæ suæ subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnā. sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopas interfecit, eo quod Iouis fulmina facerent, quod eo telo Æsculapius eius filius a Ioue esset interfectus: quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suæ reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagittæ duas.

DELPHINVS.

SIDERA *quæ mundi pars celsior æthere voluit,*
Quæque vident boream, ventis assueta serenis

Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugiũ accipere: quæ cum ob verecundiæ magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterẽt, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno: quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinoque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quod in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in folio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION.

TELA, caput, magnisq; humeris, sic balteus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hiemis habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quod sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus: qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem innuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filiũ, cui dono datũ est a Neptuno,

vt

vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cum Chium venisset, Meropen OEnopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excæcauit, & de finibus suis expulit. ipse cum Lemnum venisset, a Sole dicitur ei lumina restituta esse. & reuersus est ad Oenopionem. qui cum a ciuibus terra absconderetur OEnopion, desperata eius inuétione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & a Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis, qui pœnas magniloquétiæ eius exigeret, Iouis autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Dianę Scorpionem inter astra duodecim cælo collocauit, quorum contra magnitudinem stellæ quoque eorum amplissimæ sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, vt filium haberet: ad quem Iouis Mercurius & Neptunus hospitio deuenerût: qui eis hostiam immolauit, vt filius nasceretur. cuius bouis pelle detracta, dij in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum, qui cum esset citharæ potés, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit: qui cum a rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere, petiit ab eis vt ante decantaret. Cû autem

citharæ ſonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille ſuper vnum ex his ſe præcipitauit, qui eum ſublatũ ad Regem Pyrãthum Corinthum detulit. Delphinus ſubductis per æſtum aquis exanimatus eſt. Qui cum ſuos caſus Pyrantho narraſſet, iuſſit rex Pyranthus Delphinum ſepeliri, & ei monumentum fieri. poſt aliquantulum temporis nauis quà Orion deuectus fuerat, Corinthum delata eſt. Nautas cum ad ſe adduci rex imperaſſet, & de Orione inquireret, dixerunt eum obiiſſe. Quibus ille, Craſtino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eosque cuſtodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum ſicut ſe præcipitauerat, in monumento Delphini deliteſcere. Cum autem adducti per Delphini monumentum iurarẽt Orionem obiiſſe, & de monumento prodiiſſet, illi eum videntes obmutuerunt, ibique regis imperio crucifixi ſunt. Dehinc Iouis miſeratione dicitur Orion cum Delphino inter aſtra poſitus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris diis apud Muſæum Biſthoniorum regem hoſpitio dapſili copioſoque affectu prædito in hilaritate conſtituiſſe, vt in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eoque loco in corio terra obruta natus ſit Orion: qui factus adoleſcens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortali memoria obtẽperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contẽnebat eius opera, quæ in monte conſtituebat. Itaque Diana mi-

misisse dicitur Scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, e quibus media est splendidior cæteris: in singu-
5 lis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres. sunt omnes XVII. &
10 decem ex eis obscuriores.

CANIS.

CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque ortu longe sata vinida firmat:
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
5 *Exanimat: nullo gaudet maiusue minusue*
Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

SIRIVS, stella est in medio Centro cæli, ad quam cũ Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & lãguore afficiuntur corpora humana. Sirium
10 autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vin-
15 citur, aut morbosis vtitur viribus. hinc est, quod cum certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam vero dicunt, Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos vtraque accepit. Eandem
20 postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus vtraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad

vulpem Thebanorum agros infeſtantem: cui Cani fatum eſt, ne ab vllo poſſet interfici, itemque Vulpi. Iupiter vero Vulpem in lapidem cõuertit, & Canem aſtris intulit. Amphianus tragœdiarum ſcriptor refert, quod cum hominibus ſtellæ relinquerent locum, miſſus eſt legatus Canis ad Doloram: quam vt vidit, tempore tempeſtiuo adamauit. qui cum flagraret amore, nec poſſet frui, magis aſperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit. tunc Aquilo miſit filios ſuos adoleſcentes, qui operam Cani traderent, & ipſe flatu ſuo Canis ardorem ſedauit, qui flatus Eteſiæ dicitur: amoris autem memoria remanſit.

Sunt qui aliter memorent. Icarius a Libero hoſpitio receptus eſt, qui ei in munere vtrem plenum vino tribuit, iuſſitque vt in reliquas terras propagaret. Icarius dehinc Athenæus, cum in terram Atticam ad poſteros deueniſſet, eis genus hoc ſuauitatis oſtendit. paſtores autem cum immoderatius biberent, ebrij facti conciderunt. Qui arbitrantes Icarium malum medicamentum ſibi dediſſe, eum fuſtibus interfecerunt. Icarium autem occiſum Canis qui cum eo fuerat, Mæra nomine, vlulans, Erigone eius filiæ monſtrauit vbi pater inſepultus iaceret: quæ cum veniſſet, eius corpus ſepeliuit, ipſaque ſe in monte Hymetto contulit, ibique laqueo ſibi mortem conſciuit. Tunc dicitur Liber a Ioue petiiſſe, vt Erigonem & Icarium aſtris inferret. Iouis autem audita eius petitione, Erigonem ſignum Virginis nominauit: Icarium

autem

autem patrem eius, Arcturum. Qui cum exoritur, tempestates mari terræque efficit. cumque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigonę primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, vt soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocãt, quæ magna est & splendida: in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro vnam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femorę vnam, in posteriori pede sinistro vnam, in summitate caudæ vnam. fiunt omnes XX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraneum qui Australis vocatur.

DASYPVS.

Sic vtrunque oritur, sic occidit in freta sidus:
Tu paruum Leporem perpende sub Orionę.

LEPVS sub pedibus Antecanis & Orionis constitutus est. Hic dicitur Orionis canẽ fugere

venantis. Nam vt venatorem eum finxerunt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugiẽtem finxerunt. Quidam negant tam nobilem, tamque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, oportere leporem venari. Callimachusque accusat eum, quod cum Dianæ scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli a Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quod inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fœtus pariat, quosdam vero in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione disseruit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentissime quæ opus essent administrauit: itaque cum peperisset, & complures eius ciuitatis ad studium intendisset, & partim precio, partim beneficio mercati essent, omnes lepores alere cœperunt: quibus cum nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt: quo facto insulam calamitas afflixit. itaque postea Leporis figuram astris contulerunt, vt homines meminissent nihil his exoptandum in vita, si insolenter vtantur lætitia, qua dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam vnam, in posterioribus pedibus singu-

ſingulas. ſunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS.

At cum decurrens inhibet iam nauita remos,
Auerſamque ratem votis damnatus ab orę,
5 *Perlegit, optatam cupiens contingere terram:*
Sed quia pars violata fuit coëuntia ſaxa,
Numine Iunonis tutus cum fugit Iaſon,
Hæc micat in cælo lateri non amplior, actus
Qua ſurgit malus, qua debet reddere proram,
10 *Intercepta perit nulla ſub imagine forma:*
Puppis demiſſo tantum ſtat lucida clauo.

POST Canis igitur magni caudam, ſecundum ſtellarum ordinem Nauis conſtituta eſt, quam quidam beneficio Mineruæ inter aſtra
15 collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata eſt, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit: quam notatam in cælo figurauit, ſed a gubernaculis vſque ad malum. Nonnulli dicunt
20 Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuiſſe: fratrem autem eius Ægyptum totidem filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, vt regnum paternum ſolus obtineret, easque filiis
25 ſuis vxores a fratre popoſcit. Danaus autem cognita malitia, Mineruā inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Mineruа nauim feciſſe, quæ Argos appellata eſt, cum qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Ægyptus filios ſuos ad
30 perſequēdum fratrē miſit. Qui poſtquā Argos venerunt, patruum impugnare cœperunt. Danaus autē vt vidit ſe eis obſiſtere nō poſſe, dedit

eis filias suas, quæ patris iussu viros suos vna nocte interfecerunt: sola Hypermnestra Linũ seruauit: ob quod fanum illis factum est. cæteræ vero dicuntur apud inferos in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem Nauis stellas, in puppe quatuor, in catastroma quatuor, in malo summo tres, in singulis temonibus quinq;, sub carina quinq;. sunt omnes XXVI.

CETVS.

DIVERSO posita & borea vicina legenti,
Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
Nanque Aries supra Pistrim Piscesque feruntur:
Bellua sed ponti non multum præterit Amnem.

PORRO sub Ariete & Piscibus super fluuiũ Cetus in cæli regione collocatus est. Dicitur autem a Neptuno missus ad Cepheum propter inuidiam Nereidis, a qua contra Cassiepeiam & Andromedam exardescebat propter nimiã pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, vt memoria actus maneret. Habet autem stellas, in caudæ extremo claras duas, a cauda vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

PLANXERE ignotis Asiæ Phaëtontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet astris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapsa pedem, procul a motis qui Piscibus vsus,
Vincula coniectat nodus: cristam super ipsam,
Æquore Pistris adit. sunt illi libera cælo
Sidera, nonnullam speciei reddentia formam:

Sub

Sub Leporisque latus, versam post denique puppim,
Inter & Eridanum, flexusque cauumque carinæ.
Atque hæc ipsa notat, si nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto sparsi sine nomine mundi.
5 *Inter signa ignes etiam, quibus & sua desit*
Forma, per oppositi noscuntur lumina signi.

FLVVIVS, vt superius diximus, subter Cetum collocatus est. cæli regione cernitur, ad quam sinister Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus esse putatur: & ideo inter astra collocatus, quod a meridianis partibus dirigere cernitur. Hesiodus autem dicit eum inter astra collocatum, propter Phaethonta, Solis & Clymenes filium, qui dicitur currum patris ascendisse. Cumque a terra altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percussus: & omnia ardere cœperunt: causaque extinguendi vniuersos amnes immissos esse, omneque mortalium genus interiisse, præter Pyrrham & Deucalionem. Sorores quoque Phaethontis flentes, in arbores populos versæ sunt, lacrymæque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadesque appellatæ. ipsas autem nomina habuisse, Merope, Helie, Ægle, Ægiale, Petre, Phœbe, Chærie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dū fleret, in Cycnum conuersus est: id quoque monens flebile canit. A quibusdam vero Nilus, qui & Gion existimatur, & ideo inter sidera collocatus, quod a meridianis partibus cursum dirigat. Est autem

ſidus multarum ſtellarum luce adornatum, & ſubiacet ei ſtella quæ vocatur Canopus, ſiue Ptolemæon ſplendens: tangitque temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quod circa terram eſſe videtur, & nullum ſidus inferius apparet, ob quod terreſtris vocatur. Habet autem ſtellas, in primo flexu quatuor, in ſecundo tres, in tertio tres, vſque ad nouiſſimum ſeptem, quas dicunt in ore Nili fluuij eſſe. ſunt omnes XVII.

PISCIS.

INFIMVS Hydrochoos ſed qua veſtigia figit,
Sunt aliæ ſtellæ, qua caudam bellua flectit,
Quæque caput Piſcis, media regione locatæ:
Nullum nomen habent, nec cauſam nominis vllam:
Sic tenuis cunctis iam pene euanuit ardor:
Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis ſigna liquoris.
E quibus vna magis ſub cauda flamma relucet
Squammigeræ piſtris: pedibus ſubit altera ſigni
Fundentis latices: eſt & ſine honore corona,
Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Piſces qui in circulo zodiaco conſtituti ſunt, dicitur in aſtra collocatus, eo quod decidens in Boeth ſtagno, Phacetis filia Veneris, in Piſcem ſit transfigurata, quam Syri deam nominauerunt. Quidam autem dicunt quod de ſtagno filiam Veneris ſaluauerit. Vnde vſque hodie Syri Piſces argenteos in templo ſacrauerunt. Eſt autem ſignum in parte auſtrali, quod Piſcibus orientibus oritur, quem Piſcem dicũt Aquarij

vrnæ

vrnæ habere effusionem. Habet autem stellas XII. e quibus vna fertur esse sub pedibus Aquarij, & tres in brachiis eius. Ipsæ autem clariores esse cæteris noscuntur. Inter hæc sunt astra
5 siue signa quæ Planetæ appellantur.

OCEANVM *occasu tangit tanto & magis arte,*
Thuribulum metæ vim cælo suscipit, & iam
Præcipiti tractu vastis dimittitur vndis.
Multa dedit natura homini rata signa salutis,
10 *Venturamque nouis cladem depellere suasit.*
Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
Thuribulum. nam si sordebunt cætera cæli
Nubibus obductis, illo splendore timeto,
Ne pacem pelagi soluat violentior auster.
15 *Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,*
Erigat, emittatque latus per inane rudentes.
Quod si deprensa turbauit lintea puppis,
Incubuitque sinu laxo, vel mergitur vndis
Prona ratis, soluetque inimicum Nerea prora:
20 *Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,*
Vltima persoluunt iactata vota salutis:
Nec metus ante fugit, quam pars effluxerit orbis,
Quæ boream cælum spectantibus indicet ortum.

SACRARIVM qui & Pharus dicitur, est
25 signum nauigantibus semper cõtrarium, quod sequitur Scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter astra dicunt, quod in eo dij primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iouis contra Saturnum fecit, quod memo-
30 riæ non solum astris illatum, sed etiam hominibus hoc haberet institutũ, quia in agonibus & ludis quinquennalibus coronæ habentur,

& fœderis testes adhibentur, itemque vates per quos futura respondentur in Symposiis domibus consecrantur: & iure Iupiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur, adhibuit. Habet stellas quatuor, duas in superficie, in qua prunæ fuisse dicuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

INDE per ingentes costas, per crura, per armos,
Nascitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,
Seu prædam e silnis portat, seu dona propinqua
Placatura deos, cultor Iouis admouet aræ.
Hic erit ille pius Chiro, tutissimus omnes
Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.
Hic humero medium scindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem stellasve recondit,
Toto clarus equo, venientes nunciat euros.

CENTAVRVS dicitur Saturni & Philyræ filius. nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracia, cum Philyra Oceani filia in equum versus dicitur concubuisse, & ex ea Chironem Centaurum natum artis medicinæ inuentorem, ipsamque in arborem φίλυραν, hoc est tiliam versam esse, & habitasse Chironem in Pelio monte inter homines æquissimum, a quo Æsculapius medicina, Achilles cithara, in astrologia Hercules literis instructi sunt: cuius hospitio cum Hercules vteretur, sicut Antisthenes dicit, e pharetra sagitta lapsa dicitur pedem eius vulnerasse, acceptoque vulnere illum animam exhalasse, & ab Ioue astris illatũ. est autem signum ad aspe-

ctum

ctum Sacrarij. Vnde & ad idem Sacrarium ſacrificare videtur. Habet ſtellas in capite obſcuras tres, in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in medio pectore vnam, in ſpina duas, in vētre ſplendidas duas, in dextro lumbo claram vnam, in cauda tres, in ſingulis genibus retrorſus duas, in vtroque armo vnam, in vtrisque pedibus anterioribus ſingulas. fiunt omnes XXXIII. Quidam arbitrantur tenere in ſiniſtra manu arma & Leporem: in dextra vero beſtiolam quæ θηρίον appellatur, & θύρσον, id eſt vtrem vini plenum, in quo libabat diis in Sacrario. Habet autem ſtellas beſtiola, in capite vnam, in ſpina claram vnam, in cauda duas, in ſummo pede poſteriore claram vnam, in anteriori pede vnam claram, in thyrſo tres. ſunt omnes XXXIII.

HYDRA.

Hic primos ortus Crater premit vlterioris,
Vocalis roſtro Corui, ſuper Hydraque lucet.

HYDRA, ſuper cuius caudam Coruum ſedere dicunt, & in medio Vrnam aſſerunt, eſt ſignum in parte auſtrali, caput deflexum habens ad Cancrum, cuius ſinuoſi corporis medietas eſt connexa ſub Leone, caudam vero extendit ad Centaurum, ſupra quam ſedet Coruus: qui Coruus ideo inter aſtra collocatus dicitur, eo quod fuerit in tutela Apollinis, a quo miſſus ad fontem, vt diis ad libandum aquam deferret: cum vidiſſet arbores groſſos ficus habentes, volans conſedit in eis donec maturæ fierent, & aquam deferre diſtulit: poſt paucos autem dies

peracto sacrificio, cum ille ficos comedisset, & se diis peccasse sensisset, denuo ad fontem vt aquam hauriret rediit, & ab Hydra exterritus vas vacuum reportauit, dicẽs excessisse aquam, quæ fuerat in fonte. cognoscens Apollo sibi Coruum peccasse, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, vt Aristoteles dicit in eo libro, qui de Bestiis scribitur. Et Isidorus in naturalibus, vel in physicis memoriæ tradidit, quod ipse peccati pœnas daret, qui & postea astris illatus est. Crater autem in medio angue positus est: caudam autẽ anguis Coruus appetit rostro, neque potest iuxta accedere vt bibat. Habet anguis stellas in capite, claras tres, in prima flexura sex, & vna ex eis obscura ad vltimum: in secũda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam octo claras. fiunt omnes XXVI. Paululum sub prima flexura Crater siue Vrna situs est, inclinatus ad genua Virginis. Habet stellas in labris obscuras duas, per singula latera tres, in fundo duas. sunt omnes X. Coruus autem qui est ad vltimam eius caudam, spectans ad occasum, habet stellas, in capite claram vnam, in ala duas, in cauda tres, in pedibus singulas ab vnguibus. sunt omnes sex. omnes simul fiunt XXXXIII.

* *

ÆTHERIVM venit thalamũ super imbribus atrũ,
Et tonitru, crebraque abscondit grandine terras.
Temperat in Geminis annum, nec crede sereno, 30
Nubila nec diuturna putes cum sidere Cancri
Fons erit ardentis, tamen hoc in littore certum.

Fla-

Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cum posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
Virgineque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
5 *Nunc quoque nulla fides cælum cum Scorpion acer*
Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iuppiter ignibus omnes
Obruet, aut glomerata cadet quam densa per astra
Immitis grando cælo, quam sæpe sonabit,
10 *Cum spatium attigerit tendentis singulaque ignis,*
Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
Et cæli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Ægoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
15 *Hibernæque cadunt pluuiæ, concretaque grando.*
Piscibus a geminis sub prima recurrerit astra,
Hesperus, hæc tibi signa feret, cum lucifer ora
Ingreditur Venus alma polum: sed vbi Hesperus ignes
Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
20 *Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.*
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
Phryxeum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtusque fragor pluuialibus vndis,
Flaminaque assiduo terris tum stantia pulsu.
25 *E cælo diri deiecti grandinis ictus,*
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cælo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
30 *Et modo te vento gelido, modo protinus imber*
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,

Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumno pluuias, eademque repellit,
Nubibus assiduis, cælumque ob frigora prima,
Extremum autumni superent glacialia terræ.
Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuiis: ad diros omnia nimbos,
Continuosque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Ægoceros imbres, & crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, tremuloque nitore:
Flagrantis teli mortalia numina vincent.
Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
Extremis sæuis maria increbrescere ventis,
Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
Et quoniam certis exstat via cognita signis,
Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
Si modo Phœbei flammas euaserit axis,
Matutina ferens solitos per sidera cursus.
Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
Ventorumque graues, & diræ grandinis iræ,
Non intermisso patienti tempore surgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
Ast vbi se Taurus sinuatis cornibus effert,
Grandine significat. Geminis tranquilla sereni

Et placidum nautis spondet cælumque fretumque,
Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
Certior ardor erit, quamuis iuuet aura fauonI,
Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
5 *Templa sedætherei simul ac possederit ignis,*
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut vbi consurgit Capricornus & ipse biformis,
10 *Aut subitos cælo deducet crebrius imbres,*
Fulminis aut iactu magnum perrumpit Olympum.
Nulla serenato Capricornus nubila cælo
Comparat, aut gelidos flatus, cælique fragores.
Non alio melius signo prædicere possis.
15 *Piscibus hæc eadem quamuis cognoscere fas sit,*
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum exsecrabile nimbis,
20 *Et crebro tonitru iunget florentia rura,*
Spesque nouæ segetis quatientur grandinis ictu.
Vretur cælum, magni cum regna tonantis
Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei stellantia cornua Tauri,
25 *Quidue ferant Gemini, rapido quid sidere Cancer,*
Si penitus quæras: Taurum sæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus vestigia seruat.
Hic quo dicta Leo sæuisque caloribus ardet.
30 *Flatus at Geminis miscet tranquilla serenis,*
Spiciferaque manu tendenti libera nutu
Dissentit diua: sed vt hæc ventura serena

Nunciat, & ventis cessat mare, cessat & aër.
Scorpios in pluuias rarus, sed nubibus atris
Creber agit nimbos: & sæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina signi.
Ægocero semper cælo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumalesque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum sonitu quatiet nubes secura laboris,
Non frustrans animum certo me limite ducat.
Hæc eadem tibi signa dabunt non irrita Pisces.

SOLEM per seipsum constat moueri, non cum mundo verti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum peragrare, paulo superius diximus: qui cum per trecentos sexagintaquinque dies, & quadrantem, zodiacum lustret, & singula tricenis diebus denisque horis ac semisse, id est dimidia hora, transcurrat incremento dimidiarum horarum quarto anno vnũ diem complet, quem bissextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies semis sex horas integras faciant, id est quadrantem, hic quadrãs quater ductus vigintiquatuor horas perficit: idem vnum diem cum sua nocte complet, & in quarto bissextum, vt præfati sumus, efficit. Sol interea dum igneus sit, præ nimio motu conuersionis suæ amplius incalescit. cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriri, & e contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere: vnde videmus eum sæpius madidum atque rorantem. Tunc autem eclipsin patitur, quod Latine defectio dicitur, quoties Luna XXX. ad eandem lineam qua Sol vehitur, per-

peruenit, eique se obiiciens eum obscurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbis Lunæ opponitur. Signa enim tempestatis vel serenitatis hoc modo astrologi mundi cognoscenda esse dixerunt. Virgilius nanque ait, Si Sol in ortu suo maculosus sit, atque sub nube latens: aut si dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, Si exoriens concauus videtur, ita vt e medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad austrũ, tempestatem humidam & ventosam futuram innuit: item, si Sol, inquit, rubeat in occasu, sincerus dies erit: si palleat, tempestatem significat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat, aquilonem ventum significat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, a quo se spiritum accipere arbitrantur. Ἀπόλλων enim Græce, Latine perdens dicitur, quod feruore suo omnem succum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum esse voluerunt, siue quod Sol omnia obscura manifestat in luce, siue quod in suo processu, & occasu eius orbita multimodos significationum monstret effectus. Sol dicitur, aut ex eo quod solus sit, aut quod solito per dies surgat & occidat. Hunc etiã sine barba pingunt, quia occidendo & nascẽdo semper est iunior, siue quod nunquam in sua virtute deficiat, vt Luna quæ crescit aut minuitur. Huic quoq; illam ob causam, quod aut quadripartitis temporũ varietatibus anni circulum peragat, id est verni, æstatis autũni, & hiemis: aut quod quadripartito limite

diei metitur ſpacium. Vnde & ipſis equis condigna nomina poſuerunt, id eſt Erythræus, Æthon, Lampros, & Philogæus. Erythræus Græce ruber dicitur, quod a matutino lumine rubicundus exſurgat. Æthon lucidus dicitur, quod tertia hora inſtãte lucidior fulgeat. Lampros vero lucens vel ardẽs dicitur, quod fit dum ad vmbilicum diei contra arcticum conſcenderit circulum. Philogæus Græce terram amans dicitur, quod hora nona procliuior vergens occaſui pronus incumbat.

LVNA terris vicinior eſt quã Sol, ſiue quam cætera errantia ſidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit curſum ſuum. Nam iter quod Sol trecentis & ſexagintaquinque diebus & ſex horis peragit, Luna vigintiſeptẽ diebus & octo horis percurrit. ſingula vero ſigna Sol tricenis diebus & denis horis ac ſemiſſe. Luna autem binis diebus, & ſemis hora, beſſe vnius, perlabitur. Vnde fit vt quantum ſpatij in zodiaco Luna percúrrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philoſophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnam partem eſſe luciſluam, aliam vero obſcuram & paulatim ſe vertendo diuerſas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum ſuum habere, ſed ignem a Sole concipere, & quãtum percutitur ardeſcere, & quantum a Sole diſcedit augeri. Cum vero contra ſteterit, feritur ex aduerſo & velut ſpeculum, non vim, ſed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, ſi inter ipſam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim

enim creſcente vniuerſa gignentia pubeſcunt, tenueſcente tenuantur: humor etiam & ſpiritus omnis augeſcit. tumeſcit oceanus. quod diuerſo cæli & vagantium ſtellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Soli tradit. quo & animalia vigeſcunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in originibus quam in ortu ſunt: languent in occaſu. Ortum facit in ſtella quam Sol præterit, deinde ſtatione matutina cum a quinto loco Solis ſteterit, in eodem manet ſigno, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria eſt Soli. mane occidit, oritur ſimul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rurſus altero latere, a quinto ſigno deprehenſa poſtmeridiana, ſtationem facit, donec ingreſſo Sole idem ſignum ſub radiis eius deliteſcens in totum occidat. Aſpiciunt inter ſe ſtellæ ex tertio ſigno quod dicitur Trigonum, & habent maxime confuſionem: item a quarto ſigno, quod Tetragonon & Centrum vocatur, & in alterutrum maxime præſtant effectũ. item ex contrario, quod eſt ſeptimum ſignum & Diametron vocatur, quæ maxime aduerſum cętera diſſident. vel leuiter aſpiciunt, vt ſextum quod dicitur Hexagonõ. Signa tropica peregrinis nationibus pręſunt, & omnino motibus & conſiliis ſubinde variantur, atque permutãtur. Biformia generatione, rerum omnium repetitionem ſignificãt, & interim dilationem. Solida vehementer & inſtanter efficiunt, & ad exitum vel proſpera

vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur a stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam vero quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gentiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis, quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut a Sole spiritum, ita se a Luna corpus accipere arbitrabantur. Dicebant enim eam viarum præsidem, & virginem, eo quod in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sidera de cælo radios vsque ad terram emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigam Luna dicitur habere, siue propter velocitatem, siue pro eo quod nocte & die apparet. ideo vnum Equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quod hieme & æstate plus luceat quam vere & autumno. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quod die ad nocte apparet ipsa, & Luna eo quod luceat, & Triuia eo quod tribus fungatur figuris, de qua Virgilius ait, Tria virginis ora Dianæ. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est cælestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quod nocte luceat, siue quod humilior currat & terris præsit: vnde bigam boum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta non so-

ſolum terra, ſed & lapides vel cerebra animantium, & quod magis incredibile ſit, etiam lætamina ſentiunt, quæ in Lunæ incrementis eiecta vermiculos parturiant. Ipſam
5 Dianam ortam nemoribus volunt, ſimili modo quod arborum ac fruticum ſucco augmenta inducat. Denique crementis Lunæ absſciſſa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fiſtulaſcunt. Nemoribus quoque adeſſe
10 dicitur, quod omnis venatio plus nocte quam die dormiat. Endymionem vero paſtorem amaſſe dicitur, duplo ſcilicet modo: ſeu quod primus hominum Endymion curſum Lunæ inuenerit, vnde & triginta annos dormiſſe
15 dicitur: quia nihil aliud in vita ſua, niſi huic repertioni ſtuduit, ſicut Mnaſeas in primo libro de Europa ſcribens tradidit: ſiue quod Endymionem amaſſe fertur, quia nocturni roris humor, qui eſt ſiderum, quique ipſius Lu-
20 næ animandis herbarum ſuccis inſudetur, & paſtoralibus proſit ſucceſſibus. Præterea ſigna tempeſtatis vel & ſerenitatis in ea videri poſſe antiqui dixerunt. Nigidius ait, ſi Luna in ſummo circulo maculas nigras habuerit in pri-
25 mis partibus menſis, imbres futuros ſignificat: Si in medio, nūc cum plena ſint in eo cornicula, ſerenitatem. Cæterum ſi rubet quaſi aurum, ventos oſtendit. fit enim ventus ex aëris denſitate, qua obducti Sol & Luna rubeſcunt.
30 itē ſi cornua eius tetra fuerint nebula, tēpeſtas futura eſt. Aratus autē dicit, Si aquiloniū cornu Lunæ eſt porrectius, aquiloniū imminere,

Item ſi cornu auſtrale ſit erectius, notum imminere. Quarta autẽ Luna index futurarũ certiſſima habetur aurarum. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto: nanque is certiſſimus auctor.

A BRVMA in fauonium CÆSARI nobilia ſidera, ſignificant. III. cal. Ianuarias matutino Canis occidens, quo die Atticæ & finitimis regionibus Aquila veſpere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Cæſari Delphinus matutino exoritur, & poſtero exoritur Fidicula, quãdo Sagitta veſperi occidit. Item quinto idus Ianuarias eiuſdem Delphini veſpertinus occaſus & continui dies hiemis Italiæ, cum Sol in Aquarium ſentitur trãsire, quod fere XVIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia ſtella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula veſperi occidit.

A Fauonio in æquinoctium Cæſari ſignificant IIII. calen. Mart. quatriduum varie, & VIII. calen. Mart. hirundinis viſus, & poſtero die arcturi exortus veſpertinus. Item nonas Mart. Cæſar Cancri exortu id fieri obſeruauit. VIII. Idus Mart. aquilonis Piſcis exortus, & poſtero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere obſeruatur. Idibus Martiis Cæſar ferales ſibi notauit Scorpionis occaſus. III. cal. Aprilis Italiæ Miluus oſtenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Æquinoctium vernum VIII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæſari ſignificant. III. non. April. in Attica Vergiliæ veſpere occultantur. Item

poſt

poſt pridie nonas Apriles in Bœotia & Chaldæis Orion & gladius eius incipiunt abscondi. Cæſari VI. Idus Aprilis ſignificat imbres Libræ occaſus. XIIII. cal. Maias ſuccul æ occidunt
5 veſpere, ſidus vehemens, & terra marique turbidum. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt veſperi, Cæſari. XV. cal. Mai. quatriduum ſignificant. XII cal Mai. Aſſyriis ſuccul æ occidunt veſperi, quod vulgo appellatur ſidus pa-
10 rilicium, quoniam XI. cal. Maias vrbis Romæ natalis habetur, quo fere ſerenitas redditur. claritatem obſeruationis membrorum augmento, Hyadas appellantibus Græcis, quod noſtri a ſimilitudine cognominis vocabulum eis ſtel-
15 lis propter ſuccos impoſitum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas. Cæſari VIII. cal. Maias notantur dies. VII. cal Maias Ægypto Hœdi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bœotiæ & Atticæ Canis veſpere occultatur, & Fidicula ma-
20 ne oritur. V. cal. Maias, Aſſyriis Orion totus absconditur. Quarto autē cal. Maias Aſſyriis Canis. VI. non. Maias Cæſari Succulæ matutino exoriuntur, & VIII. Idus Mai. Capella pluuialis. Ægypto autem eodem die Canis veſperi
25 occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui eſt Vergiliarum exortus, decurrunt ſidera.

A Vergiliarum exortu ſignificant Cæſari poſt pridie Idus Mai. Arcturi occaſum matutinum. III. idus Mai. Fidiculæ exortus. XII.
30 cal. Iunias Capella veſperi occidit: & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Cæſari Orionis gladius occidere incipit. III. non. Iunias Aſſyriis

Aquila oritur vesperi. VII. idus Iunias Arcturus matutino occidit Italiæ. IIII. idus Iunias Delphinus oritur in Ægypto. XI. cal. Iulias eiusdem Orionis gladius Cæsari occidere incipit. VIII cal. Iulias, longissimus dies totius anni, & nox breuissima Solstitium conficit. 5

A Solstitio ad Fidiculæ occasum, VI. cal. Iulias Cæsari Orion exoritur: Zona autem eius Assyriis. IIII. non. Iulias, Ægypto vero eadem die Procyon æstuosus matutino oritur: quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, vt in astris pingitur, ad æstum maxime pertinens, sicut paulo post docebimus. IIII. non. Iulias Chaldæis corona occidit matutino. Atticæ Orion totus eadem die exoritur. Pridie idus Iulias, Ægypto Orion desinit exoriri. XV. calen. Augustas, Assyriis Chiron exoritur. Deinde post triduum fere vbique confusum inter omnes sidus, indicans quod Canis ortu vocatus, Sole partem primam Leonis ingresso cum fit Solstitium: quod sidus accendit Solem & magnam æstus obtinent causam. XVI. cal. August. Ægypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Prodromi flatus incipiunt, quod Cæsar X. cal. August. sentire Italiam existimauit: Aquila Atticæ matutino occidit. VIII. idus August. Arcturus medius occidit. III. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed vera ratio id fieri inuenit pridie idus August. Equus oritur vesperi, & Cæsari. Ægypto Delphinus occidit. XI. cal. 10 15 20 25 30

Septem-

Septembres Aſſyriis ſtella, quæ Anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, vindemiæ maturitatem promittens, cuius argumento erunt agni colore mutati, & Aſſyriis
5 quinto cal. Septemb. Sagitta occidit, Eteſiæque deſinunt. Anteuindemiator Ægypto nonis Septembribus oritur. Atticæ Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. v. idus Septemb. Cæſari Capella oritur veſperi: Arctu-
10 rus vero pridie idus Septemb. imbres vehementiſſimos ſignificat, terra marique. Ratio eius hæc traditur, ſi Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi ſunt per Arctu. eius ſigni ortum ſeruat hirundinum habitus. nanque
15 deprehenſæ intereunt. xvi. cal. Octob. Ægypto Spica quam tenet Virgo, oritur matutino, Eteſiæque deſinunt. xi. cal. Octobres commiſſura Piſcium occidit, ipſumque Equi ſidus viii. cal. Octob. iii. cal. Octobr. Hœdi oriuntur.
20 cal. Octobribus Capella matutino exoritur. vi. nonas Octobr. Atticæ Corona exoritur mane. v. nonas Octob. Heniochus occidit matutino. iiii. non. Octob. Cæſari Corona exoriri incipit, & pridie non. occidunt Hœdi veſperi.
25 viii. idus Octobr. Cæſari fulgens in Corona ſtella exoritur. & tertio idus Vergiliæ veſperi exoriuntur. xviii. calend. Nouembr. ſuculæ veſperi oriuntur. Pridie calend. Nouembr. Cæſari Arcturus occidit, & Suculæ ex-
30 oriuntur cum Sole. quarto nonas Nou. Arcturus occidit veſperi, & idus Nou. Atticæ Vergiliæ occaſu ſuo hiemem inchoant. Quinto idus

Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergiliæ occidunt, occasum matutinum Vergiliarum Hestodes. natura huius quoque nominis Hestodis astrologiam tradidit fieri.

In æquinoctio autũni cõsitetur quod Thales XXV. die ab æquinoctio, Anaximander, XXXI. Euctemon XLVIII. nos autem sequentes obseruationem Cæsaris, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri. 5

Ante omnia autem duo esse nomina cælestis iniuriæ meminisse debemus. Vnum quod Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteraque similia intelliguntur, quæ cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hæc ab horridis sideribus exeũt (vt sæpius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hœdis. Alia sunt illa quæ silente cælo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum facta sunt publica: & magnæ sunt differentiæ a prioribus, aliis rubiginem, aliis vredinem, aliis caliginem impellentibus: omnibus vero sterilitatem. De his nunc dicemus, quæ ante nos a nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorum quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cæli locis constant. Nanque Vergiliæ primatum tenent ad fructus, quarum exortu æstas incipit, occasu hiems semestri spacio intra se, & messes vindemiasque, & omnium maturitatem amplexantur. Est præterea in cælo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu facilis: huius defluuio velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum obseruatione: Aquilæ in septentionali 10 15 20 25 30

trionali parte, & in auſtrina Caniculæ, cuius mentionem ſuo loco fecimus. Ipſe circulus fertur per Sagittarium & Geminos, ſolis centrum infra æquinoctialem circulum ſecans, commiſ-
5 ſuras eorum obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula. ideo effectus vtriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis ſolis terræque centra congruunt. Igitur horum ſiderum diebus, ſi purus atque mitis aër
10 genitalem illum lacteumque ſuccum transmiſerit in terras, læta adoleſcunt ſata: ſi luna qua dictum eſt ratione roſcidum frigus aſperſerit, admixta amaritudo, vt in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quam fecit in
15 quacunque conuexitate comitatus vtriusque cauſæ, & ideo non pariter in toto orbe ſentitur, vt nec dies. Aquilam diximus in Italia exoriri XIII. calen. Ianuarias: nec patitur ratio naturæ quicquam in ſatis ante eum diem ſpei eſſe cer-
20 tæ. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus lædi neceſſe eſt. Rudis fuit priſcorum vita, atque ſine literis, non minus tamen ingenioſam fuiſſe in illis obſeruationem apparebit, quam nunc eſſe rationem. Tria nanque
25 tempora fructibus metuebant, propter quod inſtituerunt ferias, diesque feſtos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa conſtituit anno regni ſui XI. quæ nunc aguntur, ad VII. cal. Maij. quoniam tunc fere ſegetes rubigo occu-
30 pat Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, ſicut tunc ferebat ratio: ſed vera cauſa eſt, quod poſt dies XIX.

ab Æquinoctio verno, per id quatriduum varia gentium obseruatione. In quarto calend. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui prȩoccidere Caniculam necesse sit. idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerunt, vrbis anno DXVI. ex oraculis Sibyllæ, vt omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partẽ quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatriduũ inciderit plenilunium, fruges & omnia quæ florebũt lædi neçesse erit. Vinalia priora quæ ante hos dies sunt, IX. cal. Mart. degustãdis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleasque, quoniam earum conceptus exortu Vergiliarum incipit, ad sextum Idus Maij, vt docuimus. Aliud hoc quatriduum est, quod neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vesperi, decretorio die florentibus oleis vitibusque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend. Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies a solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinique præcoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Ægypto Canicula exoritur, vel certe XVI. cal. August. cum Italiæ, item quarto calend. August. cum Aquila occidit, vsque in X. calend. eiusdem. Extra has causas sunt Vinalia altera quæ aguntur XIII. cal. Septemb. & Varro, a Fidicula incipien-

piente occidere mane determinat: quod vult initium autumni esse, & hũc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. obseruatur.
5 Intra hæc constat cælestis sterilitas: neque negauerim posse eam permutari arbitrio legentium locorum æstimantium naturas, sed a nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua obseruatione cuiusque cõstabunt. Alterutrum
10 quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Naturę succurritiam: primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter stato siderum cur-
15 sus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci: ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum æstate interlunia, præter quam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi ęstiuis breuissimis-
20 que noctibus metui: non diebus item valere. Præterea tam facile intelligi, vt formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiã noctibus operetur. Auem Param oriente Sirio ipso die non apparere, donec occidat.
25 e diuerso Virionem prodire ipso Solstitij die. Neutrum vero Lunæ statum noxium esse, ne noctibus quidẽ nisi serenis, & omni aura quiescente: quoniam neque in nube, neque in flatu cadunt rores: sic quoque non sine remedio.
30 Sarmenta aut palearum aceruos, & euulsas herbas, fruticesque per vineas camposque cum timebis, incendito. fumus medebitur:

hic e paleis & contra nebulas auxiliatur, vbi nebulæ nocent. Quidam tres cancros viuos cremari iubent in arbuſtis, vt carbunculi non noceant. Alij ſiluri carnem leuiter vri a vento, vt per totam vineam fumus diſpergatur. Varro auctor eſt, quod ſi Fidiculæ occaſu, quod eſt initium autumni, vna pica conſecretur inter vites, minus nocere tempeſtates. Archibius ad Antiochum Syriæ regem ſcripſit, ſi fictili nouo obſerata obruatur rubeta rana in media ſegete, non eſſe noxias tempeſtates.

VERTICES extremos circa quos cæli ſphæra voluitur, Polos nuncupauere, e quibus vnus eſt ſeptẽtrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter auſtralis, qui terræ obiectus a nobis nunquam videtur. Et auſtronotus dicitur, quam quidam dicũt eſſe Tethyn Oceani vxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet ſtellas, in capite ſeptem nõ claras, in vtraque aure duas, in armo vnam, in pectore claram vnam, in pede priori vnam, in femore poſteriori duas, in pede extremo poſteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes xx.

VETE-

VETERVM POETARVM ASTRONOMICA FRAGMINA

A IOSEPHO SCALIGERO COLLECTA.

TV forte in luco lentus vaga carmina gignis:
Argutosque inter latices, & musica flabra
Pierio liquidam perfundis nectare mentem.
At nos congeries obnubit turbida rerum,
Ferratæque premunt milleno milite curæ.
Legicrepi tundunt. latrant fora, classica turbant.
Et trans Oceanum ferimur porro vsque, niueus
Quum teneat Vasco, nec parcat Cantaber horrens.
En quibus indicas, vt crines frondea Phœbi
Succingant, ederæque comas augustius vmbrent.
En quos flammantem iubeas volitare per Aethram.
Quin mage præuenient Aquilas vis pigra Elefantum
Præcurret, volucremque pigens testudo Molossum:
Quam nos rorifluam sectemur carmine Lunam.
Sed tamen, incuruus per pondera terrea nitens,
Dicam quur fesso liuescat circulus orbe:
Purpureumque iubar niuei quur tabeat oris.
Non illam, vt populi credunt, nigrantibus antris
Infernas vlulans mulier prædira sub vmbras
Detrahit altiuago e speculo: nec carmine victa
Vel rore Stygias * *
Vincibilemque petit clamorem. Quippe per æthram,
Qua citimus limes dispescit turbida puris,
Inuiolata meat. Sed vasto corpore Tellus,
Quæ medium tenet ima polum, dum lumina Fratris

Detinet vmbriferis metis: tum ſidere craſſo
Palleſcit teres vmbra rotæ, dum transeat axem
Aggerei velox tumuli, ſpeculoque roſanti
Fraternas reparet per cælum libera flammas.
Sed quia mira putas, quur, quum vis maxima Solis 5
Bis nouies maior clueat, quam terreus orbis,
Non circuncingat terreſtres lumine metas:
Sume ratum rationis opus. nanque aſpice Phœbum,
Quam ſublimis eat conuexa per aurea Mundi,
Quamque humilem terram colluſtret curribus altis: 1
Hic ingens vtcunque libet vel deſuper ignes
Sparſerit, obliquo vel cum radiauerit axe,
In terram radij franguntur. Cætera Solis
Lumina, qua maior iaculis radiantibus exit,
Nil obſtante globo, tendunt per inania vaſta: 1
Donec Pyramidis peragat victa vmbra cacumen.
Per quam quum Phœbe validos agit vda iugales,
Infima vicinis nonnunquam decolor vmbris
Fratre caret, vacuoque exſanguis deficit ore.
Quur autem ſola ſpolietur lumine Luna, 2
Nil vero mirum eſt. quippe illam lucis egentem
Lux aliena fouet: quam quum pars proxima metæ
Inuidet, exſpectat radios male cærula Fratris.
At chorus aſtrorum reliquus non tangitur vmbris.
Et proprium cunctis iubar eſt, nec Sole rubeſcunt. 2
Sed ſudum * * *
Porro vltra Solem rapitur cum vertice cæli.
Iam quur ſemenſtri non ſemper palleat orbe,
Inflexi præſtant obliquo tramite curſus.
Nanque vagans errore rato quum deuia tortos
Colligit anfractus, metam Sol eminus exit,
Intorquetque peplum noctis, radiatque ſororem.

Hæc

Hæc eadem ratio est, subitis quur frangitur umbris
Augusti Solis rutilum iubar: indiga lucis
Quando inter terram, & Solem rota corporis almæ
Luna meat, fratrem rectis obiectibus arcens.

MENSIVM DESCRIPTIO.

Dira patet Iani Romanis ianua bellis.
Vota Deo Diti februa mensis habet.
Incipe Mars: anni felicia fata reduce.
Tunc Aries Veneri lintea serta legit.
Dulcia, Maia, tuis dulcia exagona Nonis.
Arce poli Geminos Iulius ecce locat.
Iulius ardenti diuertit lumina Solis
Aere: flammigero cuncta Leone calent.
Poma legit virgo maturi mitia Solis.
Fundit, & October vina Falerna lacis.
Aret tota soli species vi dura Nepai.
Munde December amat te genialis hyems.

EORVNDEM MENSIVM PICTVRA.

IANVARIVS.

Hic iam mensis sacer est. en aspice, vt aris
Tura micent: fumant vt pia tura Lares.
Annorum, secliique caput: natalis honorum;
Purpureos fastis qui numerat proceres.

FEBRVARIVS.

At quem cæruleus nodo constringit amictus,
Quique paludicolam prendere gaudet auem,
Dædala quem iactu pluuio circumuenit Iris,
Romuleo ritu februa mensis habet.

MARTIVS.

Cinctum pelle Lupæ promptum est cognoscere mensem.
Mars olli nomen, Mars dedit exuuias.

Tempus ver, hœdus petulans, & garrula hirundo
Indicat, & sinus lactis, & herba virens.

APRILIS.

Contectam myrto Venerem veneratur Aprilis.
Lumen iuris habet, quo nitet alma Ceres,
Cereus & dextra flamas diffundit odoras.
Balsama nec desunt, quis redolet Paphie.

MAIVS.

Cunctas veris opes, & picta rosaria gemmis
Liniger in calathis, aspice, Maius habet:
Mensis Atlantigenæ dictus cognomine Maiæ.
Quem merito multum diligit Vranie.

IVNIVS.

Nudus membra dehinc solares respicit horas
Junius: ac Phœbum flectere monstrat iter.
Lampas maturas Cereris designat aristas.
Floralesque fugas lilia fusa docent.

IVLIVS.

Ecce coloratos ostentat Iulius artus.
Crines cui rutilos spicea serta ligat.
Morus sanguineos præbet grauidata racemos:
Quæ medio Cancri sidere læta viret.

AVGVSTVS.

Fontanos latices, & lucida pocula vitro
Cerne vt demerso torridus ore bibat,
Aeterno Regni signatus nomine mensis,
Latona genitam quo perhibent Ecaten.

SEPTEMBER.

Surgentes acinos, varias & præsecat vuas
September, sub quo mitia poma iacent:
Captiuam filo gaudens religasse lacertam,
Quæ suspensa manu mobile ludit opus.

OCTO-

OCTOBER.

Dat prensum leporem, cumq; ipso palmite fœtus
October: pingues dat tibi ruris aues.
Iam Bromios spumare lacus, & musta sonare
5 *Apparet. vino vas calet ecce nouo.*

NOVEMBER.

Carbaseo post hunc artus inductus amictu
Memphidos antiquæ sacra, Deamq; colit.
A quo vix auidus sistro compescitur anser,
10 *Deuotusq; satis incola Memphidiis.*

DECEMBER.

*Annua sulcatæ * coniecti semina terræ*
Pascit hiems. pluuio de Ioue cuncta madent.
Annua nunc reuocet Saturno festa December.
15 *Nunc tibi cum domino ludere, verna, licet.*

EORVNDEM PICTVRA.

Fulget honorificos inductus Mensis amictus
Signans Romuleis tempora Consulibus.
Rustica Bacchigenis intentans arma nouellis
20 *Hic meruit Februi mensis habere Dei.*
Martius in campis ludens simulacra duelli
Ducit Cinyphii lactea dona gregis.
Sacra Dioneæ referens solennia matri
Lasciuus crotalis plaudit Aprilis ouans.
25 *Maius Atlantiados gnatæ dignatus honore*
Expoliat pulchris florea serta rosis.
Sanguineis ornans æstiua prandia moris
Iunius: huic nomen fausta Iuuenta dedit.
Quintilis mensis Cereali germine gaudens,
30 *Iulius a magno Cæsare nomen habet.*
Augustum penitus torret Phaetontius ardor.
*Quem recreat fessum gillo, * faula melo.*

Aequales Libra September digerit horas:
Cum botruis captum rete ferens leporem.
Conterit October lasciuis calcibus uuas:
Et spumant pleno dulcia musta lacu.
Arua Nouember arans, fœcundo nomine bestiæ 5
Cum terit, & sentit pinguis oliua molas.
Pigra suum cunctis commendat Bruma Decembrem,
Cum solers famulis tessera iungit heros.

FRAGMENTVM P. TER. VARRONIS ATACINI, EX CHOROGRAPHIA. 10

Vidit & ætherio mundum torquerier axe,
Et septem æternis sonitum dare vocibus orbes
Nitentes alijs alios: quæ maxima Diuis
Lætitia stat: tum longe gratissima Phœbi
Dextera, consimiles meditatur reddere voces. 15
At quinque ætherijs Zonis accingitur Orbis.
Ac vastant imas hiemes, mediamque calores.
Sic terræ extremas inter mediamque coluntur.
Qua Solis calido nunquam rota ferueat igne.
Ergo inter Solis stationem, ac sidera septem 20
Exporrecta iacet Tellus. Huic extima fluctu
Oceani interior Neptuno cingitur ora.
*Qu * Europa **
Clauditur Oceano, Libyco mare, flumine Nilo.

EIVSDEM EX EADEM, SITVS VENTORVM.

Omniuomo Oceano Hyperion fulgurat Euro.
Arctæo plaustro Boreas bacchatur ab Aeno.
Hesperio Zephyro sed Orion voluitur Istro.
Fuluo, acrique Noto vaga Cynthia proruit Afro. 30

QVATVOR TEMPORVM PICTVRA

Carpit blanda suis Ver almum dona rosetis.

Torridæ

Torrida collectis exultat frugibus Aestas.
Indicat Autumnum redimito palmite vertex.
Frigore pallet Hiems designans alite tempus.

Q. CICERONIS DE XII. SIGNIS.

Flumina verna cient obscuro lumine Pisces.
Curriculumq; Aries aequat noctisq; diiq;.
Cornua quem comunt florum praenuncia Tauri.
Aridaq; aestatis Gemini primordia pandunt.
Longaq; iam minuit praeclarus lumina Cancer.
Languificusq; Leo proflat ferus ore calores.
Post modicum quatiens Virgo fugat orta vaporem.
Autumni reserat portas, aequatq; diurna
Tempora nocturnis dispenso sidere Libra.
Et foetos ramos denudat flamma Nepai.
Pigra Sagittipotens iaculatur frigora terris.
Bruma gelu glacians iubare spirat Capricorni.
Quam sequitur nebulas rorans liquor altus Aquarij.
Tanta supra, circaq; vigent ubi flumina. Mundi
At dextra laeuaq; ciet rota fulgida Solis
Mobile curriculum: & Lunae simulacra feruntur.
Squama sub aeterno conspectu torta Draconis
Eminet: hunc inter fulgentem sidera septem
Magna quatit stellans: quam seruans serus in alta
Conditur Oceani ripa cum luce Bootis.

QVINQVE ZONAE, M. TER. VARRONIS.

Mundus domus est maxima rerum.
Quinque altitonae hanc framine zonae
Cingunt: per quas limbus pictus
Bissex signis stellimicantibus
Altus in obliquo aethere, Lunae
Bigas, Solisq; receptat.

EX AVSONII EDYLLIIS,

Cui præcedentium quoque epigrammatum maxima pars adſcribitur.

SIGNA CÆLESTIA.

AD Boreæ partes, Arcti iunguntur, & Anguis.
Poſt has Arctophylax, pariterq; Corona, Genuq;
Prolapſus, Lyra, Auis, Cepheus, & Caſſiepea,
Auriga, & Perſeus, Deltoton, & Andromedæ aſtrũ,
Pegaſus, & Delphinus, Telum, Aquila, Anguitenẽſq;.
Signifer inde ſubeſt. bis ſex & ſidera complent.
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & Vrnam
Qui tenet, & Piſces. Poſt hos in partibus Auſtri
Orion, Procyon, Lepus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Turibulum quoque, Piſcis & ingens.
Hunc ſequitur Piſtrix, ſimul Eridanique fluenta.
Sed vaga præterea dicuntur lumina ſeptem,
Luna, & Mercurius, Venus, ac Sol, Mars quoq; ful-
Hic Iouis & ſidus ſuper omnia ſidera lucens (gens.
Celſior his Saturnus, tardior omnibus aſtris.

RATIO DIERVM ANNI VERTENTIS.

Nonaginta dies, & quatuor, ac medium, Sol
Conficit, a tropico in tropicum dum permeat aſtrum,
Octipedem in Cancrum Phryxeo ab Ariete pergens.
Hoc ſpatio æſtiui pulſuſque, & meta diei.
Semidiemque, duoſque dies, decieſque nouenos,
A Cancro in Chelas æquatæ tempora noctis.
Atque dij, curſu peragit Sol aureus altero,

Autumni

Autumni æstatisque simul confinia miscens.
Vnde autumnales transcurrens ordine menses,
Ad tropicum pergit signum gelidi Capricorni,
Octo dies, decies octonis insuper addens,
5 *Quadrantemque dij. Quincto qui protinus anno*
Mense Numæ extremo nomen capit embolimæi.
Inde ad Agenorei festinans cornua Tauri,
Scandit Lanigeri tropicum Sol aureus astrum,
Nonaginta dies decreto fine coercens.
10 *Hic tibi circus erit semper vertentibus annis,*
Ter centum, ac senis decies, & quinque diebus.

DE NOMINIBVS SEPTEM DIERVM.

Nomina, quæ septem vertentibus apta diebus
Annus habet, totidem errantes fecere planetæ.
15 *Quos indefessa voluens vertigine Mundus,*
Signorum obliqua iubet in statione vagari.
Primum, supremumque diem radiatus habet Sol.
Proxima fraternæ succedit Luna coronæ.
Tertius assequitur Titania lumina Mauors.
20 *Mercurius quarti sibi vindicat astra diei.*
Inlustrant quintam Iouis aurea sidera Zonam.
Sexta salutigerum sequitur Venus alma parentem.
Cuncta supergrediens Saturni septima lux est.
Octauum instaurat reuolubilis orbita Solem.

25 MENSES ET QVATVOR ANNI TEMPORA.

Æternos menses, & tempora quattuor anni,
Quattuor ista tibi subiecta monosticha dicent.
Martius, Aprilis, Maius sunt tempora VERIS.
30 *Iulius, Augustus, nec non & Iunius,* ÆSTAS.
Septembri, Octobri, AVTVMNVS, *totoque Nouembri.*
BRVMALES, *Ianus, Februarius, atque December.*

DE MENSIB. MONOSTICHA.

Primus Romanas ordiris Iane Calendas.
Februa vicino mense Numa instituit.
Martius antiqui primordia protulit anni.
Fetiferum Aprilem vindicat alma Venus.
Maiorum dictus patrum de nomine Maius.
Iunius ætatis proximus est titulo.
Nomine Cæsareo Quinctilem Iulius auget.
Augustus nomen Cæsareum sequitur.
Autumnum Pomona tuum September opimat.
Triticeo October fenore ditat agros.
Sidera præcipitas pelago intempesta Nouember.
Tu genialem hiemem feste December agis.

DE MENSIBVS ALIA MONOSTICHA.

Dira patet Iani Romanis ianua bellis,
Vota deo Diti Februa mensis habet.
Incipe Mars anni felicia fata reduci.
Tunc Aries Veneri lutea serta legit.
Dulcia, Maia, tuis lucent examina Nonis.
Arce poli Geminos Iunius ecce locat.
Iulius ardenti diuertit lumina Solis
Aere. Flammigero cuncta Leone calent.
Poma legit virgo maturi mitia Solis.
Fundit & October vina Falerna lacis.
Aret tota soli species vi dura Nepai.
Inde December amat te genialis hiems.

DE MENSIBVS DISTICHA.

Iane noue, primo qui das tua nomina mensi,
Iane bifrons, spectans tempora bina simul.
Post superum cultus, vicino Februa mense.
Dat Numa cognatis Manibus inferias.
Martius & generis Romani præsul, & anni,

Prima

Prima dabat Latiis tempora consulibus.
Æneadûm genitrix vicino nomen Aprili
Dat Venus: est Marti nanque Aphrodita comes.
Maia dea, an maior, Mai, te fecerit ætas,
5 *Ambigo: sed mensi est auctor vterque bonus.*
Junius hunc sequitur duplici celebrandus honore,
Seu nomen Iuno, siue Iuuenta dedit.
Inde Dionæo præfulgens Iulius astro,
Æstatis mediæ tempora certa tenet.
10 *Augustus sequitur cognatum a Cæsare nomen,*
Ordine sic anni proximus, vt generis.
Nectuntur post hos, numerumque ex odine signant,
September Bacchi munere præla rigans:
Et qui sementis per tempora, fenore lætus
15 *October, cupidi spem fouet agricolæ:*
Quique salo mergens sollemnia signa Nouember
Præcipitat, cælo mox reditura suo.
Concludens numerum, genialia festa December
Finit: vt a bruma mox nouus annus eat.

20 BEDÆ.

Principium Jani sancit Tropicus Capricornus.
Mense Numæ in medio Sol distat sydere Aquari.
Procedunt duplices in Martia tempora pisces.
Respicis Apriles Aries Phrixæe Kalendas.
25 *Maius Agenorei miratur cornua Tauri.*
Iunius æquatos cœlo videt ire Laconas.
Solstitio ardentis Cancri fert Iulius austrum.
Augustum mensem Leo feruidus igne perurit.
Sydere Virgo tuo Bacchum September opimat.
30 *Æquat & Octimber sementis tempore Libram.*
Scorpius hibernum præceps iubet ire Nouembrem.
Terminat arcitenens medio sua signa Decembri.

C. IVL. HYGINI POETICON ASTRONOMICON,

De Mundi & Sphæræ ac vtriusque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

Etsi te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruiderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, quæ facilius etiam scriptis tuis perspici potest, desiderans potius scientem quam liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, & nonnullis etiam sæpius in his rebus occupatus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & imperitorum iudicio, desidię subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ nisus scripsi ad te, non vt imperito monstrãs, sed vt scientissimum commonens:

1 Sphæræ figurationem, circulorumque qui in ea sunt notationem, & quæ ratio fuerit vt non æquis partibus diuiderentur.

2 Præterea, terræ marisque definitionem: & quæ partes eius non habitantur, vt multis iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.

3 Rursusque redeũtes ad sphæram, duo & quadraginta signa nominatim pernumerauimus.

Exinde

4 Exinde vniuſcuiuſque ſigni hiſtorias cauſamque ad ſidera perlationis oſtendimus.

5 Eodem loco nobis vtile viſum eſt, perſequi eorum corporum deformationes, & in his numerum ſtellarum.

6 Nec prætermiſimus oſtendere ad ſeptem circulorum notationem, quæ corpora aut partes corporum peruenirent, & quemadmodum ab his diuiderentur.

7 Diximus etiam in æſtiui circuli definitione, quærentes quare non idem hiemalis vocaretur: & quid eos fefellerit, qui ita ſenſerint: & quid in ea parte ſphæræ ſolis efficiat curſus.

8 Præterea, quare circulos in octo partes diuideremus, ordine expoſuimus.

9 Scripſimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret conſtitutus, & quid efficeret ad eũ perueniens ſol.

10 In eiuſdem circuli demonſtratione oſtendimus, quare Aries inter ſidera celerrimus diceretur.

11 Pauca præterea de hiemali circulo diximus.

12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim ſigna quam vndecim numerarentur: quid etiam nobis de reliquis circulis videretur.

13 His propoſitis rebus, ad id loci venimus, vt exponeremus, vtrũ mundus ipſe cum ſtellis ſuis verteretur, an mundo ſtante, vagæ ſtellæ ferrentur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipſe mundus verteretur.

14 Pręterea quare nonnulla ſigna celerius exorta ſe-

ta ſerius occiderent:nonnulla etiam cæteris tardius exorta, citius ad occaſum peruenirent: quare etiam quæ ſigna pariter oriantur, non ſimul occidant.

15 Eodem loco diximus, quare non eſſent in ſphæra ſuperiora interioribus hemicycli æqualia: & quot modis ſtellas videre non poſſimus.

16 Præterea ſcripſimus in duodecim ſignorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodem tempore occidere viderentur.

17 Deinde ordine perſcripſimus, vtrum ſol cũ mundo fixus verteretur, an ipſe per ſe moueretur, & cum ipſe per ſe moueatur, & contra duodecim ſignorum ortus eat, quare videatur cum mundo exoriri & occidere.

18 Deinde protinus de Lunæ curſu pauca propoſuimus; & vtrum ſuo, an alieno lumine vteretur: Eclipſis Solis & Lunæ quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens celerius ſole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita ſenſerint.

9 Quinque ſtellæ quantum habeant interuallum: & vtrum quinque ſint an ſeptem: & vtrum quinque certe erret, an omnes: & quinque quomodo currant.

20 Diximus etiam qua ratione priores aſtrologi non eodem tempore ſigna & reliquas ſtellas reuerti dixerint: & quare metam diligentiſſime obſeruaſſe videantur. & quid reliquos fefellerit in eadem cauſa. In his igitur tam multis & variis rebus, non erit mirum aut pertimeſcendum, quod tantum numerum verſuum ſcripſerimus:

neque enim magnitudinem voluminis, ſed rerũ multitudinem peritos conuenit ſpectare. Quod ſi longior in ſermone viſus fuero, nõ mea facunditate, ſed rei neceſſitate factum exiſtimato: nec ſi breuius aliquid dixero, minus idem valere confidito, quam ſi pluribus eſſet audiendum verbis. Etenim præter noſtram ſcriptionem ſphæræ, quæ fuerunt ab Arato obſcurius dicta, perſecuti planius oſtẽdimus: vt penitus id quod cœpimus, exquiſiſſe videremur. Quod ſi vel optimis vſus auctoribus effeci, vt neque breuius neque verius diceret quiſpiam, non immerito fuerim laudari dignus a vobis, quæ vel ampliſſima laus hominibus eſt doctis: ſi minus, non deprecamur in hac confectione noſtram ſcientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam niti laboribus cogitamus, in quibus & ipſi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid poſſimus. etenim neceſſaria noſtris hominibus ſcientiſſimis maximas res ſcripſimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus exiſtimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propoſitũ veniemus, & initium rerum demonſtrabimus.

I MVNDVS appellatur is, qui conſtat ex ſole, & luna, & terra, & omnibus ſtellis.

SPHÆRA eſt ſpecies quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, vnde reliqui circuli finiuntur. Huius autem ſphęrę neque exitus, neque initium poteſt definiri, ideo quod in rotundo omnes tractus & initia & exitus ſignificari poſſunt.

CENTRVM eſt, cuius ab initio circunductio

ſphæræ

ſphæræ terminatur, ac terræ poſitio conſtituta declaratur.

DIMENSIO, quæ totius oſtenditur ſphæræ, eſt cum ex vtriſque partibus eius ad extremam circunductionem recte vt virgulæ perducuntur: quæ dimenſio a compluribus Axis eſt appellata. Huius autem cacumina, quibus maxime ſphæra nititur, Poli appellãtur, quorum alter ad aquilonem ſpectans, Boreus: alter oppoſitus auſtro, Notius eſt dictus.

SIGNIFICATIONES quædam in circunductione ſphæræ circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum conſtituti finiuntur. Maximi autem ſunt, qui eodem centro quo ſphæra, continentur. Horizon appellatur is, qui terminat ea quæ perſpici aut non videri poſſunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo ſubiectas, & circulis his qui Paralleli dicuntur: modo duobus extremis & æqualibus nixus: modo aliis partibus adiectus terræ, peruidetur ita, vtcunque fuerit ſphæra collocata.

POLVS is qui Boreus appellatur, peruideri poteſt ſemper: Notius autem ratione diſſimili, ſemper eſt a conſpectu remotus. Naturalis autem mundi ſtatio, φυσικὴ dicitur. Ea eſt in Boreo polo finita, vt omnia è dextris partibus exoriri, in ſiniſtris occidere videãtur. Exortus enim eſt, ſubita quædam ſpecies obiecta noſtro conſpectui: Occaſus autem pari de cauſa, vt erepta ab oculis viſa.

In finitione mũdi, circuli ſunt Paralleli quin-

que, in quibus tota ratio sphęræ consistit, præter eum qui Zodiacus appellatur: qui quod non vt ceteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatior aliis videtur, λοξὸς a Græcis est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphæra metiuntur, initio sumpto a polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes vnũquodque hemisphærium diuiditur, ita vti dimensio significari videatur in tota sphæra per sexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex vtraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti simulacra vt inclusa perspiciuntur: quæ signa a nostris vrsarum specie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui θερινὸς τροπικὸς appellatur, ideo quod sol cum ad eum circulum peruenit, æstatẽ efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemem autem eis quos austri flatibus oppositos ante diximus. Pręterea, quod vltra eum circulum sol non transit, sed statim reuertitur, τροπικὸς est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus Æquinoctialis, a Græcis ἰσημερινὸς appellatus, ideo quod sol cum ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo facto, dimidia sphæræ pars constituta perspicitur.

E contra-

E contrario item ſimili ratione a Notio polo ſex partibus ſumptis, vt ſupra de Boreo diximus, circulus ductus ἀνταρκτικὸς vocatur: quod contrarius eſt ei circulo, quem arcticon ſupra definiuimus.

Hac definitione ſphæræ, centroque poli qui Notius dicitur, quinque partibus ſumptis circulus χειμερινὸς τροπικὸς inſtituitur, a nobis Hiemalis, a nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideo quod ſol cum ad eum circulũ peruenit, hiemem efficit his qui ad aquilonem ſpectant: æſtatem autem, his qui in auſtri partibus domicilia conſtituerunt. Quanto enim abeſt longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hoc hieme maiore conflictantur: æſtate autem, hi quibus ſol appoſitus peruidetur: itaque Æthiopes ſub vtroque orbe neceſſario fiunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquæ fiunt partes quatuor, ita vti ſol per octo partes ſphæræ currere videatur. Zodiacus autem circulus ſic vel optime definiri poterit, vt ſignis factis, ſicut poſtea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius æquinoctiali, vbi oportet vt eum medium diuidere, & bis ad eum peruenire videatur, ſemel in eo loco vbi aquila conſtituitur: iterum autem ad eius ſigni regionẽ, quod προκύων vocatur. Duodecim ſignorum partes ſic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus ſupra, ita finiuntur, vt vnuſquiſque eorum diuidatur in partes duodecim,

& ita ex eorum punctis lineæ perducantur, quæ circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed a nonnullis imperitioribus quæritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est, vt de triginta partibus quinæ partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facilime defendi posse confidimus. Cum enim media sphæra diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quanuis proxime eum accedat, tamen minor esse videatur. Itaque qui primum sphæram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, vt quanto magis a polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendis, quo erat necesse his maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphæra licet intelligere: quanto magis a polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerũ duci, vt pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes vnumquodque hemisphæriũ diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eo ratio peruenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus his subiectus, de quibus supra diximus, ex quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit,

nit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostēdit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum a Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpium & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & a Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definiemus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.

2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus æquali dissidēs interuallo, centrum obtinet sphæræ. Hāc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ. Oceanus autem regione circunductionis sphæræ profusus, prope totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quæcunque regio est quæ inter Arcticum & Æstiuū finem collocata est, ea diuiditur trifariam, e quibus vna pars, Europa: altera, Asia: tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Ægypto dister-

minat os Nili fluminis quod Canopicō appellatur. Aſiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam ſe coniiciens in paludem quæ Mæotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.

Sed ne videatur nonnullis mirum, cum ſphæra in ſexaginta partes diuidatur, vt ante diximus, quare definimus ab æſtiuo circulo ad arcticum finem dumtaxat habitari: ſic vel optime defendimus. Sol enim per mediam regionem ſphæræ currens, nimium his locis efficit feruorem. Itaque quæ finis eſt ab æſtiuo circulo ad hiemalem, ea terra a Græcis Διακεκαυμένη vocatur: quod neque fruges propter exuſtam terram naſci, neque homines propter nimium ardorem durare poſſunt: extremæ autem regiones ſphæræ duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, fine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod ſol ab his circulis ſemper eſt longe, venti quoque aſſiduos habent flatus. Quamuis enim ſol perueniat ad Æſtiuum circulum, tamē longe ab Arctico videbitur fine: id ita eſſe, hinc quoque licet intelligere: Cum enim ſol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum ſumus cōſtituti nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris eſſe, qui longius etiā abſunt a nobis? Quod cum in hac parte ſphęræ fiat, idem in altera parte definitū putabimus, ideo, quod ſimiles eius ſunt effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æſtiuo circulo calorem eſſe: quod quæ terra

habitatur

habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, vti braccis & eiusmodi vestitu vestium: qui autem proximi sint æstiuo circulo, eos Æthiopas & perusto corpore esse. Habitatur autem sic temperatissimo cœlo, cum inter æstiuum circulum & Arcticum finem hęc perueniat temperatio: quod ab Arctico circulo frigus, ab æstiuo feruor exortus in vnum concurrens efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discessit, hieme necessario conflictamur, quod ventum exorientem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticum finē habitari possit: quod pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eo potest quisquā propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphærę habitari, illam quoque in simili causa posse constitui suspicamur.

3 SED quoniam quę nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & sphæram totam definiuimus, nunc quæ in ea signa sunt, singulatim nominabimus. E quibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylaca cum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur: Exinde Lyram cum Olore & Cepheo, & eius vxore Cassiepeia filiaque Andromeda, & genero Perseo: dicimus etiam protinus Aurigam, a Græcis ἡνίοχον appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruoque Delphine. Inde

Equum dicimus, cum eo ſidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim Signa perueniemus. Ea ſunt hęc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: prætereca Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipſe Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piſcibus reliquas habet partes. His enumeratis, ſuo ordine eſt Cetus cũ Eridano flumine, & Lepore. Deinde Oriõ cũ Cane, & eo ſigno quod Προκύων dicitur. Præterea eſt Argo cum Centauro, & Ara: deinde Hydra cum Piſce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur hiſtorias proponere: quæ certe aut vtilitatem ad ſcientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, vt ſupra diximus, initium eſt nobis Arctos maxima.

4 HANC autem Heſiodus ait eſſe Calliſto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnauit: eamque ſtudio venationis inductam, ad Dianam ſe applicuiſſe: a qua non mediocriter eſſe dilectam, propter vtriuſque comſimilem naturam. Poſtea autem ab Ioue compreſſam, veritam Dianæ ſuum dicere euentum, quod diutius celare non potuit: nam iam vtero ingraueſcente, prope diem partus in flumine corpus exercitatione defeſſum cum recrearet, a Diana cognita eſt non conſeruaſſe virginitatem: cui dea pro magnitudine ſuſpicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrſæ ſpeciem eſt conuerſa, quæ Græce ἄρκτος appellatur. In ea figura corporis Arcada procreauit. Sed, vt ait Amphis comœdiarum ſcriptor, Iupiter

piter ſimulatus effigiem Dianæ, cum virginem venantem vt adiutans perſequeretur, amotam a conſpectu aliarum compreſſit: quæ rogata a Diana quid ei accidiſſet, quod tam grādi vtero videretur, illius peccato id eueniſſe dixit. itaque propter eius reſponſum, in quam figuram ſupra diximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in ſilua vt fera vagaretur, a quibuſdam Ætolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiā cum filio eſt deducta. Ibi dicitur inſcia legis, in Iouis Lycæi tēplum ſe conieciſſe: quam confeſtim filius eſt ſecutus. Itaque cum eos Arcades inſecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptā Calliſto cum filio inter ſidera collocauit, eamque Arctum, filium autem Arctophylaca nominauit, de quo poſtea dicemus. Nōnulli etiam dixerunt, Cum Calliſto ab Ioue eſſet compreſſa, Iunonem indignatam in vrſam eam conuertiſſe: quam Dianæ venāti obuiam factam, ab ea interfectam, & poſtea cognitam inter ſidera locatam. Sed alij dicunt, cum Calliſto Iupiter eſſet in ſiluam perſecutus, Iunonem ſuſpicatam id quod euenit, contendiſſe vt eum manifeſto diceret deprehendiſſe. Iouem autem quo facilius ſuum peccatum tegeretur, in vrſæ ſpeciem conuerſam reliquiſſe: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrſam inueniſſe, quam Dianæ venanti, vt eam interficeret, demonſtraſſe: quod factum vt perſpiceretur Iouem ægre tuliſſe, effigiem vrſæ ſtellis figuratam conſtituiſſe. Hoc ſignum vt complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de cauſa eſſe inſtitutum, negāt Tethyn Oceani vxo-

rem id recipere, cum reliqua ſidera eo perue-niant in occaſum: quod Thetis Iunonis ſit nutrix, cui Calliſto ſuccubuerit vt pellex. Arietibus autem Tegeates hiſtoriarum ſcriptor, non Calliſto, ſed Megiſto dicit appellatam: & non Lycaonis ſed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipſum Engonaſin nominari. Reliqua autem ſuperioribus conueniunt: quæ res in Nonacri monte Arcadiæ geſta demonſtratur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaoſthenes qui Naxica conſcripſit, ait Cynoſuram eſſe vnam de Iouis nutricibus ex Idæis nymphis: ab eius quoque nomine & vrbem quæ Heſtiea vocatur, a Nicoſtrato & ſodalibus eius conſtitutam, & portum qui ibi eſt, & agri maiorem partem Cynoſuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuiſſe, qui Iouis fuerunt adminiſtri. Nonnulli etiam Helicen & Cynoſuram nymphas eſſe Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtraſque Arctos appellatas eſſe, quas noſtri Septentriones dixerunt: ſed maiorem arcton complures plauſtro ſimilem dixerunt, & ἅμαξαν Græci appellauerunt. Cuius hæc memoriæ prodita eſt cauſa: In initio qui ſidera peruiderunt, & numerum ſtellarum in vnaquaque ſpecie corporis conſtituerunt, & non Arctum, ſed Plauſtrum nominauerunt. Ex ſeptem ſtellis, duæ quæ pariles & maxime in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plauſtri ſimularent. Itaque & quod proximum huic eſt ſignum Bootem nominari voluerunt: de quo poſterius plura dicemus.

mus. Aratus quidem non hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari: sed quod Arctos videatur vt Plaustrum circa Polum, qui Boreus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, vt Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt a quibusdam astrologis constitutæ, vt Vrsæ species, nõ septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdẽ temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos est appellata. de Septentrionibus ille enim dicit, hanc vtroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylaca nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur & illi qui hanc obseruant, verius & diligentius nauigare dicantur: & quare si hæc sit certior quam maior, non omnes hanc obseruent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, vt Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellauit, natione fuit Phœnix, vt Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam a suo inuentore acceperunt, obseruant: & hanc studiosius perspiciendo, diligentius nauigare existimantur, & vere eam ab inuentoris genere Phœnicen appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostẽditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala

Hesperidum custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus. quod illius opera Hercules ad eum est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceret Iupiter vxorem, Terram inuenisse ferentem aurea mala cum ramis: Iunonem admiratam, petiisse a Terra vt in suis hortis sereret, qui erant vsque ad Atlantem montem. Cuius filiæ cum sæpius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quod in sideribus supra eum Draconem, Herculis simulacrum ostenditur, vt Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hunc maxime Draconẽ dici. nonnulli etiam dixerunt hunc Draconem a gigantibus Mineruæ obiectum esse, cum eos oppugnaret: Mineruam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cæli fixisse: itaque eum adhuc implicato corpore videri, vt nuper ad sidera perlatum.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, vt sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaõ, cum Iupiter ad eum in hospitiũ venisset, cum alia carne concisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto non minore pœna est affectus. nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in vnum, dedit cuidam Ætolorum alendum, qui adolescẽs factus, in siluis cum venaretur, inscius vidit matrem in vrsæ speciem conuer-

cōuerſam, quā interficere cogitās, perſecutus eſt in Iouis Lycæi tēplū: quo & qui acceſſiſſet, mors pœna erat Arcadum lege. Itaque cum vtrunque neceſſe eſſet interfici, Iupiter eorum miſertus, ereptos inter ſidera collocauit, vt ante diximus. Hic autem e facto ſequens Vrſam perſpicitur, & Arctum ſeruans Arctophylax eſt appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iuſtitiam & pietatem exiſtimatur Liber pater vinum & vitem & vuam tradidiſſe, vt oſtenderet hominibus quomodo ſereretur, & quid ex eo naſceretur; & cum eſſet natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cum ſeuiſſet vitem, & diligentiſſime adminiſtrando floridā falce feciſſet, dicitur hircus in vineam ſe conieciſſe, & quę ibi tenerrima folia videret, decerpſiſſe: quo facto, Icarium irato animo tuliſſe, cumque interfeciſſe, & ex pelle eius vtrem feciſſe, ac vento plenum præligaſſe, & in medium proieciſſe, ſuoſque ſodales circum eum ſaltare coegiſſe. Itaque Eratoſthenes ait: *Ἰκαρίου τοὶ πρῶτα περὶ τράγον ὠρχήσαντο.* Alij dicunt Icarium cum a Libero patre vinum accepiſſet, ſtatim vtres plenos in plauſtrum impoſuiſſe. hac re etiam Booté appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines paſtoribus oſtenderet, nonnulli eorum auiditate pleni, nouo genere potionis inducti ſomno conſopiuntur: atque alius aliam ſe in partem reiiciunt, vt ſemimortua membra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum paſtoribus, vt eorum pecora abigeret in ſuos fines, Icarium in-

terfectum in puteum deiecerunt: sed vt alij demonstrant, secundum arborem quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cũ se nunquã melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugæ mandauerunt, & in insulam Ætolorum peruenerunt: a quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerunt. At Erigone Icarij filia permota desiderio parentis, cum eum non redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitatæ mortis suspicionem ostendit: neque enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens dẽtibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac pauperie oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem consciuit. Cui canis mortuæ spiritu suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoriæ tradiderunt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformauit. Itaque complures Icarium, Bootem: Erigonem, Virginem nominauerunt, de quo posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculã dixerunt: quæ a Græcis, quod ante maiorem Ca-

nem

nem exoritur, προκύων appellatur. Alii hos a Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multæ virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filiæ Atheniensium afficerentur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortem persecuti, & eũ forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, petentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Erigonæ. Qui quod ea se suspenderat, instituerunt, vti tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publice faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλήτιδας nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cum dolore sufferre cogebat, eo quod latrones recepissent. Quorum rex Aristeus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit a parente quo facto a calamitate ciuitatem posset liberare: quem deus iubet multis hostiis expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui caniculæ mederetur. Quod iussum Aristeus confecit, & ab Ioue impetrauit vt Etesiæ flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quod quotannis certo tempo-

re exoriuntur: ἔτος enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellauerunt, quod expostulatæ sunt ab Ioue, & ita concessæ. Sed hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur. Sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererē cum Iasione Thusci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussum complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiarum scriptor demonstrat, nascũtur filij duo Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuenisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quodcunque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arãdo & colendo agros, ex eos se aluisse: cuius matrem inuentum miratam, vt arantem eum inter sidera constituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Parios & oppidum Paron appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, a Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cum Ariadne Libero nuberet, hanc primum coronam muneri a Venere & Horis accepisse, cum omnes dij in eius nuptiis dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusauit conditionem stupri. Dicitur etiam a Vulcano facta ex auro & Indicis gemmis, per quas Theseus existimatur

tur de tenebris Labyrinthi ad lucẽ venisse: quod aurum & gemmæ in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: quod Liber cum impetrasset a parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Agriuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum ætate miranda corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quod Deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstrauit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam a Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui στέφανος est e facto appellatus: noluit enim secum ferre, ne immortale donũ mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumẽ reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, vt æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur En gonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribœam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod

cum Theſeus ſe paſſurum negaret, vt qui Neptuni filius eſſet, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, ſed de genere Theſei controuerſia facta eſſet, vtrum is Neptuni filius eſſet necne, dicitur Minos aureum anulum de digito ſibi detraxiſſe, & in mare proieciſſe: quem referre iubet Theſeum, ſi vellet ſe credi Neptuni filium eſſe: ſe enim ex Ioue procreatum facile poſſe declarare. Itaque comprecatus patrem petiit aliquid ſigni, vt ſatisfaceret ſe ex eo natum: ſtatimque tonitru & fulgure cœli, indicium ſignificationis feciſſe. Simili de cauſa Theſeus ſine vlla precatione aut religione parentis, in mare ſe proiecit: quem cõfeſtim delphinum magna multitudo mari prouoluta, leniſſimis fluctibus ad Nereidas perduxit: a quibus anulum Minois, & a Thetide coronam, quam nuptiis a Venere muneri acceperat retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem a Neptuni vxore accepiſſe dicunt. Coronam Ariadnæ Theſeus dono dicitur dediſſe, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor eſſet conceſſa: hanc autem poſt Ariadnes mortem, Liberum inter ſidera collocaſſe.

EN GONASIN. Hunc Eratoſthenes Herculem dicit, ſupra draconem collocatum, de quo ante diximus, eumque paratum vt ad decertandum, ſiniſtra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Heſperidũ cuſtodem, qui nunquam oculos operuiſſe ſomno coactus exiſtimatur, quo magis cuſtos appoſitus eſſe demonſtratur. De hoc etiam Panyaſis in

Heraclea

Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata vt feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, vt quam maxime dimicans appareat etsi sit, qui negat hoc quenquam (vt Aratus) posse demõstrare: tamen conabimur, vt aliquid verisimile dicamus. Ariethus autem, vt ante diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megistus patrem dicit: qui videtur vt lamentans filiam in vrsæ figuram conuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cælum, vt eam sibi dij restituant. Hegesianax autem Thesea dixit esse, qui Trœzene saxum extollere videtur: quod existimatur Ægeus sub eo saxo Ellopium ensem posuisse, & Æthræ Thesei matri prædixisse, ne ante eum Athenas mitteret, quam sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, vt quam altissime possit lapidem extollat. Hac etiam de causa nonnulli Lyram, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerunt: quod vt eruditus omni genere artium, Lyram quoque didicisse videbatur. Idque & Anacreon dicit: ἀγχοῦ δ' αὖ τοῦ Θησέος ἐστὶ λύρη. Alij autẽ Thamyrin a Musis excæcatum, vt supplicem ad genua iacentem dicunt. Alij Orphea a Thraciis mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Æschylus autẽ in fabula quæ inscribitur Προμηθεὺς λυόμενος, Herculem ait esse, non cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tempore Hercules a

Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines: quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorum sagittis confixisse. Sed postquam Herculem tela deficerent, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptis. Iouem autem misertum filij, curasse vt circa eum magna lapidum copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouem, similitudinem pugnantis inter sidera constituisse. Hunc etiam nonnulli Ixiona brachiis vinctis esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit afferre. Alij Promethea in monte Caucaso vinctum.

LYRA. Inter astra constituta est, hac, vt Eratosthenes ait, de causa: quod initio a Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita: qui Calliopes & OEagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allicuisse: qui querens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, pręter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, vt OEneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, vt complures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniā diuidit a Thracia: sed, vt Eratosthenes ait, in Pangæo sedens, cum cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicunt, quod initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: Musas autem collecta membra sepulturæ mandasse, & lyram

quo

quo maxime potuerant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera constituisse Apollinis & Iouis voluntate: quod Orpheus Apollinem maxime laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primum lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlãtidum numero: quod Maia vna ex illarũ numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cum Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo, quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini vt liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore, alium alium appetere, vt qui dimicare inter se videretur, virgulam inter vtrunque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed vt ad propositum reuertamur. Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quę musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, vti dimidiam partem anni earum vnaquæque possideret. Venerem

autem indignatam, quod non sibi proprium cõcessisset, obiecisse omnibus quæ in Thracia essẽt mulieribus, vt Orphea amore inductæ, ita sibi quęque appeteret, vt membra eius discerperent: cuius caput in mare de monte perlatum, fluctibus in insulam Lesbon est reiectum: quod ab his sublatum & sepulturæ est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem a Musis, vt ante diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quod Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis ab hac re interfectum.

OLOR. Hunc Græci κύκνον appellant, quem complures propter ignotam illis historiam, cõmuni genere auium ὄρνιν appellauerunt: de quo hæc memoriæ prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesin diligere cœpisset, neque ab ea vt secum concumberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquilæ similatam, se sequi, seseque ipse in olorem conuertit, & vt aquilam fugiens ad Nemesin confugit, & in eius gremio se collocauit: quem Nemesis non aspernata, amplexum tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quod ab hominibus alte volans cælo videbatur, inter sidera dictus est esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter e facto eum volantem, & aquilam sequentem, collocauit in mundo. Nemesis autem, vt quæ auium generi esset iuncta, mensibus actis, ouum procreauit:

-creauit: quod Mercurius auferens, detulit Spartam, & Lædæ ſedẽti in gremium proiecit. ex quo naſcitur Helena, cæteras corporis ſpecie præſtans, quam Lęda ſuam filiam nominauit. Alij autem cum Læda Iouem concubuiſſe in olorem conuerſum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

CEPHEVS. Hũc Euripides cum cæteris, Phœnicis filium, Æthiopum regem eſſe demonſtrauit. Andromedæ patrem, quam Ceto propoſitã notiſſimæ hiſtoriæ dixerunt. hanc autem Perſeum a periculo liberatam, vxorem duxiſſe. Itaque vt totum genus eorum perpetuo maneret, ipſum quoque Cephea inter ſidera ſuperiores numeraſſe.

CASSIEPEIA. De hac Euripides & Sophocles & alij complures dixerunt, vt gloriata ſit ſe forma Nereidas præſtare: pro quo facto inter ſidera ſedens in ſiliquaſtro conſtituta eſt: quæ propter impietatem vertente ſe mundo reſupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hæc dicitur Mineruæ beneficio inter aſtra collocata, propter Perſei virtutem quod eam Ceto propoſitam a periculo liberarat: nec enim ab ea minorem animi beneuolentiam pro beneficio accepit. Nã neque pater Cepheus neque Caſſiepeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquẽs Perſea ſequeretur. Sed de hac Euripides hoc eodem nomine fabulam commodiſſime ſcribit.

PERSEVS. Hic nobilitatis cauſa, & quod inuſitato genere concubitionis eſſet natus, ad ſidera

dicitur peruenisse: qui missus a Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, a Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit: præterea galeam, qua indutus ex aduerso nō poterat videri. Itaque Græci ἄϊδος galeam dixerunt esse: non vt quidam inscientissime interpretantur, eum Orci galea vsum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiam a Vulcano falcem accepisse ex adamante factā, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed vt ait Æschylus Tragœdiarum scriptor in Phorcys, Greę fuerunt Gorgonum custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus: quæ vtræque vno oculo vsæ existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excæcatis, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerua in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem a Minerua dicit interfectā: de quo alio tempore plura dicemus.

HENIOCHVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichtonium, vt Eratosthenes monstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines equos quadrigis iunxisse, admiratus est ingenium hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigis inter deos est vsus: sed Erichthonius & quadrigas, vt ante diximus, & sacrificia Mineruæ, & templum in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripides ita dicit: Vulcanum Mineruæ pulchritu-

di ne

dine corporis inductum, petiisse ab ea vt sibi nuberet. neque impetrasse: & cœpisse Mineruam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorẽ Hephæstius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam vt cõplexui se applicaret ferretur, repulsus effudit in terrã voluptatẽ. Quo Minerua pudore permota, pede puluerem iniecit. Ex hoc autem nascitur Erichthonius anguis, qui ex terra & eorũ dissensione nomen possedit. Eum dicitur Minerua in cistula quadam vt mysteria contectum, ad Erechthei filias detulisse & his dedisse seruãdũ: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed vt hominum est natura cupida, vt eo magis appetant quo interdicatur: sæpius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto insania a Minerua iniecta, de arce Atheniensium se præcipitauerunt: anguis autem ad Mineruæ clypeũ confugit, & ab ea est educatus. Alij autẽ anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, eumque primo tempore adolescentię ludos Mineruæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadrigis concurrisse, pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorem esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum nomine Myrtilum, Oenomai aurigam definierunt, cuius post notam omnibus mortem apparens corpus in mũdo constituisse existima-

tur. Huius in humero ſiniſtro Capra inſtare & in manu ſiniſtra Hœdi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuiſſe nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas Æga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quaſdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneſo, & Ægam in Æmonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados ſecundo dicit. Parmeniſcus autem ait, Meliſſea quendam fuiſſe Cretæ regem: ad eius filias Iouem nutriendum eſſe delatum: quæ quod lac non habuerint, caprã ei admiſiſſe, Amaltheam nomine, quæ eũ dicitur educaſſe. Hanc autem geminos hœdos ſolitam eſſe procreare, & fere eo tempore peperiſſe, quo Iupiter nutriendus eſt allatus. Itaque propter beneficium matris & hœdos quoque dicitur inter ſidera collocaſſe. Hos autem Hœdos Cleoſtratus Tenedius dicitur primus inter ſidera oſtendiſſe. Muſæus autem dicit Iouem nutritum a Themide & Amalthea nympha, quibus eum mater Ops tradidiſſe exiſtimatur: Amaltheam autem habuiſſe capram quandam vt in deliciis, quæ Iouem dicitur aluiſſe. Nonnulli etiam Ægã Solis filiam dixerunt, multis candore corporis præſtantem, cui contrarius pulchritudini horribilis aſpectus exiſtebat: quo Titanes perterriti petierunt a Terra vt eius corpus obſcuraret: quã Terra ſpecu quodã celaſſe dicitur in inſula Creta: quæ poſtea Iouis fuiſſe nutrix, vt ante oſtendimus, demonſtratur. Sed cum Iupiter fidens adoleſcentia, bellum contra Titanas appararet: reſponſum

ſponſum eſt ei, ſi vincere vellet, vt $\alpha\dot{\iota}\gamma\grave{o}\varsigma$ pelle tectus & Capite Gorgonis, bellum adminiſtraret, quam Ægida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod ſupra declarauimus, Iupiter Titanas ſuperans regnum eſt adeptus, & reliqua oſſa $\alpha\dot{\iota}\gamma\grave{\iota}\varsigma$ caprina pelle contecta, anima donauit, & ſtellis figuratam memoriæ commendauit: & poſtea quibus ipſe vicerat tectus, Mineruæ conceſſit. Euhemerus ait Ægam quãdam fuiſſe Panos vxorem: eam ab Ioue compreſſam peperiſſe: quem viri ſui Panos diceret filium. Itaque puerum Ægipana, Iouem vero Ægiochũ dictum: qui, quod eum diligebat plurimum, inter aſtra capræ figura, memoriæ cauſa collocauit.

OPHIVCHVS, qui apud noſtros ſcriptores Anguitenens dictus eſt, ſupra Scorpionem conſtitutus, tenens manibus anguem medium corpus eius implicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarũ regem, qui ſunt in Myſia regione, fuiſſe: qui eodem tempore regno eſt potitus, quo primum ſemina frugum mortalibus tradita eſſe exiſtimantur. Ceres enim cũ ſua beneficia largiretur hominibus, Triptolemũ, cuius ipſa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum vna rota dicitur vſus, ne curſu moraretur) iuſſit omnium nationũ agros circumeuntem ſemina partiri, quo facilius ipſi poſterique eorum a fero victu ſegregarentur. Qui cum perueniſſet ad eum, quem ſupra diximus, Getarum regem, ab eo primum hoſpitaliter acceptus: deinde, non vt beneficus aduena & innocẽs, ſed vt crudeliſſimus hoſtis inſidiis captus,

aliorũ paratus producere, ſuã pene perdidit vitã. Carnabontis enim iuſſu cũ draco vnus eorũ eſſet interfectus, ne cum Triptolemus ſenſiſſet inſidias ſibi parari, curru præſidium ſibi conſtituere ſperaret: Ceres eo veniſſe, & erepto adoleſcenti currum, dracone altero ſubiecto, reddidiſſe: regem pro cœpto maleficio pœna non mediocri affeciſſe. Hegeſianax enim dicit, Cererem memoriæ hominum cauſa ita Carnabonta ſideribus figuraſſe, manibus tenentem draconem, vt interficere exiſtimetur: qui ita vixerat acerbe, vt iocũdiſſimam ſibi conſciſceret mortem. Alij autem Herculem eſſe demonſtrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbabat. Pro quo facto ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remiſſum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter ſidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Theſſalorum regem dixerunt eſſe: qui cum ſuum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo facto a Cerere fame obiecta, nunquam poſtea frugibus vllis ſaturari potuiſſe exiſtimatur. Nouiſſime prope ad terminum vitę dracone obiecto, mala plurima perpeſſus, aliquando mortẽ adeptus, inter aſtra Cereris voluntate eſt conſtitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus æterna mœrentem afficere pœna. Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonſtrat, qui Rhodiis auxilio maximo fuiſſe demonſtratur. Nam cum eorum inſulam ſerpentium

tium

tium multitudine occupatam, ciues Ophiuſam appellaſſent,& in ea multitudine ferarum draco fuiſſet ingenti magnitudine,qui plurimos eorum interfeciſſet, & patria denique deſerta carere coegiſſet,dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiſcilla Myrmidonis filia natus,eo tempeſtate delatus, omnes feras & eum draconem interfeciſſe: qui cum maxime Apollini dilectus eſſet, locatus inter ſidera dicitur,vt interficiens draconem, laudis & memoriæ cauſa videretur. Itaque Rhodij quotieſcunque a litore longius prodeunt,claſſes prius ſacrificant Phorbantis aduentui, talis vt illis euentus inopinatæ virtutis accidat ciuibus qualis inſcium Phorbanta futuræ laudis ad ſidera gloriæ pertulit caſus Complures etiam aſtrologi hunc Æſculapium finxerunt, quem Iupiter Apollinis cauſa inter aſtra collocauit. Æſculapius enim cum eſſet inter homines, & tantum medicina cæteris præſtaret, vt non ſatis ei videretur hominum dolores leuare,niſi etiam mortuos revocaret ad vitam, nouiſſime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouercæ, & inſcientia parentis erat interfectus,ſanaſſe, ita vti Eratoſthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minois filium eius opera reuixiſſe dixerunt:pro quo vt peccato, Iouem domum eius fulmine incendiſſe: ipſum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter ſidera anguem tenentem conſtituiſſe. Vt quidam dixerunt, hac de cauſa anguem dicitur tenere: quod cum Glaucum cogeretur ſanare, concluſus quodam loco ſecreto, bacillum tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad ba-

cillum eius arrepſiſſe : quem Æſculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens ſæpius. Poſtea fertur alter anguis eodem veniſſe, ore ferens herbam, & in caput eius impoſuiſſe: quo facto, vtroſque loco fugiſſe : quare Æſculapium vſum, & eadem herba Glaucum reuixiſſe. Itaque anguis & in Æſculapij tutela, & in aſtris dicitur collocatus : qua conſuetudine ducti poſteri eius tradiderunt reliquis, vt medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telis eſſe demonſtrant, qua Aquilam dicitur interfeciſſe, quæ Promethei iocinora fertur exediſſe : de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cum maxima cerimonia deorum immortalium ſacrificia adminiſtrarent, ſoliti ſunt totas hoſtias in ſacrorum cõſumere flamma. Itaque cũ propter ſumptus magnitudinem ſacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxiſſe exiſtimatur, recuſatione dicitur ab Ioue impetraſſe, vt partem hoſtiæ in ignem coniicerent, partem in ſuo conſumerent victu : idque poſtea conſuetudo confirmauit. Quod cum facile a deo, nõ vt ab homine auaro impetraſſet, ipſe Prometheus immolat tauros duos. quorum primum iocinora cum in ara poſuiſſet, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compoſitam corio bubulo texit: oſſa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit poteſtatem, vt quam vellet eorum ſumeret partem. Iupiter autem etſi non pro diuina fecit cogita-

gitatione,neque vt deũ licebat, omnia quæ debuit ante prouidere:sed (quoniam credere instituimus historiis)deceptus a Prometheo, vtrunque putans esse taurum,delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificiis carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed vt ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum rescisset,animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, neue carnis vsus vtilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotis,deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & in ferulam coniecto, lætus vt volare,non currere videretur,ferulam iactans,ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen.Itaque homines adhuc plerunque qui lætitiæ fiunt nuncij,celerrime veniunt. Præterea in certatione ludorum cursoribus instituerunt ex Promethei consuetudine,vt currerent lampadem iactantes.Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiam referens,mulierem tradidit his, quam a Vulcano factam deorum voluntate omni munere donauit, itaque Pandora est appellata: Prometheum autem in monte Scythiæ nomine Caucaso ferrea catena vinxit: quem alligatum ad triginta milia annorum Æschylus tragœdiarum scriptor ait.Præterea admisit ei aquilam, quæ assidue noctu renascentia iocinora exesset. Hanc autem aquilam nonnulli ex Typhone & Echid-

na natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonstrant, animamque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius solutione hæc memoriæ prodita est causa: Cum Iupiter Thetidis connubium pulchritudine corporis inductus peteret, neque a timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parcæ feruntur cecinisse fata, quæ perfici natura voluit rerum. dixerunt enim, quicunque Thetidis fuisset maritus, eius filium patre fore laude clariorem: quod Prometheus non voluntate, sed necessitudine vigilans, auditũ Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipse Saturno patri fecisset in simili causa, ne patris regno priuatus cogeretur, destitit Thetin velle ducere vxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eumque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remisit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ causa ex vtraque re, hoc est lapide & ferro, digitum sibi vinciri iussit: qua consuetudine homines vsi, quo satisfacere Prometheo viderentur, anulos lapide & ferro conclusos habere cœperunt. Nonnulli etiam coronam habuisse dixerunt, vt se victorem impune peccasse diceret. Itaque homines in maxima lætitia victoriisque coronas habere instituerunt: id in exercitationibus & cõuiuiis perspicere licebit. Sed, opinor, ad initium causæ & interitum Aquilæ reuertamur. Hercules missus ab Euristheo ad Hesperidum mala, nescius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaso mõte vinctum fuisse supra diximus: a quo via demonstrata

victoriæ,

victoriæ, dum iter faceret, contendit vt & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nam confestim honorem quem potuit, reddidit merenti. Qua dimissa homines instituerunt, vt hostiis immolatis iocinora consumerent in deorum altaribus, vt exsaturare eos pro visceribus Promethei viderentur. Vt Eratosthenes autem de Sagitta demonstrat, hac Apollo Cyclopas interfecit, qui fulmen Ioui fecerunt, quo Æsculapium interfectum complures dixerunt. Hanc autem sagittam in Hyperboreo monte Apollinem defodisse. Cũ autem Iupiter ignouerit filio, ipsam sagittam vẽto ad Apollinem perlatam cum frugibus, quæ eo tempore nascebãtur. Hanc igitur ob causam inter sidera demonstrant.

AQVILA. Hæc est quæ dicitur Ganymedẽ rapuisse, & amanti Ioui tradidisse: hanc etiã Iupiter primus ex auiũ genere sibi delegisse existimatur: quæ sola tradita est memoriæ, cõtra solis exoriẽtis radios contendere volare: itaque super Aquariũ volare videtur. Hũc enim cõplures Ganymedẽ esse finxerũt. Nonnulli etiã dixerunt Meropẽ quendã fuisse, qui Coõ insulã tenuerit regno, & a filiæ nomine Coon, & homines ipsos a se Meropas appellaret. Hunc autẽ habuisse vxorẽ quandã nomine Ethemeam, genere Nympharum procreatã: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandemque a Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropem autẽ desiderio vxoris permotũ, mortẽ sibi consciscere voluisse: Iunonem autem misertam eius in Aquilam

corpus eius conuertisse,& inter sidera constituisse: ne si hominis effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, cõiugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Cretæ surreptum, Naxum delatum, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenerit ad virilẽ ætatem,& voluerit bello lacessere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsum esse,& eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium, alij autem Anapladẽ pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret animum, vt cõtumelia accepta defecisse: Iouem autem misertum eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam quæ loccum eius in Amythaoniam Ægyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilam in mundo collocauit.

DELPHINVS. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunum quo tempore voluerit Amphitritem ducere vxorem,& illa cupiens conseruare virginitatem, fugerit ad Atlãta, complures eam quæsitum dimisisse: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eique persuasit vt nuberet Neptuno,& ipse nuptias eorum administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinum aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimum

esse

esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauicularios, qui puerum etiam Liberum patrem receptum, vt Naxum cum suis comitibus transuectum, redderent nutricibus Nymphis: a quibus eum nutritū & nostri in progenie deorum esse, & complures Græci dixerunt. Sed vt ad propositum reuertamur, nauicularij spe prædæ inducti, nauem auertere voluerunt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniam canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluisset, vnius effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharœdum ex Siculo mari Tænarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate cōmodi, quam in placida seruitute esse, cogitare cœperūt, vt domino in pelagus proiecto, bona eius inter se partirentur. qui cum cogitationem eorum sensisset, petiit non vt dominus a seruis, & innocens ab improbis, sed vt parens a filiis, vt se liceret ornare, qua sæpe vicerat veste, quoniam nemo esset alius qui, vt ipse, suum questu prosequeretur euentum. Quod cum impetrasset, cithara sumpta, suam cœpit deflere mortem: quo sonitu ducti delphines, e toto mari pronatant ad Arionis cantum. Itaque deorum immortalium pote-

ſtate inuocata, ſuper eos ſe deiecit: quorum vnus Ariona exceptum pertulit ad Tænarium litus. Cuius memoriæ cauſa, quæ ibi ſtatua eſt Arionis, in ea delphini ſimulachrum affixum videtur: pro qua re inter ſidera ab antiquis aſtrologis eſt figuratum. Serui autem, qui ſe putabant ſeruitute elapſos, tempeſtate Tænarum perducti, a domino compreheſi, non mediocri ſupplicio ſunt affecti.

EQVVS. Hunc Aratus & alij complures, Pegaſum Neptuni & Meduſæ Gorgonis filium dixerunt: qui in Helicone Bœotia monte vngula feriens ſaxum, fontem aperuit, qui ex eius nomine Hippocrene eſt appellatus. Alii dicunt, quo tempore Bellerophontes ad Prœtum Abantis filium, Argiuorum regem deuenerit, Antiam regis vxorem hoſpitis amore inductam, petiiſſe ab eo vti ſibi copiam faceret, promittens ei coniugis regnum. Quæ cum impetrare non poſſet, verita ne ſe ad regem criminaretur, occupat: eum ſibi vim afferre voluiſſe Prœto dicit. Qui quod eum dilexerat, noluit ipſe ſupplicium ſumere, ſed quod æquum eſſe ſciebat, mittit eum ad Iobatē Antiæ patrem, quam alij Sthenobœam dixerunt: vt ille filiæ pudicitiam defendens, Bellerophontē obiiceret Chimæræ, quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vaſtabat. Vnde victor profugiens, poſt fontis inuentionem cum ad cælum contenderet euolare, neque longe iam abeſſet, deſpiciēs am ad terram, timore permotus decidit, ibique eriſſe dicitur: equus autem ſubuolaſſe, & inter dera ab Ioue conſtitutus exiſtimatur. Alij non criminatum ab Antia, ſed ne ſæpius audiret quod

nollet

nollet, aut precibus eius moueretur, profugisse Argis dixerunt. Euripides autem in Menalippa, Hippen Chironis centauri filiam Thean antea appellatam dicit: quæ cum aleretur in monte Pe-
5 lio, & studium in venando maximum haberet, quodam tempore ab Æolo Hellenis filio Iouis nepote persuasam, concepisse: cumque iam partus, appropinquaret, profugisse in syluam, ne patri, cum virginem speraret, nepotem procreasse
10 videretur. Itaque cum parens eã persequeretur, dicitur illa petisse a deorum potestate, ne pariens a parente conspiceretur. Quæ deorum voluntate postquam peperit, in equam conuersa, inter astra est constituta. Nonnulli eam vatem dixerunt
15 fuisse: sed quod deorum consilia hominibus sit enunciare solita, in equam esse conuersam. Callimachus autem ait, quod desierit venari & colere Dianam, in quam, supra speciem diximus, eam Dianam conuertisse. Hæc dicitur etiam
20 hac re non esse in conspectu Centauri, quem Chirona esse nonnulli dixerunt: & etiam dimidiam apparere, quod noluerit sciri, se fœminam esse.

DELTOTON. Hoc sidus velut litera est Græ-
25 ca in triangulo posita: itaque appellatur; quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, vt obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur, & Iouis nomine, Διός, primã literã deformaret. Nonnulli Ægypti
30 positionem: alij, qua Nilus terminaret Æthiopiã & Ægyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores

trifariam diuiserunt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur esse, qui Phrixum träſtulisse & Hellen dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse aureã pellem: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidisse in Hellespontum, & a Neptuno compressam, Pæona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerunt. Præterea Phrixum incolumem ad Æetã peruenisse, arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse, & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutam, habere tempus anni quo frumentum seritur: ideo quod hortum seuerit ante, quæ maxime fugæ fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem auream detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsum ad sidera peruenisse: quare, vt supra diximus, obscurius videatur. Hunc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bœotia, natum. Alij in Salonum Thessaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum aliis pluribus Æoli filios fuisse. Nõnulli etiam Athamantis filium Salmonea esse, Æoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodicen vxorem, quam alij Biadicen dixerũt. Hanc autem Phrixi Athamantis filii corpore inductam, in amorem incidisse: neque ab eo vt sibi copiam faceret, impetrare potuisse: itaque necessario coactam, criminari eum ad Crethea cœpisse, quod diceret ab eo vim sibi pene illatã, & horum similia mulierum consuetudine dixisse. Quo facto Crethea, vt vxoris amantem & regem decebat.

bat, permotum, Athamanti vt de eo ſupplicium ſumeret perſuaſiſſe. Nubem autem interueniſſe, & ereptum Phrixum & Hellen eius ſororem in Arietem impoſuiſſe &, per Helleſpontum quam
5 longiſſime poſſet, profugere iuſſiſſe. Hellen decidiſſe, & ibi debitũ naturæ reddidiſſe, & ex eius nomine Helleſpontum appellatum. Phrixum Colchos perueniſſe, &, vt ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixiſſe: ipſum autem a
10 Mercurio ad Athamantem eſſe reductum: qui patri eius ſatisfecerit, eum innocentia confiſum profugiſſe. Hermippus autem dicit, quo tempore Liber Africam oppugnauerit, deueniſſe cum exercitu in eum locum, qui propter multitudinẽ
15 pulueris Hammodes eſt appellatus. Itaque cum in maximum periculum deueniſſet, quod iter neceſſario faciendum eſſe videbat, acceſſit eo, vt aquæ maxima penuria eſſet: quo facto exercitus ad defectionem maximam venire cogebatur. Qui
20 quid agerent dum cogitant, Aries quidam fortuitu ad milites eorum errans peruenit: quos cũ vidiſſet, fuga præſidium ſibi parauit. Milites autẽ qui eum fuerant conſpicati, etſi puluere & æſtu preſſi vix progrediebantur, tamen vt prædam ex
25 flamma petentes, arietem ſequi cœperunt vſque ad eum locum, qui Iouis Hammonis poſtea templo conſtituto eſt appellatus. Quo cum peruenirent arietem quem conſecuti fuerant, nuſquam inuenire potuerũt: ſed quod magis his fuerat
30 rat optandum, aquæ magnam copiam in eo loco nacti ſunt, corporibuſque recuperatis Libero ſtatim nunciauerũt. Qui gauiſus, ad eos fines exerci-

tum deduxit, & Iouis Hammonis templum cum arietinis cornibus simulacro facto constituit. Arietem inter sidera figurauit, ita, vt cum Sol in eius foret signo, omnia nascentia recrearentur, quæ veris tempore consiunt: hac re maxime, 5 quod illius fuga Liberi recreauit exercitum. Præterea XII. signorum principem voluit esse: quod illius optimus exercitui fuerit ductor. Sed de Hammonis simulacro, Leon qui res Ægyptias conscripsit, ait: Cum Liber Ægyptum & reliquos 10 fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostendisse diceretur, Hammonem quendam ex Africa venisse, & pecoris multitudinem ad Liberum adduxisse, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inuenisse diceretur. Ita- 15 que pro beneficio ei Liber existimatur agrum dedisse qui est contra Thebas Ægyptias: & qui simulacra faciunt Hammonis, capite cornuto instituunt, vt homines memoria teneant, eum primum pecus ostendisse. Qui autem Liberó factũ 20 veluerunt assignare, quod non petierit ab Hammone, sed vltro ad eum sit adductus, Liberi cornuta simulacra fecerunt, & Arietem memoriæ causa inter sidera fixum dixerunt.

TAVRVS. Hic dicitur inter astra esse consti- 25 tutus, quod Europam incolumem transuexerit Cretam, vt Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cũ in bouẽ sit cõuersa, vt Iupiter ei satisfacere videretur, inter sidera constituisse: quod eius prior pars appareat vt tauri, sed reliquum corpus obscurius 30 videatur. Spectat autem ad exortum solem: cuius oris effigiem quæ continens stellæ, Hyades appellantur.

pellantur. Has autem Pherecydes Atheniensis Liberi nutrices esse demõstrat, numero septem, quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina sunt hæc: Ambrosia, Eudora, Phesyle, Coronis, Polyxo, Phæo, Thyene. Hæ dicuntur a Lycurgo fugatæ, & præter Ambrosiã omnes ad Tethyn profugisse, vt ait Asclepiades. Sed vt Pherecydes dicit, ad Thebas Liberũ perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob causam ab Ioue gratia eis est relata, quod inter sidera sunt constitutæ. Pleiades autem appellatæ sunt, vt ait Mnaseas, quod ex Atlante & Pleione Oceani filia sint quindecim filiæ procreatæ, quarum quinque Hyades appellatas demonstrat, quod earum Hyas fuerit frater, a sororibus plurimum dilectus: qui cum venans a leone esset interfectus, quinque de quibus supra diximus lamentationibus assiduis permotæ dicũtur interisse: quare eas, quod plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem sorores deliberasse de sororum morte, & earum septem sibi mortem conscisse: quare, quod plures idem senserunt, Pleiadas dictas. Alexander autem Hyadas ait dictas, quod Hyantis & Bœotiæ sunt filiæ: Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filia, & Atlante sunt natæ. Hæ numero septem dicuntur: sed nemo amplius quam sex videre potest. Cuius causa proditur hæc, quod de septem, sex cum immortalibus concubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, vna cum Marte, reliqua autem Sisyphi fuisse vxor demonstratur. Quarum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercuriũ: ex Taygete

Lacedæmona procreatum: ex Alcyone autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreasse, quam alij Oenomai dixerunt vxoré: Meropem autem Sisypho nuptá Glaucũ genuisse quem complures Bellerophontis patré esse dixerunt. Quare propter reliquas sorores eius inter sidera constitutam. sed quod homini nupserit, stellam eius obscuratam. Alii dicunt Electram non apparere ideo quod Pleiades existimentur choream ducere stellis. Sed postquam Troia sit capta, & progenies eius quę a Dardano fuerit, sit euersa, dolore permotam, ab his se remouisse, & in circulo qui Arcticus dicitur cóstitisse: & quodam longo tempore lamentantem capillo passo videri, itaque e facto Cometem esse appellatam. Sed has Pleiadas antiqui astrologi seorsum a Tauro deformauerunt, vt ante diximus, Pleiones & Atlantis filias, quæ cum per Bœotiam cum puellis iter faceret, Oriona concitatum voluisse ei vim afferre, illam fugere cœpisse: Oriona auté secutũ esse annis septé, neque eam inuenire potuisse. Ioué auté puellarũ misertum, inter astra constituisse: & postea a nonnullis astrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occasum sequi videtur. Eas stellas Vergilias nostri appellauerunt, quod post ver exoriuntur: & hæ quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in earum signo exoriente Sole, æstas significatur: occidente autem, hiems ostenditur, quod aliis nó est traditum signis.

GEMINI.

GEMINI. Hos complures astrologi Castorem & Pollucẽ esse dixerũt: quos demonstrant omniũ fratrum inter se amantissimos fuisse, quod neque de principatu contenderũt, neque vllam rem sine cõmuni consilio gesserũt. Pro quibus officiis eorũ Iupiter inter notissima sidera eos cõstituisse existimatur. Neptunũ autẽ pari cõsilio munerasse: nam equos his quibus vtuntur, donauit: & dedit potestatem naufragis saluti esse. Alij dixerũt Herculem esse & Apollinẽ. Nõnulli etiã Triptolemum, quem supra diximus, & Iasiona a Cerere dilectos, & ad sidera perlatos. Sed qui de Castore & Polluce dicunt, hoc amplius addũt, vt Castor in oppido Ariadnis sit occisus, quo tẽpore Lacedæmonij cũ Atheniẽsibus bellũ gesserũt. Alij aũt cũ oppugnarent Spartã Lynceus & Idas, ibi perisse dixerũt. Pollucem ait Homerus concessisse fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter astra collocatus: quod cũ Hercules cõtra Hydram Lernæã constitisset, ex palude pedem eius mordicus arripuisset: qua de re Herculem permotum, eum interfecisse: Iunonem autem inter sidera constituisse, vt esset cum duodecim signis, quæ maxime solis cursu continentur. In eius deformationis parte sunt quidam qui Asini appellantur: a Libero in testa Cancri duabus stellis figurati. Liber enim a Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugisse per Thesprotiam, cogitans ad Iouis Dodonæi templum peruenire, vnde peteret responsum, quo facilius

ad pristinum statum mentis perueniret: sed cum venisset ad quandam paludem magnam quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuiis factis dicitur vnum deprehendisse eorum, & ita esse transuectus, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonæi, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerunt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea eũ cum Priapo de Natura contendisse, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertũ in sideribus annumerasse. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia Iunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui deæ beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellis, vt ait Eratosthenes: Quo tempore bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos cõuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanum, Satyros, Silenos asellis vectos: qui cum non longe ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisque magnũ clamorem & inauditum gigantibus fecisse, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset, secum ad gigantes tulisse, & ibi sonitum quendam inauditũ per concham misisse. Hostes autem veritos ne qua esset immanis fera ab aduersariis adducta, cuius esset ille mugitus, fugæ se mandasse, & ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur a Ioue constitutus, quod omnium ferarum princeps esse existimatur: Nonnulli etiam hoc amplius dicunt, quod Herculis prima fuerit hæc certatio, & quod eum inermis interfecerit. De hoc & Pisandrus & cõplures alij scripserũt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt aliæ VII. stellæ ad caudam Leonis in triangulo collocatæ, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemæus Berenicem Ptolemæi & Aristonis filiam sororem suam duxisset vxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicen, si victor Ptolemæus redisset, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuisse templo: eũque postero die non comparuisse: quod factum cum rex ægre ferret, Conon mathematicus (vt ante diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdam vacuas a figura septem stellas ostendit quas esse fingeret crinem. hanc Berenicen nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuisse. Alij dicũt hoc amplius, Ptolemæum Berenices patrem multitudine hostium perterritum, fuga salutem petisse: filiam autem sæpe consuetá, insiliisse in equum, & reliquam exercitus copiam constituisse, & complures hostium interfecisse, reliquos in fugam coniecisse, pro quo etiam Callimachus eam magnanimam dixit. Eratosthenes autem dicit & virginibus Lesbiis dotem quam cuique relictam a parente nemo solueret, iussisse

reddi: & inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autem Astræi & Auroræ filiã existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quam propter diligentiam & æquitatem, Iustitiam appellatam: neque illo tempore ab hominibus exteras nationes bello lacessitas esse, neque nauigio quenquam vsum esse, sed agris colendis vitam agere consueuisse. Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros cœpisse fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuisse conuersatam. Denique eam peruenisse vsque eo, dũ diceretur: Heu heu genus hominũ natũ. Itaque iã nõ potuisse pati amplius, & ad sidera euolasse. Sed hãc alij Fortunã, alij Cererẽ dixerũt: & hoc magis nõ conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiam Erigonen Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemi natam, & infantem Parthenon nomine appellatam: eamque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinẽ membrorum in duo signa diuiditur, quorũ vnius effigiem nostri Librã dixerunt. Sed omnino totũ signum hac de causa statutum existimatur, quod Orion cum venaretur, & in eo exercitatissimum se esse confideret, dixisse etiã Dianæ & Latonæ, se omnia quæ ex terra exoriãtur, interficere valere. Quare Terram permotam, Scorpionem misisse, qui

qui eum interficere demonstratur. Iouem autem vtriusque animum admiratum, Scorpionem inter astra collocasse, vt species eius hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studiũ Orionis petisse a Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terræ vltro tribuisset. Itaque eum constitutum, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurũ esse dixerunt: alij autẽ hac de causa negauerunt, quod nemo Centaurus sagittis sit vsus. Hic autẽ quæritur, cur equinis cruribus sit deformatus, & caudã habeat vt Satyri. Dicunt enim nõnulli hũc esse Crotũ nomine, Euphemes Musarũ nutricis filium, vt ait Sositheus tragœdiarum scriptor: eũ domiciliũ in mõte Helicone habuisse, & cũ Musis solitum delectari, nonnunquã etiam studio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnã laudem assecutum. nam & celerrimum in syluis, & acutissimũ in musis factum esse. Pro quo studio illius petisse Musas ab Ioue, vt in aliquo astrorum numero deformaretur. Itaque Iouẽ fecisse, vt cum omnia illius artificia vno corpore vellet significare, crura eius equina fecisse, quod equo multum sit vsus: & sagittas pro ingenio adiunxisse, vt ex his & acumen & celeritas esse videretur: Caudam satyricam in corpore fixisse, quod non minus hoc Musæ, quam Liber Satyris sit delectatus. Ante huius pedes stellæ sunt paucæ in rotundo deformatæ, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies similis est Ægipani: quem Iupiter, quod cum eo erat nutritus, in sideribus esse voluit, vt Capram nutricem, de qua ante diximus. Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorem qui πανικὸς appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationé, quod muricibus, id est maritimis conchyliis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Ægyptij autem sacerdotes & nonnulli poetę dicunt, cum complures dij in Ægyptum conuenissent, repente venisse eodem Typhona acerrimum giganta, & maxime deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertisse, Mercurium factum esse Ibin, Apollinem autem quæ Threicia auis vocatur: Dianam merulam simulatam. Quibus de causis Ægyptios ea genera violari non sinere demonstrant: quod deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana dicunt in flumen se deiecisse, & posteriorem partem corporis, effigiem piscis, alteram autem hirci fecisse, & ita a Typhone profugisse: cuius cogitatum Iouem admiratū, effigiem eius inter sidera fixisse.

AQVARIVS. Hunc complures Ganymedem esse dixerunt: quem Iupiter propter pulchritudinem corporis ereptum parentibus, deorum ministrum fecisse existimatur. Itaque ostenditur vt aquam aliquo infundens. Hegesianax autem Deucaliona dicit esse: quod eo regnante, tanta vis aquæ se de cœlo profuderit, vt cataclysmus factus esse diceretur. Eubulus autem Cecropem demon-

demonstrat esse, antiquitatem generis commemorans,& ostendens antequam vinum traditum sit hominibus,aqua in sacrificiis deorum vsos esse,& ante Cecropem regnasse, quam vinum sit inuentum.

PISCES. Diogenetes Erythraeus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem venisse, & eodem loco repente Typhona giganta, de quo supra diximus, apparuisse. Venerem autem cum filio in flumen se proiecisse, & ibi figuram piscium forma mutasse:quo facto, periculo esse liberatos. Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esitare,quod vereantur eos capere: ne simili causa aut deorum præsidia impugnare videantur,aut eos ipsos captare. Eratosthenes autem ex eo pisce natos homines dicit: de quo post dicemus.

CETVS. De hoc dicitur quod a Neptuno sit missus,vt Andromedam interficeret, de qua ante diximus:sed a Perseo sit interfectus, propter immanitatem corporis,& per illius virtutem inter sidera collocatus.

ERIDANVS. Hūc alij Nilum,complures etiā Oceanum esse dixerunt. Qui autem Nilum volūt vocari,propter magnitudinem eius & vtilitatem, æquissimum esse demonstrant: præterea quod infra eum quædam stella sit,clarius cæteris lucēs, nomine Canopos appellata: Canopos autem insula flumine alluitur Nilo.

LEPVS. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum,vt oportebat, eum venatorē

finxiſſent, voluerunt etiam hoc ſignificare aliqua de cauſa: itaque leporem ad pedes eius fugientē finxerunt. quem nonnulli a Mercurio conſtitutū dixerunt, eique datum eſſe præter cætera genera quadrupedum, vt alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac cauſa diſſentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in Scorpionis ſigno diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accuſari, quod cum Dianæ ſcriberet laudes, eam leporum ſanguine gaudere, & eos venari dixiſſet. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc hiſtoriam memoriæ prodiderunt: Apud antiquos in inſula Lero nullum leporem fuiſſe, ſed ex eorum ciuitate adoleſcentium quendam ſtudio generis inductum, ab exteris finibus leporem fœminam prægnantem attuliſſe, & ad eius partum diligentiſſime miniſtraſſe. Itaque cum peperiſſet, compluribus eius ciuitatis ſtudium incidiſſe, & partim precio, partim beneficio mercatos, omnes lepores alere cœpiſſe. Itaque non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, vt tota inſula ab his occupata diceretur: quibus cum ab hominibus nihil daretur, in ſemina eorū impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolæ calamitate affecti, cum fame forét oppreſſi, cōmuni conſilio totius ciuitatis vix denique eos ex inſula abegiſſe dicuntur. Itaque poſtea leporis figurā in aſtris cōſtituiſſe, vt homines meminiſſēt nil eſſe tam exoptandū in vita, quin ex eo plus doloris quam lætitiæ capere poſterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Concessum autem ei, vt supra fluctus curreret, vt in terra: quemadmodum Iphiclo datum dicitur, vt supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendam Erythrea fuisse Thebis, Pindarus autem in insula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercurium hospitio recepisset, petisse ab his vt sibi aliquid liberorum nasceretur. Itaque quo facilius petitum impetraret, bouem immolasse, & his pro epulis apposuisse: quod cum fecisset, poposcisse Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuisset detractum, & quod fecerant vrinæ in corium infudisse, & id sub terra poni iussisse: ex quo postea natum puerum, quem Erythreus e facto Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, vt Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium venisse, & OEnopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compressisse: pro quo facto ab OEnopione excæcatus, & de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum peruenisse, & ab eo quendam ducem Cedaliona nomine accepisse: quem collo ferens ad Solem venisse, & ab eo sanatus, vt se vlcisceretur, Chium reuertisse, OEnopiona autem a ciuibus sub terra custoditum esse. Quem postquam se inuenire posse desperaret Orion, in insulam Cretam peruenisse, & ibi venari cœpisse cum Diana, & ei polliceri quæ supra diximus, & ita ad sidera peruenisse. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum OEnopione prope nimia coniunctum ami-

citia vixisse: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dianę quoque pollicitum quę supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cum Dianæ vim voluerit afferre, ab ea sagittis esse confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autẽ dicit Oriona a Diana esse dilectum, & pene factũ vt ei nupsisse existimaretur. Quod cum Apollo ægre ferret, & sæpe eam obiurgans nihil egisset, natantis Orionis longe caput solum videri conspicatus, contendit cum Diana, eam non posse sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quę cum se vellet in eo studio maxime artificem dici, sagitta missa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecisset, & se eum Diana percussisse plurimum doleret, multis eius obitum prosecuta lacrimis, inter sidera statuisse existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historiis dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europa appositus esse, & ad Minoa peruenisse. quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur sanasse, & pro eo beneficio Canem munere accepisse, quod illa studiosa fuerit venationis: & quod Cani fuerat datum, ne vlla fera præterire eum posset. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quod Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, vbi erat vulpes cui datum dicebatur, vt omnes Canes effugere posset. Itaque cũ in vnum peruenissent, Iupiter nescius quid faceceret, vt Ister ait, vtrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, &

quod

quod ſtudioſus fuerit venandi, cum eo Canem quoque inter aſtra collocatum. Alii autem Icarij Canem eſſe dixerunt, de quo ante diximus: quæ multa propoſita ſuos habent auctores. Sed Canis habet in lingua ſtellam vnam, quæ ipſa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Iſis ſuo nomine ſtatuiſſe exiſtimatur, & Sirion appellaſſe, propter flammæ candorem: quod eiuſmodi ſit, vt præter cæteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoſcerent, Sirion appellaſſe.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, ſed a nonnullis Orionis eſſe exiſtimatur. hac etiam de cauſa Procyon eſt appellatus, ſed iiſdē omnibus hiſtoriis, quibus ſuperior Canis annumeratur.

ARGO. Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuiſſe complures dixerunt: & hac re maxime ſtellis eſſe figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magneſia oppido, cui Demetrias eſt nomen. Callimachus autem in iiſdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiſcentes ſtatuiſſe exiſtimantur in eo loco qui Pagaſæ vocatur, ideo quod nauis Argo ibi primū compacta dicitur, quod eſt Græce *παγάσαι*. Homerus hunc eundem locum in Theſſaliæ finibus eſſe demonſtrat. Æſchylus autē, vt nonnulli aiūt, a Minerua quādā materiā loquentē eodē eſſe cōiunctā. Sed huius nō tota effigies inter aſtra videtur: diuiſa enim eſt a puppi vſque ad malū: ſignificans, ne homines fractis nauibus pertimeſcerēt.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyræ filius esse, qui non modo cæteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Æsculapium & Achillem nutrisse existimatur: pietate igitur & diligentia effecit, vt inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerteretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur vna earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quod tam breuibus sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quam supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurum dixerunt, eum qui aruspicio præter cęteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

ARA. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopas fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, vt cum aliquam rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quam agere incœpissent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoriæ proditam causam: Coruus Apollinis tutela vsus eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas exspectans dum maturescerent,

rent, in arbore quadam earum consedit. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & a Coruo compluribus earum comesis, exspectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admisso eius dicitur, quod diu moratus sit, Apollinem, qui coactus mora Corui alia aqua est vsus, hac ignominia eum affecisse, vt quandiu fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitientem moraretur: videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, vt tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegyæ filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Æsculapium procreasse, sed postea Ischyn Elati filium cum ea concubuisse. Quod cum videret Coruus, Apollini nunciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis confixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, vbi Protesilai sepulchrum statutum complures dixerunt, vrbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & ciuium internecio miranda: quare Demiphonta permotum ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quærens remedium vastitatis. Responso autem dato vt quotannis vna de nobilium genere

virgo diis penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter ſuas ſorte ductas interficiebat, vſque dum cuidam ciuiũ loco nobiliſſimo eorum nato perdoluit incœptum Demiphontis: qui negare cœpit de ſua filia ſe paſſurum ſortiri, niſi eodem regis filiæ eſſent coniectæ. Quo facto rex permotus, illius filiam ſine ſorte ductam interfecit: quod Matuſius nomine, virginis pater, inſtanti tempore ſimulauit ſe patriæ cauſa non ægre ferre factum: potuiſſet enim poſtea ſorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum ſe prope amiciſſimum regi virginis pater oſtendiſſet, ſolenne ſacrificium ſe habere dixit, eumque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum ſuſpicatus, filias ante miſit, vt ipſe occupatus in re ciuili poſtea veniret. Quod cum exoptanti Matuſio accidiſſet, filias eius interfecit, & ſanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iuſſit. Qui cũ filias deſideraret, & quid his factum eſſet reſciſſet, Matuſium cum cratere in mare proiici iuſſit: quo facto mare quo ille eſt proiectus, memoriæ Matuſium mare vocatum eſt: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui aſtrologi ſtellis deformauerunt, vt homines meminiſſent, Maleficium neminem temere lucrari poſſe: neque obliuionem inimicitiarum fieri ſolere. Nonnulli cum Eratoſthene dicunt, hoc eum Cratera eſſe quo Icarius ſit vſus, cum hominibus oſtenderet vinum. Alij autem dolium eſſe, quo Mars ab Etho & Ephialte ſit coniectus.

PISCIS.

PISCIS, qui Notius appellatur. Hic videtur ore aquam excipere a signo Aquarij: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro diis penatibus colunt. De hoc & Hegesias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures, vt erraticas, ita πλανήτας Græci dixerunt. Quarũ vna est Iouis nomine Phaethon, quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hic pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eũque supprimere cogitare, atque vt certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercurium ad Phaethonta, persuasisse vt ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECVNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes a Solis filio Phaethonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, vt patris inscienter curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & a Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam; hac (vt Eratosthenes ait) de causa: Quod Vulcanus cum vxorẽ Venerẽ duxisset, & propter eius obseruãtiã Marti eius copia non fieret, vt nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi a

Venere impetrauit. Itaque cum vehementer eum amor incenderet, rem ſignificans, e facto ſtellam Pyroenta appellauit.

QVARTA ſtella eſt Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis eſſe dixerunt. Hunc eũdem Heſperum appellari multis traditum eſt hiſtoriis. Hic autem omnium ſiderum maximus eſſe videtur. Nonnulli autem hunc Auroræ & Cephali filium eſſe dixerunt, pulchritudine multis præſtantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certaſſe, vt etiam Eratoſthenes dicit, eum hac de cauſa Veneris appellari: exoriente ſole, & occidente videri: quare, vt ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Heſperum nominatum.

QVINTA ſtella eſt Mercurij nomine Stilbon: ſed hæc eſt breuis & clara. hæc autem Mercurio data exiſtimatur, quod primus menſes inſtituerit. & peruiderit ſiderum curſus. Euhemerus autem primam ait Venerem aſtra conſtituiſſe, & Mercurio demonſtraſſe.

PRÆTE-

PRÆTEREA oſtenditur circulus quidam in ſideribus, candido colore, quē Lacteum eſſe nonnulli dixerūt. Eratoſthenes enim dicit Mercurio infanti inſciam puero Iunonem dediſſe lac: ſed poſtquam eum reſcierit Maiæ filium eſſe, reieciſſe eum a ſe, & ita lactis profuſi ſplendorem inter ſidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem ſuppoſitum, & experrectam, id quod ſupra diximus, feciſſe. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem lactis multitudinem appetiſſe, neque in ore continere potuiſſe: quod ex ore eius profuſum, circulum ſignaſſe. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidem pro partu attulit, iuſſiſſe ei lac præbere: quæ cum præſſiſſet mammam, profuſo lacte circulum deformatum, quem ſupra demōſtrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere inſtituemus.

IGITVR incipiemus a polo Boreo protinus dicere,quo vtræque Arcti nixæ vehuntur, Arctico circulo clauſæ,& ita collocatæ,vt alternis vnaquæque earum reſupinata caput alterius tegere videatur,ita tamen , vt caput eius quæ ſuperior fuerit,ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Præterea habet in capite ſtellas VII, omnes obſcuras,in vtriſque auribus binas , in humero claram vnam,in pede nouiſſimo duas, in ſummo interſcapilio vnam , in crure de poſterioribus primo , vnam : in pede priori duas , in cauda ipſa tres.Ita totius ſideris ſtellæ ſunt omnino XXI.

Minor autem habet in ſtationis vnoquoque loco ſtellas ſingulas clare lucentes , & ſupra caudam tres : omnino ſeptem : ſed in prioribus caudæ ſtellis vna eſt infima quæ Polus appellatur, vt Erat oſthenes dicit,per quem locum ipſe mūdus exiſtimatur verſari. Reliquæ autem duæ χορευταὶ dicuntur,quod circum polum verſentur.

DRACO.

DRACO inter duas Arctos collocatus, videtur corporis ſinu facto Arctum minorē ita cō-cludere, vt pene pedes eius tangere videatur: cauda autē flexa, caput maioris attingere: & ſuo capite tanquam reducto circulum Arcticum tangens, corpus vt in ſphæram complicari: & ſi quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrſæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in vtroque tempore ſtellas ſingulas, in oculis ſingulas, in mento vnam, & toto corpore reliquo paſſim diſpoſitas decem: ita vt omnino ſtellarum ſit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, vt neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Æstiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Æstiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus a reliquo corpore diuidit circulus, qui per vtrosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: ideo sero occidere dicitur, quod magis erectus a pedibus peruenit ad terrã: at exoriens citius quam Chelæ videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnam: in vtroque humero singulas, in vtraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram

ram vnam: in zona vnam clarius cæteris lucentē: hæc ſtella Arcturus appellatur. in vtriſque pedibus ſingulas, quæ omnino ſunt XIIII.

CORONAM humero ſiniſtro prope contingere Arctophylax videtur: quæ autem En gonaſin dextri pedis calce coniungit, hæc Cancro & Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perſpicitur. Habet autem nouem ſtellas in rotundo diſpoſitas: ſed ex his tres clarius cæteris lucentes.

ARCTO-

EN GONASIN. Hic positus inter duos circulos, Arcticum & Æstiuum, vtrisque pedibus & dextro genu, quem ante diximus, Arcticum circulũ finit, ita tamen, vt dextero pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autẽ toto caput Draconis opprimere conetur: Humeris autem velut sustinẽs circulum Æstiuum, & manu dextra proiecta tangens: læuam autem e regione ad sinistrũ genu porrigens, æquali interuallo circuli Æstiui & genu sinistri. His occidens capite prius quam reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, vt pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens ante pedibus quam reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnam, in sinistro brachio vnam, in vtroque humero singulas clare lucẽtes: in manu sinistra vnam, in dextro cubito alterã: in vtroque latere singulas, sed clari-

clariorem in ſiniſtro:in dextero fœmore duas, in genu vnam, in poplite vnam,in crure duas,in pede vnam quæ dicitur clara, in ſiniſtra manu,quatuor,quas pellem Leonis eſſe nonnulli dixerunt.

5

LYRA.

Hæc poſita eſt cõtra regionẽ eius qui eſt inter genu & manũ ſiniſtrã eius qui Engonaſin vocatur, cuius ipſa teſtudo ſpectat ad Arcticum circulum ſummum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriẽte occidere, cum Sagittario exoriri perſpicitur. Habet autem in ipſis teſtudinis lateribus ſingulas ſtellas:in ſummis cacuminibus eorum, quę in teſtudine vt brachia ſunt collecta,ſingulas : in mediis iiſdem, quos humeros Eratoſthenes fingit, ſingulas : in ſcapulis ipſius teſtudinis , vnam in ima Lyra, quæ vt baſis totius videtur,vnam.

OLOR. Huius vna ala eſt ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedem ſiniſtrum eius qui Engonaſin vocatur: ſiniſtram autem alam habet paululum extra circulum Æſtiuum, pene coniungens pedibus Pegaſi. Æſtiuus autem circulus roſtrum eius a reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum virgine & Chelis occidens, prius capite quam reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite ſtellã clare lucentem vnam: in collo alteram pari fulgore, in vtriſque pennis quinas. ſupra caudam, vnam. omnino habet ſtellas XIII.

CEPHEVS a tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo a pedibus ad pectus, vt præter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest a flexu Draconis, quem capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectis figuratus, tanto dissidet interuallo a pedibus Arcti minoris, quantum spaciũ inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextera vnam: item in cubito obscuram vnã, in sinistra manu & humero singulas, in dextero humero vnã: in zona quæ medium eius diuidit corpus, tres stellæ claræ videntur, in latere dextero obscura vna: in sinistro genu duæ, in vtrisque pedibus singulæ: supra pedes, stellæ quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII.

CASSIEPEIA sedēs in siliquastro, collocata est, cuius sedilis & ipsius Cassiepeiæ pedes positi in ipsa circunductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Æstiuum circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc prope mediam diuidit circulus is qui Lacteus appellatur: proxime Cephei signum collocatum. Hæc occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur, exoriri autem cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vna: in vtroque humero vna, in papilla dextera, clara vna: in lumbis magna vna, in sinistro femore duæ: in genu vna, in pede dextro vna, in quadrato qua sella deformatur, in angulis vtrisque singulæ clarius cæteris lucentes. Hæc igitur est omnino stellarum XIII.

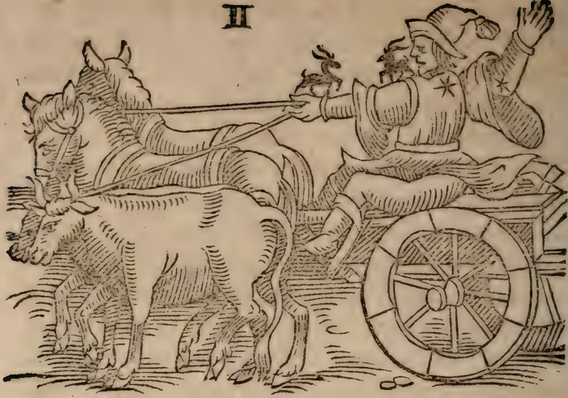
ANDROMEDA proxime Caſſiepciã, ſupra caput Perſei breui interuallo diſſidente collocata perſpicitur, manibus diuerſis vincta, vt antiquis hiſtoriis eſt traditum. Cuius caput equi Pegaſi ventri coniungitur: eadẽ enim ſtella & vmbilicus Pegaſi & Andromedæ caput appellatur. Huius mediũ pectus & manũ ſiniſtrã circulus Æſtiuus diuidit. Occidit autẽ cum Piſce de duobus ſecundo, quem Andromedæ ſubiectum brachio ſupra diximus, exoriente Libra & Scorpione, capite prius quam reliquo corpore perueniẽs ad terram. Exoritur autem cum piſcibus & Ariete. Hæc, vt ſupra diximus, habet in capite ſtellam clare lucentem vnam: in vtroque humero vnam: in cubito dextro vnam, in ipſa manu vnam: in ſiniſtro cubito vnam, in brachio vnam, in manu alteram: in zona tres, ſupra zonã quatuor: in vtroque genu vnam, in pedibus autem binas. Ita omnino eſt ſtellarum XX.

PERSEVS. Huius ſiniſtrum crus & humerũ læuum circulus Æſtiuus a reliquo corpore diuidit. Ipſe manu dextra Arcticum circulum tangit: dextro pede caput Aurigę premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput verſus, cum Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet autem in vtroque humero ſtellam vnam: in manu dextra clare lucẽtem vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonem interfecit: in ſiniſtra alteram, qua caput Gorgonis tenere exiſtimatur. Habet præterea in ventre ſtellam vnam, in lumbis alteram: in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnã,

in

in pede vnam obſcuram, in ſiniſtro femore vnā & in genu alteram: in tibia duas, in ſiniſtra manu quod Gorgonis caput vocatur, ſtellas quatuor. Omnino eſt ſtellarum XVIIII. Caput eius & falx ſine ſideribus apparent. Hunc Aratus cum diceret inter ſidera κεκονισμένον figuratum, acceperunt complures, eum puluerulentum dicere: quod minime conuenit, poſſe inter ſidera etiam puluerulentum apparere: quod ſi eſſet, dignior erat Orion, cui idem aſcriberetur. Primum, quod aſſidue eſt venatus, & ſemper in terra fuit: denique quod adhuc inter ſidera venari videtur: Perſeus autem qui aſſidue volaret, non poteſt puluerem habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obſcure ſignificare, vſus Ætolorum conſuetudine, eum κεκονισμένον dixit: Ætoli enim cum volunt aliquem decurrere ſignificare, ἀποκονίσαι dicunt, id quod Aratus voluit demõſtrare, non vt illum volantem aſſidue, puluerulentum dicat, quod a multis perperam eſt intellectum.

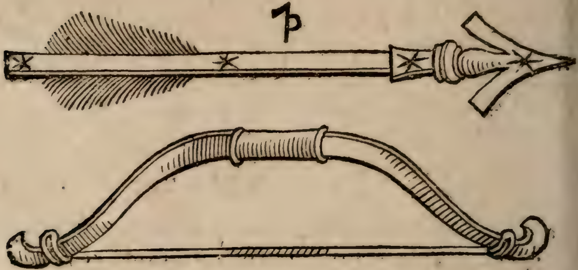

HENIOCHVS autem circulo Æſtiuo genuũ fine, præterea ab humero ſiniſtro vſque ad zonã diuiditur ab eo quem ſupra Lacteum orbem diximus. Huius dexter pes Tauri ſiniſtro cornu ſtella coniungitur vna, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero ſiniſtro Capra, in manu autem duo Hœdi duabus ſtellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Perſei ſubiectus, caput habens contra vrſæ maioris áſpectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autem, Ophiucho & Engonaſin occidentibus. Habet præterea in capite ſtellam vnã: in vtroque humero vnã, ſed in ſiniſtro clariorem, quæ Capra vocatur, in vtroq; cubito vnã, in manu duas, quæ Hœdi appellãtur, ſtellis prope occidẽtibus facti.

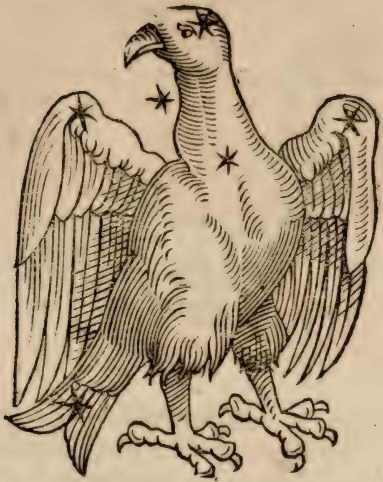
OPHIVCHVS inclinatus a capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguē tenere figuratus. Huius autem humeri Æstiuo circulo diuiduntur a reliquo corpore. Ipse genuum fine ab Æquinoctiali circulo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autem qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam cōtingit, medium vt præcingens Ophiuchum, a cauda breuior quam superiori corpore, qua manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, vt extrema cauda circulum Æquinoctialem cum Aquilæ cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancri & Leonis, peruenit ad terram: exoriens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnam, in vtroque humero singulas, in sinistra

manu tres , in dextra quatuor , in lumbis duas, in vtroque genu ſingulas, in dextro crure vnam, in vtroque pede ſingulas , ſed clariorem in dextro. Itaque eſt omnino ſtellarum XVII. Anguis autem habet in ſummo capite duas , ſub capite quatuor vno loco omnes. Ad manũ ipſius Ophiuchi ſiniſtrã, duas, ſed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorẽ : & in dorſo Anguis ad ipsã corporis coniunctionẽ quinque. & in prima curuatura caudę quatuor: in ſecũda, caput verſus, ſtellas ſex. Ita eſt omnino, trium & viginti ſtellarum.

SAGITTA inter duos circulos , Æſtiuum & Æquinoctialem, ſuper Aquilæ ſignum poſita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo ſubiectus ad Cancrum & Capricornum peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem ſpectat : altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino ſtellas quatuor, quarum vna in principio materiæ, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrũ ſolet affigi diuerſæ videntur.

AQVILA

AQVILA ala dextra non multum extra circulum Æquinoctialem prodire, ſiniſtra autem non lōge a capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea roſtrum eius a reliquo corpore diuidit circulus quem ſupra diximus a Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem ſupra Lacteum orbem demōſtrauimus eſſe. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite ſtellam vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

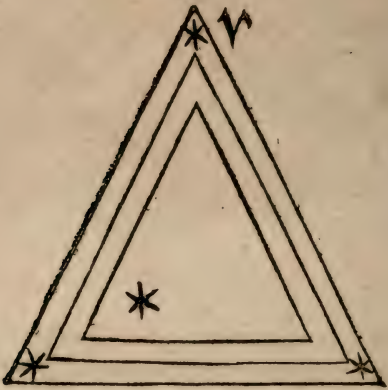
DELPHIN non longe ab Aquilæ ſigno figuratus, incuruatione caudæ nouiſſimæ tangit Æquinoctialis circuli circũductionem, capite prope contingens equi Pegaſi roſtrum. Hic exoritur cum ſagittarij poſteriore parte. Occidit autem cũ Virgo exorta eſt ad capitis finem. Habet autem in capite ſtellas duas, ſupra caput ad ceruicẽ verſus, duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet ſtellas tres: in ſcapulis autem, vnam; in cauda, duas. Omnino eſt ſtellarum decem.

EQVVS

EQVVS Arcticum circulum ſpectans, pedi-
bus Æſtiuo orbe niti, extremo ore caput Delphi-
ni tangere videtur, Aquarij manum dextram cer-
uice ſua coniūgens, & vtriſque Piſcibus clauſus,
quos in duodecim ſignis poſtea demonſtrabi-
mus. Huius in ſtellis corpus apparet vſque ad
vmbilicum deformatum: qui occidit cum Piſce
de duobus primo, qui ſupra tergum eius eſt fixus.
Exoritur cum Aquario toto, & cum Piſce, cum
quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet
in roſtro ſtellas duas obſcuras, in capite vnam, in
maxilla vnam, in vtriſque auribus ſingulas, in cer-
uicibus quatuor obſcuras, ſed maxime lucet quæ
capiti proxima apparet: in humero claram vnam,
in pectore vnam, in interſcapilio vnam, in vmbi-

lico nouissimam vnam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus vtrisque singulas, in vtrisque poplitibus singulas. ita est omnino stellarum XVII.

DELTOTON autem in triangulū deformatur a æquis lateribus duobus, vno breuiore, sed prope æquali reliquis, inter æstiuū & æquinoctialem circulum supra caput Arietis, non longe ab Andromedæ dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriēs autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in vnoquoque angulo vnam.

KYNO

NVNC protinus XII. ſignorum figurationem dicemus, quorum eſt princeps Aries.

ARIES in Æquinoctiali circulo conſiſtens, caput ad exortum habens conuerſum, occidens a primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & ſupra diximus, tenens collocatum, pedibus prope caput contingens Piſtricis. Habet autem in capite ſtellam vnam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis vnam, in interſcapilio quatuor, in cauda vnam, ſub ventre tres, in lumbis vnam, in pede poſteriore vnam. Omnino eſt ſtellarum XVIII.

TAVRVS ad ortum ſignorum dimidia parte collocatus, vt incipere genu ac defigere ad terrã videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius a reliquo corpore diuidit circulus Æquinoctialis. Cornu ſiniſtro, vt ſupra diximus, coniungitur cum ſiniſtro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudã, ſtellæ ſunt ſeptẽ, quas Vergilias noſtri, Grę̨ci autẽ πλειάδας appellauerunt. Hic auerſus oritur & occidit. Habet autem in cornibus ſingulas ſtellas, ſed in ſiniſtro clariorem: vtriſque oculis ſingulas, in fronte media vnam: ex quibus locis cornua naſcuntur, ſingulas, quæ ſeptem ſtellę Hyades appellantur: etſi nonnulli quas duas diximus nouiſſime, ſtellas negauerunt eſſe, vt omnino Hyades eſſent quinque. Præterea in ſiniſtro genu priore habet ſtellam vnam, & ſupra vngulam, vnam: in dextro genu vnam, & in interſcapilio tres, nouiſſimam

ſimã earum cæteris clariorem: in pectore vnam. Quæ ſunt omnino, præter Vergilias, XVIII.

GEMINI ab aurigæ dextra parte ſupra Oriona collocati videntur, ita tamen, vt Oriõ inter Taurũ & Geminos ſit conſtitutus. Capita eorum diuiduntur a reliquo corpore, circulo eo qui æſtiuum definire ſupra eſt dictus vt complexa corpora, inter ſe tenentes.

Occidunt directi a pedibus: exoriuntur autem inclinati vt iacẽtes. Sed de his qui Cancro eſt proximus, habet in capite ſtellã vnã clarã, in vtriſque humeris ſingulas claras, in dextro cubito vnã, in genibus vtriſq; ſingulas, in pedibus vtriſque ſingulas: alter autẽ in capite vnã, in vtriſque mammis ſingulas, in ſiniſtro humero vnam, in pedibus vtriſque ſingulas, & infra ſiniſtrum pedem vnam, quæ πρόπους appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Æstiuus ad Leonem, & ad exortus ſpectantem, paululum ſupra caput Hydræ collocatum, Occidentem & Orientem poſteriori corporis parte. Hic autem habet in ipſa teſta ſtellas duas, quæ Aſini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus ſingulas obſcuras, in ſiniſtro primo pede duas, & in ſecundo duas obſcuras, in tertio vnã, in quarto primo vnam obſcurã, in ore vnã, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres ſimiles, non grãdes, in ſiniſtra ſimiles duas. Omnino eſt ſtellarum XVII.

LEO Spectans ad occasum supra corpus Hydræ, a capite qua Cancer instat, vsque ad mediam partem eius constitutus, medius æstiuo circulo diuiditur, vt sub ipso orbe priores pedes habeat collocatos: occidens a capite & exoriens. Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnam, in interscapilio tres, in media cauda vnam, in extrema alterã, sub pectore duas, in pede priore vnam claram, in vẽtre claram vnam, & infra alteram magnam: in lumbis vnam, in posteriori genu vnam, in pede posteriori vnam claram. Ita omnino est stellarum XVIIII.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulum Æquinoctialē tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydræ caudam habere perspicitur, occidens capite prius quam cæteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singulæ, in vtrisque pennis binæ, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, προτρυγητήρ vocatur. Præterea habet in vtrisque manibus singulas stellas, quarum vna quę est in dextra manu, maior & clarior; ea cum spicis esse dicitur. In veste autē habet passim dispositas stellas septem, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XVIII.

SCOR-

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelę dicũtur, ita premuntur ab Æquinoctiali circulo, vt eum sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo supra diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longe est ab eo signo, quod pro hostia Cẽtaurus ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autẽ erectus a Chelis. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in vnaquaque earum binas, ex quibus primæ sunt clariores: prętereà habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XVIIII.

R

SAGITTARIVS autem ſpectans ad occaſum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiens ſagittas, a pedibus vſque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita vt caput ſolum eius extra eum circulum quem ſupra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius eſt quædam corona ſtellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite ſtellas duas, in arcu duas, in ſagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnam, in ventre vnam, in interſcapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnam, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino eſt ſtellarum XV. Corona autem Centauri eſt ſtellarum VII.

CAPRI-

CAPRICORNVS ad occaſum ſpectans, & totus in Zodiaco circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo: ſuppoſitus Aquarij manui ſiniſtræ: occidit præceps, exoritur autem directus. Sed habet in naſo ſtellam vnam, infra ceruices vnam, in pectore duas, in priore pede vnam, in priore eodem alteram, in interſcapilio ſeptem, in ventre quinque, in cauda duas. Omnino eſt ſtellarum viginti.

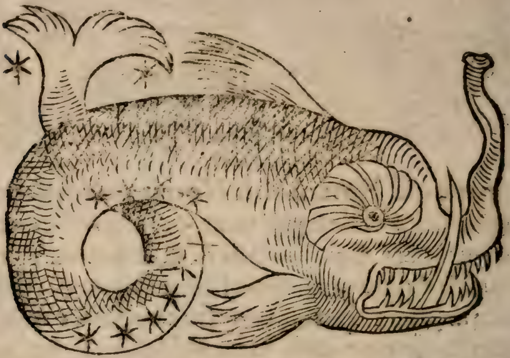
AQVARIVS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manum autem sinistram vsque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iubam Pegasi prope contingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eũ prope resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quam reliquis membris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aquario ipso est stellarum triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES

PISCES. Horum, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quod vnus eorum qui Boreus dicitur, inter Æquinoctialem & Æstiuum circulum sub Andromedæ brachio collocatus, & Arcticum polum spectans constituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi non longe ab æquinoctiali circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur: quorum inferior ante occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorum habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum coniunctionem, quæ a pede Arietis primo notatur, Aratus Græce *συνδεσμον ἐπουράνιον*, Cicero Nodum cælestem dicit: qui vtrique volunt significare, eum nodum non solum piscium, sed etiam totius sphæræ esse: quo enim

loco circulus ab Arietis pede μεσημβρινὸς dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit æquinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare eum nõ modo Piscium, sed etiam cælestium nodum appellauerunt.

PISTRIX a media cauda diuiditur ab Hiemali circulo, spectans ad exortus, rostro prope posteriorem Arietis pedem iungens: huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, prope alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque; sub ventre sex, omnino sunt tredecim.

10 ERIDANVS a ſiniſtro pede profectus Orionis,& perueniens vſque ad Piſtricem,rurſum diffunditur ad Leporis pedes,& protinus ad Arcticum circulum tendit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo prope con-
15 iũgitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere:exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur.Habet ſtellas in prima curuatura tres, in ſecunda tres , item in tertia vſque ad nouiſſimam,ſeptem.omnino ſtellarum eſt tredecim.
20

LEPVS autem infra ſiniſtrum pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo

inferiori parte corporis diuisus. occidit Sagittario exorto, oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION.

Hunc a zona & reliquo corpore Æquinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauã tenentem, & incinctũ ense spectanté ad occasũ, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente, cum Cancro autem toto corpore pariter exsurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnam, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisque genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS.

♋

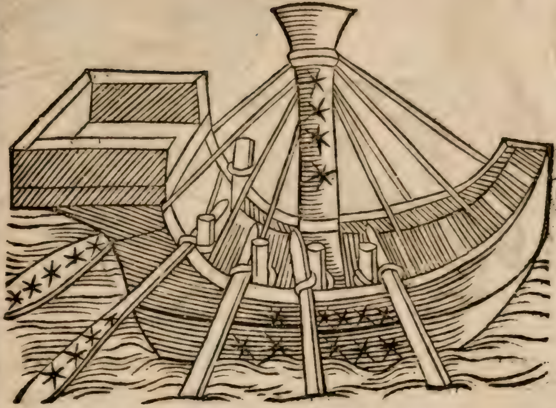
5

10

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circu-
15 lo, pedem dextrum Orionis pene suo capite cõtingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad æquinoctialem circulum tendit: Occidens oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro.
20 Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alterã, quam nonnulli Sirion appellant, de quo prius diximus. prçterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priore tres, in
25 interscapilio tres: in sinistro lumbo vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥ´ΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Æquinoctialem circulum tangit. Spectat ad occaſum, vt inter Geminos & Cancrum conſtitutus: qui quod ante maiorem Canem exoritur, προκύων eſt appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino eſt ſtellarum trium.

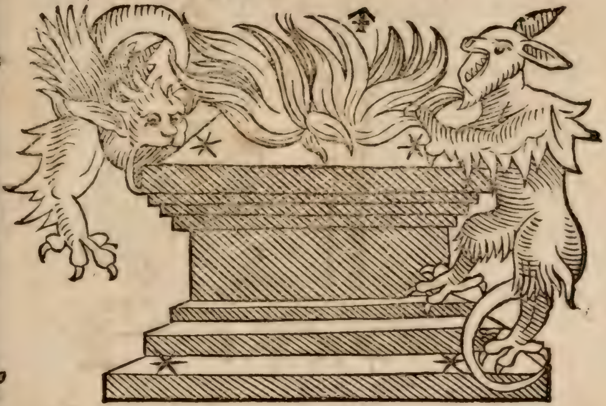

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub reiectu quinque, ad malum IIII. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAVRVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur: capite prope caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinã, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalẽ tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura a reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortis. oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas supra caput tres obscuras, in vtrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus vtrisque singulas, in interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino vnã, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIII. Hostia autem habet in

bet in cauda ſtellas duas, in pede de poſterioribus primo vnam, & inter vtroſque pedes vnam, in interſcapilio vnam claram, & in priore parte pedũ vnam, infra alteram: in capite tres diſpoſitas. omnino ſunt numero decem.

ARA propter Antarcticum circulum tãgens inter Hoſtiæ caput & Scorpionis caudam extremam collocatur. Occidens Arietis exortu, exoriens cum Capricorno. Hæc habet in ſummo cacumine circuli vbi formatur, ſtellas duas, & in imo altaris duas. Et ita eſt omnino ſtellarum quatuor.

HYDRA trium ſignorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter æquinoctialem & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, vt caput eius contendens ad ſignum id quod προκύων vocatur, & totius Hydræ prope quarta pars inter Æſtiuum & Æquinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema pene Centauri caput tegens, ſuſtinet in dorſo Coruum, roſtro corpus eius tundentem, & toto corpore ad Cratera tendentem: qui ſatis longo diſſidente

ſidente interuallo, prope inter Leonem & Virginem conſtitutus videtur, inclinatior ad caput Hydræ, quæ occidit Aquario & Piſcibus exortis: oritur autem cum his ſignis de quibus ſupra diximus. Habet autem in capite ſtellas tres, in prima a capite curuatura, ſex, ſed earum nouiſſimam claram: in ſecunda curuatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vſque ad caudam nouem, omnes obſcuras, ita fiunt numero vigintiſeptem. Coruus autem habet in gutture ſtellam vnam, in pennis duas, infra pennam caudam verſus duas, in vtriſque pedibus ſingulas: omnino ſeptem. Supra primam a capite curuaturam Crater poſitus, habet in labris ſtellas duas, infra autem anſas duas obſcuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino ſunt octo.

PISCIS autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & antarcticum circulum media regione collocatus, ſpectare ad exortum videtur, inter Aquarium & Capricornum, ore excipiens aquam quæ funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piſcibus. Sed eſt ſtellarum omnino duodecim.

Quæ ad figurationem ſiderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

QVONIAM in initio sphæræ circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notauimus: & si duo nouissimi nihil ad Solis cursum pertinent, hoc est Arcticos
5 & Antarcticos, de mediis tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis sphæram plurimum valere dicit, neque eorum aperte quenquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fe-
10 cimus, a Boreo polo dicemus.

IGITVR Æstiuum circulum vnum de quatuor esse dicemus, qui θερινὸς τροπικὸς vocatur, quo circulo æstatem confici demonstrauimus: & si non nemo dubitat, quare non vtrique circuli,
15 hoc est Æstiuus & Hiemalis vno nomine appellētur: ideo quod quem nos Æstiuum diximus, nōnullis Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo aliis æstas sit. Qui si voluerint intelligere id ad nostram collocationem mundi
20 esse demonstratum, qui inter Æstiuum circulum & Arcticum sumus constituti, non ad illorum sphæram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad nostram accesserint voluntatem. Si quis enim
25 voluerit eorum quos Antipodas diximus, quod inferiore a nobis circulo constituti videntur, sphæram facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Æstiuum ciruclum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure vo-
30 luerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno ęstas summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutissime di-

xisse videbitur. quodcunque enim nostris circulis contrarium dixerit, id illis erit rectum. sed ne longiore sermone præter consuetudinem vtamur, ad inceptum reuertamur.

IN ÆSTIVO circulo, de quo primum dicere 5 instituimus, hæc signa siue partes eorum perspiciuntur: Capita Geminorum, Aurigæ genu vtrũque, Persei crus, & humerus sinister. Andromeda autem a pectore, sed manu sinistra, diuiditur. Atque ita euenit, vt caput eius cum toto pectore 10 & manu dextra, videatur esse inter Æstiuum & Æquinoctialẽ circulum: reliquũ autẽ corpus inter Æstiuũ & Arcticũ finẽ. Præterea in eodẽ Æstiuo circulo pedes equi Pegasi positi vidẽtur, & caput a reliquo corpore diuiditur Oloris, & alæ si- 15 nisterioris vt volãtis, pars, nõ magna. Ophiuchus humeris, vt circulum sustinere videtur. Virgo prope contingens a capite, inter hunc & Æquinoctialem circulum collocata est, vt fulgens ad Austrum. Leo a pectore ad lumbos diuiditur, vt 20 caput eius & corporis superior a cruribus pars, inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Æstiuum & æquinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, vt inter duos oculos eius circulus traiectus 25 existimetur. In his signis, & hoc, vt ante diximus, circulo cum vehitur Sol, euenit vt nobis qui hac inclinatione mundi vtimur, sint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres. Neque ita tamen vt ex horologiis, sed ex sphæræ ra- 30 tione. Cum enim sphæram ita constitueris, vt circirculus is qui Arcticus vocatur, semper ap-

pareat,

pareat, nunquam autem Antarcticus exoriatur, atque ita ſphæra eſt conſtituta: ſi voles Æſtiuum circulum diuidere in partes octo, ex his inuenies partes quinque in ſphæra apparere, tres autem infra tanquam ſub terra eſſe.

8 AT ALIQVIS dixerit, cur ſphæræ circulos diuidamus in partes octo, potius quam duodecim, aut quot libuerit alias partes? Hic non ſphæram, ſed ſe fallere hac ratione inuenietur fere. Si enim ita fecerit ex æſtiuo circulo partes duodecim, ex his partes ſeptem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium ſub terra inueniet eſſe. Itaqne euenit, vt cum ad ſeptem partes addita dimidia ſit, ſimili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiant ſupra terram partes ſeptem & dimidium partis: reliquum autem ſub terra quod eſt partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere; vt non in minutis partibus & dimidiis fiat, ſed certis numeris conficiatur, vt enenit in partibus octo. Præterea quoniam ſphæra diuiſa in partes triginta, euenit, vt ab æſtiuo ad Hiemalem ſint partes octo: nimirum certe eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æſtiuo circulo ad Æquinoctialem ſunt partes quatuor de XXX. & rurſus ab Æquinoctiali circulo ad Hiemalem de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Æquinoctialis ipſe per ſe circulus medius diuiditur, vt dimidia pars eius ſit ſub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem ſupra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium eſt, quin recte diuidatur

in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum conficere videatur, & ab omnium ſignorum octaua parte, vt poſterius dicemus, incipiat exoriri, vt ad aliud ſignum tranſeat, neque vlla alia parte ſigni vtatur, recte ipſi quinque circuli diuiduntur in partes octo. Prætêrea cum ſeptem ſidera ad eũdem ſtatum reuertantur, vt quibuſdam placuit, vt cuiuſmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempeſtate, eiuſdem modi octauo anno ſit futurus, vere ſphęra quoque diuidetur in partes octo. Præterea cũ videamus octauo quoque die eiuſdem ſideris horam primam, aut quamlibet denique eſſe, vt cuius hodie fuerit hora prima, eiuſdem octauam quoque futuram: veriſſimum eſt ipſam quoque ſphæram mundi, vnde horæ ſumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propoſitum reuertamur.

9 SECVNDVS ab Æſtiuo Æquinoctialis eſt circulus, in quo hæc ſigna & partes eorum perſpici poſſunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.

10 Hunc autem Aratus omnium ſiderum celerrimum eſſe demonſtrat, etiam minori Arcto, quæ breui ſpacio vertitur: præſtare id quod velit eſſe ſic poterimus vel facillime intelligere. Cum ſit enim maximus circulus Æquinoctialis in ſphęra, in eoque Aries vt affixus videatur, quomodocunque fuerint figuræ corporum collocatæ, vt ad eundem locum perueniant, neceſſe eſt ſemel verti ſphæram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua

liqna ſidera perueniant, neceſſe eſt eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectionem veniemus, & reliqua dicemus. In eodem Tauri genua vt fixa perſpiciuntur, etſi nonnulli ita finxere, vt
5 vno genu, hoc eſt dextro nixus, ſiniſtro prope cõtingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, vt ipſo circulo præcinctus exiſtimetur. Hydra flexu a capite primo vt ceruicibus erectis Cancrum contin-
10 gere videatur: & ex inferiore corpore Hydrę Crater cum Coruo velut fixus eſſe circulo conſpicitur. Item paucæ ſtellæ Chelarum, eodem adiunguntur. Ophiuchi genua eodem circulo a reliquo corpore diuiduntur. Aquila ſiniſteriore penna
15 pene contingens figurata eſt. Eodemque circulo caput Pegaſi cum ceruicibus nititur. His corporibus ſignorum æquinoctialis circulus finitur. Quo Sol cum peruenit, bis vno anno conficit æquinoctium, hoc eſt in Ariete & Chelis: in hac e-
20 nim parte ſphæræ & ver & autumnus confici exiſtimatur: ita vt ver ſit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod ſignum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum tranſiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit ſex menſium diẽ
25 his locis qui intra Arcticum videntur orbem: noctem autem his qui Antarctico circulo ſunt clauſi: quare magis his locis nemo poteſt durare. Et rurſus ab Autumno vſque ad ver, hoc eſt a Chelis vſque ad Arietem perueniens, efficit his locis ſex menſibus perpetuis diem, in quibus ante noctem demonſtrauimus: econtrario autem noctem his qui Boreo polo ſunt proximi: ſed de hoc ante di-

ximus : neque enim mirum est hac collatione sphæræ id euenire. Erecto enim Boreo polo neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphæræ habitetur, quæ pars est ab Æstiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maxime niti ipso circulo videatur, ita vt is qui Engonasin vocatur, inter Æstiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunque, vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait:

Κείνη που κεφαλὴ τῇ νήχεται ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσι.

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscentur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssea ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositũ reuertamur.

II TERTIVS ab Æstiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorum partibus finitur: nã medium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Pistricis vt traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem a cruribus, & qua-

quadam parte corporis, & Canis sequẽtis pedes & Nauis ipsius puppim, Centaurique ceruices a reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniũ-
5 gitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstrauimus.

12 QVARTVM circulũ Zodiacum esse Aratus
10 demonstrat, de quo ante diximus, & posterius dicemus. Sed Aratus non, vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrat, hoc est vere incipiente: sed a Cancro, hoc est ipsa æstate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita proti-
15 nus dicemus. In hoc enim circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & æquinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maxime æstas conficitur: sed sol incipit a Virgi-
20 ne iam transire ad æquinoctium autumnale. Chælæ, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & æquinoctium autũnale. Capricornus, Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si
25 nulla sunt signa XII. sed XI. ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locum occupat signorum, e quibus prior pars Chelæ, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes re-
30 uocarent, vt menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quæ res omnes significantur, duodecim voluerunt esse.

SED quoniam ſeptem circulis in procemio propoſitis, de quatuor circulis mentionem fecimus, ne ſeptẽ ex ordine demõſtratis, aliquid a nobis obſcurius dictũ videatur, de ſeptẽ ſuperãt tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Lacteus vocatur. 5 Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem ſuſtinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore ſuo circulũ iungit. eodem orbe nitũtur & pedes maioris Vrſæ, præterea ſedile Caſſiepeiæ cum pedibus eius 10 nititur ipſi circulo ſiniſtro pede, genuque dextro; & pedis prioribus digitis eius qui Engonaſin vocatur: & manus ſiniſtra Bootis exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema nauis Argo, pedeſq; 15 Centauri poſteriores adiunguntur: priores autem prope contingere, & Ara videtur prope affixa, Eridanique fluminis extrema ſignificatio.

RELIQVVM eſt nobis definire quem ſupra Lacteum orbem demonſtrauimus. Ipſe enim di- 20 uidit Oloris extremam ſiniſtram pennam, quæ extra Æſtiuum peruenit finem. Præterea tranſit manum dextram Perſei, & ab humero ſiniſtro Aurigæ perueniens ſub manum eius dextram, & Geminorum genua, & pedes eius ſigni quod 25 ϖεοχύων vocatur. Hic diuidens Æquinoctialem & æſtiuum circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rurſus reuertens, genua Cẽtauri diuidit a reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpio- 30 nis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilæ dimidiam partem, per eius tranſiens pennas.

QVONIAM de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quæ deinde corpora consequantur, & quæ perueniant ad occasum. Conuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exorientes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. Si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis a sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, vt omnia a dextris partibus exorta, in sinistris occidere videantur, de quo & ante diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occidere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonnulli aiunt nihilominus id euenire posse, vt si stante mundo, stellæ exoriãtur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stellæ vagæ feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quenquam posse definire: Aratũ ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quomodo igitur cum quinque stellas nemo possit obseruare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphæra ad irritum reuocabitur. Quicunque enim sphæram fecerit, non poterit efficere, vt sphæra stante nihilominus stellæ versentur. Illud etiam videmus in ex-

trema cauda Draconis, stellam esse quæ in se vertatur, & in eodem loco constet. Quod si omnes stellæ vagę feruntur, hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque non stellas verti. 5

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quam stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quam diem fieri, noctem dicemus vmbram terræ esse, eamque obstare lumini solis. Et si non- 10 nulli dixerunt in solis cursu euenire, vt cū peruenerit ad eum locum, vbi occidere dicatur, ibi mōtium magnitudine a nobis lumen auerti solis, & ita noctē videri: quod si ita sit, nimirū eclipsin solis verius quā noctē dixerimus. Sed aliter esse ex 15 ipsa sphæra intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ vidētur, & quæ nō apparēt, ita definit sphærā, vt semper sex signa de duodecim in hemisphærio videātur supra terrā, sex autē signa sint infra sub terra. Igitur cū in vno eorū Sol nixus 20 ferri videatur, ab eo circulo qui Horizō vocatur, exoritur, itaq; incipit lucere, cūque nihilominus ipse mundus vertatur cū reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solē esse in Ariete, a quo duodecim signa instituimus numerare. Igi- 25 tur cū sol sit in Ariete exoriēte, dies est: qui cū vertēte se mūdo peruenit ad eū circulū qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partē dimidiā. Sed sic etiā facilius intelligitur, & rursus ab eodē Ariete incipiemus. Cū Aries est exortus, præter eū hæc 30 signa sunt in superiore hemisphærio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horū

cum

cũ tria ſigna occiderint, hoc eſt, Scorpius, Sagitta rius, Capricornus, exorta ſunt tria ſigna, quę Arie tē ſequũtur, hoc eſt, Taurus, Gemini, Cancer. Tũ fieri dimidiũ diē neceſſe eſt, & Arietem peruenire ad eũ quē meſembrinũ eſſe circulũ ſupra diximus. Cũ autē cũ reliquis ſignis ipſe Aries occidit, & exortus eſt Leo, Virgo: tũ Chelæ exoriũtur, & in ſuperiore hemiſphærio vehũtur. Quæ cũ occiderint, rurſus Aries exortus efficiet lucē. Sed ne in dubiũ veniat, cũ Ariete occidēte dixerimus Chelas exoriri, quid de reliquis ſignis ſine ſphęra poſſit intelligi, ſic inuenietur: In quocũque ſigno Sol fuerit exoriēs, quodcunque ab eo ſigno ſeptimo loco fuerit, id noctu primũ exorietur, & ita conficiet curſum: mundus enim ipſe ſemel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, vt ipſa ſigna duodecim ſemel in die ac nocte videri poſſint. Sed ne Solis curſus, de quibus poſtea ſumus dicturi, potius quã quod ante cœpimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi eſſe noctem, deinde diem. Inter noctem & diē, pręter vmbrã terræ nihil intereſſe arbitramur. Sed quoniã ſignorũ ſupra & corporum exortus inſtituimus, ad hoc perueniemus.

14.15 IGITVR vertente ſe mundo per vtroſque Polos & per Axem, quem ſupra Dimenſionem ſphæræ diximus eſſe, & ita ſphæra collocata, vt vnus Polus ſemper ſit ſupra terram, alter nunquã exoriatur, neceſſe eſt Arctos quoque & reliqua corpora quæ ſunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quod inferiora ſunt ab eo circulo quē nun-

quam occidere diximus. Id enim posse fieri hæc edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, vt exortus cum occasu permisceatur, vt & ante diximns. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quæ sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur cõuenit nobis sidera; vertente mundo occidere & exoriri. Præterea hac inclinatione cæli, cum vnus circulus ita sit erectus vt nunquam occidat, alter ita sit terræ subiectus, vt nũquam exoriatur, quicũque circuli fuerint in sphæra, hoc est ab Æquinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorũ qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autẽ ab Æquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnes inferiorem partem maiorẽ habebunt quam superiorem: & quãto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreũ finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, vnum ab Arctico, alterũ ab Antarctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quod maiorem habet circunductionem sphæræ, quã quod a Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antarctico fuerit exortum, ideo quod tota illa collo-

catio

catio mundi maiorem partem habeat ſub terra, quam illa pars quæ in Boreo polo eſt finita. Et nõ modo ſigna quæ ſunt ad Arcticum finem collocata, præſtantibus corporibus, aut ſerius occidũt & ante exoriuntur, quam ea quæ Notio polo depinximus : ſed ipſa quoque corpora inter ſe diſſentiunt: vt ſi quod inferius ſit ſignum, & id cum ſuperiore exoriatur, tamen ſerius occidat. E contrario itaque ſi qua ſunt ſigna ab Æquinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum ſi qua ſigna pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quæ proxime Polum accedunt. Euenit etiam, vt non modo quæ ſimul ſint exorta ſidera, ex his ſerius occidant, quę proxime Arcticum circulum ſunt collocata, ſed etiam ſi qua eorum ante exorta fuerint, quæ ſunt ad Notium polum finita, tamen ante occidant quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata eſſe ſupra demonſtrauimus, ideo quod maiore circunductione ſphæræ vtuntur ea corpora, quæ ab Æquinoctiali circulo ad Arcticum finem ſunt conſtituta. Igitur oſtendimus, qua inclinatione mundi ſphæra ſit conſtituta. Nunc ad duodecim ſigna reuertemur. & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidãt aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, ſiniſtra pars Andromedę prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem ſidere exoritur & Perſei caput vſque ad vmbilicum, vt dubiũ fere videatur, zona eius vtrum vſque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autē exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Aurigæ caput cū reliquo corpore duntaxat ad sinistrū pedem videtur, & Pistrix a cauda exoriens perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminis exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus a pedibus genuum fine.

Cancer exoriens obscurat dimidiam partem Coronæ Pistricisque caudam, & Notium piscem: & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui En gonasin vocatur. Ophiuchum a genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & ceruicem, quæ ex Æstiuo circulo tendit ad coronam. Bootem prope totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cum capite & ceruicibus Anguis & Ophiucho: En gonasin autem qui vocatur, eius præter sinistrum genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur: exoritur autem caput Hydræ cum Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis & Aquila tota.

Virgo autem exoriens, non pauca sidera obscurat. nam statim Lyra occidit cum sagitta & Delphi-

Delphino, & Oloris a capite corpus ad caudam prope occidit,& Fluminis prior pars & Equi caput cũ ceruicibus:exoritur autẽ Hydra fine Crateris;& Canis totus & nauis Argo fine totiusveli.

Chelis exorientibus videtur & Bootes exoriẽs totus,& tota nauis apparet Argo Hydraque, pręter cacumen extremum caudæ, quod eſt ſub terra.Exoritur etiã genu & ſura eius dextra qui En gonaſin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre:reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij prouenit parte.Præterea cum Chelis exoritur cauda Centauri, occidit reliquũ Pegaſi corpus:& Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cũ vmbilico Pegaſi : & Piſtrix reliquo corpore ad ceruices, vt caput eius ſolum videatur:& caput Cephei pendẽs ad Piſtricis occaſum,cũ manibus & humeris peruenit ad terrã.

Scorpione exoriẽte duæ partes Fluminis occidunt,& reliquũ corpus Andromedæ cum capite Cephei.Occidit etiam Cepheus capite ad humeros,quæ pars eſt extra Arcticũ circulũ conſtituta: obſcuratur etiã Caſſiepeia reſupina occidẽs : exoritur autẽ Corona , quæ ante Centauri pedes iacere exiſtimatur: & Hydræ reliquũ quod caudã eſſe ſupra diximus.Prouenit etiã & corpus Centauri,quod equina figura videtur, & ipſius hominis caput , & hoſtia quã tenere eũ ſupra diximus: denique ad id corpus qua fine pedes eius ſunt priores : Ophiuchi autẽ duntaxat caput exoritur,& ipſius Anguis caput quod eſt contra Cancrum.

Sagittariũ exorientẽ Ophiuchus totus exoriẽs inſequitur , & Anguis qui ab eo tenetur, caput

eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manu eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Aurigę superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crus & pedem dextrum. Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autē Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum de terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus a cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydræ capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydrę corpus, & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

SIC

SOL.

5

10

15

SIC igitur exorientibus duodecim ſignis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed vt ante diximus, nunc protinus de ſolis curſu dicemus. Neceſſe eſt enim ſolem, aut ipſum per ſe
20 moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem. Quod ſi maneret, neceſſe erat eodem loco occidere & exoriri, a quo pridie fuerat exortus, quemadmodum ſigna eodem loco ſemper oriuntur & occidunt. Præterea ſi ita eſſet, neceſſe
25 erat dies & noctes omnes æquales eſſe: vt quam longus hodiernus fuerit, tam longus ſemper ſit futurus. Item nox ſimili ratione ſemper ęqualis permaneat. Quod quoniam non eſt, illud quoque neceſſe eſt, cum videamus eſſe dies inæqua-
30 les, & ſolem alio loco hodie occaſurum, & alio heri occidiſſe. Si igitur aliis locis oritur & occidit, neceſſe eſt eum moueri, non ſtare. Solem

autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, vt duabus ex causis sidera non possimus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita vt inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurentur: siue quod stellis obsistit, ne candor earũ ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine luminis officit oculis nostris, ne præter eius ignem aliam superiorem rẽ perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solis ignẽ eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, vt ipse quoque nobis non igneus, sed albus videatur esse. Præterea in vnaquaque nocte vndecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse suo lumine obscurat: cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimaq; parte cõsistat. Habent enim duodecim signa partes eiuscemodi, vt vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, vt in lõgitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte Signi nihilominus nos reliquum corpus eius Signi, videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrma parte Signi, quod fieri non potest. Nam cum sol sit in qualibet parte Signi, & exoriatur, ita magnum videtur habere fulgorem, vt omnia sidera obscuret.

ret. Illud tamen poteſt euenire, vt cum Sol ſit in prima parte Signi & occidat, reliquum corpus eius Signi appareat. Sed certius & verius eſt, vndecim Signa quã duodecim apparere poſſe. Præ-
5 terea quæritur, quare Sol contra mundi inclinationem currẽs, videatur cũ ipſa ſua ſphæra occidere & verti. Nã ſi Sol contra ſiderum occaſum curreret, de Ariete ad Piſces, nõ ad Taurũ trãſiret. Exoriri etenim Piſces prius quam Aries, &
10 occidere perſpiciuntur: & ita mundus verti videtur, vt prius Piſces quã Aries occidãt. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obſcurans, ſic duntaxat apparet Sol, vt ex eo loco quo Aries ante exoriri videatur: & poſt dies tri-
15 ginta, Sol videatur ab eodẽ loco ſurgere, ex quo loco Taurus ante exoriri videbatur. Igitur apparet ſolem ab Ariete ad Taurum tranſire. Quod ſi ita eſt, neceſſe eſt eum cõtra mundi inclinationẽ currere. Quare autem euenit, vt ante diximus, quod videtur cũ mundo Sol verti: eius ſimilis hęc eſt cauſa: Vt ſi quis in nauiculæ roſtro ſedens, inquirat ad puppim tranſire, & nihilominus ipſa nauis iter ſuum conficiat: ille quidem videbitur contra nauiculæ curſum ire, ſed tamen eodẽ perueniet quo nauis. Hoc autẽ ſic etiam facilius intelligetur, ſi nauim diuiſeris in partes trecentas ſexaginta, quẽadmodũ Sol diebus trecentis ſexaginta ſimul mundũ trãſigit. Eodẽ modo, vt ante diximus, ſi nauis ſit diuiſa, & in vna parte de trecẽtis ſexaginta cõſtituatur quilibet eorũ: nauis autẽ habet vnius diei curſũ, ille quidẽ cõtra nauim ire, ſed cũ ea ad locũ definitũ peruenire intelligetur.

Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa naui continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo cõtineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

LVNA.

QVONIAM de Sole quæ visa sunt nobis vtilissima esse, literis mandauimus, nunc de Luna dicemus. Etsi alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnullis incaute huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timendæ causa persequi consuetudinis nostræ rationem demonstrasse instituimus, sed quod alterius quæri

volumen

volumen hoc perlecto noluimus: nec tandiu rem cogitatam ſcripto aliorum ad deſiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentiſſime perſecuti fuerimus, alienum videtur eſſe, nos non eandem perſequi cauſam. Quare, ſicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & neceſſario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita: Lunam per alios exortus & occaſus neceſſe eſt moueri, non ſtare: idque facilius, quam de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius eſt, vt officiat oculis noſtris, neque vt Sol dies triginta vno quoque ſigno vehitur, vt difficile ſit intellectu, quanta particula luminis aut ipſius ſigni ſupereſſe videatur, cum ad aliud trāſierit ſignum. Luna enim cum duodecim ſigna diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & ſex horis Lunam in alio ſigno eſſe: haec autem, cum a Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur, non eſt veriſimile de tam multis cauſis, potius eā conſtare quam moueri. Si enim ſuo lumine vteretur, illud quoque ſequebatur, eam ſemper æqualem eſſe oportere, nec die triceſimo tam exilem aut omnino nullam videri, cum totum tranſegerit curſum, ſola autem ad aliud tranſire ſignū intelligatur: Præterea ſi ſuo lumine vteretur, huius nunquam eclipſin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare ſolis eclipſis fieri poſſit, qui vtriſque lumen dare ſupra ſit dictus: Lunæ autē non facile fiat, cum alieno lumine vtatur: eius hæc veriſſima, vt arbitramur, eſt cauſa. Luna enim cum ex toto mundo & omnibus ſtellis maxime terræ proxima videatur, & ad acies noſtras perueniat:

& quodam tempore torrens perueniat ad eundē locū signi, quo Sol vehitur, obscurare lumē eius a nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouissimo, cum Luna trāsierit in duodecim signa, & cum Sol ad aliud signum transire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire sic etiam potest intelligi: Vt si quis alicui manum planam ad oculos admouerit, quāto magis sic fecerit, hoc minus ille videre poterit: & quanto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum peruenit, tunc proxima eius videtur esse, & radios eius obturare, vt lumen eiicere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc Sol lumen eiicit, & ita ad nostra adiicit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic euenit: Cum prope vna dimēsione sit Luna, cum abierit Sol sub terram, duntaxat hoc modo, vt per mediam terrā, si quid directum traieceris, cōtingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terrā. Quod cum ita euenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, vt lumen eius quo Luna lucet, non possit ad eam peruenire: & ita existimatur fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine vteretur, licebat ne apparere quidē nunquam Solem, ideo quod Luna nihilominus luceret. Sic nanque accipit lumen, vt luceat cum Sol venerit per terras, sed non vt aliquem locum conclusiorem totumque spacium impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maxime lucet, reliquis partibus lumen a Sole ac-

le accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepto, lucere reuibratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse, cum supra ipsas stellas
5 Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longe a vera ratione errant. Nam neque Sol, neque Luna proxime sidera apparent. Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunã, quod
10 cum quinque stellis feruntur: Luna enim proxime terra est, itaque triginta diebus totum mundum existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eosque hoc interuallo finxerit, vt terra sit tn me-
15 dio, & vnam a terra ad Lunam mensionem fecerit, quam Græci τόνον appellauerunt. Hunc autem, quia certum spacium non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abest Luna a terra, tono vno. Hac igitur re, quod breuissimo circulo
20 deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterũ signũ transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suũ Ve-
25 neris dirigit astrũ, tardius quã Mercurij stella cõficiẽs cursum. trãsit enim ad aliud signũ diebus triginta. Supra huius stellam Solis est cursus, qui abest ab Hespero, quę est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolãs anno
30 vno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad aliud transiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martis est stella, quæ abest a Sole

tono dimidio. Itaque dicitur diebus ſexaginta ad aliud ſignum tranſire. Supra hunc orbem Iouis eſt ſtella, quæ abeſt a Martis, hemitonio. Itaque vno anno ad alterum tranſit ſignum. Nouiſſima ſtella Saturni, quæ maximo vehitur circulo: hæc autem tono diſtat a Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit ſigna. Ab ipſorum tamen ſiderum corporibus Saturnus abeſt tono vno & dimidio. Hac igitur ratione potes ſcire, neque Solem neque Lunam contingere ſtellas, & nihilominus per zodiacum circulum verti. Hinc etiam poſſumus intelligere, Lunam maiorem eſſe Sole. Omnia enim quæ proxima ſunt nobis, maiora neceſſe eſt eſſe, quam quæ longo diſſidente interuallo videmus. Igitur Lunam videmus proxime nos eſſe. neque eam maiorem noſtro aſpectui eſſe quam Solem. Illud quoque neceſſe eſt, cum Sol longe abſit a Luna, & a nobis maior videtur, ſi prope acceſſerit, multo maiorem futurum. Præterea neceſſe eſt, vt ante diximus, aut nullam ſtellam erraticam eſſe, aut Solem pariter cum Luna vt reliquas ſtellas errare. Si enim quiſquam mihi poteſt demonſtrare quinque ſtellarum curſum, & dicere, quod hodie coram earum quæque ad aliud tranſeat ſignum, quemadmodum de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus ſuum efficit curſum, non eſt erratica. Si autem dubium eſt, quod hodie tranſeat, & ad aliud ſignum compari ratione cum Luna fe atur, & ſuum circulum dirigat, quemadmodum ſtellæ quæ ſunt dubiæ, neceſſe eſt has quoque errare: ſed non euenit vt errent, præſertim cum ſuo tempore ad curſum reuer-

uertantur. Igitur ne ſtellæ quidem, cum certo tẽpore ad ſuum ſignum reuertantur, poſſunt errare, niſi forte volumus accipere excuſationem, quod duo corpora magna facilius poſſint obſeruari quam ſingulæ ſtellæ, quæ non certos curſus conficientes videntur apparere.

VENVS.

STELLAS quinque nonnulli has aiunt eſſe: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus eſſe maximam colore candido, nomine Heſperum, & eam appellari Venerem. Hæc ſtella nõ abeſt a Sole longius duobus ſignis infra eius circulum collocata, ſicut ante diximus: apparens maxime noctu, ſed toto menſe non plus indeficiens poteſt videri. ſed totus Heſperus incertos efficit curſus, non eodem tempore ad præteritũ tranſiens ſignum.

MERCVRIVS.

SECVNDA stella est Mercurii, nomine στίλβων, totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus. hic autem a sole non longius abest signo vno, qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere. nonnunquam etiã perpetuũ signis quatuor est cum sole: rediens autem, cum sole non amplius est, quam tertiam partem signi.

IVPITER.

5

10

15

IOVIS autem ſtella, nomine Φαέθων, corpore eſt magnus: figura autem ſimilis Lyræ. hic
20 autem duodecim ſigna annis totidem transire exiſtimatur: & vnoquoque anno nuſquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta: ſed tum maxime obſcuratur, cum occidit cum ſole. Exoriens autem apparet ante
25 quam ſol.

SATVRNVS.

SOLIS stella nomine Φαίνων, corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa assiude ferri videtur: nõnunquam etiam cũ solis ipsius sideribus apparet, modo aliis partibus adiectis circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.

RELI-

MARS.

5

10

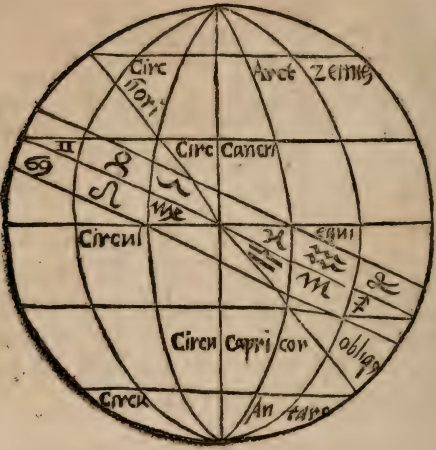
15

RELIQVVM eſt nobis de Martis ſtella dicere, quæ nomine πυρόεις appellatur. Hic autem non magno eſt corpore, ſed figura ſimilis eſt flammæ. 20 Nonnunquam autem cum ipſius ſolis ſideribus concurrens, omnia peruolat ſigna, ſedens ad primum ſignum non longius biennio.

QVOD ad quinque ſtellas attinet, hucuſque ſa- 25 tis arbitramur dictum: nunc autem demonſtrabimus, quibus de cauſis menſes intercalentur, quoniam tempus omne metimur die & nocte, menſe & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quãdiu ſol ab exortu ad occaſum perueniat: 30 noctis autem ſpacium conſtituerunt eſſe, quandiu ſol ab occaſu rurſum ad exortum reuertatur: menſem autem, quandiu Luna Zodiacum circu-

lum perducat: annum voluerunt eſſe cum ſol ab Æſtiuo circulo redit, & Zodiacum ad id ſignum vnde incipiebat, permetitur. : : : : :

CÆTERA DESIDERANTTR.

CAMERARII carmen, quo nomina omnium ſiderum cæleſtium complexus eſt.

NOMINA *diſce puer veterum ſtudioſe laborum*
Sidera, & cæli cognoſce micantia ſigna:
Signa vocant, quibus illa vides inſignia templa,
Sed numerum denum quater atque octo eſſe dederũt.
Vrſæ ſumma tenent Aquilonis frigora, per quas
Ingens in morem fluuij perlabitur Anguis.
Hũc ſubit Arctophylax, ſed & hũc mox gẽma Corona,
Inde Genu nixus, poſt quem Lyra, deinde Volucris.
Tum Cepheus & Caſſiepe, tum Vector & ille
Falcatum extollens cæſa enſem Gorgone Perſeus.
Hinc Deltoton & Andromede, hinc ſtas Pegaſe, ſed te
Delphin excipit, hũc Telũ, hoc Aquila, Anguitenẽsq.
Signifer hæc ſequitur decliui circulus orbe,
In quo Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Chelæ, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Piſces.
At Notus vndifero tenet hæc ſimulachra ſub axe,
Armatum Oriona, Canem in quo Syrius ardet.
Quis Procyonque Lepusque & Iaſonis additur Argo,
Hydrusque & Centaurus, & Ara incognita nobis,
Tum Notius piſcis, Cetusque ac Eridani vnda: